

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 96-99 (10271-10274) · Joi, 26 februarie 2026 · Anul XXXIII

Legi,
hotărâri, decrete,
dispoziții, tratate,
acte normative
ale organelor centrale
de specialitate ale administrației
publice, informații, anunțuri,
comunicate

moldpres
Agenția Informațională de Stat

ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903

moldpres
Agenția Informațională de Stat

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA

PUBLICITATEA

Dumneavoastră va fi în revista „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”!

Intenționați să vă faceți afacerea cunoscută? Instituția Publică Agenția Informațională de Stat „Moldpres” vă oferă oportunitatea să vă promovați produsele sau serviciile în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Odată publicat în cea mai importantă resursă informațională din Republica Moldova, mesajul Dvs. poate ajunge direct la potențialii clienți.

AVANTAJE

- *Expunere largă la un public diversificat*
- *Targetare a audienței corecte și dorite*
- *Oportunitate de a atrage noi clienți*

FACEȚI-VĂ BRANDUL REMARCAT!

Pentru detalii privind tarifele și opțiunile de publicitate, apelați la tel. (+373) 60 300 737
e-mail: viorel.buzdugan@moldpres.gov.md.

I.P. Agenția Informațională de Stat „Moldpres” comercializează broșurile

„Constituția Republicii Moldova”

cu modificările și completările de la data de 20 octombrie 2024

Doritorii pot procura varianta în limba română **la prețul de 30 de lei**, precum și varianta bilingvă (română – rusă) **la prețul de 40 de lei.**

Adresa: str. Al. Pușkin 22, Casa Presei, etajul 1, biroul 1, mun. Chișinău.

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 96-99 (10271-10274) • Joi, 26 februarie 2026 • Anul XXXIII

„MOLDPRES" atenţionează că „Monitorul Oficial al Republicii Moldova" este un produs protejat legal. Orice formă de utilizare a acestuia în scopuri de multiplicare şi difuzare este interzisă.

„MOLDPRES" îşi rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

moldpres
Agenţia Informaţională de Stat

EDITOR: Instituţia Publică Agenţia Informaţională de Stat „MOLDPRES"
Director Vitalie HADEI

„Monitorul Oficial al Republicii Moldova"
Redactor-şef Simion ROPOT

Editorul şi redacţia: 2012, mun. Chişinău, str. Al. Puşkin 22, Casa Presei, et. 3.
Numărul de înregistrare 475. Certificatul de înregistrare al mărcii nr. 12578.
Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poştal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 989.
Telefoane: editorul (022) 23-34-28, fax (022) 23-26-98; e-mail: monitor@moldpres.gov.md
Publicaţii ale agenţilor economici, comunicate informative (022)23-35-86; avize pierderi de acte persoane fizice (022)23-43-82; tel./fax (022)23-34-39; e-mail: mo@moldpres.gov.md
IBAN MDL - MD55TRPCCC518430A01497AA la MF-TR Chişinău-bugetul de stat BIC: TREZMD2X
Instituţia Publică „Agenţia Informaţională de Stat „MOLDPRES", MD-2012, Chişinău, str. Al. Puşkin 22.
ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903
Cod fiscal 1003600071952.
Tiparul: Editura „Universul", str. Vlaicu Pîrcălab 45, mun. Chişinău.
Comanda nr. 297.

"Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediţii periodice numai cu trimitere la "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PARTEA I
Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

53. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind eliberarea brevetelor europene, adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a articolului 63 din CBE din l7 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000 (nr. 534-X, 19 februarie 2026)..... 6
54. Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind eliberarea brevetelor europene, adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a articolului 63 din CBE din l7 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000 (nr. 1, 5 februarie 2026)..... 6
55. Decret pentru promulgarea Legii privind utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate (nr. 540-X, 24 februarie 2026). 40
56. Lege privind utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate (nr. 4, 5 februarie 2026).. 40
57. Decret cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor) (nr. 539-X, 24 februarie 2026). 42
58. Lege pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor) (nr. 5, 12 februarie 2026). 42
59. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea articolului 112 din Codul fiscal nr. 1163/1997 (nr. 538-X, 24 februarie 2026). 45
60. Lege pentru modificarea articolului 112 din Codul fiscal nr. 1163/1997 (nr. 12, 19 februarie 2026)..... 46

Acte ale Curţii Constituţionale a Republicii Moldova

26. Hotărâre cu privire la aprobarea Raportului privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2025 (nr. 1, 26 ianuarie 2026)..... 47

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

5. Hotărâre cu privire la Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020” (nr. 7, 6 februarie 2026). 87
6. Hotărâre cu privire la Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 12 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020” (nr. 8, 6 februarie 2026)..... 88

PARTEA II
Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

78. Hotărâre privind aprobarea Regulamentului tehnic cu privire la elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun (nr. 22, 22 ianuarie 2026). 90
79. Hotărâre cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (implementarea Programului de stat de delimitare a proprietății publice și corectarea erorilor pentru anii 2026-2028) (nr. 63, 18 februarie 2026). 92
80. Hotărâre cu privire la instituirea Serviciului guvernamental de suport clienți și modificarea unor acte normative (nr. 66, 18 februarie 2026)..... 99
81. Hotărâre Cu privire la aprobarea Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2026 (nr. 73, 25 februarie 2026). 107
82. Hotărâre cu privire la aprobarea semnării Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Quebecului în domeniul securității sociale (nr. 74, 25 februarie 2026). 114
83. Hotărâre pentru aprobarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind angajarea la o muncă remunerată a membrilor de familie a membrilor misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare, întocmit la Kiev la 10 februarie 2026 (nr. 75, 25 februarie 2026)..... 114
84. Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 596/2015 cu privire la activitatea consilierilor (atașaților vamali) în cadrul instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova (nr. 77, 25 februarie 2026)..... 115
85. Hotărâre pentru aprobarea orei oficiale și a orarului de vară pe teritoriul Republicii Moldova (nr. 79, 25 februarie 2026)..... 115
86. Hotărâre cu privire la aprobarea semnării Acordului pentru proiectul de cooperare și finanțare dintre Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (FICR) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind Proiectul „Sprijin pentru funcționarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați și acordarea asistenței în sezonul rece în Republica Moldova” (nr. 80, 25 februarie 2026). 116

Dispoziţii ale Guvernului Republicii Moldova

38. Dispoziție cu privire la numirea în funcție a domnului Dumitru VLEJU (nr. 38-d, 25 februarie 2026)..... 116
39. Dispoziție cu privire la numirea în funcție a domnului Nicolae VUTCARIOV (nr. 39-d, 25 februarie 2026).... 116
40. Dispoziție cu privire la încetarea raporturilor de serviciu ale domnului Iulian COTENCO (nr. 40-d, 25 februarie 2026)..... 117
41. Dispoziție cu privire la numirea în funcție a domnului Veaceslav REABCINSCHII (nr. 41-d, 25 februarie 2026)..... 117
42. Dispoziție cu privire la numirea în funcție a doamnei Aurelia HANGANU (nr. 42-d, 25 februarie 2026)..... 117
43. Dispoziție cu privire la reîncadrarea în funcție a doamnei Viorica BOAGHI (nr. 43-d, 25 februarie 2026)..... 117
44. Dispoziție cu privire la numirea în funcție a doamnei Aliona CASTRAVEŢ (nr. 44-d, 25 februarie 2026). 118
45. Dispoziție cu privire la eliberarea din funcție a domnului Veaceslav BOLDU (nr. 45-d, 25 februarie 2026). . 118
46. Dispoziție cu privire la modificarea titlului funcției (nr. 46-d, 25 februarie 2026). 118
47. Dispoziție cu privire la modificarea titlului funcției (nr. 47-d, 25 februarie 2026). 118
48. Dispoziție cu privire la organizarea evenimentului național Moldova Business Week 2026 (nr. 48-d, 25 februarie 2026)..... 119

Avize ale Guvernului asupra iniţiativelor legislative şi amendamentelor depuse la acestea, cu impact bugetar

17. Aviz la proiectul de lege pentru abrogarea Legii nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și modificarea unor acte normative (inițiativa legislativă nr. 371 din 25 noiembrie 2025) 119

PARTEA III
Acte ale ministerelor, departamentelor şi ale Băncii Naţionale a Moldovei

Acte ale Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova

142. Ordin cu privire la încetarea activității executorului judecătoresc Tcacenco Alexandru (nr.54, 18 februarie 2026).... 121

Acte ale Ministerului Infrastructurii şi Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova

143. Ordin cu privire la aprobarea documentului normativ NCM E.03.02:2026 „Siguranța la incendii. Protecția împotriva incendiilor a clădirilor și instalațiilor” (nr.36, 19 februarie 2026). 121
144. Ordin cu privire la aprobarea documentului normativ CP E.03.01:2026 „Siguranța la incendii. Asigurarea rezistenței la foc a construcțiilor” (nr.37, 19 februarie 2026)..... 122
145. Ordin cu privire la aprobarea documentului normativ NCM A.01.02:2026 „Principiile și metodologia reglementării în construcții. Sistemul de documente normative în construcții. Dispoziții generale” (nr.38, 23 februarie 2026)..... 122
146. Ordin cu privire la aprobarea documentului normativ NCM A.01.01:2026 „Principiile și metodologia Reglementării în construcții. Sistemul de documente normative în construcții. Termeni și definiții” (nr.39, 23 februarie 2026)..... 122

Acte ale Ministerului Educaţiei şi Cercetării al Republicii Moldova

146a. Ordin pentru aprobarea Regulamentului de activitate al federațiilor sportive naționale (nr.2328, 30 decembrie 2025). 123
146b. Ordin pentru aprobarea Regulamentului de activitate al cluburilor sportive (nr.202, 2 februarie 2026).... 130

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

53 D E C R E T

cu privire la promulgarea Legii pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind eliberarea brevetelor europene, adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a articolului 63 din CBE din 17 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 1 din 5 februarie 2026 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind eliberarea brevetelor europene, adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a articolului 63 din CBE din l7 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 534-X. Chișinău, 19 februarie 2026.

54 L E G E

pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind eliberarea brevetelor europene, adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a articolului 63 din CBE din 17 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Republica Moldova aderă la Convenția privind eliberarea brevetelor europene (CBE), adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a articolului 63 din CBE din 17 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor convenției menționate.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe va pregăti și va remite depozitarului instrumentul de aderare.

Art. 4. – (1) La data intrării în vigoare pentru Republica Moldova a convenției indicate la art. 1, Legea nr. 57/2015 pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare) se abrogă, iar Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare), încheiat la München la 16 octombrie 2013, încetează să producă efecte.

(2) Fără a aduce atingere prevederilor alin. (1), cererile de brevet european pentru care a fost solicitată validarea pe teritoriul Republicii Moldova în temeiul Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene (Acord de validare), încheiat la München la 16 octombrie 2013, depuse înainte de data intrării în vigoare pentru Republica Moldova a convenției indicate la art. 1, precum și brevetele europene acordate în baza cererilor în cauză continuă să producă efecte în Republica Moldova conform regimului juridic aplicabil la data depunerii cererii respective.

Art. 5. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 1. Chișinău, 5 februarie 2026.

Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention)
of 5 October 1973
as revised by the Act revising Article 63 EPC of 17 December 1991 and the Act revising the EPC of 29 November 2000[1]

Footnotes and cross-references are added for the convenience of the reader; they do not form part of the official text.

[1] The new text of the Convention adopted by the Administrative Council of the European Patent Organisation by decision of 28 June 2001 (see OJ EPO 2001, Special edition No. 4, p. 55) has become an integral part of the Revision Act of 29 November 2000 under Article 3(2), second sentence, of that Act.

PART I
GENERAL AND INSTITUTIONAL PROVISIONS

Chapter I
General provisions

Article 1
European law for the grant of patents

A system of law, common to the Contracting States, [2] for the grant of patents for invention is established by this Convention.

Article 2
European patent

Art. 63-65, 68, 69, 70, 99-105c, 142 R. 75, 85, 89, 90-96

(1) Patents granted under this Convention shall be called European patents.

(2) The European patent shall, in each of the Contracting States for which it is granted, have the effect of and be subject to the same conditions as a national patent granted by that State, unless this Convention provides otherwise.

Article 3
Territorial effect

Art. 79, 149 R. 39

The grant of a European patent may be requested for one or more of the Contracting States.

Article 4[3]
European Patent Organisation

Art. 4a, 10-36 R. 9-13

(1) A European Patent Organisation, hereinafter referred to as the Organisation, is established by this Convention. It shall have administrative and financial autonomy.

(2) The organs of the Organisation shall be:

(a) the European Patent Office;

(b) the Administrative Council.

(3) The task of the Organisation shall be to grant European patents. This shall be carried out by the European Patent Office supervised by the Administrative Council.

[2] There are currently 39 Contracting States: AL, AT, BE, BG, CH, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FI, FR, GB, GR, HR, HU, IE, IS, IT, LI, LT, LU, LV, MC, ME, MK, MT, NL, NO, PL, PT, RO, RS, SE, SI, SK, SM, TR.

[3] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 5/88, G 7/88, G 8/88, G 1/04 (Annex I).

Article 4a[4]
Conference of ministers of the Contracting States

Art. 4

A conference of ministers of the Contracting States responsible for patent matters shall meet at least every five years to discuss issues pertaining to the Organisation and to the European patent system.

Chapter II
The European Patent Organisation

Article 5[5]
Legal status

(1) The Organisation shall have legal personality.

(2) In each of the Contracting States, the Organisation shall enjoy the most extensive legal capacity accorded to legal persons under the national law of that State; it may in particular acquire or dispose of movable and immovable property and may be a party to legal proceedings.

(3) The President of the European Patent Office shall represent the Organisation.

Article 6[6]
Headquarters

(1) The Organisation shall have its headquarters in Munich.

(2) The European Patent Office shall be located in Munich. It shall have a branch at The Hague.

Article 7[7]
Sub-offices of the European Patent Office

Art. 35

By decision of the Administrative Council, sub-offices of the European Patent Office may be created, if need be, for the purpose of information and liaison, in the Contracting States and with intergovernmental organisations in the field of industrial property, subject to the approval of the Contracting State or organisation concerned.

Article 8
Privileges and immunities

The Protocol on Privileges and Immunities annexed to this Convention shall define the conditions under which the Organisation, the members of the Administrative Council, the employees of the European Patent Office, and such other persons specified in that Protocol as take part in the work of the Organisation, shall enjoy, in each Contracting State, the privileges and immunities necessary for the performance of their duties.

[4] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[5] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 5/88, G 7/88, G 8/88 (Annex I).

[6] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 5/88, G 7/88, G 8/88 (Annex I).

[7] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 5/88, G 7/88, G 8/88 (Annex I).

Article 9
Liability

(1) The contractual liability of the Organisation shall be governed by the law applicable to the contract in question.

(2) The non-contractual liability of the Organisation in respect of any damage caused by it or by the employees of the European Patent Office in the performance of their duties shall be governed by the law of the Federal Republic of Germany. Where the damage is caused by the branch at The Hague or a sub-office or employees attached thereto, the law of the Contracting State in which such branch or sub-office is located shall apply.

(3) The personal liability of the employees of the European Patent Office towards the Organisation shall be governed by their Service Regulations or conditions of employment.

(4) The courts with jurisdiction to settle disputes under paragraphs 1 and 2 shall be:

(a) for disputes under paragraph 1, the courts of the Federal Republic of Germany, unless the contract concluded between the parties designates a court of another State;

(b) for disputes under paragraph 2, the courts of the Federal Republic of Germany, or of the State in which the branch or sub-office is located.

Chapter III
The European Patent Office

Article 10[8]
Management

R. 9, 11

(1) The European Patent Office shall be managed by the President, who shall be responsible for its activities to the Administrative Council.

(2) To this end, the President shall have in particular the following functions and powers:

(a) he shall take all necessary steps to ensure the functioning of the European Patent Office, including the adoption of internal administrative instructions and information to the public;

(b) unless this Convention provides otherwise, he shall prescribe which acts are to be performed at the European Patent Office in Munich and its branch at The Hague respectively;

(c) he may submit to the Administrative Council any proposal for amending this Convention, for general regulations, or for decisions which come within the competence of the Administrative Council;

[8] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 5/88, G 7/88, G 8/88, G 1/02 (Annex I).

(d) he shall prepare and implement the budget and any amending or supplementary budget;

(e) he shall submit a management report to the Administrative Council each year;

(f) he shall exercise supervisory authority over the staff;

(g) subject to Article 11, he shall appoint the employees and decide on their promotion;

(h) he shall exercise disciplinary authority over the employees other than those referred to in Article 11, and may propose disciplinary action to the Administrative Council with regard to employees referred to in Article 11, paragraphs 2 and 3;

(i) he may delegate his functions and powers.

(3)[9] The President shall be assisted by a number of Vice-Presidents. If the President is absent or indisposed, one of the Vice-Presidents shall take his place in accordance with the procedure laid down by the Administrative Council.

Article 11[10]
Appointment of senior employees

Art. 21, 22, 35

(1) The President of the European Patent Office shall be appointed by the Administrative Council.

(2) The Vice-Presidents shall be appointed by the Administrative Council after the President of the European Patent Office has been consulted.

(3) The members, including the Chairmen, of the Boards of Appeal and of the Enlarged Board of Appeal shall be appointed by the Administrative Council on a proposal from the President of the European Patent Office. They may be re-appointed by the Administrative Council after the President of the European Patent Office has been consulted.

(4) The Administrative Council shall exercise disciplinary authority over the employees referred to in paragraphs 1 to 3.

(5) The Administrative Council, after consulting the President of the European Patent Office, may also appoint as members of the Enlarged Board of Appeal legally qualified members of the national courts or quasi-judicial authorities of the Contracting States, who may continue their judicial activities at the national level. They shall be appointed for a term of three years and may be re-appointed.

[9] See decision of the Administrative Council of 06.07.1978 on substitution for the President of the EPO (OJ EPO 1978, 326).

[10] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

Article 12
Duties of office

Employees of the European Patent Office shall be bound, even after the termination of their employment, neither to disclose nor to make use of information which by its nature is a professional secret.

Article 13
Disputes between the Organisation and the employees of the European Patent Office

(1) Employees and former employees of the European Patent Office or their successors in title may apply to the Administrative Tribunal of the International Labour Organization in the case of disputes with the European Patent Organisation, in accordance with the Statute of the Tribunal and within the limits and subject to the conditions laid down in the Service Regulations for permanent employees or the Pension Scheme Regulations or arising from the conditions of employment of other employees.

(2) An appeal shall only be admissible if the person concerned has exhausted such other means of appeal as are available to him under the Service Regulations, the Pension Scheme Regulations or the conditions of employment.

Article 14[11, 12]
Languages of the European Patent Office, European patent applications and other documents

Art. 70, 80, 90, 92, 93, 97, 98, 103, 127, 129
R. 3-7, 36, 40, 49, 61, 68, 112

(1) The official languages of the European Patent Office shall be English, French and German.

(2) A European patent application shall be filed in one of the official languages or, if filed in any other language, translated into one of the official languages in accordance with the Implementing Regulations. Throughout the proceedings before the European Patent Office, such translation may be brought into conformity with the application as filed. If a required translation is not filed in due time, the application shall be deemed to be withdrawn.

(3) The official language of the European Patent Office in which the European patent application is filed or into which it is translated shall be used as the language of the proceedings in all proceedings before the European Patent Office, unless the Implementing Regulations provide otherwise.

(4) Natural or legal persons having their residence or principal place of business within a Contracting State having a language other than English, French or German as an official language, and nationals of that State who are resident abroad, may file documents which have to be filed within a time limit in an official language of that State. They shall, however, file a translation in an official language of the European Patent Office in accordance with the Implementing Regulations. If any document, other than those documents making up the European patent application, is not filed in the prescribed language, or if any required translation is not filed in due time, the document shall be deemed not to have been filed.

(5) European patent applications shall be published in the language of the proceedings.

(6) Specifications of European patents shall be published in the language of the proceedings and shall include a translation of the claims in the other two official languages of the European Patent Office.

(7) The following shall be published in the three official languages of the European Patent Office:

(a) the European Patent Bulletin;

(b) the Official Journal of the European Patent Office.

(8) Entries in the European Patent Register shall be made in the three official languages of the European Patent Office. In cases of doubt, the entry in the language of the proceedings shall be authentic.

[11] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[12] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 6/91, G 2/95, G 4/08 (Annex I).

Article 15[13]
Departments entrusted with the procedure

Art. 16-22, 143
R. 8-13

To carry out the procedures laid down in this Convention, the following shall be set up within the European Patent Office:

(a) a Receiving Section;

(b) Search Divisions;

(c) Examining Divisions;

(d) Opposition Divisions;

(e) a Legal Division;

(f) Boards of Appeal;

(g) an Enlarged Board of Appeal.

Article 16[14]
Receiving Section

Art. 15
R. 10, 11

The Receiving Section shall be responsible for the examination on filing and the examination as to formal requirements of European patent applications.

Art. 15, 92
R. 11, 61-65

[13] See opinion of the Enlarged Board of Appeal G 1/02 (Annex I).

[14] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

Article 17[15]
Search Divisions

The Search Divisions shall be responsible for drawing up European search reports.

Article 18[16]
Examining Divisions

Art. 15, 33, 94, 97
R. 10, 11, 70, 159

(1) The Examining Divisions shall be responsible for the examination of European patent applications.

(2)[17]An Examining Division shall consist of three technically qualified examiners. However, before a decision is taken on a European patent application, its examination shall, as a general rule, be entrusted to one member of the Examining Division. Oral proceedings shall be before the Examining Division itself. If the Examining Division considers that the nature of the decision so requires, it shall be enlarged by the addition of a legally qualified examiner. In the event of parity of votes, the vote of the Chairman of the Examining Division shall be decisive.

Article 19[18]
Opposition Divisions

Art. 99
R. 11, 75-89

(1) The Opposition Divisions shall be responsible for the examination of oppositions against any European patent.

(2) An Opposition Division shall consist of three technically qualified examiners, at least two of whom shall not have taken part in the proceedings for grant of the patent to which the opposition relates. An examiner who has taken part in the proceedings for the grant of the European patent may not be the Chairman. Before a decision is taken on the opposition, the Opposition Division may entrust the examination of the opposition to one of its members. Oral proceedings shall be before the Opposition Division itself. If the Opposition Division considers that the nature of the decision so requires, it shall be enlarged by the addition of a legally qualified examiner who shall not have taken part in the proceedings for grant of the patent. In the event of parity of votes, the vote of the Chairman of the Opposition Division shall be decisive.

[15] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[16] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[17] See opinion of the Enlarged Board of Appeal G 1/02 (Annex I).

[18] See decision/opinion of the Enlarged Board of Appeal G 5/91, G 1/02 (Annex I).

Article 20[19]
Legal Division

Art. 15, 127, 134, 134a
R. 11

(1) The Legal Division shall be responsible for decisons in respect of entries in the Register of European Patents and in respect of registration on, and deletion from, the list of professional representatives.

(2) Decisions of the Legal Division shall be taken by one legally qualified member.

Article 21[20, 21]
Boards of Appeal

Art. 11, 15, 106
R. 12a, 12b, 12c, 12d, 97, 98

(1) The Boards of Appeal shall be responsible for the examination of appeals from decisions of the Receiving Section, the Examining Divisions and Opposition Divisions, and the Legal Division.

(2) For appeals from decisions of the Receiving Section or the Legal Division, a Board of Appeal shall consist of three legally qualified members.

(3) For appeals from a decision of an Examining Division, a Board of Appeal shall consist of:

(a) two technically qualified members and one legally qualified member, when the decision concerns the refusal of a European patent application or the grant, limitation or revocation of a European patent, and was taken by an Examining Division consisting of less than four members;

(b) three technically and two legally qualified members, when the decision was taken by an Examining Division consisting of four members, or when the Board of Appeal considers that the nature of the appeal so requires;

(c) three legally qualified members in all other cases.

(4) For appeals from a decision of an Opposition Division, a Board of Appeal shall consist of:

(a) two technically qualified members and one legaly qualified member, when the decision was taken by an Opposition Division consisting of three members;

(b) three technically and two legally qualified members, when the decision was taken by an Opposition Division consisting of four members, or when the Board of Appeal considers that the nature of the appeal so requires.

[19] See decisions of the President of the EPO of 21.11.2013 concerning the responsibilities of the Legal Division (OJ EPO 2013, 600) and concerning the entrustment to non-legally qualified staff of certain duties incumbent on the Legal Division (OJ EPO 2013, 601).
See notice from the EPO of 13.05.2024 concerning new features of MyEPO Portfolio: entries and re-entries on the list of professional representatives (OJ EPO 2024, A57).
See decision of the President of the EPO of 17.11.2024 (OJ EPO 2024, A107) and notice from the EPO of 27.11.2024 (OJ EPO 2024, A109) concerningthe publication of the list of professional representatives.

[20] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[21] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 2/90, G 8/95, G 1/02, G 3/03, G 1/11 (Annex I).

Article 22[22]
Enlarged Board of Appeal

Art. 11, 15, 112, 112a R. 12a, 12b, 12c, 12d, 13, 109

(1) The Enlarged Board of Appeal shall be responsible for:

(a) deciding on points of law referred to it by Boards of Appeal under Article 112;

(b) giving opinions on points of law referred to it by the President of the European Patent Office under Article 112;

(c) deciding on petitions for review of decisions of the Boards of Appeal under Article 112a.

(2) In proceedings under paragraph 1(a) and (b), the Enlarged Board of Appeal shall consist of five legally and two technically qualified members. In proceedings under paragraph 1(c), the Enlarged Board of Appeal shall consist of three or five members as laid down in the Implementing Regulations. In all proceedings, a legally qualified member shall be the Chairman.

Article 23[23]
Independence of the members of the Boards

Art. 11 R. 12a, 12b, 12c, 12d, 13

(1) The members of the Enlarged Board of Appeal and of the Boards of Appeal shall be appointed for a term of five years and may not be removed from office during this term, except if there are serious grounds for such removal and if the Administrative Council, on a proposal from the Enlarged Board of Appeal, takes a decision to this effect. Notwithstanding sentence 1, the term of office of members of the Boards shall end if they resign or are retired in accordance with the Service Regulations for permanent employees of the European Patent Office.

(2) The members of the Boards may not be members of the Receiving Section, Examining Divisions, Opposition Divisions or Legal Division.

(3)[24] In their decisions the members of the Boards shall not be bound by any instructions and shall comply only with the provisions of this Convention.

(4)[25] The Rules of Procedure of the Boards of Appeal and the Enlarged Board of Appeal shall be adopted in accordance with the Implementing Regulations. They shall be subject to the approval of the Administrative Council.

[22] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[23] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[24] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 2/08 (Annex I).

[25] See the Rules of Procedure of the Boards of Appeal as approved by decision of the Administrative Council CA/D 5/19 Corr. 1 of 26.06.2019 (OJ EPO 2019, A63), and last amended by decision of the Administrative Council CA/D 24/23 of 13.12.2023 (OJ EPO 2023, A103), as well as the Rules of Procedure of the Enlarged Board of Appeal, last amendments approved by decision of the Administrative Council CA/D 3/15 of 25.03.2015 (OJ EPO 2015, A35).
See decision of the Enlarged Board of Appeal G 6/95 (Annex I).

Article 24[26]
Exclusion and objection

R. 144

(1) Members of the Boards of Appeal or of the Enlarged Board of Appeal may not take part in a case in which they have any personal interest, or if they have previously been involved as representatives of one of the parties, or if they participated in the decision under appeal.

(2) If, for one of the reasons mentioned in paragraph 1, or for any other reason, a member of a Board of Appeal or of the Enlarged Board of Appeal considers that he should not take part in any appeal, he shall inform the Board accordingly.

(3) Members of a Board of Appeal or of the Enlarged Board of Appeal may be objected to by any party for one of the reasons mentioned in paragraph 1, or if suspected of partiality. An objection shall not be admissible if, while being aware of a reason for objection, the party has taken a procedural step. An objection may not be based upon the nationality of members.

(4) The Boards of Appeal and the Enlarged Board of Appeal shall decide as to the action to be taken in the cases specified in paragraphs 2 and 3, without the participation of the member concerned. For the purposes of taking this decision the member objected to shall be replaced by his alternate.

Article 25
Technical opinion

At the request of the competent national court hearing an infringement or revocation action, the European Patent Office shall be obliged, on payment of an appropriate fee, [27] to give a technical opinion concerning the European patent which is the subject of the action. The Examining Division shall be responsible for issuing such opinions.

Chapter IV
The Administrative Council

Article 26
Membership

(1) The Administrative Council shall be composed of the Representatives and the alternate Representatives of the Contracting States. Each Contracting State shall be entitled to appoint one Representative and one alternate Representative to the Administrative Council.

(2) The members of the Administrative Council may, in accordance with the Rules of Procedure of the Administrative Council, be assisted by advisers or experts.

[26] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 5/91, G 1/05, G 2/08 of 15.06.2009, G 3/08 of 16.10.2009 (Annex I).

[27] See Article 2(1), item 20, of the Rules relating to Fees.

Article 27
Chairmanship

(1) The Administrative Council shall elect a Chairman and a Deputy Chairman from among the Representatives and alternate Representatives of the Contracting States. The Deputy Chairman shall ex officio replace the Chairman if he is prevented from carrying out his duties.

(2) The terms of office of the Chairman and the Deputy Chairman shall be three years. They may be re-elected.

Article 28[28]
Board

(1) When there are at least eight Contracting States, the Administrative Council may set up a Board composed of five of its members.

(2) The Chairman and the Deputy Chairman of the Administrative Council shall be members of the Board ex officio; the other three members shall be elected by the Administrative Council.

(3) The term of office of the members elected by the Administrative Council shall be three years. They may not be re-elected.

(4) The Board shall perform the duties assigned to it by the Administrative Council in accordance with the Rules of Procedure.

Article 29
Meetings

(1) Meetings of the Administrative Council shall be convened by its Chairman.

(2) The President of the European Patent Office shall take part in the deliberations of the Administrative Council.

(3) The Administrative Council shall hold an ordinary meeting once each year. In addition, it shall meet on the initiative of its Chairman or at the request of one-third of the Contracting States.

(4) The deliberations of the Administrative Council shall be based on an agenda, and shall be held in accordance with its Rules of Procedure.

(5) The provisional agenda shall contain any question whose inclusion is requested by any Contracting State in accordance with the Rules of Procedure.

Article 30
Attendance of observers

(1) The World Intellectual Property Organization shall be represented at the meetings of the Administrative Council, in accordance with an agreement between the Organisation and the World Intellectual Property Organization.

[28] See decisions of the Administrative Council of 05.06.2003 setting up a Board of the Administrative Council (OJ EPO 2003, 333) and of 30.10.2003 concerning the operation of the Board of the Administrative Council (OJ EPO 2003, 579).

(2) Other intergovernmental organisations entrusted with carrying out international procedures in the field of patents, with which the Organisation has concluded an agreement, shall be represented at the meetings of the Administrative Council, in accordance with such agreement.

(3) Any other intergovernmental and international non-governmental organisations carrying out an activity of interest to the Organisation may be invited by the Administrative Council to be represented at its meetings during any discussion of matters of mutual interest.

Article 31
Languages of the Administrative Council

(1) The languages used in the deliberations of the Administrative Council shall be English, French and German.

(2) Documents submitted to the Administrative Council, and the minutes of its deliberations, shall be drawn up in the three languages specified in paragraph 1.

Article 32
Staff, premises and equipment

The European Patent Office shall place at the disposal of the Administrative Council, and of any committee established by it, such staff, premises and equipment as may be necessary for the performance of their duties.

Article 33[29, 30]
Competence of the Administrative Council in certain cases

Art. 35 R. 9, 12c, 122

(1) The Administrative Council shall be competent to amend:

(a) the time limits laid down in this Convention;

(b) Parts II to VIII and Part X of this Convention, to bring them into line with an international treaty relating to patents or European Community legislation relating to patents;

(c) the Implementing Regulations.

(2) The Administrative Council shall be competent, in conformity with this Convention, to adopt or amend:

(a) the Financial Regulations;

(b) the Service Regulations for permanent employees and the conditions of employment of other employees of the European Patent Office, the sala-

[29] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[30] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 5/88, G 7/88, G 8/88, G 6/95, G 1/02 (Annex I).

ry scales of the said permanent and other employees, and also the nature of any supplementary benefits and the rules for granting them;

(c) the Pension Scheme Regulations and any appropriate increases in existing pensions to correspond to increases in salaries;

(d) the Rules relating to Fees;

(e) its Rules of Procedure.

(3) Notwithstanding Article 18, paragraph 2, the Administrative Council shall be competent to decide, in the light of experience, that in certain categories of cases Examining Divisions shall consist of one technically qualified examiner only. Such decision may be rescinded.

(4) The Administrative Council shall be competent to authorise the President of the European Patent Office to negotiate and, subject to its approval, to conclude agreements on behalf of the European Patent Organisation with States, with intergovernmental organisations and with documentation centres set up on the basis of agreements with such organisations.

(5) The Administrative Council may not take a decision under paragraph 1(b):

- concerning an international treaty, before its entry into force;

- concerning European Community legislation, before its entry into force or, where that legislation lays down a period for its implementation, before the expiry of that period.

Article 34
Voting rights

(1) The right to vote in the Administrative Council shall be restricted to the Contracting States.

(2) Each Contracting State shall have one vote, except where Article 36 applies.

Article 35[31]
Voting rules

(1) The Administrative Council shall take its decisions, other than those referred to in paragraphs 2 and 3, by a simple majority of the Contracting States represented and voting.

(2) A majority of three-quarters of the votes of the Contracting States represented and voting shall be required for the decisions which the Administrative Council is empowered to take under Article 7, Article 11, paragraph 1, Article 33, paragraphs 1(a) and (c), and 2 to 4, Article 39, paragraph 1, Article 40, paragraphs 2 and 4, Article 46, Article 134a, Article 149a, paragraph 2, Article 152, Artide 153, paragraph 7, Article 166 and Article 172.

[31] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

(3) Unanimity of the Contracting States voting shall be required for the decisions which the Administrative Council is empowered to take under Article 33, paragraph 1(b). The Administrative Council shall take such decisions only if all the Contracting States are represented. A decision taken on the basis of Article 33, paragraph 1(b), shall not take effect if a Contracting State declares, within twelve months of the date of the decision, that it does not wish to be bound by that decision.

(4) Abstentions shall not be considered as votes.

Article 36
Weighting of votes

(1) In respect of the adoption or amendment of the Rules relating to Fees and, if the financial contribution to be made by the Contracting States would thereby be increased, the adoption of the budget of the Organisation and of any amending or supplementary budget, any Contracting State may require, following a first ballot in which each Contracting State shall have one vote, and whatever the result of this ballot, that a second ballot be taken immediately, in which votes shall be given to the States in accordance with paragraph 2. The decision shall be determined by the result of this second ballot.

(2) The number of votes that each Contracting State shall have in the second ballot shall be calculated as follows:

(a) the percentage obtained for each Contracting State in respect of the scale for the special financial contributions, pursuant to Article 40, paragraphs 3 and 4, shall be multiplied by the number of Contracting States and divided by five;

(b) the number of votes thus given shall be rounded upwards to the next whole number;

(c) five additional votes shall be added to this number;

(d) nevertheless, no Contracting State shall have more than 30 votes.

Chapter V
Financial provisions

Article 37[32] *Art. 47, 50*
Budgetary funding

The budget of the Organisation shall be financed:

(a) by the Organisation's own resources;

(b) by payments made by the Contracting States in respect of renewal fees for European patents levied in these States;

(c) where necessary, by special financial contributions made by the Contracting States;

[32] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

(d) where appropriate, by the revenue provided for in Article 146;

(e) where appropriate, and for tangible assets only, by third-party borrowings secured on land or buildings;

(f) where appropriate, by third-party funding for specific projects.

Article 38[33] *Art. 40*
The Organisation's own resources

The Organisation's own resources shall comprise:

(a) all income from fees and other sources and also the reserves of the Organisation;

(b) the resources of the Pension Reserve Fund, which shall be treated as a special class of asset of the Organisation, designed to support the Organisation's pension scheme by providing the appropriate reserves.

Article 39 *Art. 35, 40, 41, 47, 50, 141, 146, 147, 176*
Payments by the Contracting States in respect of renewal fees for European patents

(1)[34] Each Contracting State shall pay to the Organisation in respect of each renewal fee received for a European patent in that State an amount equal to a proportion of that fee, to be fixed by the Administrative Council; the proportion shall not exceed 75% and shall be the same for all Contracting States. However, if the said proportion corresponds to an amount which is less than a uniform minimum amount fixed by the Administrative Council, the Contracting State shall pay that minimum to the Organisation.

(2) Each Contracting State shall communicate to the Organisation such information as the Administrative Council considers to be necessary to determine the amount of these payments.

(3) The due dates for these payments shall be determined by the Administrative Council.

(4) If a payment is not remitted fully by the due date, the Contracting State shall pay interest from the due date on the amount remaining unpaid.

Article 40 *Art. 35, 36, 47, 50, 146, 170, 176*
Level of fees and payments – Special financial contributions

(1) The amounts of the fees referred to in Article 38 and the proportion referred to in Article 39 shall be fixed at such a level as to ensure that the revenue in respect thereof is sufficient for the budget of the Organisation to be balanced.

(2) However, if the Organisation is unable to balance its budget under the conditions laid down in paragraph 1, the Contracting States shall remit to the Organisation special financial contributions, the amount of which shall be determined by the Administrative Council for the accounting period in question.

[33] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[34] See decision of the Administrative Council of 08.06.1984 on the proportion of renewal fees for European patents to be remitted to the EPO (OJ EPO 1984, 296).

(3) These special financial contributions shall be determined in respect of any Contracting State on the basis of the number of patent applications filed in the last year but one prior to that of entry into force of this Convention, and calculated in the following manner:

(a) one half in proportion to the number of patent applications filed in that Contracting State;

(b) one half in proportion to the second highest number of patent applications filed in the other Contracting States by natural or legal persons having their residence or principal place of business in that Contracting State.

However, the amounts to be contributed by States in which the number of patent applications filed exceeds 25 000 shall then be taken as a whole and a new scale drawn up in proportion to the total number of patent applications filed in these States.

(4) Where the scale position of any Contracting State cannot be established in accordance with paragraph 3, the Administrative Council shall, with the consent of that State, decide its scale position.

(5) Article 39, paragraphs 3 and 4, shall apply mutatis mutandis to the special financial contributions.

(6) The special financial contributions shall be repaid with interest at a rate which shall be the same for all Contracting States. Repayments shall be made in so far as it is possible to provide for this purpose in the budget; the amount thus provided shall be distributed among the Contracting States in accordance with the scale referred to in paragraphs 3 and 4.

(7) The special financial contributions remitted in any accounting period shall be repaid in full before any such contributions or parts thereof remitted in any subsequent accounting period are repaid.

Article 41 *Art. 50, 146*
Advances

(1) At the request of the President of the European Patent Office, the Contracting States shall grant advances to the Organisation, on account of their payments and contributions, within the limit of the amount fixed by the Administrative Council. The amount of such advances shall be determined in proportion to the amounts due from the Contracting States for the accounting period in question.

(2) Article 39, paragraphs 3 and 4, shall apply mutatis mutandis to the advances.

Article 42[35]
Budget

(1) The budget of the Organisation shall be balanced. It shall be drawn up in accordance with the generally accepted accounting principles laid down in the Financial Regulations. If necessary, there may be amending or supplementary budgets.

(2) The budget shall be drawn up in the unit of account fixed in the Financial Regulations.

Article 43
Authorisation for expenditure

(1) The expenditure entered in the budget shall be authorised for the duration of one accounting period, unless the Financial Regulations provide otherwise.

(2) In accordance with the Financial Regulations, any appropriations, other than those relating to staff costs, which are unexpended at the end of the accounting period may be carried forward, but not beyond the end of the following accounting period.

(3) Appropriations shall be set out under different headings according to type and purpose of the expenditure and subdivided, as far as necessary, in accordance with the Financial Regulations.

Article 44
Appropriations for unforeseeable expenditure

(1) The budget of the Organisation may contain appropriations for unforeseeable expenditure.

(2) The employment of these appropriations by the Organisation shall be subject to the prior approval of the Administrative Council.

Article 45
Accounting period

The accounting period shall commence on 1 January and end on 31 December.

Article 46 *Art. 35*
Preparation and adoption of the budget

(1) The President of the European Patent Office shall submit the draft budget to the Administrative Council no later than the date prescribed in the Financial Regulations.

(2) The budget and any amending or supplementary budget shall be adopted by the Administrative Council.

[35] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

Article 47 *Art. 146*
Provisional budget

(1) If, at the beginning of the accounting period, the budget has not been adopted by the Administrative Council, expenditures may be effected on a monthly basis per heading or other division of the budget, in accordance with the Financial Regulations, up to one-twelfth of the budget appropriations for the preceding accounting period, provided that the appropriations thus made available to the President of the European Patent Office shall not exceed one-twelfth of those provided for in the draft budget.

(2) The Administrative Council may, subject to the observance of the other provisions laid down in paragraph 1, authorise expenditure in excess of one-twelfth of the appropriations.

(3) The payments referred to in Article 37(b) shall continue to be made, on a provisional basis, under the conditions determined under Article 39 for the year preceding that to which the draft budget relates.

(4) The Contracting States shall pay each month, on a provisional basis and in accordance with the scale referred to in Article 40, paragraphs 3 and 4, any special financial contributions necessary to ensure implementation of paragraphs 1 and 2. Article 39, paragraph 4, shall apply mutatis mutandis to these contributions.

Article 48
Budget implementation

(1) The President of the European Patent Office shall implement the budget and any amending or supplementary budget on his own responsibility and within the limits of the allocated appropriations.

(2) Within the budget, the President of the European Patent Office may, in accordance with the Financial Regulations, transfer funds between the various headings or sub-headings.

Article 49
Auditing of accounts

(1) The income and expenditure account and a balance sheet of the Organisation shall be examined by auditors whose independence is beyond doubt, appointed by the Administrative Council for a period of five years, which shall be renewable or extensible.

(2) The audit shall be based on vouchers and shall take place, if necessary, in situ. The audit shall ascertain whether all income has been received and all expenditure effected in a lawful and proper manner and whether the financial management is sound. The auditors shall draw up a report containing a signed audit opinion after the end of each accounting period.

(3) The President of the European Patent Office shall annually submit to the Administrative Council the accounts of the preceding accounting period in respect of the budget and the balance sheet showing the assets and liabilities of the Organisation together with the report of the auditors.

(4) The Administrative Council shall approve the annual accounts together with the report of the auditors and shall discharge the President of the European Patent Office in respect of the implementation of the budget.

Article 50[36] *Art. 33*
Financial Regulations

The Financial Regulations shall lay down in particular:

(a) the arrangements relating to the establishment and implementation of the budget and for the rendering and auditing of accounts;

(b) the method and procedure whereby the payments and contributions provided for in Article 37 and the advances provided for in Article 41 are to be made available to the Organisation by the Contracting States;

(c) the rules concerning the responsibilities of authorising and accounting officers and the arrangements for their supervision;

(d) the rates of interest provided for in Articles 39, 40 and 47;

(e) the method of calculating the contributions payable by virtue of Article 146;

(f) the composition of and duties to be assigned to a Budget and Finance Committee which should be set up by the Administrative Council;

(g) the generally accepted accounting principles on which the budget and the annual financial statements shall be based.

Article 51[37]
Fees

(1) The European Patent Office may levy fees for any official task or procedure carried out under this Convention.

(2) Time limits for the payment of fees other than those fixed by this Convention shall be laid down in the Implementing Regulations.

(3) Where the Implementing Regulations provide that a fee shall be paid, they shall also lay down the legal consequences of failure to pay such fee in due time.

(4) The Rules relating to Fees shall determine in particular the amounts of the fees and the ways in which they are to be paid.

[36] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[37] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART II
SUBSTANTIVE PATENT LAW

Chapter I
Patentability

Article 52[38, 39] *Art. 54, 56, 57, 100, 138 R. 26, 27, 29*
Patentable inventions

(1) European patents shall be granted for any inventions, in all fields of technology, provided that they are new, involve an inventive step and are susceptible of industrial application.

(2) The following in particular shall not be regarded as inventions within the meaning of paragraph 1:

(a) discoveries, scientific theories and mathematical methods;

(b) aesthetic creations;

(c) schemes, rules and methods for performing mental acts, playing games or doing business, and programs for computers;

(d) presentations of information.

(3) Paragraph 2 shall exclude the patentability of the subject-matter or activities referred to therein only to the extent to which a European patent application or European patent relates to such subject-matter or activities as such.

Article 53[40, 41] *Art. 54, 100, 138 R. 28, 29*
Exceptions to patentability

European patents shall not be granted in respect of:

(a) inventions the commercial exploitation of which would be contrary to "ordre public" or morality; such exploitation shall not be deemed to be so contrary merely because it is prohibited by law or regulation in some or all of the Contracting States;

(b) plant or animal varieties or essentially biological processes for the production of plants or animals; this provision shall not apply to microbiological processes or the products thereof;

(c) methods for treatment of the human or animal body by surgery or therapy and diagnostic methods practised on the human or animal body; this provision shall not apply to products, in particular substances or compositions, for use in any of these methods.

[38] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[39] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 1/98, G 1/03, G 2/03, G 3/08, G 1/16 (Annex I).
[40] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[41] See decisions/opinion of the Enlarged Board of Appeal G 3/95, G 1/98, G 1/03, G 2/03, G 1/04, G 2/06, G 1/07, G 2/07, G 1/08, G 2/08, G 1/16, G 3/19 (Annex I).

Article 54[42, 43] *Art. 53, 55, 56, 80, 85, 89, 100, 138, 153*
Novelty *R. 40, 42, 61, 138, 165*

(1) An invention shall be considered to be new if it does not form part of the state of the art.

(2) The state of the art shall be held to comprise everything made available to the public by means of a written or oral description, by use, or in any other way, before the date of filing of the European patent application.

(3) Additionally, the content of European patent applications as filed, the dates of filing of which are prior to the date referred to in paragraph 2 and which were published on or after that date, shall be considered as comprised in the state of the art.

(4) Paragraphs 2 and 3 shall not exclude the patentability of any substance or composition, comprised in the state of the art, for use in a method referred to in Article 53(c), provided that its use for any such method is not comprised in the state of the art.

(5)[44]Paragraphs 2 and 3 shall also not exclude the patentability of any substance or composition referred to in paragraph 4 for any specific use in a method referred to in Article 53(c), provided that such use is not comprised in the state of the art.

Article 55 *Art. 100, 138*
Non-prejudicial disclosures *R. 25, 159*

(1) For the application of Article 54, a disclosure of the invention shall not be taken into consideration if it occurred no earlier than six months preceding the filing of the European patent application and if it was due to, or in consequence of:

(a)[45]an evident abuse in relation to the applicant or his legal predecessor, or

(b) the fact that the applicant or his legal predecessor has displayed the invention at an official, or officially recognised, international exhibition falling within the terms of the Convention on international exhibitions signed at Paris on 22 November 1928 and last revised on 30 November 1972.

(2) In the case of paragraph 1(b), paragraph 1 shall apply only if the applicant states, when filing the European patent application, that the invention has been so displayed and files a supporting certificate within the time limit and under the conditions laid down in the Implementing Regulations.

[42] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[43] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 2/88, G 6/88, G 1/92, G 3/93, G 1/98, G 2/98, G 3/98, G 2/99, G 1/03, G 2/03, G 2/08, G 1/16 (Annex I).
[44] See notice from the EPO of 20.09.2010 (OJ EPO 2010, 514).
[45] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 3/98, G 2/99 (Annex I).

Article 56[46] *Art. 52, 100, 138*
Inventive step *R. 30, 42, 61*

An invention shall be considered as involving an inventive step if, having regard to the state of the art, it is not obvious to a person skilled in the art. If the state of the art also includes documents within the meaning of Article 54, paragraph 3, these documents shall not be considered in deciding whether there has been an inventive step.

Article 57[47] *Art. 52, 100, 138*
Industrial application *R. 29, 30, 42*

An invention shall be considered as susceptible of industrial application if it can be made or used in any kind of industry, including agriculture.

Chapter II
Persons entitled to apply for and obtain a European patent – Mention of the inventor

Article 58[48]
Entitlement to file a European patent application

A European patent application may be filed by any natural or legal person, or any body equivalent to a legal person by virtue of the law governing it.

Article 59 *Art. 118*
Multiple applicants *R. 41, 72, 151*

A European patent application may also be filed either by joint applicants or by two or more applicants designating different Contracting States.

Article 60[49, 50] *Art. 61, 80, 89, 138*
Right to a European patent *R. 40*

(1) The right to a European patent shall belong to the inventor or his successor in title. If the inventor is an employee, the right to a European patent shall be determined in accordance with the law of the State in which the employee is mainly employed; if the State in which the employee is mainly employed cannot be determined, the law to be applied shall be that of the State in which the employer has the place of business to which the employee is attached.

(2) If two or more persons have made an invention independently of each other, the right to a European patent therefor shall belong to the person whose European patent application has the earliest date of filing, provided that this first application has been published.

[46] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 2/98, G 3/98, G 2/99, G 1/03, G 2/03, G 1/16 (Annex I).
[47] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 1/03, G 2/03, G 1/04, G 1/16 (Annex I).
[48] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 3/99, G 2/04 (Annex I).
[49] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[50] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 3/92, G 2/98, G 1/03, G 2/03 (Annex I).

(3) In proceedings before the European Patent Office, the applicant shall be deemed to be entitled to exercise the right to a European patent.

Article 61[51, 52] *Art. 100, 128, 138*
European patent applications filed by non-entitled persons *R. 6, 14-18, 45, 51, 60, 78, 136, 143, 147*

(1) If by a final decision it is adjudged that a person other than the applicant is entitled to the grant of the European patent, that person may, in accordance with the Implementing Regulations:

(a) prosecute the European patent application as his own application in place of the applicant;

(b) file a new European patent application in respect of the same invention; or

(c) request that the European patent application be refused.

(2) Article 76, paragraph 1, shall apply mutatis mutandis to a new European patent application filed under paragraph 1(b).

Article 62 *Art. 81*
Right of the inventor to be mentioned *R. 19-21, 60, 143*

The inventor shall have the right, vis-à-vis the applicant for or proprietor of a European patent, to be mentioned as such before the European Patent Office.

Chapter III
Effects of the European patent and the European patent application

Article 63[53] *Art. 2*
Term of the European patent

(1) The term of the European patent shall be 20 years from the date of filing of the application.

(2) Nothing in the preceding paragraph shall limit the right of a Contracting State to extend the term of a European patent, or to grant corresponding protection which follows immediately on expiry of the term of the patent, under the same conditions as those applying to national patents:

(a) in order to take account of a state of war or similar emergency conditions affecting that State;

(b) if the subject-matter of the European patent is a product or a process for manufacturing a product or a use of a product which has to undergo an administrative authorisation procedure required by law before it can be put on the market in that State.

[51] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[52] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 3/92 (Annex I).
[53] Amended by the Act revising Article 63 EPC of 17.12.1991, which entered into force on 04.07.1997 (OJ EPO 1992, 1 ff).

(3) Paragraph 2 shall apply mutatis mutandis to European patents granted jointly for a group of Contracting States in accordance with Article 142.

(4) A Contracting State which makes provision for extension of the term or corresponding protection under paragraph 2(b) may, in accordance with an agreement concluded with the Organisation, entrust to the European Patent Office tasks associated with implementation of the relevant provisions.

Article 64[54] *Art. 2, 67, 68, 97*
Rights conferred by a European patent

(1) A European patent shall, subject to the provisions of paragraph 2, confer on its proprietor from the date on which the mention of its grant is published in the European Patent Bulletin, in each Contracting State in respect of which it is granted, the same rights as would be conferred by a national patent granted in that State.

(2) If the subject-matter of the European patent is a process, the protection conferred by the patent shall extend to the products directly obtained by such process.

(3) Any infringement of a European patent shall be dealt with by national law.

Article 65[55, 56] *Art. 2, 70*
Translation of the European patent *R. 71, 82*

(1) Any Contracting State may, if the European patent as granted, amended or limited by the European Patent Office is not drawn up in one of its official languages, prescribe that the proprietor of the patent shall supply to its central industrial property office a translation of the patent as granted, amended or limited in one of its official languages at his option or, where that State has prescribed the use of one specific official language, in that language. The period for supplying the translation shall end three months after the date on which the mention of the grant, maintenance in amended form or limitation of the European patent is published in the European Patent Bulletin, unless the State concerned prescribes a longer period.

(2) Any Contracting State which has adopted provisions pursuant to paragraph 1 may prescribe that the proprietor of the patent must pay all or part of the costs of publication of such translation within a period laid down by that State.

(3) Any Contracting State may prescribe that in the event of failure to observe the provisions adopted in accordance with paragraphs 1 and 2, the European patent shall be deemed to be void ab initio in that State.

[54] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 2/88, G 1/98 (Annex I).
[55] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[56] See the Agreement of 17.10.2000 on the application of Article 65 EPC (London Agreement, OJ EPO 2001, 549), which entered into force on 01.05.2008 (OJ EPO 2008, 123) and which currently has 22 contracting states: AL, BE, CH, DE, DK, FI, FR, GB, HR, HU, IE, IS, LI, LT, LU, LV, MC, MK, NL, NO, SE, SI (see *www.epo.org/law-practice/legal-texts/london-agreement.html*).

Article 66[57]
Equivalence of European filing with national filing

Art. 80, 87, 88, 135, 137, 140 R. 40, 155

A European patent application which has been accorded a date of filing shall, in the designated Contracting States, be equivalent to a regular national filing, where appropriate with the priority claimed for the European patent application.

Article 67[58, 59]
Rights conferred by a European patent application after publication

Art. 68, 70, 93, 153 R. 66

(1) A European patent application shall, from the date of its publication, provisionally confer upon the applicant the protection provided for by Article 64, in the Contracting States designated in the application.

(2) Any Contracting State may prescribe that a European patent application shall not confer such protection as is conferred by Article 64. However, the protection attached to the publication of the European patent application may not be less than that which the laws of the State concerned attach to the compulsory publication of unexamined national patent applications. In any event, each State shall ensure at least that, from the date of publication of a European patent application, the applicant can claim compensation reasonable in the circumstances from any person who has used the invention in that State in circumstances where that person would be liable under national law for infringement of a national patent.

(3) Any Contracting State which does not have as an official language the language of the proceedings may prescribe that provisional protection in accordance with paragraphs 1 and 2 above shall not be effective until such time as a translation of the claims in one of its official languages at the option of the applicant or, where that State has prescribed the use of one specific official language, in that language:

(a) has been made available to the public in the manner prescribed by national law, or

(b) has been communicated to the person using the invention in the said State.

(4) The European patent application shall be deemed never to have had the effects set out in paragraphs 1 and 2 when it has been withdrawn, deemed to be withdrawn or finally refused. The same shall apply in respect of the effects of the European patent application in a Contracting State the designation of which is withdrawn or deemed to be withdrawn.

[57] See opinion of the Enlarged Board of Appeal G 4/98 (Annex I).
[58] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[59] See opinion of the Enlarged Board of Appeal G 4/98 (Annex I).

Article 68[60]
Effect of revocation or limitation of the European patent

Art. 2, 101, 105b

The European patent application and the resulting European patent shall be deemed not to have had, from the outset, the effects specified in Articles 64 and 67, to the extent that the patent has been revoked or limited in opposition, limitation or revocation proceedings.

Article 69[61, 62]
Extent of protection

Art. 2, 164

(1) The extent of the protection conferred by a European patent or a European patent application shall be determined by the claims. Nevertheless, the description and drawings shall be used to interpret the claims.

(2) For the period up to grant of the European patent, the extent of the protection conferred by the European patent application shall be determined by the claims contained in the application as published. However, the European patent as granted or as amended in opposition, limitation or revocation proceedings shall determine retroactively the protection conferred by the application, in so far as such protection is not thereby extended.

Article 70[63, 64]
Authentic text of a European patent application or European patent

Art. 2 R. 7

(1) The text of a European patent application or a European patent in the language of the proceedings shall be the authentic text in any proceedings before the European Patent Office and in any Contracting State.

(2) If, however, the European patent application has been filed in a language which is not an official language of the European Patent Office, that text shall be the application as filed within the meaning of this Convention.

(3) Any Contracting State may provide that a translation into one of its official languages, as prescribed by it according to this Convention, shall in that State be regarded as authentic, except for revocation proceedings, in the event of the European patent application or European patent in the language of the translation conferring protection which is narrower than that conferred by it in the language of the proceedings.

(4) Any Contracting State which adopts a provision under paragraph 3:

(a) shall allow the applicant for or proprietor of the patent to file a corrected translation of the European patent application or European patent. Such corrected translation shall not have any legal effect until any conditions established by the Contracting State under Article 65, paragraph 2, or Article 67, paragraph 3, have been complied with;

(b) may prescribe that any person who, in that State, in good faith has used or has made effective and serious preparations for using an invention the use of which would not constitute infringement of the application or patent in the original translation, may, after the corrected translation takes effect, continue such use in the course of his business or for the needs thereof without payment.

[60] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[61] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
The Protocol on the Interpretation of Article 69 EPC is an integral part of the Convention pursuant to Article 164, paragraph 1.
[62] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 2/88, G 6/88 (Annex I).
[63] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[64] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 1/10 (Annex I).

Chapter IV
The European patent application as an object of property

Article 71
Transfer and constitution of rights

R. 22, 23, 85

A European patent application may be transferred or give rise to rights for one or more of the designated Contracting States.

Article 72
Assignment

R. 22, 85

An assignment of a European patent application shall be made in writing and shall require the signature of the parties to the contract.

Article 73
Contractual licensing

R. 23, 24

A European patent application may be licensed in whole or in part for the whole or part of the territories of the designated Contracting States.

Article 74
Law applicable

Art. 148

Unless this Convention provides otherwise, the European patent application as an object of property shall, in each designated Contracting State and with effect for such State, be subject to the law applicable in that State to national patent applications.

PART III
THE EUROPEAN PATENT APPLICATION

Chapter I
Filing and requirements of the European patent application

Article 75[65]
Filing of a European patent application

Art. 76, 120, 130, 153 R. 35, 41, 133, 134, 147

(1) A European patent application may be filed:

(a)[66] with the European Patent Office, or

(b)[67] if the law of a Contracting State so permits, and subject to Article 76, paragraph 1, with the central industrial property office or other competent authority of that State. Any application filed in this way shall have the same effect as if it had been filed on the same date with the European Patent Office.

(2) Paragraph 1 shall not preclude the application of legislative or regulatory provisions which, in any Contracting State:

(a) govern inventions which, owing to the nature of their subject-matter, may not be communicated abroad without the prior authorisation of the competent authorities of that State, or

(b) prescribe that any application is to be filed initially with a national authority, or make direct filing with another authority subject to prior authorisation.

Article 76[68, 69]
European divisional applications

Art. 61, 75, 100, 128, 138 R. 4, 6, 16, 36, 38, 41, 45, 51, 57, 60, 135, 143, 147

(1) A European divisional application shall be fied directly with the European Patent Office in accordance with the Implementing Regulations. It may be filed only in respect of subject-matter which does not extend beyond the content of the earlier application as filed; in so far as this requirement is complied with, the divisional application shall be deemed to have been filed on the date of filing of the earlier application and shall enjoy any right of priority.

[65] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[66] See decision of the President of the EPO of 03.01.2017 designating the EPO's filing offices (OJ EPO 2017, A11), notice from the EPO of 14.02.2018 concerning the availability of the EPO filing offices (OJ EPO 2018, A18) and notice from the EPO of 16.03.2018 concerning the closing of the mailroom at its headquarters in Munich (OJ EPO 2018, A27).
[67] See notice from the EPO of 30.01.2018 concerning changes to the filing options available in Belgium for European patent applications and international applications (OJ EPO 2018, A17) and notice from the EPO of 20.11.2019 concerning changes to the filing options available in San Marino for European patent applications and international applications (OJ EPO 2019, A96).
[68] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[69] See opinion/decision of the Enlarged Board of Appeal G 4/98, G 1/05, G 1/06 (Annex I).

(2) All the Contracting States designated in the earlier application at the time of filing of a European divisional application shall be deemed to be designated in the divisional application.

Article 77[70]
Forwarding of European patent applications

Art. 135, 137
R. 35, 37, 45, 112, 134, 155

(1) The central industrial property office of a Contracting State shall forward to the European Patent Office any European patent application filed with it or any other competent authority in that State, in accordance with the Implementing Regulations.

(2) A European patent application the subject of which has been made secret shall not be forwarded to the European Patent Office.

(3) A European patent application not forwarded to the European Patent Office in due time shall be deemed to be withdrawn.

Article 78[71]
Requirements of a European patent application

Art. 79, 80, 83-85, 90, 121
R. 6, 17, 31-33, 36, 38-50, 135, 139

(1) A European patent application shall contain:

(a) a request for the grant of a European patent;

(b) a description of the invention;

(c) one or more claims;

(d) any drawings referred to in the description or the claims;

(e) an abstract,

and satisfy the requirements laid down in the Implementing Regulations.

(2)[72]A European patent application shall be subject to the payment of the filing fee and the search fee. If the filing fee or the search fee is not paid in due time, the application shall be deemed to be withdrawn.

Article 79[73]
Designation of Contracting States

Art. 3, 66, 80, 121, 149
R. 15-17, 36, 39, 40, 41, 70, 71, 72, 112, 135, 139, 143, 159, 160

(1) All the Contracting States party to this Convention at the time of filing of the European patent application shall be deemed to be designated in the request for grant of a European patent.

(2)[74]The designation of a Contracting State may be subject to the payment of a designation fee.

[70] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[71] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[72] See notice from the EPO (OJ EPO 2016, A20).
[73] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[74] See opinion of the Enlarged Board of Appeal G 4/98 (Annex I).

(3) The designation of a Contracting State may be withdrawn at any time up to the grant of the European patent.

Article 80[75, 76]
Date of filing

Art. 54, 60, 66, 78, 79, 83, 84, 90, 92
R. 19, 30, 38, 39, 40-42, 49, 55, 56, 60, 143

The date of filing of a European patent application shall be the date on which the requirements laid down in the Implementing Regulations are fulfilled.

Article 81
Designation of the inventor

Art. 62, 90
R. 19-21, 41, 60, 143, 144, 163

The European patent application shall designate the inventor. If the applicant is not the inventor or is not the sole inventor, the designation shall contain a statement indicating the origin of the right to the European patent.

Article 82[77]
Unity of invention

R. 43, 44, 64, 164

The European patent application shall relate to one invention only or to a group of inventions so linked as to form a single general inventive concept.

Article 83[78]
Disclosure of the invention

Art. 78, 80, 100, 138
R. 31-34, 40, 42

The European patent application shall disclose the invention in a manner sufficiently clear and complete for it to be carried out by a person skilled in the art.

Article 84[79]
Claims

Art. 78, 80
R. 40, 43, 45, 49, 57, 62a, 63, 162

The claims shall define the matter for which protection is sought. They shall be clear and concise and be supported by the description.

Article 85
Abstract

Art. 78
R. 47, 49, 66, 68

The abstract shall serve the purpose of technical information only; it may not be taken into account for any other purpose, in particular for interpreting the scope of the protection sought or applying Article 54, paragraph 3.

[75] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[76] See decision/opinion of the Enlarged Board of Appeal G 2/95, G 4/98 (Annex I).
[77] See decision/opinion of the Enlarged Board of Appeal G 1/91, G 2/92, G 1/11 (Annex I).
[78] See decision/opinion of the Enlarged Board of Appeal G 2/93, G 2/98 (Annex I).
[79] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 2/98, G 1/03, G 2/03, G 1/04, G 2/10, G 3/14, G 1/16 (Annex I).

Article 86[80]
Renewal fees for the European patent application

Art. 122, 141
R. 14, 51, 71, 112, 135, 136, 142, 159

(1) Renewal fees for the European patent application shall be paid to the European Patent Office in accordance with the Implementing Regulations. These fees shall be due in respect of the third year and each subsequent year, calculated from the date of filing of the application. If a renewal fee is not paid in due time, the application shall be deemed to be withdrawn.

(2) The obligation to pay renewal fees shall terminate with the payment of the renewal fee due in respect of the year in which the mention of the grant of the European patent is published in the European Patent Bulletin.

Chapter II
Priority

Article 87[81, 82]
Priority right

Art. 66, 122
R. 52, 57-59, 136

(1) Any person who has duly filed, in or for

(a) any State party to the Paris Convention for the Protection of Industrial Property or

(b) any Member of the World Trade Organization,

an application for a patent, a utility model or a utility certificate, or his successor in title, shall enjoy, for the purpose of filing a European patent application in respect of the same invention, a right of priority during a period of twelve months from the date of filing of the first application.

(2) Every filing that is equivalent to a regular national filing under the national law of the State where it was made or under bilateral or multilateral agreements, including this Convention, shall be recognised as giving rise to a right of priority.

(3) A regular national filing shall mean any filing that is sufficient to establish the date on which the application was filed, whatever the outcome of the application may be.

(4) A subsequent application in respect of the same subject-matter as a previous first application and filed in or for the same State shall be considered as the first application for the purposes of determining priority, provided that, at the date of filing the subsequent application, the previous application has been withdrawn, abandoned or refused, without being open to public inspection and without leaving any rights outstanding, and has not served as a basis for claiming a right of priority. The previous application may not thereafter serve as a basis for claiming a right of priority.

[80] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[81] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[82] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 3/93, G 2/95, G 2/98, G 1/03, G 2/03, G 1/16 (Annex I).

(5) If the first filing has been made with an industrial property authority which is not subject to the Paris Convention for the Protection of Industrial Property or the Agreement Establishing the World Trade Organization, paragraphs 1 to 4 shall apply if that authority, according to a communication issued by the President of the European Patent Office, recognises that a first filing made with the European Patent Office gives rise to a right of priority under conditions and with effects equivalent to those laid down in the Paris Convention.

Article 88[83, 84]
Claiming priority

Art. 66, 79, 90, 93
R. 5, 6, 41, 52, 53, 57-60, 68, 139, 163

(1)[85]An applicant desiring to take advantage of the priority of a previous application shall file a declaration of priority and any other document required, in accordance with the Implementing Regulations.

(2) Multiple priorities may be claimed in respect of a European patent application, notwithstanding the fact that they originated in different countries. Where appropriate, multiple priorities may be claimed for any one claim. Where multiple priorities are claimed, time limits which run from the date of priority shall run from the earliest date of priority.

(3) If one or more priorities are claimed in respect of a European patent application, the right of priority shall cover only those elements of the European patent application which are included in the application or applications whose priority is claimed.

(4) If certain elements of the invention for which priority is claimed do not appear among the claims formulated in the previous application, priority may nonetheless be granted, provided that the documents of the previous application as a whole specifically disclose such elements.

Article 89[86]
Effect of priority right

The right of priority shall have the effect that the date of priority shall count as the date of filing of the European patent application for the purposes of Article 54, paragraphs 2 and 3, and Article 60, paragraph 2.

[83] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[84] See decision/opinion of the Enlarged Board of Appeal G 3/93, G 2/98 (Annex I).
[85] See decision of the President of the EPO of 12.07.2007 concerning the filing of priority documents for European divisional applications and for new European patent applications under Article 61(1)(b) EPC (Special edition No. 3, OJ EPO 2007, E.2) and decision of the President of the EPO of 09.08.2012 on the filing of priority documents (OJ EPO 2012, 492).
[86] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 3/93, G 2/98, G 3/98, G 2/99 (Annex I).

PART IV
PROCEDURE UP TO GRANT

Article 90[87, 88]
Examination on filing and examination as to formal requirements

Art. 16, 78, 80, 88, 92
R. 6, 10, 38, 40, 45, 53, 55-60, 111-113, 137, 139, 140, 142, 152, 153

(1) The European Patent Office shall examine, in accordance with the Implementing Regulations, whether the application satisfies the requirements for the accordance of a date of filing.

(2) If a date of filing cannot be accorded following the examination under paragraph 1, the application shall not be dealt with as a European patent application.

(3) If the European patent application has been accorded a date of filing, the European Patent Office shall examine, in accordance with the Implementing Regulations, whether the requirements in Articles 14, 78 and 81, and, where applicable, Article 88, paragraph 1, and Article 133, paragraph 2, as well as any other requirement laid down in the Implementing Regulations, have been satisfied.

(4) Where the European Patent Office in carrying out the examination under paragraphs 1 or 3 notes that there are deficiencies which may be corrected, it shall give the applicant an opportunity to correct them.

(5) If any deficiency noted in the examination under paragraph 3 is not corrected, the European patent application shall be refused unless a different legal consequence is provided for by this Convention. Where the deficiency concerns the right of priority, this right shall be lost for the application.

Article 91[89]

(deleted)

Article 92[90, 91]
Drawing up of the European search report

Art. 17, 80, 153
R. 30, 61-66, 70, 70a, 137

The European Patent Office shall, in accordance with the Implementing Regulations, draw up and publish a European search report in respect of the European patent application on the basis of the claims, with due regard to the description and any drawings.

[87] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[88] See opinions of the Enlarged Board of Appeal G 4/98, G 1/02 (Annex I).
[89] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[90] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[91] See notice from the EPO concerning the programme for accelerated prosecution of European patent applications "PACE" (OJ EPO 2015, A93) and notice from the EPO concerning ways to expedite the European grant procedure (OJ EPO 2015, A94).

Article 93[92, 93]
Publication of the European patent application

Art. 14, 16, 54, 67, 69, 88, 92, 98, 115, 127, 128, 153
R. 10, 14, 20, 36, 47, 48, 52, 53, 66-69, 70-70b, 114, 143

(1) The European Patent Office shall publish the European patent application as soon as possible

(a) after the expiry of a period of eighteen months from the date of filing or, if priority has been claimed, from the date of priority, or

(b) at the request of the applicant, before the expiry of that period.

(2) The European patent application shall be published at the same time as the specification of the European patent when the decision to grant the patent becomes effective before the expiry of the period referred to in paragraph 1(a).

Article 94[94, 95]
Examination of the European patent application

Art. 18, 121, 124, 129, 150
R. 6, 10, 69, 70, 70b, 71, 112-114, 135-138, 141, 142, 159

(1) The European Patent Office shall, in accordance with the Implementing Regulations, examine on request whether the European patent application and the invention to which it relates meet the requirements of this Convention. The request shall not be deemed to be filed until the examination fee has been paid.[96]

(2) If no request for examination has been made in due time, the application shall be deemed to be withdrawn.

(3)[97] If the examination reveals that the application or the invention to which it relates does not meet the requirements of this Convention, the Examining Division shall invite the applicant, as often as necessary, to file his observations and, subject to Article 123, paragraph 1, to amend the application.

(4) If the applicant fails to reply in due time to any communication from the Examining Division, the application shall be deemed to be withdrawn.

[92] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[93] See decision of the President of the EPO (Special edition No. 3, OJ EPO 2007, D.3). See opinion of the Enlarged Board of Appeal G 2/98 (Annex I).
[94] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[95] See notice from the EPO concerning the programme for accelerated prosecution of European patent applications "PACE" (OJ EPO 2015, A93) and notice from the EPO concerning ways to expedite the European grant procedure (OJ EPO 2015, A94).
[96] See notice from the EPO (OJ EPO 2016, A20).
[97] See notice from the EPO of 02.07.2024 concerning a change of practice in access to patent literature documents cited in search and examination proceedings (OJ EPO 2024, A68).

Article 95[98]

(deleted)

Article 96[99]

(deleted)

Article 97[100, 101]
Grant or refusal

Art. 14, 64, 65, 113, 129, 141
R. 71, 72, 111-114, 138, 140

(1) If the Examining Division is of the opinion that the European patent application and the invention to which it relates meet the requirements of this Convention, it shall decide to grant a European patent, provided that the conditions laid down in the Implementing Regulations are fulfilled.

(2) If the Examining Division is of the opinion that the European patent application or the invention to which it relates does not meet the requirements of this Convention, it shall refuse the application unless this Convention provides for a different legal consequence.

(3) The decision to grant a European patent shall take effect on the date on which the mention of the grant is published in the European Patent Bulletin.

Article 98[102]
Publication of the specification of the European patent

Art. 14, 93
R. 20, 21, 52, 53, 73, 74, 138

The European Patent Office shall publish the specification of the European patent as soon as possible after the mention of the grant of the European patent has been published in the European Patent Bulletin.

[98] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[99] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[100] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[101] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 10/93, G 1/10 (Annex I).
[102] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART V
OPPOSITION AND LIMITATION PROCEDURE[103]

Article 99[104, 105]
Opposition

Art. 105
R. 3, 6, 14, 73, 76-78, 84-86, 89, 112, 142, 143

(1) Within nine months of the publication of the mention of the grant of the European patent in the European Patent Bulletin, any person may give notice to the European Patent Office of opposition to that patent, in accordance with the Implementing Regulations. Notice of opposition shall not be deemed to have been filed until the opposition fee has been paid.

(2) The opposition shall apply to the European patent in all the Contracting States in which that patent has effect.

(3) Opponents shall be parties to the opposition proceedings as well as the proprietor of the patent.

(4) Where a person provides evidence that in a Contracting State, following a final decision, he has been entered in the patent register of such State instead of the previous proprietor, such person shall, at his request, replace the previous proprietor in respect of such State. Notwithstanding Article 118, the previous proprietor and the person making the request shall not be regarded as joint proprietors unless both so request.

Article 100[106]
Grounds for opposition

Art. 76, 83, 101, 123
R. 76, 80

Opposition may only be filed on the grounds that:

(a) the subject-matter of the European patent is not patentable under Articles 52 to 57;

(b) the European patent does not disclose the invention in a manner sufficiently clear and complete for it to be carried out by a person skilled in the art;

(c) the subject-matter of the European patent extends beyond the content of the application as filed, or, if the patent was granted on a divisional application or on a new application filed under Article 61, beyond the content of the earlier application as filed.

[103] Title amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[104] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[105] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 4/88, G 5/88, G 7/88, G 8/88, G 10/91, G 9/93, G 1/95, G 7/95, G 3/97, G 4/97, G 3/99, G 1/02, G 2/04, G 3/04, G 1/13 (Annex I).
[106] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 3/89, G 10/91, G 11/91, G 1/95, G 2/95, G 7/95, G 1/99, G 3/04 (Annex I).

Article 101[107, 108]
Examination of the opposition – Revocation or maintenance of the European patent

Art. 65, 68, 103
R. 18, 77-86, 111, 113, 138, 140, 143

(1) If the opposition is admissible, the Opposition Division shall examine, in accordance with the Implementing Regulations, whether at least one ground for opposition under Article 100 prejudices the maintenance of the European patent. During this examination, the Opposition Division shall invite the parties, as often as necessary, to file observations on communications from another party or issued by itself.

(2) If the Opposition Division is of the opinion that at least one ground for opposition prejudices the maintenance of the European patent, it shall revoke the patent. Otherwise, it shall reject the opposition.

(3)[109] If the Opposition Division is of the opinion that, taking into consideration the amendments made by the proprietor of the European patent during the opposition proceedings, the patent and the invention to which it relates

(a) meet the requirements of this Convention, it shall decide to maintain the patent as amended, provided that the conditions laid down in the Implementing Regulations are fulfilled;

(b) do not meet the requirements of this Convention, it shall revoke the patent.

Article 102[110]

(deleted)

Article 103[111]
Publication of a new specification of the European patent

Art. 14
R. 20, 21, 87

If the European patent is maintained as amended under Article 101, paragraph 3(a), the European Patent Office shall publish a new specification of the European patent as soon as possible after the mention of the opposition decision has been published in the European Patent Bulletin.

Article 104[112, 113]
Costs

Art. 106
R. 11, 88, 97, 111, 140

(1) Each party to the opposition proceedings shall bear the costs it has incurred, unless the Opposition Division, for reasons of equity, orders, in accordance with the Implementing Regulations, a different apportionment of costs.

(2) The procedure for fixing costs shall be laid down in the Implementing Regulations.

(3) Any final decision of the European Patent Office fixing the amount of costs shall be dealt with, for the purpose of enforcement in the Contracting States, in the same way as a final decision given by a civil court of the State in which enforcement is to take place. Verification of such decision shall be limited to its authenticity.

Article 105[114, 115]
Intervention of the assumed infringer

Art. 99
R. 3, 76-86, 89, 112, 114

(1) Any third party may, in accordance with the Implementing Regulations, intervene in opposition proceedings after the opposition period has expired, if the third party proves that

(a) proceedings for infringement of the same patent have been instituted against him, or

(b) following a request of the proprietor of the patent to cease alleged infringement, the third party has instituted proceedings for a ruling that he is not infringing the patent.

(2) An admissible intervention shall be treated as an opposition.

Article 105a[116]
Request for limitation or revocation

Art. 14, 64, 68, 98, 99, 123
R. 6, 90, 92, 93, 138, 143

(1) At the request of the proprietor, the European patent may be revoked or be limited by an amendment of the claims. The request shall be filed with the European Patent Office in accordance with the Implementing Regulations. It shall not be deemed to have been filed until the limitation or revocation fee has been paid.

(2) The request may not be filed while opposition proceedings in respect of the European patent are pending.

Article 105b[117]
Limitation or revocation of the European patent

Art. 14, 84, 123
R. 6, 91, 94, 95, 138, 111, 140

(1) The European Patent Office shall examine whether the requirements laid down in the Implementing Regulations for limiting or revoking the European patent have been met.

(2) If the European Patent Office considers that the request for limitation or revocation of the European patent meets these requirements, it shall decide to limit or revoke the European patent in accordance with the Implementing Regulations. Otherwise, it shall reject the request.

(3) The decision to limit or revoke the European patent shall apply to the European patent in all the Contracting States in respect of which it has been granted. It shall take effect on the date on which the mention of the decision is published in the European Patent Bulletin.

Article 105c[118]
Publication of the amended specification of the European patent

Art. 14
R. 20, 21, 96, 138, 143

If the European patent is limited under Article 105b, paragraph 2, the European Patent Office shall publish the amended specification of the European patent as soon as possible after the mention of the limitation has been published in the European Patent Bulletin.

[107] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[108] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 1/88, G 1/90, G 1/91, G 9/91, G 10/91, G 9/92, G 4/93, G 1/99, G 1/02 (Annex I).
[109] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 3/14 (Annex I).
[110] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[111] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[112] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[113] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 3/99 (Annex I).
[114] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[115] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 4/91, G 1/94, G 2/04, G 3/04, G 1/05 (Annex I).
[116] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[117] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[118] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART VI
APPEALS PROCEDURE

Article 106[119, 120]
Decisions subject to appeal

Art. 104, 112a
R. 88, 97, 98, 101, 111, 142

(1) An appeal shall lie from decisions of the Receiving Section, Examining Divisions, Opposition Divisions and the Legal Division. It shall have suspensive effect.

(2) A decision which does not terminate proceedings as regards one of the parties can only be appealed together with the final decision, unless the decision allows a separate appeal.

(3) The right to file an appeal against decisions relating to the apportionment or fixing of costs in opposition proceedings may be restricted in the Implementing Regulations.

Article 107[121]
Persons entitled to appeal and to be parties to appeal proceedings

R. 101, 111

Any party to proceedings adversely affected by a decision may appeal. Any other parties to the proceedings shall be parties to the appeal proceedings as of right.

Article 108[122, 123]
Time limit and form

R. 3, 6, 99, 101, 103, 111

Notice of appeal shall be filed, in accordance with the Implementing Regulations, at the European Patent Office within two months of notification of the decision. Notice of appeal shall not be deemed to have been filed until the fee for appeal has been paid. Within four months of notification of the decision, a statement setting out the grounds of appeal shall be filed in accordance with the Implementing Regulations.

Article 109[124]
Interlocutory revision

R. 103

(1) If the department whose decision is contested considers the appeal to be admissible and well founded, it shall rectify its decision. This shall not apply where the appellant is opposed by another party to the proceedings.

[119] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[120] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 1/90, G 1/99, G 1/02, G 3/03 (Annex I).
[121] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 1/88, G 2/91, G 4/91, G 9/92, G 1/99, G 3/99, G 3/03, G 2/04, G 3/04, G 1/12 (Annex I).
[122] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[123] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 1/86, G 2/97, G 1/99, G 3/03, G 2/04, G 3/04, G 1/12, G 1/16 (Annex I).
[124] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 3/03 (Annex I).

(2) If the appeal is not allowed within three months of receipt of the statement of grounds, it shall be remitted to the Board of Appeal without delay, and without comment as to its merit.

Article 110[125, 126] *R. 100-102, 111-113*
Examination of appeals

If the appeal is admissible, the Board of Appeal shall examine whether the appeal is allowable. The examination of the appeal shall be conducted in accordance with the Implementing Regulations.

Article 111[127] *Art. 112a R. 100-103, 111, 140*
Decision in respect of appeals

(1) Following the examination as to the allowability of the appeal, the Board of Appeal shall decide on the appeal. The Board of Appeal may either exercise any power within the competence of the department which was responsible for the decision appealed or remit the case to that department for further prosecution.

(2) If the Board of Appeal remits the case for further prosecution to the department whose decision was appealed, that department shall be bound by the ratio decidendi of the Board of Appeal, in so far as the facts are the same. If the decision under appeal was taken by the Receiving Section, the Examining Division shall also be bound by the ratio decidendi of the Board of Appeal.

Article 112[128] *Art. 22 R. 111, 140*
Decision or opinion of the Enlarged Board of Appeal

(1) In order to ensure uniform applicaton of the law, or if a point of law of fundamental importance arises:

(a) the Board of Appeal shall, during proceedings on a case and either of its own motion or following a request from a party to the appeal, refer any question to the Enlarged Board of Appeal if it considers that a decision is required for the above purposes. If the Board of Appeal rejects the request, it shall give the reasons in its final decison;

(b) the President of the European Patent Office may refer a point of law to the Enlarged Board of Appeal where two Boards of Appeal have given different decisions on that question.

(2) In the cases referred to in paragraph 1(a) the parties to the appeal proceedings shall be parties to the proceedings before the Enlarged Board of Appeal.

[125] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[126] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 9/91, G 10/91, G 10/93, G 3/99 (Annex I).

[127] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 9/92, G 10/93, G 3/03 (Annex I).

[128] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 1/86, G 2/88, G 4/88, G 5/88, G 6/88, G 7/88, G 8/88, G 1/90, G 1/92, G 3/95, G 6/95, G 2/97, G 2/98, G 3/98, G 4/98, G 1/99, G 2/99, G 3/99, G 1/02, G 1/03, G 2/03, G 3/03, G 1/04, G 2/04, G 3/04, G 1/05, G 2/06, G 3/08, G 1/12, G 1/14, G 3/14, G 1/15, G 1/16, G 1/18, G 2/19, G 3/19 (Annex I).

(3) The decision of the Enlarged Board of Appeal referred to in paragraph 1(a) shall be binding on the Board of Appeal in respect of the appeal in question.

Article 112a[129] *Art. 22, 106, 111 R. 104-111, 140*
Petition for review by the Enlarged Board of Appeal

(1) Any party to appeal proceedings adversely affected by the decision of the Board of Appeal may file a petition for review of the decision by the Enlarged Board of Appeal.

(2) The petition may only be filed on the grounds that

(a) a member of the Board of Appeal took part in the decision in breach of Article 24, paragraph 1, or despite being excluded pursuant to a decision under Article 24, paragraph 4;

(b) the Board of Appeal included a person not appointed as a member of the Boards of Appeal;

(c) a fundamental violation of Article 113 occurred;

(d) any other fundamental procedural defect defined in the Implementing Regulations occurred in the appeal proceedings; or

(e) a criminal act established under the conditions laid down in the Implementing Regulations may have had an impact on the decision.

(3) The petition for review shall not have suspensive effect.

(4) The petition for review shall be filed in a reasoned statement, in accordance with the Implementing Regulations. If based on paragraph 2(a) to (d), the petition shall be filed within two months of notification of the decision of the Board of Appeal. If based on paragraph 2(e), the petition shall be filed within two months of the date on which the criminal act has been established and in any event no later than five years from notification of the decision of the Board of Appeal. The petition shall not be deemed to have been filed until after the prescribed fee has been paid.

(5) The Enlarged Board of Appeal shall examine the petition for review in accordance with the Implementing Regulations. If the petition is allowable, the Enlarged Board of Appeal shall set aside the decision and shall re-open proceedings before the Boards of Appeal in accordance with the Implementing Regulations.

(6) Any person who, in a designated Contracting State, has in good faith used or made effective and serious preparations for using an invention which is the subject of a published European patent application or a European patent in the period between the decision of the Board of Appeal and publication in the European Patent Bulletin of the mention of the decision of the Enlarged Board of Appeal on the petition, may without payment continue such use in the course of his business or for the needs thereof.

[129] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART VII
COMMON PROVISIONS

Chapter I
Common provisions governing procedure

Article 113[130]
Right to be heard and basis of decisions

(1) The decisions of the European Patent Office may only be based on grounds or evidence on which the parties concerned have had an opportunity to present their comments.

(2) The European Patent Office shall examine, and decide upon, the European patent application or the European patent only in the text submitted to it, or agreed, by the applicant or the proprietor of the patent.

Article 114[131] *R. 116*
Examination by the European Patent Office of its own motion

(1) In proceedings before it, the European Patent Office shall examine the facts of its own motion; it shall not be restricted in this examination to the facts, evidence and arguments provided by the parties and the relief sought.

(2) The European Patent Office may disregard facts or evidence which are not submitted in due time by the parties concerned.

Article 115[132, 133] *Art. 93 R. 114*
Observations by third parties

In proceedings before the European Patent Office, following the publication of the European patent application, any third party may, in accordance with the Implementing Regulations, present observations concerning the patentability of the invention to which the application or patent relates. That person shall not be a party to the proceedings.

[130] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 7/91, G 8/91, G 4/92, G 2/04 (Annex I).

[131] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 7/91, G 8/91, G 9/91, G 10/91, G 4/92, G 9/92, G 8/93, G 10/93, G 1/95, G 7/95, G 1/99 (Annex I).

[132] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[133] See decision of the President of the EPO of 10.05.2011 (OJ EPO 2011, 418) and notice from the EPO of 05.07.2017 (OJ EPO 2017, A86) concerning the filing and processing of third-party observations under Article 115 EPC.

Article 116[134, 135] *R. 4, 82, 115, 116, 124*
Oral proceedings

(1) Oral proceedings shall take place either at the instance of the European Patent Office if it considers this to be expedient or at the request of any party to the proceedings. However, the European Patent Office may reject a request for further oral proceedings before the same department where the parties and the subject of the proceedings are the same.

(2) Nevertheless, oral proceedings shall take place before the Receiving Section at the request of the applicant only where the Receiving Section considers this to be expedient or where it intends to refuse the European patent application.

(3) Oral proceedings before the Receiving Section, the Examining Divisions and the Legal Division shall not be public.

(4) Oral proceedings, including delivery of the decision, shall be public, as regards the Boards of Appeal and the Enlarged Board of Appeal, after publication of the European patent application, and also before the Opposition Divisions, in so far as the department before which the proceedings are taking place does not decide otherwise in cases where admission of the public could have serious and unjustified disadvantages, in particular for a party to the proceedings.

Article 117[136, 137] *R. 4, 117-124, 150*
Means and taking of evidence

(1) In proceedings before the European Patent Office the means of giving or obtaining evidence shall include the following:

(a) hearing the parties;

(b) requests for information;

(c) production of documents;

(d) hearing witnesses;

(e) opinions by experts;

(f) inspection;

[134] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 2/94, G 4/95 (Annex I).

[135] See decision of the President of the EPO of 22.11.2022 concerning the format of oral proceedings before examining and opposition divisions, the Legal Division and the Receiving Section (OJ EPO 2022, A103).
See notice from the EPO of 22.11.2022 concerning oral proceedings by videoconference before examining and opposition divisions, the Legal Division and the Receiving Section, as well as consultations by videoconference before examining divisions (OJ EPO 2022, A106).
See information from the Boards of Appeal (supplementary publication 1, OJ EPO 2024, VII.3, VII.4, VII.5).

[136] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[137] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 3/89, G 11/91, G 4/95 (Annex I).

(g) sworn statements in writing.

(2) The procedure for taking such evidence shall be laid down in the Implementing Regulations.

Article 118
Unity of the European patent application or European patent

Art. 59, 99
R. 18, 78, 138

Where the applicants for or proprietors of a European patent are not the same in respect of different designated Contracting States, they shall be regarded as joint applicants or proprietors for the purposes of proceedings before the European Patent Office. The unity of the application or patent in these proceedings shall not be affected; in particular the text of the application or patent shall be uniform for all designated Contracting States, unless this Convention provides otherwise.

Article 119[138, 139]
Notification

R. 112, 125-130

Decisions, summonses, notices and communications shall be notified by the European Patent Office of its own motion in accordance with the Implementing Regulations. Notification may, where exceptional circumstances so require, be effected through the intermediary of the central industrial property offices of the Contracting States.

Article 120[140]
Time limits

R. 131-136, 160

The Implementing Regulations shall specify:

(a) the time limits which are to be observed in proceedings before the European Patent Office and are not fixed by this Convention;

(b) the manner of computation of time limits and the conditions under which time limits may be extended;

(c) the minima and maxima for time limits to be determined by the European Patent Office.

Article 121[141]
Further processing of the European patent application

R. 135

(1) If an applicant fails to observe a time limit vis-à-vis the European Patent Office, he may request further processing of the European patent application.

[138] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[139] See decision of the President of the EPO of 11.03.2015 concerning the pilot project to introduce new means of electronic communication in EPO proceedings (OJ EPO 2015, A28; re amendments see OJ EPO 2024, A43) and notices from the EPO of 04.09.2014 concerning the use of an address for correspondence (OJ EPO 2014, A99) and of 22.04.2024 concerning the decommissioning of certain online services (OJ EPO 2024, A44).

[140] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[141] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

(2) The European Patent Office shall grant the request, provided that the requirements laid down in the Implementing Regulations are met. Otherwise, it shall reject the request.

(3) If the request is granted, the legal consequences of the failure to observe the time limit shall be deemed not to have ensued.

(4) Further processing shall be ruled out in respect of the time limits in Article 87, paragraph 1, Article 108 and Article 112a, paragraph 4, as well as the time limits for requesting further processing or re-establishment of rights. The Implementing Regulations may rule out further processing for other time limits.

Article 122[142, 143]
Re-establishment of rights

R. 136, 143

(1) An applicant for or proprietor of a European patent who, in spite of all due care required by the circumstances having been taken, was unable to observe a time limit vis-à-vis the European Patent Office shall have his rights re-established upon request if the non-observance of this time limit has the direct consequence of causing the refusal of the European patent application or of a request, or the deeming of the application to have been withdrawn, or the revocation of the European patent, or the loss of any other right or means of redress.

(2) The European Patent Office shall grant the request, provided that the conditions of paragraph 1 and any other requirements laid down in the Implementing Regulations are met. Otherwise, it shall reject the request.

(3) If the request is granted, the legal consequences of the failure to observe the time limit shall be deemed not to have ensued.

(4) Re-establishment of rights shall be ruled out in respect of the time limit for requesting re-establishment of rights. The Implementing Regulations may rule out re-establishment for other time limits.

(5) Any person who, in a designated Contracting State, has in good faith used or made effective and serious preparations for using an invention which is the subject of a published European patent application or a European patent in the period between the loss of rights referred to in paragraph 1 and publication in the European Patent Bulletin of the mention of re-establishment of those rights, may without payment continue such use in the course of his business or for the needs thereof.

(6) Nothing in this Article shall limit the right of a Contracting State to grant re-establishment of rights in respect of time limits provided for in this Convention and to be observed vis-à-vis the authorities of such State.

[142] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[143] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 1/86 (Annex I).

Article 123[144, 145]
Amendments

Art. 100, 138
R. 4, 7, 18, 57, 58, 71, 79-82, 137, 138

(1) The European patent application or European patent may be amended in proceedings before the European Patent Office, in accordance with the Implementing Regulations. In any event, the applicant shall be given at least one opportunity to amend the appication of his own volition.

(2) The European patent application or European patent may not be amended in such a way that it contains subject-matter which extends beyond the content of the application as filed.

(3) The European patent may not be amended in such a way as to extend the protection it confers.

Article 124[146]
Information on prior art

Art. 140
R. 70b, 112, 141

(1) The European Patent Office may, in accordance with the Implementing Regulations, invite the applicant to provide information on prior art taken into consideration in national or regional patent proceedings and concerning an invention to which the European patent application relates.

(2) If the applicant fails to reply in due time to an invitation under paragraph 1, the European patent application shall be deemed to be withdrawn.

Article 125[147]
Reference to general principles

In the absence of procedural provisions in this Convention, the European Patent Office shall take into account the principles of procedural law generally recognised in the Contracting States.

Article 126[148]

(deleted)

[144] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[145] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 2/88, G 3/89, G 11/91, G 1/93, G 2/95, G 2/98, G 1/99, G 1/03, G 2/03, G 1/05, G 2/10, 3 3/14, G 1/15, G 1/16 (Annex I).

[146] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[147] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 1/99, G 3/04 (Annex I).

[148] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

Chapter II
Information to the public or to official authorities

Article 127[149, 150]
European Patent Register

Art. 14, 20, 129
R. 21-24, 85, 143

The European Patent Office shall keep a European Patent Register, in which the particulars specified in the Implementing Regulations shall be recorded. No entry shall be made in the European Patent Register before the publication of the European patent application. The European Patent Register shall be open to public inspection.

Article 128[151]
Inspection of files

Art. 76, 93, 130, 131
R. 16, 19, 31-33, 68, 113, 144-147, 149

(1) Files relating to European patent applications which have not yet been published shall not be made available for inspection without the consent of the applicant.

(2) Any person who can prove that the applicant has invoked the rights under the European patent application against him may obtain inspection of the files before the publication of that application and without the consent of the applicant.

(3) Where a European divisional application or a new European patent application filed under Article 61, paragraph 1, is published, any person may obtain inspection of the files of the earlier application before the publication of that application and without the consent of the applicant.

(4)[152] After the publication of the European patent application, the files relating to the application and the resulting European patent may be inspected on request, subject to the restrictions laid down in the Implementing Regulations.

(5) Even before the publication of the European patent application, the European Patent Office may communicate to third parties or publish the particulars specified in the Implementing Regulations.

Article 129[153]
Periodical publications

Art. 14, 94, 97, 127, 153
R. 21, 31-34, 69, 143

The European Patent Office shall periodically publish:

[149] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[150] See decisions of the President of the EPO concerning the information given in the European Patent Register (OJ EPO 2009, 598, 2011, 110, and 2014, A19).

[151] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[152] See decision of the President of the EPO of 12.07.2007 concerning documents excluded from file inspection (Special edition No. 3 OJ EPO 2007, J.3), decision of the President of the EPO of 20.02.2019 on the inspection of files (OJ EPO 2019, A16) and decision of the President of the EPO of 20.02.2019 concerning online file inspection of documents contained in the file held by the EPO as receiving Office, International Searching Authority or Authority specified for supplementary search (OJ EPO 2019, A17).

[153] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

(a) a European Patent Bulletin containing the particulars the publication of which is prescribed by this Convention, the Implementing Regulations or the President of the European Patent Office;

(b)[154] an Official Journal containing notices and information of a general character issued by the President of the European Patent Office, as well as any other information relevant to this Convention or its implementation.

Article 130[155]
Exchange of information

R. 141, 148

(1) Unless this Convention or national laws provide otherwise, the European Patent Office and the central industrial property office of any Contracting State shall, on request, communicate to each other any useful information regarding European or national patent applications and patents and any proceedings concerning them.

(2) Paragraph 1 shall apply to the communication of information by virtue of working agreements between the European Patent Office and

(a) the central industrial property offices of other States;

(b) any intergovernmental organisation entrusted with the task of granting patents;

(c) any other organisation.

(3) Communications under paragraphs 1 and 2(a) and (b) shall not be subject to the restrictions laid down in Article 128. The Administrative Council may decide that communications under paragraph 2(c) shall not be subject to such restrictions, provided that the organisation concerned treats the information communicated as confidential until the European patent application has been published.

Article 131
Administrative and legal co-operation

Art. 117
R. 117-120, 148-150

(1) Unless this Convention or national laws provide otherwise, the European Patent Office and the courts or authorities of Contracting States shall on request give assistance to each other by communicating information or opening files for inspection. Where the European Patent Office makes files available for inspection by courts, Public Prosecutors' Offices or central industrial property offices, the inspection shall not be subject to the restrictions laid down in Article 128.

(2) At the request of the European Patent Office, the courts or other competent authorities of Contracting States shall undertake, on behalf of the Office and within the limits of their jurisdiction, any necessary enquiries or other legal measures.

[154] See notice from the EPO concerning the streamlining of publications in the Official Journal (OJ EPO 2024, A110).

[155] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

Article 132
Exchange of publications

(1) The European Patent Office and the central industrial property offices of the Contracting States shall despatch to each other on request and for their own use one or more copies of their respective publications free of charge.

(2) The European Patent Office may conclude agreements relating to the exchange or supply of publications.

Chapter III
Representation

Article 133[156, 157]
General principles of representation

Art. 90, 134, 134a, 144
R. 41, 76, 126, 130, 142, 143, 151-154

(1) Subject to paragraph 2, no person shall be compelled to be represented by a professional representative in proceedings established by this Convention.

(2) Natural or legal persons not having their residence or principal place of business in a Contracting State shall be represented by a professional representative and act through him in all proceedings established by this Convention, other than in filing a European patent application; the Implementing Regulations may permit other exceptions.

(3) Natural or legal persons having their residence or principal place of business in a Contracting State may be represented in proceedings established by this Convention by an employee, who need not be a professional representative but who shall be authorised in accordance with the Implementing Regulations. The Implementing Regulations may provide whether and under what conditions an employee of a legal person may also represent other legal persons which have their principal place of business in a Contracting State and which have economic connections with the first legal person.

(4) The Implementing Regulations may lay down special provisions concerning the common representation of parties acting in common.

[156] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[157] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 2/94, G 4/95, G 3/99 (Annex I).

Article 134[158, 159]
Representation before the European Patent Office

Art. 20, 35, 133, 134a
R. 142, 143, 152-154

(1) Representation of natural or legal persons in proceedings established by this Convention may only be undertaken by professional representatives whose names appear on a list maintained for this purpose by the European Patent Office.

(2) Any natural person who

(a) is a national of a Contracting State

(b) has his place of business or employment in a Contracting State and

(c)[160] has passed the European qualifying examination

may be entered on the list of professional representatives.

(3) During a period of one year from the date on which the accession of a State to this Convention takes effect, entry on that list may also be requested by any natural person who

(a) is a national of a Contracting State

(b) has his place of business or employment in the State having acceded to the Convention and

(c) is entitled to represent natural or legal persons in patent matters before the central industrial property office of that State. Where such entitlement is not conditional upon the requirement of special professional qualifications, the person shall have regularly so acted in that State for at least five years.

(4)[161] Entry shall be effected upon request, accompanied by certificates indicating that the conditions laid down in paragraph 2 or 3 are fulfilled.

(5) Persons whose names appear on the list of professional representatives shall be entitled to act in all proceedings established by this Convention.

(6) For the purpose of acting as a professional representative, any person whose name appears on the list of professional representatives shall be entitled to establish a place of business in any Contracting State in which proceedings established by this Convention may be conducted, having regard to the Protocol on Centralisation annexed to this Convention. The authorities of such State may remove that entitlement in individual cases only in application of legal provisions adopted for the purpose of protecting public security and law and order. Before such action is taken, the President of the European Patent Office shall be consulted.

(7)[162] The President of the European Patent Office may grant exemption from:

(a) the requirement of paragraphs 2(a) or 3(a) in special circumstances;

(b) the requirement of paragraph 3(c), second sentence, if the applicant furnishes proof that he has acquired the requisite qualification in another way.

(8) Representation in proceedings established by this Convention may also be undertaken, in the same way as by a professional representative, by any legal practitioner qualified in a Contracting State and having his place of business in that State, to the extent that he is entitled in that State to act as a professional representative in patent matters. Paragraph 6 shall apply mutatis mutandis.

[158] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[159] See decision of the President of the EPO of 21.11.2013 concerning the responsibilities of the Legal Division (OJ EPO 2013, 600) and notice from the EPO of 12.05.2015 concerning representation before the EPO (OJ EPO 2015, A55).
See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 2/94, G 4/95, G 3/99, G 2/04 (Annex I).
See decision of the President of the EPO of 17.11.2024 (OJ EPO 2024, A107) and notice from the EPO of 27.11.2024 (OJ EPO 2024, A109) concerning the publication of the list of professional representatives.

[160] Regulation on the European qualifying examination for professional representatives before the EPO as amended by decision of the Administrative Council CA/D 25/23 of 14.12.2023 (OJ EPO 2024, A4), which entered into force on 01.01.2025.

[161] See notice from the EPO of 13.05.2024 concerning new features of MyEPO Portfolio: entries and re-entries on the list of professional representatives (OJ EPO 2024, A57).

Article 134a[163]
Institute of Professional Representatives before the European Patent Office

R. 12, 153

(1) The Administrative Council shall be competent to adopt and amend provisions governing:

(a)[164] the Institute of Professional Representatives before the European Patent Office, hereinafter referred to as the Institute;

(b) the qualifications and training required of a person for admission to the European qualifying examination and the conduct of such examination;[165]

(c)[166] the disciplinary power exercised by the Institute or the European Patent Office in respect of professional representatives;

[162] See decision of the President of the EPO (OJ EPO 2012, 13).

[163] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[164] See Regulation on the establishment of an Institute of Professional Representatives before the EPO (OJ EPO 1997, 350) and the changes of 07.06.2002 (OJ EPO 2002, 429 ff), 17.06.2004 (OJ EPO 2004, 361) and 07.12.2006 (OJ EPO 2007, 12).
See decision of the Administrative Council CA/D 31/08 of 10.12.2008 determining the members of the Institute of Professional Representatives before the European Patent Office to whom Article 15 of the Protocol on Privileges and Immunities of the European Patent Organisation applies (OJ EPO 2009, 28), which entered into force on 01.01.2009.

[165] See Regulation on the European qualifying examination for professional representatives before the EPO as amended by decision of the Administrative Council CA/D 25/23 of 14.12.2023 (OJ EPO 2024, A4), which entered into force on 01.01.2025 and implementing provisions as of 01.01.2025 (OJ EPO 2024, A25).

[166] See Regulation on discipline for professional representatives of 21.10.1977 (consolidated version published in supplementary publication 1, OJ EPO 2024, 145), additional rules of procedure of the three disciplinary bodies of 06.06.1980 (OJ EPO 1980, 176 ff; re amend-

(d) the obligation of confidentiality on the professional representative and the privilege from disclosure in proceedings before the European Patent Office in respect of communications between a professional representative and his client or any other person.

(2) Any person entered on the list of professional representatives referred to in Article 134, paragraph 1, shall be a member of the Institute.

ments see OJ EPO 2007, 552 and 548) and Code of Conduct of the Institute of Professional Representatives before the EPO (OJ EPO 2024, A111).
See business distribution scheme of the Disciplinary Board of Appeal 2025 (OJ EPO 2025, A15).

PART VIII
IMPACT ON NATIONAL LAW

Chapter I
Conversion into a national patent application

Article 135[167]
Request for conversion

Art. 137, 140 R. 37, 112, 155, 156

(1) The central industrial property office of a designated Contracting State shall, at the request of the applicant for or proprietor of a European patent, apply the procedure for the grant of a national patent in the following circumstances:

(a) where the European patent application is deemed to be withdrawn under Article 77, paragraph 3;

(b) in such other cases as are provided for by the national law, in which the European patent application is refused or withdrawn or deemed to be withdrawn, or the European patent is revoked under this Convention.

(2) In the case referred to in paragraph 1(a), the request for conversion shall be filed with the central industrial property office with which the European patent application has been filed. That office shall, subject to the provisions governing national security, transmit the request directly to the central industrial property offices of the Contracting States specified therein.

(3) In the cases referred to in paragraph 1(b), the request for conversion shall be submitted to the European Patent Office in accordance with the Implementing Regulations. It shall not be deemed to be filed until the conversion fee has been paid. The European Patent Office shall transmit the request to the central industrial property offices of the Contracting States specified therein.

(4) The effect of the European patent application referred to in Article 66 shall lapse if the request for conversion is not submitted in due time.

Article 136[168]

(deleted)

Article 137[169]
Formal requirements for conversion

Art. 140 R. 155

(1) A European patent application transmitted in accordance with Article 135, paragraph 2 or 3, shall not be subjected to formal requirements of national law which are different from or additional to those provided for in this Convention.

[167] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[168] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[169] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

(2) Any central industrial property ofice to which the European patent application is transmitted may require that the applicant shall, within a period of not less than two months:

(a) pay the national application fee; and

(b) file a translation of the original text of the European patent application in an official language of the State in question and, where appropriate, of the text as amended during proceedings before the European Patent Office which the applicant wishes to use as the basis for the national procedure.

Chapter II
Revocation and prior rights

Article 138[170]
Revocation of European patents

Art. 76, 83, 123

(1) Subject to Article 139, a European patent may be revoked with effect for a Contracting State only on the grounds that:

(a) the subject-matter of the European patent is not patentable under Articles 52 to 57;

(b) the European patent does not disclose the invention in a manner sufficiently clear and complete for it to be carried out by a person skilled in the art;

(c)[171] the subject-matter of the European patent extends beyond the content of the application as filed or, if the patent was granted on a divisional application or on a new application filed under Article 61, beyond the content of the earlier application as filed;

(d) the protection conferred by the European patent has been extended; or

(e) the proprietor of the European patent is not entitled under Article 60, paragraph 1.

(2) If the grounds for revocation affect the European patent only in part, the patent shall be limited by a corresponding amendment of the claims and revoked in part.

(3) In proceedings before the competent court or authority relating to the validity of the European patent, the proprietor of the patent shall have the right to limit the patent by amending the claims. The patent as thus limited shall form the basis for the proceedings.

[170] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[171] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 3/89, G 11/91, G 2/95 (Annex I).

Article 139[172]
Prior rights and rights arising on the same date

Art. 138, 140 R. 138

(1) In any designated Contracting State a European patent application and a European patent shall have with regard to a national patent application and a national patent the same prior right effect as a national patent application and a national patent.

(2) A national patent application and a national patent in a Contracting State shall have with regard to a European patent designating that Contracting State the same prior right effect as if the European patent were a national patent.

(3) Any Contracting State may prescribe whether and on what terms an invention disclosed in both a European patent application or patent and a national application or patent having the same date of filing or, where priority is claimed, the same date of priority, may be protected simultaneously by both applications or patents.

Chapter III
Miscellaneous effects

Article 140[173]
National utility models and utility certificates

R. 112, 155, 156

Articles 66, 124, 135, 137 and 139 shall apply to utility models and utility certificates and to applications for utility models and utility certificates registered or deposited in the Contracting States whose laws make provision for such models or certificates.

Article 141[174]
Renewal fees for European patents

Art. 39, 97

(1) Renewal fees for a European patent may only be imposed for the years which follow that referred to in Article 86, paragraph 2.

(2) Any renewal fees falling due within two months of the publication in the European Patent Bulletin of the mention of the grant of the European patent shall be deemed to have been validly paid if they are paid within that period. Any additional fee provided for under national law shall not be charged.

[172] See decisions of the Enlarged Board of Appeal G 1/03, G 2/03 (Annex I).
[173] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.
[174] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART IX
SPECIAL AGREEMENTS

Article 142[175] *Art. 2*
Unitary patents

(1) Any group of Contracting States which has provided by a special agreement that a European patent granted for those States has a unitary character throughout their territories, may provide that a European patent may only be granted jointly in respect of all those States.

(2) Where any group of Contracting States has availed itself of the authorisation given in paragraph 1, the provisions of this Part shall apply.

Article 143[176] *Art. 15, 144-146*
Special departments of the European Patent Office

(1) The group of Contracting States may give additional tasks to the European Patent Office.

(2) Special departments common to the Contracting States in the group may be set up within the European Patent Office in order to carry out the additional tasks. The President of the European Patent Office shall direct such special departments; Article 10 paragraphs 2 and 3, shall apply mutatis mutandis.

Article 144 *Art. 133*
Representation before special departments

The group of Contracting States may lay down special provisions to govern representation of parties before the departments referred to in Article 143, paragraph 2.

Article 145
Select committee of the Administrative Council

(1) The group of Contracting States may set up a select committee of the Administrative Council for the purpose of supervising the activities of the special departments set up under Article 143, paragraph 2; the European Patent Office shall place at its disposal such staff, premises and equipment as may be necessary for the performance of its duties. The President of the European Patent Office shall be responsible for the activities of the special departments to the select committee of the Administrative Council.

[175] The group of EU member states participating in enhanced co-operation in the area of the creation of unitary patent protection implemented that co-operation by Regulation (EU) No. 1257/2012 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation No. 1260/2012 (OJ EPO 2013, 110, 111 and 132), thereby availing itself of the authorisation given in Article 142(1) and the provisions of Part IX of the EPC. The third component of the EU "patent package" is the Agreement on a Unified Patent Court (OJ EPO 2013, 286, 287).

[176] See decision of the President of the EPO of 30.05.2022 concerning the allocation of the tasks to be carried out by the European Patent Office in relation to the European patent with unitary effect and concerning the entrustment of duties incumbent on the Unitary Patent Protection Division (OJ EPO 2022, A69).

(2) The composition, powers and functions of the select committee shall be determined by the group of Contracting States.

Article 146 *Art. 37, 50*
Cover for expenditure for carrying out special tasks

Where additional tasks have been given to the European Patent Office under Article 143, the group of Contracting States shall bear the expenses incurred by the Organisation in carrying out these tasks. Where special departments have been set up in the European Patent Office to carry out these additional tasks, the group shall bear the expenditure on staff, premises and equipment chargeable in respect of these departments. Article 39, paragraphs 3 and 4, Article 41 and Article 47 shall apply mutatis mutandis.

Article 147
Payments in respect of renewal fees for unitary patents

If the group of Contracting States has fixed a common scale of renewal fees in respect of European patents, the proportion referred to in Article 39, paragraph 1, shall be calculated on the basis of the common scale; the minimum amount referred to in Article 39, paragraph 1, shall apply to the unitary patent. Article 39, paragraphs 3 and 4, shall apply mutatis mutandis.

Article 148
The European patent application as an object of property

(1) Article 74 shall apply unless the group of Contracting States has specified otherwise.

(2) The group of Contracting States may provide that a European patent application for which these Contracting States are designated may only be transferred, mortgaged or subjected to any legal means of execution in respect of all the Contracting States of the group and in accordance with the provisions of the special agreement.

Article 149[177] *Art. 3, 79, 153 R. 39*
Joint designation

(1) The group of Contracting States may provide that these States may only be designated jointly, and that the designation of one or some only of such States shall be deemed to constitute the designation of all the States of the group.

(2) Where the European Patent Office acts as a designated Office under Article 153, paragraph 1, paragraph 1 shall apply if the applicant has indicated in the international application that he wishes to obtain a European patent for one or more of the designated States of the group. The same shall apply if the applicant designates in the international application one of the Contracting States in the group, whose national law provides that the designation of that State shall have the effect of the application being for a European patent.

[177] See Treaty between the Swiss Confederation and the Principality of Liechtenstein on Patent Protection of 22.12.1978 (OJ EPO 1980, 407 ff).

Article 149a[178] *Art. 35*
Other agreements between the Contracting States

(1) Nothing in this Convention shall be construed as limiting the right of some or all of the Contracting States to conclude special agreements on any matters concerning European patent applications or European patents which under this Convention are subject to and governed by national law, such as, in particular

(a) an agreement establishing a European patent court common to the Contracting States party to it;

(b) an agreement establishing an entity common to the Contracting States party to it to deliver, at the request of national courts or quasi-judicial authorities, opinions on issues of European or harmonised national patent law;

(c)[179] an agreement under which the Contracting States party to it dispense fully or in part with translations of European patents under Article 65;

(d) an agreement under which the Contracting States party to it provide that translations of European patents as required under Article 65 may be filed with, and published by, the European Patent Office.

(2) The Administrative Council shall be competent to decide that:

(a) the members of the Boards of Appeal or the Enlarged Board of Appeal may serve on a European patent court or a common entity and take part in proceedings before that court or entity in accordance with any such agreement;

(b) the European Patent Office shall provide a common entity with such support staff, premises and equipment as may be necessary for the performance of its duties, and the expenses incurred by that entity shall be borne fully or in part by the Organisation.

[178] Inserted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[179] See the Agreement of 17.10.2000 on the application of Article 65 EPC (London Agreement, OJ EPO 2001, 549), which entered into force on 01.05.2008 (OJ EPO 2008, 123) and which currently has 22 contracting states: AL, BE, CH, DE, DK, FI, FR, GB, HR, HU, IE, IS, LI, LT, LU, LV, MC, MK, NL, NO, SE, SI (see *www.epo.org/law-practice/legal-texts/london-agreement.html*).

PART X[180]
INTERNATIONAL APPLICATIONS UNDER THE PATENT COOPERATION TREATY – EURO-PCT APPLICATIONS

Article 150 *R. 157-159, 165*
Application of the Patent Cooperation Treaty

(1) The Patent Cooperation Treaty of 19 June 1970, hereinafter referred to as the PCT, shall be applied in accordance with the provisions of this Part.

(2)[181] International applications filed under the PCT may be the subject of proceedings before the European Patent Office. In such proceedings, the provisions of the PCT and its Regulations shall be applied, supplemented by the provisions of this Convention. In case of conflict, the provisions of the PCT or its Regulations shall prevail.

Article 151[182] *Art. 35, 153 R. 157*
The European Patent Office as a receiving Office

The European Patent Office shall act as a receiving Office within the meaning of the PCT, in accordance with the Implementing Regulations. Article 75, paragraph 2, shall apply.

Article 152[183] *Art. 21, 35 R. 158, 161*
The European Patent Office as an International Searching Authority or International Preliminary Examining Authority

The European Patent Office shall act as an International Searching Authority and International Preliminary Examining Authority within the meaning of the PCT, in accordance with an agreement between the Organisation and the International Bureau of the World Intellectual Property Organization, for applicants who are residents or nationals of a State party to this Convention. This agreement may provide that the European Patent Office shall also act for other applicants.

[180] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[181] See decision of the President of the EPO of 11.03.2015 concerning the pilot project to introduce new means of electronic communication in EPO proceedings, (OJ EPO 2015, A28; re amendments see OJ EPO 2024, A43) and notice from the EPO of 22.04.2024 concerning the decommissioning of certain online services (OJ EPO 2024, A44).
See decision of the President of the EPO of 20.02.2019 concerning online file inspection of documents contained in the file held by the EPO as receiving Office, International Searching Authority or Authority specified for supplementary search (OJ EPO 2019, A17).

[182] See notice from the EPO concerning the requirements to be observed when filing an international application with the EPO as a PCT receiving Office (OJ EPO 2014, A33) and decision of the President of the EPO of 24.10.2014 concerning the filing of international applications with the EPO acting as receiving Office using ePCT-Filing (OJ EPO 2014, A107).

[183] See agreement between the EPO and the International Bureau of WIPO under the PCT of 30.10/28.11.2017 with effect from 01.01.2018 (OJ EPO 2017, A115, last amendments see OJ EPO 2018, A24 and A35, OJ EPO 2019, A5, and OJ EPO 2020, A35 and A68).
See notice from the EPO concerning the carrying out of Supplementary International Searches under the PCT (OJ EPO 2010, 316, and 2014, A117, pt 3).
See notice from the EPO of 08.03.2017 concerning the processing by the EPO as ISA of informal comments on earlier search results ("PCT Direct") (OJ EPO 2017, A21).
See notices from the EPO concerning the introduction of a "top-up" search in the procedure under Chapter II PCT (OJ EPO 2014, A57) and online filing of the demand under Chapter II PCT (OJ EPO 2014, A71).

Article 153[184]
The European Patent Office as designated Office or elected Office

Art. 35, 92, 93, 129 R. 65, 68, 113, 159-165

(1) The European Patent Office shall be

(a) a designated Office for any State party to this Convention in respect of which the PCT is in force, which is designated in the international application and for which the applicant wishes to obtain a European patent, and

(b) an elected Office, if the applicant has elected a State designated pursuant to letter (a).

(2) An international application for which the European Patent Office is a designated or elected Office, and which has been accorded an international date of filing, shall be equivalent to a regular European application (Euro-PCT application).

(3) The international publication of a Euro-PCT application in an official language of the European Patent Office shall take the place of the publication of the European patent application and shall be mentioned in the European Patent Bulletin.

(4) If the Euro-PCT application is published in another language, a translation into one of the official languages shall be filed with the European Patent Office, which shall publish it. Subject to Article 67, paragraph 3, the provisional protection under Article 67, paragraphs 1 and 2, shall be effective from the date of that publication.

(5) The Euro-PCT application shall be treated as a European patent application and shall be considered as comprised in the state of the art under Article 54, paragraph 3, if the conditions laid down in paragraph 3 or 4 and in the Implementing Regulations are fulfilled.

(6) The international search report drawn up in respect of a Euro-PCT application or the declaration replacing it and their international publication, shall take the place of the European search report and the mention of its publication in the European Patent Bulletin.

(7)[185] A supplementary European search report shall be drawn up in respect of any Euro-PCT application under paragraph 5. The Administrative Council may decide that the supplementary search report is to be dispensed with or that the search fee is to be reduced.

Article 154[186]

(deleted)

Article 155[187]

(deleted)

Article 156[188]

(deleted)

Article 157[189]

(deleted)

Article 158[190]

(deleted)

[184] See decision of the Enlarged Board of Appeal G 4/08 (Annex I).

[185] See decision of the Administrative Council CA/D 11/09 of 28.10.2009 (OJ EPO 2009, 594) dispensing with the supplementary European search report in the case of an international application where the international search report or supplementary international search report was drawn up by the EPO.
See decision of the Administrative Council CA/D 16/23 of 14.12.2023 (OJ EPO 2024, A3) adjusting the amount of the reduction in the fee for the supplementary European search where the international search report or supplementary international search report was drawn up by the Austrian Patent Office, the Finnish Patent and Registration Office, the Spanish Patent and Trademark Office, the Swedish Intellectual Property Office, the Turkish Patent and Trademark Office, the Nordic Patent Institute or the Visegrad Patent Institute. This decision is applicable to international applications filed up to and including 31.03.2028 where the fee for the supplementary European search is paid on or after 01.04.2024.
See decision of the Administrative Council CA/D 16/17 of 13.12. 2017 (OJ EPO 2018, A3) abrogating decision of the Administrative Council CA/D 10/05 (OJ EPO 2005, 548) concerning cases where the search fee for the supplementary European search is to be reduced.

[186] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[187] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[188] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[189] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[190] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART XI
TRANSITIONAL PROVISIONS[191]

(deleted)

[191] Articles 159, 160, 161, 162 and 163 were deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

PART XII
FINAL PROVISIONS

Article 164[192]
Implementing Regulations and Protocols

(1) The Implementing Regulations, the Protocol on Recognition, the Protocol on Privileges and Immunities, the Protocol on Centralisation, the Protocol on the Interpretation of Article 69 and the Protocol on Staff Complement shall be integral parts of this Convention.

(2)[193] In case of conflict between the provisions of this Convention and those of the Implementing Regulations, the provisions of this Convention shall prevail.

Article 165
Signature – Ratification

Art. 166, 178

(1)[194] This Convention shall be open for signature until 5 April 1974 by the States which took part in the Inter-Governmental Conference for the setting up of a European System for the Grant of Patents or were informed of the holding of that conference and offered the option of taking part therein.

(2) This Convention shall be subject to ratification; instruments of ratification shall be deposited with the Government of the Federal Republic of Germany.

Article 166
Accession

Art. 35, 178

(1) This Convention shall be open to accession by:

(a) the States referred to in Article 165, paragraph 1;

(b) any other European State at the invitation of the Administrative Council.

(2) Any State which has been a party to the Convention and has ceased to be so as a result of the application of Article 172, paragraph 4, may again become a party to the Convention by acceding to it.

(3) Instruments of accession shall be deposited with the Government of the Federal Republic of Germany.

[192] Amended by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[193] See decisions/opinions of the Enlarged Board of Appeal G 2/95, G 6/95, G 1/02 (Annex I).

[194] Signatory states: AT, BE, CH, DE, DK, FR, GB, GR, IE, IT, LI, LU, MC, NL, NO, SE.
Conference participants: signatory states plus ES, FI, PT, TR, YU.
Invited states: Conference participants plus CY, IS.

Article 167[195]

(deleted)

Article 168
Territorial field of application

Art. 178

(1) Any Contracting State may declare in its instrument of ratification or accession, or may inform the Government of the Federal Republic of Germany by written notification at any time thereafter, that this Convention shall be applicable to one or more of the territories for the external relations of which it is responsible. European patents granted for that Contracting State shall also have effect in the territories for which such a declaration has taken effect.

(2) If the declaration referred to in paragraph 1 is contained in the instrument of ratification or accession, it shall take effect on the same date as the ratification or accession; if the declaration is notified after the deposit of the instrument of ratification or accession, such notification shall take effect six months after the date of its receipt by the Government of the Federal Republic of Germany.

(3) Any Contracting State may at any time declare that the Convention shall cease to apply to some or to all of the territories in respect of which it has given notification pursuant to paragraph 1. Such declaration shall take effect one year after the date on which the Government of the Federal Republic of Germany received notification thereof.

Article 169[196]
Entry into force

Art. 178

(1) This Convention shall enter into force three months after the deposit of the last instrument of ratification or accession by six States on whose territory the total number of patent applications filed in 1970 amounted to at least 180 000 for all the said States.

(2) Any ratification or accession after the entry into force of this Convention shall take effect on the first day of the third month after the deposit of the instrument of ratification or accession.

[195] Deleted by the Act revising the European Patent Convention of 29.11.2000.

[196] For Belgium, Germany, France, Luxembourg, the Netherlands, Switzerland and the United Kingdom: 7 October 1977; Sweden: 1 May 1978; Italy: 1 December 1978; Austria: 1 May 1979; Liechtenstein: 1 April 1980; Greece and Spain: 1 October 1986; Denmark: 1 January 1990; Monaco: 1 December 1991; Portugal: 1 January 1992; Ireland: 1 August 1992; Finland: 1 March 1996; Cyprus: 1 April 1998; Turkey: 1 November 2000; Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Slovakia: 1 July 2002; Slovenia: 1 December 2002; Hungary: 1 January 2003; Romania: 1 March 2003; Poland: 1 March 2004; Iceland: 1 November 2004; Lithuania: 1 December 2004; Latvia: 1 July 2005; Malta: 1 March 2007; Croatia and Norway: 1 January 2008; North Macedonia: 1 January 2009; San Marino: 1 July 2009; Albania: 1 May 2010; Serbia: 1 October 2010; Montenegro: 1 October 2022.

Article 170
Initial contribution

(1) Any State which ratifies or accedes to this Convention after its entry into force shall pay to the Organisation an initial contribution, which shall not be refunded.

(2) The initial contribution shall be 5% of an amount calculated by applying the percentage obtained for the State in question, on the date on which ratification or accession takes effect, in accordance with the scale provided for in Article 40, paragraphs 3 and 4, to the sum of the special financial contributions due from the other Contracting States in respect of the accounting periods preceding the date referred to above.

(3) In the event that special financial contributions were not required in respect of the accounting period immediately preceding the date referred to in paragraph 2, the scale of contributions referred to in that paragraph shall be the scale that would have been applicable to the State concerned in respect of the last year for which financial contributions were required.

Article 171
Duration of the Convention

The present Convention shall be of unlimited duration.

Article 172
Revision

Art. 35, 166, 175, 176

(1) This Convention may be revised by a Conference of the Contracting States.

(2) The Conference shall be prepared and convened by the Administrative Council. The Conference shall not be validly constituted unless at least three-quarters of the Contracting States are represented at it. Adoption of the revised text shall require a majority of three-quarters of the Contracting States represented and voting at the Conference. Abstentions shall not be considered as votes.

(3) The revised text shall enter into force when it has been ratified or acceded to by the number of Contracting States specified by the Conference, and at the time specified by that Conference.

(4) Such States as have not ratified or acceded to the revised text of the Convention at the time of its entry into force shall cease to be parties to this Convention as from that time.

Article 173
Disputes between Contracting States

(1) Any dispute between Contracting States concerning the interpretation or application of the present Convention which is not settled by negotiation shall be submitted, at the request of one of the States concerned, to the Administrative Council, which shall endeavour to bring about agreement between the States concerned.

(2) If such agreement is not reached within six months from the date when the dispute was referred to the Administrative Council, any one of the States concerned may submit the dispute to the International Court of Justice for a binding decision.

Article 174
Denunciation

Art. 175, 176, 178

Any Contracting State may at any time denounce this Convention. Denunciation shall be notified to the Government of the Federal Republic of Germany. It shall take effect one year after the date of receipt of such notification.

Article 175
Preservation of acquired rights

(1) In the event of a State ceasing to be party to this Convention in accordance with Article 172, paragraph 4, or Article 174, rights already acquired pursuant to this Convention shall not be impaired.

(2) A European patent application which is pending when a designated State ceases to be party to the Convention shall be processed by the European Patent Office, as far as that State is concerned, as if the Convention in force thereafter were applicable to that State.

(3) Paragraph 2 shall apply to European patents in respect of which, on the date mentioned in that paragraph, an opposition is pending or the opposition period has not expired.

(4) Nothing in this Article shall affect the right of any State that has ceased to be a party to this Convention to treat any European patent in accordance with the text to which it was a party.

Article 176
Financial rights and obligations of former Contracting States

(1) Any State which has ceased to be a party to this Convention in accordance with Article 172, paragraph 4, or Article 174, shall have the special financial contributions which it has paid pursuant to Article 40, paragraph 2, refunded to it by the Organisation only at the time when and under the conditions whereby the Organisation refunds special financial contributions paid by other States during the same accounting period.

(2) The State referred to in paragraph 1 shall, even after ceasing to be a party to this Convention, continue to pay the proportion pursuant to Article 39 of renewal fees in respect of European patents remaining in force in that State, at the rate current on the date on which it ceased to be a party.

Article 177
Languages of the Convention

(1) This Convention, drawn up in a single original, in the English, French and German languages, shall be deposited in the archives of the Government of the Federal Republic of Germany, the three texts being equally authentic.

(2) The texts of this Convention drawn up in official languages of Contracting States other than those specified in paragraph 1 shall, if they have been approved by the Administrative Council, be considered as official texts. In the event of disagreement on the interpretation of the various texts, the texts referred to in paragraph 1 shall be authentic.

Article 178
Transmission and notifications

Art. 165, 166, 169

(1) The Government of the Federal Republic of Germany shall draw up certified true copies of this Convention and shall transmit them to the Governments of all signatory or acceding States.

(2) The Government of the Federal Republic of Germany shall notify to the Governments of the States referred to in paragraph 1:

(a) the deposit of any instrument of ratification or accession;

(b) any declaration or notification received pursuant to Article 168;

(c) any denunciation received pursuant to Article 174 and the date on which such denunciation comes into force.

(3) The Government of the Federal Republic of Germany shall register this Convention with the Secretariat of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the Plenipotentiaries authorised thereto, having presented their Full Powers, found to be in good and due form, have signed this Convention.

Done at Munich this fifth day of October one thousand nine hundred and seventy-three

CONVENȚIA
privind eliberarea brevetelor europene din 5 octombrie 1973, astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a Articolului 63 din CBE din 17 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000

München, 5 octombrie 1973

Traducere din limba engleză

CONVENȚIE
privind eliberarea brevetelor europene

din 5 octombrie 1973,
astfel cum a fost revizuită prin Actul de revizuire a Articolului 63 din CBE din 17 decembrie 1991 și Actul de revizuire a CBE din 29 noiembrie 2000[1]

[1] Noul text al Convenției, adoptat de Consiliul de Administrație al Organizației Europene de Brevete prin decizia din 28 iunie 2001 (a se vedea JO EPO 2001, ediție specială nr. 4, p. 55), a devenit parte integrantă a Actului de revizuire din 29 noiembrie 2000, în temeiul Articolului alineatul (2), a doua propoziție, din actul respectiv.

Preambul

PARTEA I
DISPOZIȚII GENERALE ȘI INSTITUȚIONALE

Capitolul I - Dispoziții generale

Articolul 1 - Dreptul european de eliberare a brevetelor
Articolul 2 - Brevetul european
Articolul 3 - Întinderea teritorială
Articolul 4 - Organizația Europeană de Brevete
Articolul 4a - Conferința miniștrilor statelor contractante

Capitolul II - Organizația Europeană de Brevete

Articolul 5 - Statutul juridic
Articolul 6 – Sediul
Articolul 7 - Agenții ale Oficiului European de Brevete
Articolul 8 - Privilegii și imunități
Articolul 9 - Răspunderea

Capitolul III - Oficiul European de Brevete

Articolul 10 - Conducerea
Articolul 11 - Numirea personalului superior
Articolul 12 - Obligațiile oficiului
Articolul 13 - Litigii între Organizaie și angajații Oficiului European de Brevete
Articolul 14 - Limbile oficiale ale Oficiului European de Brevete, ale cererii de brevet european și ale altor documente
Articolul 15 - Departamentele împuternicite cu aplicarea procedurilor
Articolul 16 - Secția de depozit
Articolul 17 - Diviziile de cercetaredocumentară
Articolul 18 - Diviziile de examinare
Articolul 19 - Diviziile de opunere
Articolul 20 - Divizia juridică
Articolul 21 - Camerele de apel
Articolul 22 - Marea Cameră de Apel
Articolul 23 - Independența membrilor camerelor de apel
Articolul 24 - Excluderea și recuzarea
Articolul 25 - Avizul tehnic

Capitolul IV - Consiliul de administrație

Articolul 26 - Componența
Articolul 27 - Președinția
Articolul 28 - Biroul
Articolul 29 - Ședințe
Articolul 30 - Participarea observatorilor
Articolul 31 - Limbile de lucru ale Consiliului de administrație
Articolul 32 - Personalul, sediile și dotarea
Articolul 33 - Competența Consiliului de administrație în anumite cazuri
Articolul 34 - Dreptul de vot
Articolul 35 - Reguli de votare
Articolul 36 - Ponderea voturilor

Capitolul V - Dispoziții financiare

Articolul 37 - Resurse bugetare
Articolul 38 - Resursele proprii ale Organizației
Articolul 39 - Plăți ale statelor contractante provenite din taxele de reînnoire a brevetelor europene
Articolul 40 - Nivelul de taxe și plăți – Contribuții financiare speciale
Articolul 41 - Plăți anticipate
Articolul 42 - Bugetul
Articolul 43 - Autorizarea cheltuielilor
Articolul 44 - Credite pentru cheltuieli neprevăzute
Articolul 45 - Exercițiul bugetar
Articolul 46 - Pregătirea și adoptarea bugetului
Articolul 47 - Bugetul provizoriu
Articolul 48 - Execuția bugetară
Articolul 49 - Verificarea conturilor
Articolul 50 - Regulamente financiare
Articolul 51 - Taxe

PARTEA II - DREPTUL MATERIAL AL BREVETELOR

Capitolul I – Brevetabilitatea

Articolul 52 - Invențiile brevetabile
Articolul 53 - Excepții de la brevetabilitate
Articolul 54 – Noutatea
Articolul 55 - Divulgari neopozabile
Articolul 56 - Activitatea inventivă
Articolul 57 - Aplicarea industrială

Capitolul II - Persoane îndreptățite să solicite și să obțină un brevet european. Menționarea inventatorului

Articolul 58 - Dreptul de a depune o cerere de brevet european
Articolul 59 - Mai mulți solicitanți
Articolul 60 - Dreptul la brevet european
Articolul 61 - Cerere de brevet european depusă de o persoană neîndreptățită
Articolul 62 - Dreptul inventatorului de a fi menționat

Capitolul III - Efectele brevetului european și ale cererii de brevet european

Articolul 63 - Durata brevetului european
Articolul 64 - Drepturile conferite de brevetul european
Articolul 65 - Traducerea brevetului european
Articolul 66 - Echivalența depozitului european cu depozitul național
Articolul 67 - Drepturile conferite de o cerere de brevet european după publicare
Articolul 68 - Efectul revocării sau limitării brevetului european
Articolul 69 - Întinderea protecției
Articolul 70 - Textul autentic al unei cereri de brevet european sau brevetul european

Capitolul IV - Cererea de brevet european ca obiect de proprietate

Articolul 71 - Transmiterea și constituirea drepturilor
Articolul 72 - Cesiunea
Articolul 73 - Licența contractuală
Articolul 74 - Dreptul aplicabil

PARTEA III - CEREREA DE BREVET EUROPEAN

Capitolul I - Depunerea și condițiile cererii de brevet european

Articolul 75 - Depunerea cererii de brevet european
Articolul 76 - Cererile de brevet european divizionare
Articolul 77 - Transmiterea cererilor de brevet european
Articolul 78 - Cerințele pe care trebuie să le îndeplinească cererea de brevet european
Articolul 79 - Desemnarea statelor contractante
Articolul 80 - Data de depozit
Articolul 81 - Menționarea inventatorului
Articolul 82 - Unitatea invenției
Articolul 83 - Dezvăluirea invenției
Articolul 84 - Revendicări
Articolul 85 - Rezumat
Articolul 86 - Taxele de reînnoire pentru cererea debrevet european

Capitolul II - Prioritatea

Articolul 87 - Dreptul de prioritate
Articolul 88 - Revendicarea priorității
Articolul 89 - Efectul dreptului de prioritate

PARTEA IV - PROCEDURA PÂNĂ LA ACORDARE

Articolul 90 - Examinarea depozitului și examinarea cerințelor formale
Articolul 91 – (se abrogă)
Articolul 92 - Întocmirea raportului de cercetare documentară europeană
Articolul 93 - Publicarea cererii de brevet european
Articolul 94 - Examinarea cererii de brevet european
Articolul 95 – (se abrogă)
Articolul 96 – (se abrogă)
Articolul 97 - Acordarea sau respingerea
Articolul 98 - Publicarea fascicolului de brevet european

PARTEA V - PROCEDURA DE OPUNERE ȘI LIMITARE

Articolul 99 - Opunerea
Articolul 100 - Motive de opunere
Articolul 101 - Examinarea opunerii – Revocarea sau menținerea brevetului european
Articolul 102 – (se abrogă)
Articolul 103 - Publicarea unui nou fascicul de brevet european
Articolul 104 - Cheltuieli
Articolul 105 - Intervenția autorului prezumat al contrafacerii
Articolul 105a - Cererea de limitare sau revocare
Articolul 105b - Limitarea sau revocarea brevetului european
Articolul 105c - Publicarea fasciculului amendat de brevet european

PARTEA VI - PROCEDURA DE APEL

Articolul 106 - Hotărâri susceptibile de apel
Articolul 107 - Persoane îndreptățite să facă apel și să fie părți la procedura de apel
Articolul 108 - Termenul și forma apelului
Articolul 109 - Revizuirea prejudicială
Articolul 110 - Examinarea apelului
Articolul 111 - Hotărârea privind apelul
Articolul 112 - Hotărâri sau avize ale Marii Camere de Apel
Articolul 112a - Cererea, prin petiție, de revizuire de către Marea Cameră de Apel

PARTEA VII - DISPOZIȚII COMUNE

Capitolul I - Dispoziții generale de procedură

Articolul 113 - Motivarea hotărârilor
Articolul 114 - Examinarea din oficiu de către Oficiul European de Brevete
Articolul 115 - Observațiile terților
Articolul 116 - Procedura orală
Articolul 117 – Instrumentarea
Articolul 118 - Unicitatea cererii de brevet european sau a brevetului european
Articolul 119 – Notificarea
Articolul 120 – Termene
Articolul 121 - Continuarea procedurii cererii de brevet european

Articolul 122 - Repunerea în drepturi
Articolul 123 – Modificări
Articolul 124 - Informaţii referitoare la staciul tehnicii
Articolul 125 - Referire la principii generale
Articolul 126 – (se abrogă)

Capitolul II - Informarea publicului şi a instanţelor oficiale

Articolul 127 - Registrul european de brevete
Articolul 128 - Inspecţia publică
Articolul 129 - Publicaţii periodice
Articolul 130 - Schimbul de informaţii
Articolul 131 - Cooperarea administrativă şi juridică
Articolul 132 - Schimbul de publicaţii

Capitolul III – Reprezentarea

Articolul 133 - Principii generale referitoare la reprezentare
Articolul 134 - Reprezentarea în faţa Oficiului European de Brevete
Articolul 134a - Institutul de Mandatari Autorizaţi în faţa Oficiului European de Brevete

PARTEA VIII - INCIDENŢA ASUPRA DREPTULUI NAŢIONAL

Capitolul I - Transformarea în cerere de brevet naţional

Articolul 135 - Cererea de transformare
Articolul 136 – (se abrogă)
Articolul 137 - Condiţii formale privind transformarea

Capitolul II - Nulitatea şi drepturi anterioare

Articolul 138 – Revocarea brevetelor europene
Articolul 139 - Drepturi anterioare şi drepturi care au luat naştere la aceeaşi dată

Capitolul III – Dispoziţii diverse

Articolul 140 - Modele de utilitate şi certificate naţionale de utilitate
Articolul 141 - Taxe de reînnoire pentru brevetul european

PARTEA IX - ACORDURI SPECIALE

Articolul 142 - Brevete unitare
Articolul 143 - Departamente speciale ale Oficiului European de Brevete
Articolul 144 - Reprezentarea în faţa departamentelor speciale
Articolul 145 - Comitetul restrâns al Consiliului de administraţie
Articolul 146 - Acoperirea cheltuielilor pentru realizarea sarcinilor speciale

Articolul 147 - Plăţi din taxe de reînnoire a brevetelor unitare
Articolul 148 - Cererea de brevet european ca obiect de proprietate
Articolul 149 - Desemnarea comună
Articolul 149a – Alte acorduri între statele contractante

PARTEA X - CERERILE INTERNAŢIONALE ÎN SENSUL TRATATULUI DE COOPERARE ÎN DOMENIUL BREVETELOR (PCT)

Articolul 150 - Aplicarea Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor
Articolul 151 - Oficiul European de Brevete - oficiu receptor
Articolul 152 - Oficiul European de Brevete - administraţie însărcinată cu documentarea internaţională sau administraţie însărcinată cu examinarea preliminară internaţională
Articolul 153 - Oficiul European de Brevete - oficiu desemnat sau oficiu ales
Articolul 154 - (se abrogă)
Articolul 155 - (se abrogă)
Articolul 156 - (se abrogă)
Articolul 157 - (se abrogă)
Articolul 158 - (se abrogă)

PARTEA XI - DISPOZIŢII TRANZITORII

PARTEA XII - DISPOZIŢII FINALE

Articolul 164 - Regulamentul de aplicare şi protocoale
Articolul 165 - Semnarea – Ratificarea
Articolul 166 – Aderarea
Articolul 167 - (se abrogă)
Articolul 168 - Domeniul teritorial de aplicare
Articolul 169 - Intrarea în vigoare
Articolul 170 - Cotizatia iniţială
Articolul 171 - Durata Convenţiei
Articolul 172 – Revizuirea
Articolul 173 - Diferende între statele contractante
Articolul 174 – Denunţarea
Articolul 175 - Menţinerea drepturilor dobândite
Articolul 176 - Drepturi şi obligaţii financiare ale unui fost stat contractant
Articolul 177 - Limbile de redactare a Convenţiei
Articolul 178 - Transmiterea şi notificările

PREAMBUL

Statele contractante,

DORIND să consolideze cooperarea dintre statele Europei în ceea ce priveşte protecţia invenţiilor,

DORIND ca o astfel de protecţie să poată fi obţinută în aceste state printr-o procedură unică de acordare a brevetelor şi prin stabilirea anumitor reguli standard care să reglementeze brevetele astfel acordate,

DORIND, în acest scop, să încheie o Convenţie care instituie o Organizaţie Europeană de Brevete şi care constituie un acord special în sensul Articolului 19 din Convenţia pentru protecţia proprietăţii industriale, semnată la Paris la 20 martie 1883 şi revizuită ultima dată la 14 iulie 1967, şi un tratat regional privind brevetele în sensul Articolului 45 alineatul 1 din Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor din 19 iunie 1970,

AU CONVENIT asupra următoarelor prevederi:

PARTEA I
DISPOZIŢII GENERALE ŞI INSTITUŢIONALE

Capitolul I
Dispoziţii generale

Articolul 1
Dreptul european de eliberare a brevetelor

Prin prezenta convenţie se instituie un sistem de drept comun statelor contractante pentru eliberarea brevetelor de invenţie.

Articolul 2
Brevetul european

(1) Brevetele eliberate în temeiul prezentei convenţii sunt denumite brevete europene.

(2) În fiecare stat contractant, pentru care este eliberat, brevetul european are aceleaşi efecte şi este supus aceluiaşi regim ca şi un brevet naţional eliberat în acel stat, cu condiţia ca prezenta convenţie sa nu prevadă altfel.

Articolul 3
Întinderea teritorială

Eliberarea unui brevet european poate fi cerută pentru unul sau mai multe state contractante.

Articolul 4
Organizaţia Europeană de Brevete

(1) Prin prezenta convenţie se instituie Organizaţia Europeană de Brevete, denumita în continuare Organizaţie. Aceasta va avea autonomie administrativă şi financiară.

(2) Organele Organizaţiei sunt:

a) Oficiul European de Brevete (OEB);

b) Consiliul de administraţie.

(3) Organizaţia are ca sarcină eliberarea brevetelor europene. Această sarcină este îndeplinită de Oficiul European de Brevete sub controlul Consiliului de administraţie.

Articolul 4a
Conferinţa miniştrilor statelor contractante

O conferinţă a miniştrilor statelor contractante responsabili în domeniul brevetelor va fi ţinută cel puţin o dată la 5 ani, în vederea discutării problemelor referitoare la Organizaţie şi la sistemul brevetului european.

Capitolul II
Organizaţia Europeană de Brevete

Articolul 5
Statutul juridic

(1) Organizaţia are personalitate juridică.

(2) În fiecare stat contractant Organizaţia se va bucura de capacitatea juridică cel mai deplin recunoscută, acordată de legislaţia naţionala persoanelor juridice; în mod special, aceasta poate să achiziţioneze sau sa înstrăineze bunuri mobile sau imobile şi să fie parte la procedurile legale.

(3) Preşedintele Oficiului European de Brevete reprezintă Organizaţia.

Articolul 6
Sediul

(1) Organizaţia are sediul la Munchen.

(2) Oficiul European de Brevete este situat la Munchen. Oficiul are o filiala la Haga.

Articolul 7
Agenţii ale Oficiului European de Brevete

Prin decizie a Consiliului de administraţie pot fi înfiinţate, în funcţie de necesităţi, agenţii ale Oficiului European de Brevete, în scop de informare sau de legătură, în statele contractante sau pe lângă organizaţii interguvernamentale în materie de proprietate industrială, sub rezerva consimţământului statului contractant sau al organizaţiei în cauză.

Articolul 8
Privilegii şi imunităţi

Protocolul privind privilegiile şi imunităţile, anexa la prezenta convenţie, defineste condiţiile în care Organizaţia, membrii Consiliului de administraţie, angajaţii Oficiului European de Brevete şi oricare altă persoană menţionată în protocol, care participa la activităţile Organizaţiei, se bucura de privilegiile şi imunităţile necesare îndeplinirii misiunii lor pe teritoriul statelor contractante.

Articolul 9
Răspunderea

(1) Răspunderea contractuală a Organizaţiei este guvernată de legea aplicabilă contractului în cauză.

(2) Răspunderea necontractuală a Organizaţiei privind daunele cauzate de ea sau de angajaţi ai Oficiului European de Brevete în exercitarea funcţiei lor este reglementată conform prevederilor legii în vigoare în Republica Federală Germania. Dacă daunele au fost cauzate de filiala de la Haga sau de o agenţie ori de angajaţi ai acestora, se vor aplica prevederile legii statului contractant în care este situată filiala sau agenţia.

(3) Răspunderea personală a angajaţilor Oficiului European de Brevete faţă de Organizaţie este stabilită în Regulamentul de serviciu sau în condiţiile contractului de angajare.

(4) Instanţele competente sa rezolve litigiile prevăzute la paragrafele (1) şi (2) sunt:

a) în privinta litigiilor prevăzute la paragraful (1), instanţele competente ale Republicii Federale Germania, cu excepţia stabilirii, în contractul încheiat între părţi, a instanţei unui alt stat;

b) în privinta litigiilor prevăzute la paragraful (2), instanţa competentă a Republicii Federale Germania sau instanţa competentă a statului în care este situată filiala sau agenţia.

Capitolul III
Oficiul European de Brevete

Articolul 10
Conducerea

(1) Conducerea Oficiului European de Brevete este asigurată de preşedinte, care răspunde de activitatea Oficiului în faţa Consiliului de administraţie.

(2) În acest scop preşedintele are următoarele atribuţii şi competenţe:

a) ia toate măsurile utile, inclusiv adoptarea unor instrucţiuni administrative interne şi informarea publicului, pentru a asigura funcţionarea Oficiului;

b) deoarece aceasta convenţie nu conţine nici o prevedere în acest sens, stabileşte activităţile care trebuie să se desfăşoarc la Oficiul European de Brevete din Munchen şi, respectiv, la filiala sa din Haga;

c) poate supune Consiliului de administraţie orice propunere de modificare a prezentei convenţii, de reglementări generale sau de decizii, care intră în sfera de competenţa a Consiliului de administraţie;

d) pregăteşte şi execută bugetul, precum şi orice buget modificator sau adiţional;

e) supune anual Consiliului de administraţie un raport managerial de activitate;

f) exercită autoritatea ierarhică asupra personalului;

g) sub rezerva prevederilor art. 11, numeşte şi promovează angajaţii;

h) exercită autoritatea disciplinară asupra angajaţilor, alţii decât cei vizati la art. 11, şi poate propune Consiliului de administraţie sancţiuni disciplinare împotriva angajaţilor vizaţi la art. 11 paragrafele (2) şi (3);

i) poate delega competenţele şi atribuţiile sale.

(3) Preşedintele este asistat de un număr de vicepreşedinţi. În cazul absenţei sau indisponibilităţii preşedintelui, unul dintre vicepreşedinţi îşi asuma funcţiile acestuia, conform procedurii stabilite de Consiliul de administraţie.

Articolul 11
Numirea personalului superior

(1) Preşedintele Oficiului European de Brevete este numit de către Consiliul de administraţie.

(2) Vicepreşedinţii sunt numiţi de către Consiliul de administraţie după consultarea prealabilă a preşedintelui Oficiului European de Brevete.

(3) Membrii, inclusiv preşedinţii, camerelor de apel şi ai Marii Camere de Apel sunt numiţi de către Consiliul de administraţie, la propunerea preşedintelui Oficiului European de Brevete. Numirea lor în funcţie poate să fie reînnoită de Consiliul de administraţie după consultarea prealabilă a preşedintelui Oficiului European de Brevete.

(4) Consiliul de administraţie exercită autoritate disciplinară asupra angajaţilor la care fac referire paragrafele (1)-(3).

(5) Consiliul de administraţie, după consultarea preşedintelui Oficiului European de Brevete, poate, de asemenea, numi ca membri ai Marii Camere de Apel membri juriştі ai instanţelor judecătoreşti sau ai autorităţilor cvasijudiciare ale statelor contractante, care îşi pot continua activităţile lor judiciare la nivel naţional. Ei vor fi numiţi pe o perioadă de 3 ani şi pot fi reconfirmaţi.

Articolul 12
Obligaţiile angajaţilor

Angajaţii Oficiului European de Brevete sunt obligaţi, chiar şi după încetarea contractului de angajare, să nu divulge şi să nu utilizeze informaţiile care, prin natura lor, constituie secret profesional.

Articolul 13
Litigii între Organizaţie şi angajaţii Oficiului European de Brevete

(1) Angajaţii sau foştii angajaţi ai Oficiului Eurcpean de Brevete ori succesorii acestora în drepturi se pot adresa Tribunalului Administrativ al Organizaţiei Internaţionale a Muncii, pentru litigii care îi opun Organizaţiei Europene de Brevete, îr conformitate cu Statutul Tribunalului, în limitele şi în condiţiile determinate de Regulamentul de serviciu sau de Regulamentul pensiilor ori rezultând din regimul aplicabil altor angajaţi.

(2) Se acceptă un apel numai dacă persoana interesată a epuizat toate mijloacele de apel permise de Regulamentul de serviciu, de Regulamentl pensiilor sau de regimul aplicabil altor angajaţi, după caz.

Articolul 14
Limbile oficiale ale Oficiului European de Brevete, ale cererii de brevet european şi ale altor documente

(1) Limbile oficiale ale Oficiului European de Brevete sunt engleza, franceza şi germană.

(2) O cerere de brevet european este depusă în una dintre limbile oficiale sau, în cazul în care este înregistrată în altă limbă, este tradusă în una dintre limbile oficiale, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Pe parcursul procedurilor ce au loc în faţa Oficiului European de Brevete, o astfel de traducere poate fi modificată pentrua fi în conformitate cu cererea, aşa cum a fost ea depusă. Dacă traducerea solicitată nu este depusă în termenul legal prevăzut, cererea este considerată abandonată.

(3) Limba oficială a Oficiului Eurocan de Brevete, în care este depusă cererea de brevet european sau în care este ea tradusă, este utilizată ca limbă a procedurilor în toate procedurile ce au loc în faţa Oficiului European de Brevete, exceptând cazul unor prevederi contrare ale Regulamentului de aplicare.

(4) Persoanele fizice sau juridice având domiciliul sau sediul pe teritoriul unui stat contractant care are ca limbă oficială altă limbă decât engleza, franceza sau germana şi cetăţenii respectivului stat cu domiciliul în străinătate pot depune documente într-un termen stabilit într-o limbă oficială a acelui stat. Totuşi ei vor trebui să depună o traducere în una dintre limbile oficiale ale Oficiului European de Brevete, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. În cazul în care un document, altul decât documentele ce constituie cererea de brevet european, nu este depus în limba stabilită sau dacă orice traducere solicitată nu este depusă în termenul stabilit, documentul va fi considerat ca nefiind depus.

(5) Cererile de brevet european se publică în limba procedurilor.

(6) Fasciculele brevetelor europene sunt publicate în limba în care are loc procedura şi vor include o traducere a revendicărilor în celelalte două limbi oficiale ale Oficiului European de Brevete.

(7) Se publică în cele trei limbi oficiale ale Oficiului European de Brevete:

a) Buletinul European de Brevete;

b) Jurnalul oficial al Oficiului European de Brevete.

(8) Înscrierile în Registrul european de brevete sunt efectuate în cele trei limbi oficiale ale Oficiului European de Brevete. În caz de dubiu, este considerată autentică înscrierea în limba în care are loc procedura.

Articolul 15
Departamentele împuternicite cu aplicarea procedurilor

Pentru aplicarea procedurilor prevăzute în prezenta convenție se instituie în cadrul Oficiului European de Brevete:

a) o secție de depozit;

b) divizii de cercetare documentară;

c) divizii de examinare;

d) divizii de opunere;

e) o divizie juridică;

f) camere de apel;

g) Marea Camera de Apel.

Articolul 16
Secția de depozit

Secția de depozit este responsabilă pentru examinarea depunerii și pentru examinarea cerințelor formale ale cererilor de brevet european.

Articolul 17
Diviziile de cercetare documentară

Diviziile de cercetare documentara sunt responsabile pentru întocmirea rapoartelor de cercetare documentară europeană.

Articolul 18
Diviziile de examinare

(1) Diviziile de examinare sunt responsabile pentru examinarea cererilor de brevet european.

(2) O divizie de examinare este formată din 3 examinatori tehnicieni. Totuși, examinarea unei cereri de brevet european, înainte de a se lua o hotărâre referitoare la ea, va fi, ca regulă generală, încredințată unui membru al diviziei. Procedurile orale vor avea loc în fața diviziei de examinare înseși. În cazul în care divizia de examinare considera că natura hotărârii o cere, componența ei va fi lărgită cu un examinator jurist. În cazul parității de voturi, votul președintelui diviziei de examinare va fi decisiv.

Articolul 19
Diviziile de opunere

(1) Diviziile de opunere sunt responsabile pentru examinarea opunerilor la brevetele europene.

(2) O divizie de opunere este formată din 3 examinatori tehnicieni, din care cel puțin 2 nu trebuie să fi participat la procedura de acordare a brevetului european, care face obiectul opunerii. Un examinator care a participat la procedura de acordare a brevetului european nu își poate asuma președinția. Anterior luării unei hotărâri finale referitoare la opunere, divizia de opunere poate să încredințeze unuia dintre membrii săi examinarea opunerii. Procedurile orale vor avea loc în fața diviziei de opunere înseși. În cazul în care divizia de opunere considera că natura hotărârii o cere, componența ei va fi lărgită cu un examinator jurist care nu trebuie să fi participat la procedura de acordare a brevetului. În cazul parității de voturi, votul președintelui diviziei de opunere va fi decisiv.

Articolul 20
Divizia juridică

(1) Divizia juridică este responsabilă de hotărârile privind înscrierile în Registrul brevetelor europene și privind înregistrarea și radierea de pe listă lista reprezentanților autorizați.

(2) Hotărârile diviziei juridice sunt luate de un membru jurist.

Articolul 21
Camerele de apel

(1) Camerele de apel sunt responsabile pentru examinarea apelurilor împotriva hotărârilor secției de depozit, diviziilor de examinare, diviziilor de opunere și ale diviziei juridice.

(2) În cazul apelurilor împotriva deciziilor secției de depozit sau a diviziei juridice, camera de apel se compune din 3 membri cu studii juridice.

(3) În cazul apelurilor împotriva unei decizii a diviziei de examinare, camera de apel se compune din:

a) 2 membri cu pregătire tehnică și un membru jurist, atunci când hotărârea se referă la respingerea unei cereri de brevet european sau la acordarea, limitarea ori revocarea unui brevet european și carea fost luată de o divizie de examinare compusa din mai puțin de 4 membri;

b) 3 membri cu pregătire tehnică și 2 membri juriști, atunci când hotărârea a fost luată de o divizie de examinare compusa din 4 membri sau atunci când camera de apel apreciază că natura apelului o impune;

c) 3 membri juriști în toate celelalte cazuri.

(4) În cazul apelurilor împotriva unei decizii a diviziei de opunere, camera de apel se compune din:

a) 2 membri cu pregătire tehnică și un membru jurist, atunci când hotărârea a fost luată de o divizie de opunere compusa din 3 membri;

b) 3 membri cu pregătire tehnică și 2 membri juriști, atunci când hotărârea a fost luată de o divizie de opunere compusa din 4 membri sau atunci când camera de apel apreciază că natura apelului o impune.

Articolul 22
Marea Cameră de Apel

(1) Marea Cameră de Apel are competența:

a) sa decidă asupra problemelor de drept care îi sunt supuse de camerele de apel, conform art. 112;

b) sa dea avize asupra problemelor de drept care îi sunt supuse de președintele Oficiului European de Brevete, conform art. 112.

c) să decidă asupra cererilor de revizuire a deciziilor camerelor de apel, conform art. 112a.

(2) În procedurile conform paragrafului (1) a) și b) Marea Cameră de Apel se compune din 5 membri juriști și din 2 membri tehnicieni. În procedurile conform paragrafului (1) c) Marea Cameră de Apel se compune din 3 sau 5 membri, așa cum este prevăzut în Regulamentul de aplicare. În toate procedurile președinte este un membru jurist.

Articolul 23
Independența membrilor camerelor de apel

(1) Membrii Marii Camere de Apel și ai camerelor de apel sunt numiți pe o perioadă de 5 ani și nu pot să fie revocați din funcțiile lor în această perioadă decât în cazul în care există motive serioase pentru revocare și dacă Consiliul de administrație la propunerea Marii Camere de Apel, ia o decizie în acest sens. Cu toate acestea, mandatul membrilor camerelor ia sfârșit în cazul în care ei demisionează sau sunt pensionați în conformitate cu Regulamentul de serviciu pentru angajații permanenți ai Oficiului European de Brevete.

(2) Membrii camerelor nu pot să fie membri ai secției de depozit, diviziilor de examinare, diviziilor de opunere sau ai diviziei juridice.

(3) În luarea deciziilor membrii camerelor nu vor fi constrânși de nicio instrucțiune și se vor supune numai prevederilor prezentei convenții.

(4) Regulile de procedură ale camerelor de apel și ale Marii Camere de Apel sunt adoptate în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Ele sunt supuse aprobării de Consiliul de administrație.

Articolul 24
Excluderea și recuzarea

(1) Membrii camerelor de apel și ai Marii Camere de Apel nu pot să participe la o cauză în care au un interes personal sau dacă au fost implicați anterior ca reprezentanți ai uneia dintre părți sau dacă au participat la decizia atacată.

(2) Dacă, pentru unul dintre motivele menționate la paragraful (1) sau pentru oricare alt motiv, un membru al unei camere de apel sau al Marii Camere de Apel consideră că nu poate să participe la niciun apel, acesta informează Camera în consecință.

(3) Membrii unei camere de apel sau ai Marii Camere de Apel pot să fie recuzați de oricare dintre părți, pentru una dintre motivele menționate la paragraful (1), sau dacă pot să fie acuzați de parțialitate. Recuzarea nu se admite atunci când partea în cauză a întreprins deja acțiuni de procedură, cu toate că a avut cunoștința deja de motivul recuzării. Nici o recuzare nu se poate baza pe motive de naționalitate a membrilor.

(4) Camerele de apel și Marea Cameră de Apel decid măsurile ce urmează a fi luate în cazurile vizate la paragrafele (2) și (3) fără participarea membrului interesat. Pentru luarea acestei decizii membrul recuzat este înlocuit în cadrul camerei de supleantul sau.

Articolul 25
Avizul tehnic

La cererea tribunalului național competent, sesizat în legătură cu o acțiune de contrafacere sau de anulare, Oficiul European de Brevete este obligat să prezinte un aviz tehnic asupra brevetului european în cauză, după achitarea unei taxe corespunzătoare. Divizia de examinare este responsabilă pentru eliberarea acestor avize.

Capitolul IV
Consiliul de administrație

Articolul 26
Componența

(1) Consiliul de administraţie se compune din reprezentanţii statelor contractante şi din supleanţii acestora. Fiecare stat contractant are dreptul sa desemneze un reprezentant şi un supleant al acestuia în Consiliul de administraţie.

(2) Membrii Consiliului de administraţie pot să fie asistaţi, în conformitate cu Regulamentul de procedură al Consiliului de administraţie, de consilieri sau experţi.

Articolul 27
Preşedinţia

(1) Consiliul de administraţie alege, dintre reprezentanţii statelor contractante şi dintre supleanţii acestora, un preşedinte şi un vicepreşedinte. Vicepreşedintele îl înlocuieşte din oficiu pe preşedinte în caz de indisponibilitate a acestuia.

(2) Durata mandatului preşedintelui şi al vicepreşedintelui este de 3 ani. Acest mandat poate să fie reînnoit.

Articolul 28
Biroul

(1) Consiliul de administraţie poate să instituie un birou compus din 5 dintre membrii săi, de îndată ce numărul statelor contractante a atins cifra de minimum 8.

(2) Preşedintele şi vicepreşedintele Consiliului de administraţie sunt membri ai biroului din oficiu; ceilalţi 3 membri sunt aleşi de Consiliul de administraţie.

(3) Durata mandatului membrilor aleşi de Consiliul de administraţie este de 3 ani. Acest mandat nu poate să fie reînnoit.

(4) Biroul îşi asumă executarea sarcinilor care îi sunt atribuite de Consiliul de administraţie în conformitate cu Regulamentul de procedură.

Articolul 29
Sesiuni

(1) Sesiunile Consiliului de administraţie sunt convocate de preşedintele acestuia.

(2) Preşedintele Oficiului European de Brevete ia parte la deliberările Consiliului de administraţie.

(3) Consiliul de administraţie ţine o sesiune ordinară o dată pe an. În plus, el se întruneşte la iniţiativa preşedintelui său sau la solicitarea unei treimi din numărul statelor contractante.

(4) Deliberările Consiliului de administraţie se bazează pe o ordine de zi şi se desfăşoară în conformitate cu regulile de procedură.

(5) Ordinea de zi provizorie va conţine orice chestiune a cărei includere este solicitată de orice stat contractant în conformitate cu regulile de procedură.

Articolul 30
Participarea observatorilor

(1) Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale (OMPI) este reprezentată la sesiunile Consiliului de administraţie, în conformitate cu un acord între Organizaţie şi Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale.

(2) Alte organizaţii interguvernamentale însărcinate cu aplicarea procedurilor internaţionale în domeniul brevetelor, cu care Organizaţia a încheiat un acord, sunt reprezentate la sesiunile Consiliului de administraţie, în conformitate cu acordul respectiv.

(3) Orice alte organizaţii interguvernamentale sau internaţionale neguvernamentale care desfăşoară o activitate de interes pentru Organizaţie pot fi invitate de către Consiliul de administraţie să fie reprezentate la sesiunile acestuia, în timpul oricărei discuţii privind chestiuni de interes reciproc.

Articolul 31
Limbile de lucru ale Consiliului de administraţie

(1) Limbile utilizate în deliberările Consiliului de administraţie sunt engleza, franceza şi germana.

(2) Documentele prezentate Consiliului de administraţie şi procesele-verbale ale deliberărilor acestuia se redactează în cele 3 limbi specificate la paragraful (1).

Articolul 32
Personalul, sediul şi dotarea

Oficiul European de Brevete pune la dispoziţia Consiliului de administraţie şi a oricărui comitet înfiinţat de acesta personalul, sediile şi echipamentele necesare pentru îndeplinirea atribuţiilor lor.

Articolul 33
Competenţa Consiliului de administraţie în anumite cazuri

(1) Consiliul de administraţie are competenţa de a modifica următoarele prevederi:

a) termenele stabilite în prezenta convenţie;

b) părţile II-VII şi partea a X-a ale prezentei convenţii, în vederea alinierii lor la tratatele internaţionale referitoare la brevete sau la legislaţia Comunităţii Europene referitoare la brevete;

c) Regulamentul de aplicare.

(2) Consiliul de administraţie are competenţa, în conformitate cu prezenta convenţie, de a adopta sau modifica:

a) Regulamentul financiar;

b) Regulamentul de serviciu pentru angajaţii permanenţi şi condiţiile de angajare a altor angajaţi ai Oficiului European de Brevete, nivelul salariilor respectivilor angajaţi permanenţi şi ale celorlalţi angajaţi şi, de asemenea, natura şi regulile de acordare a oricăror alte beneficii suplimentare;

c) Regulamentul schemei de pensionare şi orice alte creşteri adecvate ale pensiilor existente, care să corespundă cu creşterea salariilor;

d) reguli referitoare la taxe;

e) regulile sale de procedură.

(3) Cu toate prevederile art. 18 paragraful (2), Consiliul de administraţie este competent să decidă, în lumina experienţei, că în anumite categorii de cazuri, diviziile de examinare se compun dintr-un singur examinator cu pregătire tehnică. O astfel de decizie poate fi revocată.

(4) Consiliul de administraţie are competenţa de a autoriza preşedintele Oficiului European de Brevete să negocieze şi, cu aprobarea sa, să încheie acorduri în numele Organizaţiei Brevetului european cu state, cu organizaţii interguvernamentale şi cu centre de documentare înfiinţate în virtutea unor acorduri cu astfel de organizaţii.

(5) Consiliul de administraţie nu poate să ia o decizie conform paragrafului (1) b):

- referitoare la un tratat internaţional, înaintea intrării în vigoare a respectivului tratat;

- referitoare la legislaţia Comunităţii Europene, înaintea intrării sale în vigoare sau, în cazurile în care legislaţia prevede o perioadă pentru implementarea sa, înaintea expirării acelei perioade.

Articolul 34
Drept de vot

(1) Dreptul de vot în Consiliul de administraţie este limitat la statele contractante.

(2) Fiecare stat contractant dispune de un singur vot, cu excepţia cazurilor în care se aplică Articolul 36.

Articolul 35
Reguli de votare

(1) Deciziile Consiliului de administraţie, altele decât cele prevăzute la paragrafele (2) şi (3), se iau cu o majoritate simplă a statelor contractante reprezentate şi care votează.

(2) Deciziile pe care Consiliul de administraţie este competent să le ia în temeiul Art. 7, art. 11 paragraful (1), art. 33 paragrafele (1) a) şi c) şi (2)-(4), art. 39 paragraful (1), art. 40 paragrafele (2) şi (4), art. 46, art. 134a, art. 149a paragraful (2), art. 152, art. 153 paragraful (7), art. 166 şi art. 172 necesita o majoritate de trei pătrimi din voturile statelor contractante reprezentate şi care votează.

(3) Deciziile pe care Consiliul de administraţie este competent să le ia în baza art. 33 paragraful (1) b) necesită unanimitatea statelor contractante care votează. Consiliul de administraţie ia astfel de decizii numai dacă sunt reprezentate toate statele contractante. O decizie luată pe baza art. 33 paragraful (1) b) nu are efect în cazul în care statul contractant declară, într-un interval de 12 luni de la data deciziei, că nu doreşte să fie legat de această decizie.

(4) Abţinerile nu vor fi considerate ca fiind voturi.

Articolul 36
Ponderea voturilor

(1) Pentru adoptarea şi modificarea Regulamentului referitor la taxe şi, dacă contribuţiile financiare ale statelor contractante sunt majorate ca urmare a acestui lucru, pentru adoptarea bugetului Organizaţiei şi a bugetelor modificatoare sau adiţionale, orice stat contractant poate să ceară, după un prim scrutin în care fiecare stat contractant dispune de un singur vot, oricare ar fi rezultatul acestui scrutin, ca acesta să fie urmat imediat de un al doilea scrutin, în care voturile sunt ponderate în conformitate cu prevederile paragrafului (2). Decizia este determinata de rezultatul acestui al doilea scrutin.

(2) Numărul voturilor de care dispune fiecare stat contractant în cel de-al doilea scrutin se calculează după cum urmează:

a) procentul obţinut de fiecare stat contractant în funcţie de contribuţia financiară specifică, conform Articolului 40 paragrafele (3) şi (4), este multiplicat cu numărul statelor contractante şi împărţit la 5;

b) numărul voturilor astfel rezultat este rotunjit la numărul întreg imediat superior;

c) acestui număr de voturi i se adaugă 5 voturi suplimentare;

d) totuşi nici un stat contractant nu va dispune de mai mult de 30 de voturi.

Capitolul V
Dispoziţii financiare

Articolul 37

Resurse bugetare

Bugetul Organizaţiei este finanţat:

a) de resursele proprii ale Organizaţiei;

b) de plăţile făcute de către statele contractante referitoare la taxele de menţinere în vigoare a brevetelor europene, percepute în aceste state;

c) unde este necesar, de contribuţii financiare speciale ale statelor contractante;

d) când este cazul, de veniturile prevăzute în art. 146;

e) când este cazul, şi numai pentru active tangibile, de împrumuturi de la terţe părţi garantate de proprietate funciară sau imobiliară;

f) când este cazul, de finanţări ale terţelor părţi pentru anumite proiecte.

Articolul 38
Resursele proprii ale Organizaţiei

Resursele proprii ale Organizaţiei vor cuprinde:

a) toate veniturile din taxe şi alte surse şi, de asemenea, rezervele Organizaţiei;

b) resursele Fondului rezerve pensii, care va fi tratat ca fiind o clasă specială de active ale Organizaţiei desemnată să asigure suport schemei de pensii ale Organizaţiei prin asigurarea rezervelor corespunzătoare.

Articolul 39
Plăţi ale statelor contractante provenite din taxele de reînnoire a brevetelor europene

(1) Fiecare stat contractant plăteşte Organizaţiei, pentru fiecare taxă de reînnoire primită pentru un brevet european în statul respectiv, o sumă egală cu o cotă parte din această taxă care va fi stabilită de Consiliul de administraţie; această cotă parte nu va depăşi 75% şi va fi aceeaşi pentru toate statele contractante. Totuşi, dacă cota parte respectivă corespunde unei sume mai mici decât o sumă minimă uniformă fixată de Consiliul de administraţie, statul contractant plăteşte Organizaţiei această sumă minimă.

(2) Fiecare stat contractant comunică Organizaţiei informaţiile pe care Consiliul de administraţie le consideră necesare pentru a stabili cuantumul acestor plăţi.

(3) Datele scadente pentru aceste plăţi vor fi stabilite de Consiliul de administraţie.

(4) Dacă o plată nu este achitată integral până la data scadenţei, statul contractant va plăti dobânzi de la data scadenţei pentru suma rămasă neachitată.

Articolul 40
Nivelul de taxe şi plăţi – Contribuţii financiare speciale

(1) Cuantumul taxelor menţionate la art. 38 şi cota parte menţionată la art. 39 se stabilesc la un nivel care să garanteze că veniturile aferente acestora sunt suficiente pentru echilibrarea bugetului Organizaţiei.

(2) Cu toate acestea, dacă Organizaţia nu îşi poate echilibra bugetul în condiţiile prevăzute la paragraful (1), statele contractante vor remite Organizaţiei contribuţii financiare speciale, al căror cuantum va fi stabilit de Consiliul de administraţie pentru perioadă de exerciţiu bugetar în cauză.

(3) Aceste contribuţii financiare speciale vor fi stabilite pentru orice stat contractant, pe baza numărului de cereri de brevet depuse în penultimul an anterior intrării în vigoare a prezentei convenţii şi calculate în felul următor:

a) o jumătate proporţional cu numărul de cereri de brevet depuse în statul contractant respectiv;

b) o jumătate proporţional cu al doilea cel mai mare număr de cereri de brevet depuse în celelalte state contractante de către persoane fizice sau juridice cu domiciliul sau sediul pe teritoriul acestui stat.

Cu toate acestea, sumele care trebuie contribuite de statele contractante în care numărul de cereri de brevet depuse depăşeşte 25.000 vor fi luate în considerare ca un întreg şi se va întocmi o nouă grilă proporţională cu numărul total de cereri de brevet depuse în aceste state.

(4) Dacă grila de taxe a oricărui stat contractant nu poate fi fixată în conformitate cu paragraful (3), Consiliul de administraţie, cu acordul statului respectiv, va determina grila sa de taxe.

(5) Articolul 39 paragrafele (3) şi (4) se aplică *mutatis mutandis* contribuţiilor financiare speciale.

(6) Contribuţiile financiare speciale se rambursează cu o dobândă la o rată care este aceeaşi pentru toate statele contractante. Rambursările se efectuează în măsura în care este posibil să se prevadă acest scop în buget; suma astfel prevăzută se distribuie între statele contractante în conformitate cu grila de taxe specificată la paragrafele (3) şi (4).

(7) Contribuţiile financiare speciale remise în orice perioadă de exerciţiu bugetar se rambursează integral înainte de rambursarea oricăror astfel de contribuţii sau părţi ale acestora remise în orice perioadă de exerciţiu bugetar ulterioară.

Articolul 41
Plati anticipate

(1) La solicitarea preşedintelui Oficiului European de Brevete, statele contractante achită anticipat Organizaţiei sume în contul plăţilor şi contribuţiilor acestora, în limitele cuantumului fixat de Consiliul de administraţie. Cuantumul acestor plăţi anticipate se stabileşte proporţional cu sumele datorate de statele contractante pentru perioada de exerciţiu bugetar în cauză.

(2) Articolul 39 paragrafele (3) şi (4) se aplică *mutatis mutandis* plăţilor anticipate.

Articolul 42
Bugetul

(1) Bugetul Organizaţiei va fi echilibrat. El va fi întocmit în conformitate cu principiile general acceptate ale contabilităţii prevăzute de Regulamentul financiar. În cazul în care se consideră necesar, pot exista bugete modificatoare sau adiţionale.

(2) Bugetul va fi întocmit în unitatea de contabilitate stabilită de Regulamentul financiar.

Articolul 43
Autorizarea cheltuielilor

(1) Cheltuielile înscrise în buget sunt autorizate pe perioada de exerciţiu bugetar, cu excepţia cazului în care Regulamentul financiar prevede altfel.

(2) În conformitate cu Regulamentul financiar, orice credite, altele decât cele aferente cheltuielilor de personal, care sunt necheltuite la sfârşitul perioadei de exerciţiu bugetar pot fi raportate, dar nu dincolo de sfârşitul perioadei de exerciţiu bugetar imediat următoare.

(3) Creditele se prezintă pe titluri diferite în funcţie de tipul şi destinaţia cheltuielii şi se subdivizează, în măsura în care este necesar, în conformitate cu Regulamentul financiar.

Articolul 44
Credite pentru cheltuieli neprevăzute

(1) Bugetul Organizaţiei poate conţine credite pentru cheltuieli neprevăzute.

(2) Utilizarea acestor credite de către Organizaţie este supusă aprobării prealabile a Consiliului de administraţie.

Articolul 45
Exerciţiul bugetar

Exerciţiul bugetar începe la 1 ianuarie şi se încheie la 31 decembrie.

Articolul 46
Pregătirea şi adoptarea bugetului

(1) Preşedintele Oficiului European de Brevete prezintă proiectul de buget Consiliului de administraţie cel mai târziu la data fixată în Regulamentul financiar.

(2) Bugetul şi orice buget modificat sau adiţional se adoptă de Consiliul de administraţie.

Articolul 47
Bugetul provizoriu

(1) Dacă la începutul perioadei de exerciţiu bugetar bugetul nu a fost încă adoptat de Consiliul de administraţie, cheltuielile pot fi efectuate lunar în cadrul unui capitol sau al altei secţiuni a bugetului, în conformitate cu dRegulamentului financiar, până la o douasprezecea parte din creditele bugetare pentru perioda de exerciţiu bugetar precedentă, cu condiţia ca creditele astfel acordate preşedintelui Oficiului European de Brevete să nu depăşească o douasprezecea parte din cele prevăzute în proiectul de buget.

(2) Consiliul de administraţie poate, sub rezerva respectării celorlalte dispoziţii prevăzute la paragraful (1), să autorizeze cheltuieli care depăşesc o douasprezecea parte din credite.

(3) Plăţile menţionate la art. 37 litera b) se vor efectua în continuare cu titlu provizoriu, în condiţiile prevăzute la art. 39, pentru anul precedent celui la care se referă proiectul de buget.

(4) Statele contractante plătesc lunar, cu titlu provizoriu şi în conformitate cu baremul specificat în art. 40 paragrafele (3) şi (4), orice contribuţii financiare speciale necesare pentru a asigura punerea în aplicare a paragrafelor (1) şi (2). Articolul 39 paragraful (4) se aplică *mutatis mutandis* acestor contribuţii.

Articolul 48
Execuţia bugetară

(1) Preşedintele Oficiului European de Brevete executa bugetul şi orice modificări sau completări la buget pe propria răspundere şi în limitele creditelor alocate.

(2) În cadrul bugetului, preşedintele Oficiului European de Brevete poate, în conformitate cu Regulamentul financiar, să transfere fonduri între diferitele rubrici sau subrubrici.

Articolul 49
Verificarea conturilor

(1) Contul de venituri şi cheltuieli din buget, precum şi bilanţul contabil al Organizaţiei sunt verificate de către auditori a căror independenţă este garantată dincolo de orice îndoială, numiţi de Consiliul de administraţie pentru o perioadă de 5 ani, care poate fi reînnoită sau prelungită.

(2) Verificarea se bazează pe documente justificative şi are loc, dacă este necesar, in situ. Verificarea stabileşte dacă toate veniturile au fost încasate şi toate cheltuielile efectuate în mod legal şi corespunzător şi dacă managementul financiar este solid. Auditorii întocmesc un raport care conţine o opinie de audit semnată după sfârşitul fiecărei perioade de exerciţiu bugetar.

(3) Președintele Oficiului European de Brevete prezintă anual Consiliului de Administrație conturile perioadei de exercițiu bugetar precedente privind bugetul și bilanțul contabil care prezintă activele și pasivele Organizației, împreună cu raportul auditorilor.

(4) Consiliul de administrație aprobă conturile anuale împreună cu raportul auditorilor și îl exonerează pe Președintele Oficiului European de Brevete de responsabilitatea executării bugetului.

Articolul 50
Regulamentul financiar

Regulamentul financiar stabilește îndeosebi:

a) procedurile referitoare la stabilirea și execuția bugetului, precum și la darea de seamă asupra conturilor și la verificarea acestora;

b) modalitățile și procedura conform cărora plățile și contribuțiile prevăzute în Articolul 37, precum și plățile anticipate prevăzute în art. 41 urmează să fie puse la dispoziția Organizației de către statele contractante;

c) regulile privind responsabilitățile de autorizare și control al ordonatorilor și contabililor și modalitățile de control al acestora;

d) rata dobânzilor prevăzute în art. 39, 40 și 47;

e) modalitățile de calcul al contribuțiilor ce trebuie plătite în conformitate cu Articolul 146;

f) componența și sarcinile unei comisii de buget și finanțe, care trebuie instituită de Consiliul de administrație;

g) principiile general acceptate ale contabilității, pe care sunt fundamentate bugetul și declarațiile financiare anuale.

Articolul 51
Taxe

(1) Oficiul European de Brevete poate percepe taxe pentru orice sarcină sau procedură oficială ce are loc conform prezentei convenții.

(2) Termenele pentru plata taxelor, altele decât cele statuate de către prezenta convenție, vor fi menționate în Regulamentul de aplicare.

(3) În cazul în care Regulamentul de aplicare prevede plata unei taxe, vor fi, de asemenea, prevăzute consecințele neplății acestor taxe în termenul legal prevăzut.

(4) Regulile referitoare la taxe vor determina, în special, cuantumul taxelor și modalitatea în care acestea vor fi plătite.

PARTEA II
DREPTUL MATERIAL AL BREVETELOR

Capitolul I
Brevetabilitatea

Articolul 52
Invențiile brevetabile

(1) Brevetele europene vor fi eliberate pentru orice invenții, în toate domeniile tehnologiei, cu condiția ca ele să fie noi, să implice o activtate inventivă și să fie susceptibile de aplicabilitate industrială.

(2) În sensul paragrafului (1), nu sunt considerate invenții, în special:

a) descoperirile, teoriile științifice și metodele matematice;

b) creațiile estetice;

c) planurile, regulile și metodele pentru exercitarea activităților intelectuale, pentru jocuri sau pentru activități economice, precum și programele pentru calculatoare;

d) prezentarea informațiilor.

(3) Paragraful (2) nu exclude brevetabilitatea obiectului invenției sau activităților cuprinse în acest paragraf decât în măsura în care cererea de brevet european sau brevetul european se referă la astfel de obiecte ale invenției sau activități ca atare.

Articolul 53
Excepții de la brevetabilitate

Brevetele europene nu se eliberează pentru:

a) invențiile a căror exploatare comercială ar fi contrară ordinii publice sau bunelor moravuri, cu condiția ca astfel de exploatare să nu fie considerată interzisă doar datorită faptului că este interzisă de legi sau regulamente în unele sau în toate statele contractante;

b) varietățile de plante și animale sau procedeele înesență biologice pentru obținerea plantelor sau a animalelor; această dispoziție nu se aplică în cazul procedeelor microbiologice sau al produselor obținute prin aceste procedee;

c) metodele pentru tratamentul corpului uman sau animal, prin chirurgie sau terapie, și metodele de diagnosticare practicate pe corpul uman sau animal; această prevedere nu se aplică produselor, în special substanțelor sau compozițiilor, pentru utilizare în oricare dintre aceste metode.

Articolul 54
Noutatea

(1) O invenție se consideră nouă dacă nu este cuprinsă în stadiul tehnicii.

(2) Stadiul tehnicii cuprinde toate cunoștințele care au fost făcute accesibile publicului printr-o descriere făcută în scris sau oral, prin utilizare sau în orice alt mod, până la data depozitului cererii de brevet european.

(3) Stadiul tehnicii cuprinde, de asemenea, conținutul cererilor de brevet european, așa cum acestea au fost depuse, care au o dată de depozit anterioară celei menționate la paragraful (2) și care au fost publicate la sau după această dată.

(4) Paragrafele (2) și (3) nu exclud brevetabilitatea oricărei substanțe sau compoziții cuprinse în stadiul tehnicii, pentru utilizare într-o metodă la care face referire art. 53 c), cu condiția ca utilizarea sa pentru orice astfel de metodă să nu fie cuprinsă în stadiul tehnicii.

(5) Paragrafele (2) și (3) nu exclud, de asemenea, brevetabilitatea oricărei substanțe sau compoziții la care face referire paragraful (4) pentru orice utilizare specifică în orice metodă la care face referire art. 53 c), cu condiția ca astfel de utilizare să nu fie cuprinsă în stadiul tehnicii.

Articolul 55
Divulgari neopozabile

(1) În aplicarea art. 54, o divulgare a inventiei nu va fi luată în considerare dacă a survenit în intervalul de 6 luni înaintea depunerii cererii de brevet european și dacă este o urmare directă sau indirectă a:

a) unui abuz evident în privința solicitantului ori a predecesorului sau în drepturi; sau

b) faptului ca solicitantul ori predecesorul sau în drepturi a expus inventia la o expoziție oficială sau recunoscută oficial în sensul Convenției privind expozițiile internaționale, semnată la Paris la 22 noiembrie 1928 și revizuită la 30 noiembrie 1972.

(2) În cazul vizat de paragraful (1) b) dispozițiile paragrafului (1) sunt aplicabile numai dacă solicitantul, la depunerea cererii de brevet european, va declara că invenția a fost expusă efectiv și va prezenta un certificat care să confirme această declarație în termenul și în condițiile stabilite de Regulamentul de aplicare.

Articolul 56
Activitatea inventivă

O invenție este considerată că implică o activitate inventiva dacă, pentru un specialist în domeniu, ea nu rezultă în mod evident din stadiul tehnicii. În cazul în care stadiul tehnicii cuprinde și documentele specificate la art. 54 paragraful (3), acestea nu sunt luate în considerare la evaluarea activității inventive.

Articolul 57
Aplicabilitatea industriala

O invenție este considerată ca fiind susceptibilă de aplicare industriala dacă obiectul ei poate fi fabricat sau utilizat în oricare dintre domeniile industriale, inclusiv în agricultură.

Capitolul II
Persoane îndreptățite să solicite și să obțină un brevet european. Menționarea inventatorului

Articolul 58
Dreptul de a depune o cerere de brevet european

O cerere de brevet european poate fi depusă de orce persoană fizică sau juridică sau de orice organism echivalent unei persoane juridice în temeiul legii care o reglementează.

Articolul 59
Mai mulți solicitanți

O cerere de brevet european poate fi, de asemenea, depusă fie de cosolicitanți, fie de doi sau mai mulți solicitanți care desemnează diferite state contractante.

Articolul 60
Dreptul la brevet european

(1) Dreptul asupra brevetului european aparține inventatorului sau succesorului sau în drepturi. Dacă inventatorul este salariat, dreptul asupra brevetului european se stabilește conform legii statului în care acesta este angajat; dacă nu se poate stabili în care stat salariatul este angajat, se va aplica legea statului pe teritoriul căruia se afla întreprirderea angajatorului la care este angajat salariatul.

(2) Dacă doua sau mai multe persoane au realizat o invenție independent una de alta, dreptul asupra brevetului european aparține persoanei a carei cerere de brevet de invenție are data de depozit cea mai veche, cu condiția ca această primă cerere să fi fost publicată.

(3) În cadrul procedurilor în fața Oficiului European de Brevete solicitantul este cel îndreptățit sa exercite dreptul la brevetul european.

Articolul 61
Cerere de brevet european depusă de o persoană neîndreptățită

(1) Dacă printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă se recunoaște dreptul la acordarea brevetului european unei persoane, alta decât solicitantul, acea persoană poate, în conformitate cu Regulamentul de aplicare:

a) să continue procedura referitoare la cererea de brevet european în locul solicitantului, ca pentru o cerere proprie;

b) să depună o noua cerere de brevet european pentru aceeași invenție; sau

c) să ceară respingerea cererii de brevet european.

(2) Articolul 76 paragraful (1) se aplică *mutatis mutandis* unei noi cereri de brevet european depuse în temeiul alineatului (1) litera (b).

Articolul 62
Dreptul inventatorului de a fi menționat

Inventatorul are dreptul, față de solicitantul sau titularul brevetului european, de a fi menționat ca atare în fața Oficiului European de Brevete.

Capitolul III
Efectele brevetului european și ale cererii de brevet european

Articolul 63
Durata brevetului european

(1) Durata brevetului european este de 20 de ani socotiți de la data de depozit a cererii.

(2) Nicio dispoziție din paragraful precedent nu va limita dreptul statului contractant de a extinde durata unui brevet european sau de a acorda protecția corespunzătoare care decurge imediat de la data expirării brevetului, conform acelorași condiții valabile pentru brevetele naționale:

a) în cazul unui conflict armat sau în alte situații similare de urgență care afectează acel stat;

b) dacă obiectul brevetului european reprezintă un produs sau un procedeu de producere a unui produs ori un mod de utilizare a unui produs, care trebuie să suporte o procedură administrativă de autorizare solicitată de lege, înainte de a fi lansat pe piața acelui stat.

(3) Paragraful (2) se aplică *mutatis mutandis* brevetelor europene acordate unui grup de state contractante conform art. 142.

(4) Un stat contractant care are prevederi privind extinderea termenului sau a protecției corespunzătoare conform paragrafului (2) b) poate, conform unui acord încheiat cu Organizația, să însărcinеze Oficiul European de Brevete să facă diligențele aplicării dispozițiilor respective.

Articolul 64
Drepturile conferite de brevetul european

(1) Conform prevederilor paragrafului (2), de la data publicării mențiunii de eliberare a brevetului european în Buletinul European de Brevete, acesa conferă titularului sau, în fiecare stat contractant pentru care este eliberat, aceleași drepturi care i-ar fi conferite de un brevet național acordat în acest stat.

(2) Dacă obiectul brevetului european este un procedeu, protecția conferita de brevet se extinde și asupra produselor obținute direct prin acest procedeu.

(3) Orice contrafacere a brevetului european se va judeca conform dispozițiilor legislației naționale.

Articolul 65
Traducerea brevetului european

(1) Orice stat contractant poate, dacă brevetul european, așa cum a fost acordat, amendat sau limitat de către Oficiul European de Brevete, nu este redactat în una dintre limbile sale oficiale, prevedea ca titularul brevetului să transmită oficiului central de proprietate industriala al statului respectiv o traducere a brevetului, așa cum a fost el acordat, amendat sau limitat, în una dintre limbile sale oficiale, la alegere sau, în cazul în care statul a prevăzut utilizarea unei anume limbi oficiale, în acea limbă. Perioada pentru transmiterea traducerii se încheie la 3 luni de la data publicării în Buletinul European de Brevete a mențiunii privind acordarea, menținerea în forma amendată sau limitarea brevetului european, cu excepția cazului în care statul respectiv prevede o perioadă mai mare.

(2) Orice stat contractant care a adoptat prevederile ce decurg din paragraful (1) poate prevedea obligativitatea titularului brevetului european de a plăti, în totalitate sau parțial, într-un termen stabilit de către statul respectiv, costurile publicării unei astfel de traduceri.

(3) Orice stat contractant poate prevedea ca, în cazul în care prevederile adoptate în conformitate cu paragrafele (1) și (2) sunt nerespectate, brevetul european să fie considerat ca fiind nul *ab initio* în acel stat.

Articolul 66
Echivalența depozitului european cu depozitul național

O cerere de brevet european pentru care a fost acordată o dată de depozit este, în statele contractante desemnate, echivalentă cu un depozit național reglementar, luându-se în considerare și prioritatea invocată pentru cererea de brevet european.

Articolul 67
Drepturile conferite de o cerere de brevet european după publicare

(1) De la data publicării sale cererea de brevet european conferă solicitantului, în statele contractante desemnate în cerere, o protecție provizorie conform Articolului 64.

(2) Fiecare stat contractant poate prevedea ca cererea de brevet european să nu confere o protecție conform art. 64. Totuși protecția conferită de publicarea cererii de brevet european nu trebuie să fie mai redusă decât protecția conferită prin publicarea obligatorie a cererilor de brevet naționale necxaminate, prevăzută prin legea statului respectiv. În orice caz, ficcare stat contractant va prevedea cel puțin ca de la data publicării cererii de brevet european solicitantul să poată pretinde despăgubirile corespunzătoare de la orice persoană care a folosit inventia în acest stat în cazul în care, după legea națională, această persoană s-ar face vinovată de contrafacerea unui brevet național.

(3) Fiecare stat contractant care nu are ca limbă oficială limba în care se desfășoară procedurile poate prevedea ca protecția provizorie conform paragrafelor (1) și (2) va putea fi efectivă numai de la data la care traducerea revendicarilor în una dintre limbile sale oficiale, la alegerea solicitantului, sau, dacă statul respectiv a prevăzut folosirea unei anumite limbi oficiale, în această limbă:

a) a fost pusă la dispoziția publicului în condițiile prevăzute de legea națională; sau

b) a fost comunicată acelei persoane care utilizează inventia în acest stat.

(4) Efectele cererii de brevet european prevăzute la paragrafele (1) și (2) sunt anulate dacă cererea de brevet european a fost retrasă, este considerată ca fiind retrasă sau a fost respinsă printr-o hotărâre rămasă definitivă. Același lucru este valabil pentru efectele cererii de brevet european într-un stat contractant a cărui desemnare a fost retrasă sau este considerată ca fiind retrasă.

Articolul 68
Efectul revocării sau limitării brevetului european

Cererea de brevet european și brevetul rezultat vor fi considerate ca și cum, de la început, nu ar fi avut efectele specificate în Articolele 64 și 67, în măsura în care brevetul a fost revocat sau limitat în procedurile de opunere, limitare sau revocare.

Articolul 69
Întinderea protecției

(1) Întinderea protecției conferite de brevetul european sau de cererea de brevet european este determinată de conținutul revendicarilor. Totuși descrierea și desenele se vor folosi pentru interpretarea revendicarilor.

(2) În perioada până la eliberarea brevetului european, întinderea protecției conferite de cererea de brevet european este determinată de revendicările cuprinse în cerere așa cum a fost ea publicată. Totuși brevetul european, așa cum a fost eliberat sau amendat în procedurile de opunere, limitare sau revocare, va determina retroactiv protecția conferită de cererea de brevet european în măsura în care protecția respectivă nu este astfel extinsă.

Articolul 70
Textul autentic al unei cereri de brevet european sau brevetul european

(1) Textul unei cereri de brevet european sau un brevet european în limba procedurilor va fi textul autentic în orice proceduri ce au loc în fața Oficiului European de Brevete și în orice stat contractant.

(2) Dacă totuși cererea de brevet european a fost depusă într-o limbă care nu este o limbă oficială a Oficiului European de Brevete, acel text va fi cererea așa cum a fost ea depusă în înțelesul prezentei convenții.

(3) Orice stat contractant poate prevedea ca o traducere într-o limbă oficială a statului respectiv, conform prezentei convenții, este considerată în statul respectiv ca fiind un text autentic, cu excepția procedurilor de revocare, în cazul în care cererea de brevet european sau brevetul european în limba traducerii conferă o protecție care este mai redusă decât cea conferita de ea în limba procedurii.

(4) Orice stat contractant care adopta o prevedere conform paragrafului (3):

a) trebuie să permită solicitantului sau titularului de brevet european să depună o traducere corectată a cererii de brevet european sau a brevetului european. Astfel de traducere corectată nu are nici un efect juridic până când nu sunt îndeplinite *mutatis mutandis* condițiile fixate de statul contractant în baza art. 65 paragraful (2) și art. 67 paragraful (3);

b) poate prevedea ca orice persoană care, în statul respectiv, cu bună-credința, aplică sau a făcut pregatiri efective și serioase pentru exploatarea inventiei fără ca aceasta sa constituie o acțiune în contrafacere a cererii de brevet european sau brevetului european în textul traducerii inițiale, poate, după ce traducerea corectată dobândește efect juridic, să continue aplicarea ei în cadrul întreprinderii sale sau pentru nevoile ei, în mod gratuit.

Capitolul IV
Cererea de brevet european ca obiect de proprietate

Articolul 71
Transmiterea și constituirea drepturilor

Cererea de brevet european poate fi transmisă sau poate constitui obiectul unor drepturi pentru unul sau mai multe state contractante desemnate.

Articolul 72
Cesiunea

Cesiunea unei cereri de brevet european trebuie să se facă în scris și necesită semnatura părților contractante.

Articolul 73
Licenta contractuală

O cerere de brevet european poate face, în totalitate sau parțial, obiectul unor licențe pentru toate sau pentru o parte a teritoriilor statelor contractante desemnate.

Articolul 74
Dreptul aplicabil

Dacă prezenta convenţie nu prevede altfel, cererea de brevet european ca obiect de proprietate, se supune, în fiecare stat contractant desemnat şi cu efect pentru statul respectiv, legislaţiei aplicabile cererilor de brevet naţionale în statul respectiv.

PARTEA III
CEREREA DE BREVET EUROPEAN

Capitolul I
Depunerea şi condiţiile cererii de brevet european

Articolul 75
Depunerea unei cereri de brevet european

(1) O cerere de brevet european poate fi depusă:

a) la Oficiul European de Brevete; sau

b) în cazul în care legea statului contractant permite şi ca urmare a art. 76 paragraful (1), la oficiul central de proprietate industriala sau la altă autoritate competentă a acestui stat. Orice cerere astfel depusă va avea acelaşi efect ca şi cum ar fi fost depusă la aceeaşi dată la Oficiul European de Brevete.

(2) Paragraful (1) nu interzice aplicarea prevederilor legale şi administrative care, în orice stat contractant:

a) sunt valabile pentru invenţiile care, datorită naturii obiectului lor, nu se pot comunica în străinătate fără aprobarea prealabilă a autorităţilor competente ale acestui stat; sau

b) prevăd ca ficcare cerere de brevet să fie depusă mai întâi la o autoritate naţionala sau la o altă autoritate cu condiţia unei aprobări prealabile.

Articolul 76
Cererile de brevet european divizionare

(1) Orice cerere de brevet european divizionară se depune direct la Oficiul European de Brevete în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Aceasta poate fi depusă numai pentru un obiect care nu se extinde peste conţinutul cererii anterioare, aşa cum a fost ea depusă; dacă este îndeplinită această cerinţă, se consideră că cererea de brevet european divizionară a fost depusă la data de depozit a cererii iniţiale şi beneficiază de orice drept de prioritate al acesteia.

(2) Toate statele contractante desemnate în cererea anterioară la data depunerii cererii de brevet european divizionare vor fi considerate desemnate în cererea de brevet european divizionară.

(3) Procedura de asigurare a aplicării paragrafului (1), cerinţele speciale pe care trebuie să le satisfacă cererea de brevet european divizionara şi termenul pentru plata taxei de înregistrare, de documentare şi de desemnare sunt prevăzute în Regulamentul de aplicare.

Articolul 77
Transmiterea cererilor de brevet european

(1) Oficiul central de proprietate industrială al unui stat contractant va transmite Oficiului European de Brevete orice cerere de brevet european depusă la el sau la orice altă autoritate competentă a acelui stat, în conformitate cu Regulamentul de aplicare.

(2) Orice cerere de brevet european al carei obiect a fost considerat ca fiind secret nu va fi transmisă Oficiului European de Brevete.

(3) Orice cerere de brevet european care nu este transmisă Oficiului European de Brevete în termenul prevazut va fi considerată ca fiind retrasă.

Articolul 78
Cerinţele pe care trebuie să le îndeplinească cererea de brevet european

(1) O cerere de brevet european trebuie să conţină:

a) o cerere de eliberare a unui brevet european;

b) o descriere a invenţiei;

c) una sau mai multe revendicări;

e) desenele la care se fac referiri în descriere sau în revendicări;

f) un rezumat

şi să îndeplinească condiţiile prevăzute de Regulamentul de aplicare.

(2) O cerere de brevet european este supusă unei taxe de înregistrare şi unei taxe de cercetare documentară. În cazul în care taxa de cercetare documentară sau taxa de examinare nu este plătită în termenul prevăzut, cererea va fi considerată retrasă.

Articolul 79
Desemnarea statelor contractante

(1) Toate statele contractante părţi la prezenta convenţie la data înregistrării unei cereri de brevet european vor fi considerate ca fiind desemnate în cererea de eliberare a brevetului european.

(2) Desemnarea unui stat contractant poate fi supusă plăţii unei taxe de desemnare.

(3) Desemnarea unui stat contractant poate fi retrasă în orice moment până la eliberarea brevetului european.

Articolul 80
Data de depozit

Data de depozit a unei cereri de brevet european este data la care toate cerinţele prevăzute de Regulamentul de aplicare sunt îndeplinite.

Articolul 81
Menţionarea inventatorului

Cererea de brevet european trebuie să menţioneze inventatorul. Dacă solicitantul nu este inventatorul sau nu este singurul inventator, menţionarea trebuie să conţină o declaraţie care să indice originea dreptului la brevetul european.

Articolul 82
Unitatea invenţiei

Cererea de brevet european trebuie să se refere numai la o singură invenţie sau la un grup de invenţii legate între ele astfel încât sa formeze un singur concept inventiv general.

Articolul 83
Dezvaluirea invenţiei

Invenţia va fi dezvaluita în cererea de brevet european într-o maniera suficient de clară şi completă, astfel încât să poată fi realizată de către un specialist în domeniu.

Articolul 84
Revendicări

Revendicarile trebuie să definească obiectul pentru care se cere protecţia. Ele vor fi clare, concise şi vor fi susţinute de descriere.

Articolul 85
Rezumat

Rezumatul serveşte numai ca mijloc de informare tehnica; el nu poate fi luat în considerare pentru alte scopuri, în special pentru interpretarea întinderii protecţiei solicitate sau pentru aplicarea art. 54 paragraful (3).

Articolul 86
Taxele de reînnoire pentru cererea de brevet european

(1) Taxele de reînnoire pentru o cerere de brevet european vor fi plătite Oficiului European de Brevete în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Aceste taxe sunt datorate pentru al treilea an calculat de la data depunerii cererii, precum şi pentru fiecare an următor. În cazul în care taxele de reînnoire nu sunt plătite în termen, cererea de brevet european va fi considerată ca fiind retrasă.

(2) Obligaţia de a achită taxele de reînnoire încetează o dată cu plata taxei anuale datorate pentru anul în care este publicată eliberarea brevetului european.

Capitolul II
Prioritatea

Articolul 87
Dreptul de prioritate

(1) Orice persoană care a depus, conform prevederilor legale, în sau pentru:

a) orice stat parte la Convenţia de la Paris pentru Protecţia Proprietăţii Industriale; sau

b) orice membru al Organizaţiei Mondiale a Comerţului, o cerere de brevet, model de utilitate sau certificat de utilitate ori succesorul sau în drepturi beneficiază, în scopul depunerii unei cereri de brevet european pentru aceeaşi invenţie, de un drept de prioritate pe un termen de 12 luni de la data depozitului primei cereri.

(2) Dreptul de prioritate va fi dat de orice depozit care are valoarea unui depozit naţional reglementar, conform legislaţiei naţionale a statului în care a fost constituit sau conform acordurilor bilaterale ori multilaterale, inclusiv prezentei convenţii.

(3) Prin depozit naţional reglementar se înţelege orice depozit care este suficient pentru a se stabili data la care a fost depusa cererea, evoluţia ulterioară a cererii neavând nici o importanţa.

(4) O cerere ulterioară este considerată ca fiind o primă cerere de la a carei data de depozit se calculează termenul de prioritate, dacă se referă la acelaşi obiect ca al primei cereri anterioare, depusă în sau pentru acelaşi stat, cu condiţia ca la data de depozit a cererii ulterioare cererea anterioară să fi fost retrasă, abandonată sau refuzată, fără să fi fost facută publică şi fără să fi rămas să subziste drepturi asupra ei, precum şi dacă ea nu a constituit baza pe care s-a revendicat deja un drept de prioritate. După aceea cererea anterioară nu mai poate servi ca bază pentru revendicarea unui drept de prioritate.

(5) Dacă prima înregistrare a fost facută la o autoritate de proprietate industriala care nu face parte din Convenţia de la Paris pentru protecţia proprietăţii industriale sau din Acordul privind constituirea Organizaţiei Mondiale a Comerţului, paragrafele (1)-(4) se vor aplica numai dacă respectiva autoritate, în conformitate cu o notificare a preşedintelui Oficiului European de Brevete, recunoaşte faptul că o primă înregistrare facută la Oficiul European de Brevete dă naştere la un drept de prioritate supus condiţiilor şi având efectele echivalente celor prevăzute de Convenţia de la Paris.

Articolul 88
Revendicarea priorităţii

(1) Solicitantul care vrea să beneficieze de prioritatea unei cereri anterioare trebuie să depună o declaraţie de prioritate şi orice alt document solicitat, în conformitate cu Regulamentul de aplicare.

(2) În cazul unei cereri de brevet european se pot revendica priorităţi multiple, chiar dacă ele provin din state diferite. Dacă este cazul, se pot reverdica priorităţi multiple pentru aceeaşi revendicare de brevet. Dacă sunt revendicate priorităţi multiple, termenele care decurg de la data priorităţii se calculează de la data de prioritate cea mai veche.

(3) Dacă se revendică una sau mai multe priorităţi pentru cererea de brevet european, atunci dreptul de prioritate acoperă doar acele elemente ale cererii de brevet european care sunt cuprinse în cererea sau în cererile a căror prioritate a fost revendicată.

(4) Dacă anumite elemente ale invenţiei pentru care se revendică prioritatea nu sunt cuprinse în revendicarile formulate în cererea anterioară, prioritatea poate fi totuşi acordată cu condiţia ca ansamblul format de documentele cererii anterioare să dezvăluie clar aceste elemente.

Articolul 89
Efectul dreptului de prioritate

Prin efectul dreptului de prioritate, data priorităţii este considerată ca fiind aceea a depozitului cererii de brevet european pentru aplicarea dispoziţiilor art. 54 paragrafele (2) şi (3) şi ale art. 60 paragraful (2).

PARTEA IV
PROCEDURA PÂNĂ LA ACORDARE

Articolul 90
Examinarea depozitului şi examinarea cerinţelor formale

(1) Oficiul European de Brevete examinează, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, dacă cererea îndeplineşte condiţiile pentru acordarea unei date de depozit.

(2) În cazul în care, ca urmare a examinării conform paragrafului (1), nu poate fi acordată o dată de depozit, cererea nu va fi tratată ca fiind o cerere de brevet european.

(3) În cazul în care o dată de depozit a fost acordată unei cereri de brevet european, Oficiul European de Brevete examinează, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, dacă cerinţele prevăzute de art. 14, 78 şi 81 şi, unde este cazul, art. 88 paragraful (1) şi 133 paragraful (2), precum şi orice alte cerinţe prevăzute de Regulamentul de aplicare au fost îndeplinite.

(4) În cazurile în care, pe parcursul examinării conform paragrafului (1) sau (3), Oficiul European de Brevete constată că există deficienţe care pot fi corectate, va da solicitantului posibilitatea de a le corecta.

(5) Dacă orice deficienţă constatată în examinarea conform paragrafului (3) nu este corectată, cererea de brevet european va fi respinsă. În cazurile în care deficienţa constatată are ca obiect dreptul de prioritate, acest drept va fi pierdut pentru cererea respectivă.

Articolul 91

(se abrogă)

Articolul 92
Întocmirea raportului de cercetare documentară europeană

Oficiul European de Brevete, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, întocmeşte şi publică un raport de cercetare documentară europeană referitor la cererea de brevet european, pe baza revendicărilor şi în legătură cu descrierea şi eventualele desene existente.

Articolul 93
Publicarea cererii de brevet european

(1) Oficiul European de Brevete publică cererea de brevet european cât de repede posibil:

a) după expirarea unei perioade de 18 luni de la data depozitului sau, dacă a fost revendicată prioritatea, de la data priorităţii; sau

b) la cererea solicitantului, înaintea expirării acestei date.

(2) În cazul în care hotărârea de eliberare a brevetului european devine efectivă înaintea datei de expirare a perioadei la care face referire paragraful (1) a), cererea de brevet european este publicată simultan cu publicaţia fascicolului de brevet european.

Articolul 94
Examinarea cererii de brevet european

(1) Oficiul European de Brevete, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, examinează, la cerere, dacă cererea de brevet european şi invenţia la care se referă aceasta îndeplinesc cerinţele prezentei convenţii. Cererea de examinare nu va fi considerată a fi înregistrată până la plata taxelor de examinare.

(2) În cazul în care în termenul prevăzut nu a fost făcută nici o cerere de examinare, cererea de brevet european va fi considerată a fi retrasă.

(3) Dacă în cursul examinării se constată că cererea sau invenţia la care aceasta se referă nu îndeplineşte cerinţele prevăzute de prezenta convenţie, divizia de examinare va invita solicitantul, ori de câte ori va fi necesar, să înregistreze observaţiile sale şi, conform art. 123 paragraful (1), să modifice cererea.

(4) Dacă în termenul prevăzut solicitantul nu răspunde oricărei notificări transmise de divizia de examinare, cererea va fi considerată ca retrasă.

Articolul 95

(se abrogă)

Articolul 96

(se abrogă)

Articolul 97
Acordarea sau respingerea

(1) În cazul în care divizia de examinare este de părere ca cererea de brevet european şi invenţia la care aceasta se referă îndeplinesc cerinţele prevăzute de prezenta convenţie, ea va decide acordarea brevetului european cu condiţia ca toate cerinţele prevăzute de Regulamentul de aplicare să fie îndeplinite.

(2) În cazul în care divizia de examinare este de părere că cererea de brevet european sau invenţia la care aceasta se referă nu îndeplineşte cerinţele prevăzute de aceasta convenţie, ea va respinge cererea, exceptând cazul în care prezenta convenţie nu prevede o sancţiune diferită.

(3) Hotărârea de acordare a brevetului european va avea efect la data publicării în Buletinul European de Brevete a menţiunii privind această acordare.

Articolul 98
Publicarea fasciculului de brevet european

Oficiul European de Brevete publică fasciculul de brevet european cât mai curând posibil după ce menţionarea eliberării brevetului european a fost publicată în Buletinul European de Brevete.

PARTEA V
PROCEDURILE DE OPUNERE ŞI LIMITARE

Articolul 99
Opunerea

(1) În termen de 9 luni de la publicarea menţiunii de eliberare a brevetului european în Buletinul European de Brevete, orice persoană poate transmite Oficiului European de Brevete o opunere la acel brevet, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Opunerea nu va considerată ca fiind înregistrată decât după plata taxei de opunere.

(2) Opunerea la un brevet european va afecta acest brevet în toate statele contractante în care acest brevet are efect.

(3) Oponentii, precum şi titularul brevetului european vor fi parte la procedurile de opunere.

(4) Dacă o persoană face dovada că, în urma unei hotărâri judecătoreşti rămase definitivă, este înscrisă în Registrul de brevete al unui stat contractant în locul titularului precedent, această persoană trebuie să-l înlocuiască pe titularul precedent pentru statul respectiv. Prin derogare de la art. 118, titularul precedent şi persoana care face solicitarea nu trebuie consideraţi ca fiind titulari comuni, dacă nu cer amândoi aceasta.

Articolul 100
Motive de opunere

Opunerea nu poate să se bazeze decât pe următoarele motive:

a) obiectul brevetului european nu este brevetabil în înţelesul art. 52-57;

b) brevetul european nu dezvaluie invenţia suficient de clar şi complet pentru ca un specialist în domeniu să o poată realiza;

c) obiectul brevetului european depăşeşte conţinutul cererii aşa cum a fost depusă sau, dacă brevetul a fost eliberat pe baza unei cereri de brevet european divizionare ori a unei noi cereri depuse în conformitate cu art. 61, obiectul depăşeşte conţinutul cererii iniţiale aşa cum a fost depusă.

Articolul 101
Examinarea opunerii. Revocarea sau menţinerea brevetului european

(1) Dacă opunerea este admisibilă, divizia de opunere va examina, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, dacă cel puţin unul dintre motivele opunerii conform art. 100 prejudiciază menţinerea brevetului european. Pe parcursul acestei examinări divizia de opunere invită părţile, ori de câte ori este necesar, să transmită observaţiile lor privind comunicările care emană de la cealaltă parte sau emise de ea însăşi.

(2) În cazul în care divizia de opunere este de părere că cel puţin unul dintre motivele opunerii prejudiciază menţinerea brevetului european, ea revocă brevetul. În caz contrar, ea respinge opunerea.

(3) În cazul în care divizia de opunere este de părere că, luând în considerare amendamentele aduse brevetului european de către titular pe parcursul procedurilor de opunere, brevetul şi invenţia la care el se referă

a) îndeplineşte cerinţele prezentei convenţii, ea decide menţinerea brevetului amendat, cu condiţia îndeplinirii cerinţelor prevăzute de Regulamentul de aplicare;

b) nu îndeplineşte cerinţele prezentei convenţii, ea revocă brevetul european.

Articolul 102

(se abrogă)

Articolul 103
Publicarea unui nou fascicul de brevet european

În cazul în care un brevet european este menținut așa cum a fost amendat conform art. 101 paragraful (3) a), Oficiul European de Brevete publică un nou fascicul al brevetului european într-un termen cât mai scurt de la publicarea mențiunii privind hotărârea de opunere în Buletinul oficial de brevete.

Articolul 104
Cheltuieli

(1) Fiecare parte la procedurile de opunere suportă cheltuielile pe care le-a efectuat, cu excepția cazului în care divizia de opunere, din motive de echitate, stabilește, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, o repartizare diferită a cheltuielilor.

(2) Procedura de fixare a cheltuielilor este prevăzută de Regulamentul de aplicare.

(3) Orice decizie finală a Oficiului European de Brevete privind fixarea valorii cheltuielilor referitoare la executarea ei în statele contractante trebuie considerată ca fiind o decizie finală, luată de o instanță civilă a statului pe al cărui teritoriu această executare trebuie îndeplinită. Verificarea unei astfel de decizii trebuie să fie limitată numai la autenticitatea ei.

Articolul 105
Intervenția autorului prezumat al contrafacerii

(1) În conformitate cu Regulamentul de aplicare, orice terță parte poate interveni, după expirarea perioadei de opunere, în procedurile de opunere, în cazul în care respectiva terță parte face dovada că:

a) a fost introdusă împotriva sa o acțiune în contrafacere bazată pe acest brevet; sau

b) ca urmare a unei cereri a titularului de brevet european de încetare a contrafacerii presupuse, terță parte a introdus o acțiune prin care să se constate că nu încalcă brevetul.

(2) O intervenție admisibilă va fi tratată ca opunere.

Articolul 105 a
Cererea de limitare sau revocare

(1) La cererea titularului brevetul european poate fi revocat sau limitat de o modificare a revendicărilor. Cererea este înregistrată la Oficiul European de Brevete, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Cererea nu este considerată ca fiind depusă decât în momentul achitării taxelor de limitare sau de revocare.

(2) Cererea nu poate fi înregistrată atâta vreme cât procedurile de opunere privind brevetul european nu sunt încheiate.

Articolul 105b
Limitarea sau revocarea brevetului european

(1) Oficiul European de Brevete examinează dacă cerințele prevăzute de Regulamentul de aplicare referitoare la limitarea sau la revocarea brevetului european au fost îndeplinite.

(2) În cazul în care Oficiul European de Brevete consideră că cererea de limitare sau de revocare a brevetului european îndeplinește aceste cerințe, el va decide să limiteze sau să revoce brevetul european în conformitate cu Regulamentul de aplicare. În caz contrar, el respinge cererea.

(3) Decizia de limitare sau de revocare a brevetului european se va aplica brevetului european în toate statele contractante pentru care acesta a fost eliberat. Ea va avea efect la data la care mențiunea hotărârii a fost publicată în Buletinul European de Brevete.

Articolul 105c
Publicarea fasciculului amendat de brevet european

În cazul în care brevetul european este limitat conform art. 105b paragraful (2), Oficiul European de Brevete publică fascicului amendat al brevetului european într-un termen cât mai scurt de la publicarea în Buletinul European de Brevete a mențiunii privind limitarea.

PARTEA VI
PROCEDURA DE APEL

Articolul 106
Hotărâri susceptibile de apel

(1) Sunt susceptibile de apel hotărâri ale secției de depozit, ale diviziilor de examinare, ale diviziilor de opunere și ale diviziei juridice. Apelul are efect suspensiv.

(2) Împotriva unei hotărâri care nu încheie procedurile în ceea ce privește una dintre părți poate fi introdus apel doar împreună cu hotărârea finală, cu excepția cazului în care hotărârea permite un apel separat.

(3) Dreptul de a introduce un apel împotriva unei hotărâri referitoare la repartizarea sau la fixarea cheltuielilor în procedurile de opunere poate fi restricționat de Regulamentul de aplicare.

Articolul 107
Persoane îndreptățite să facă apel și să fie părți la procedura de apel

Orice parte la procedurile de apel afectată nefavorabil de o hotărâre poate face apel. Orice alte părți la proceduri vor fi părți la procedura de apel de drept.

Articolul 108
Termenul și forma apelului

Apelul trebuie depus, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, la Oficiul European de Brevete în termen de doua luni de la data notificării hotărârii. Apelul trebuie să fie considerat ca fiind formulat doar după plata taxei de apel. În termen de 4 luni de la data notificării hotărârii va fi depusă, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, o declarație expunand motivele apelului.

Articolul 109
Revizuirea prejudicială

(1) Dacă instanța a carei hotărâre a fost atacată consideră apelul ca fiind admisibil și fondat, ea trebuie să rectifice hotărârea sa. Aceasta nu se aplică atunci când persoanei care a introdus apelul i se opune în proceduri o altă parte.

(2) Dacă apelul nu este admis în termen de 3 luni de la primirea motivelor de apel, acesta trebuie înaintat camerei de apel fără întârziere și fără comentarii asupra fondului.

Articolul 110
Examinarea apelului

(1) În cazul în care apelul este admisibil, camera de apel examinează dacă apelul este întemeiat. Examinarea apelului se desfășoară conform prevederilor Regulamentului de aplicare.

Articolul 111
Hotărârea privind apelul

(1) În urma examinării admisibilității apelului, camera de apel va decide asupra apelului. Camera de apel poate fie să exercite orice putere care este în competența departamentului responsabil pentru decizia atacată, fie să remită cauza către acest departament spre rejudecare.

(2) În cazul în care camera de apel remite cauza spre rejudecare departamentului a cărui decizie a fost atacată, acest departament este obligat să respecte ratio decidendi a camerei de apel, în măsura în care faptele sunt aceleași. În cazul în care decizia atacată a fost luată de secția de depunere, divizia de examinare este, de asemenea, obligată să respecte ratio decidendi a camerei de apel.

Articolul 112
Hotărâri sau avize ale Marii Camere de Apel

(1) În scopul asigurării aplicării uniforme a legii sau în cazul în care apare o chestiune de drept de importanță fundamentală:

a) camera de apel, în cursul procedurii și fie din oficiu, fie la cererea unei părți la apel, va transmite orice întrebare Marii Camerâ de Apel, dacă consideră că o decizie este necesară în scopurile menționate. Dacă camera de apel respinge cererea, aceasta va preciza motivele în decizia sa finală;

b) președintele Oficiului European de Brevete poate transmite Marii Camere de Apel o chestiune de drept în cazul în care doua camere de apel au luat decizii diferite în acea chestiune.

(2) În cazurile menționate la paragraful (1) a), părțile la procedura de apel sunt părți la procedura în fața Marii Camere de Apel.

(3) Decizia Marii Camere de Apel la care se referă paragraful (1) a) este obligatorie pentru camera de apel în ceea ce privește apelul în cauză.

Articolul 112a
Cererea, prin petiție, de revizuire de către Marea Camera de Apel

(1) Orice parte la procedurile de apel afectată nefavorabil de hotărârea camerei de apel poate inregistra o cerere prin care cere revizuirea hotărârii de către Marea Camera de Apel.

(2) Cererea de revizuire poate fi înregistrată numai pentru următoarele motive:

a) un membru al Marii Camere de Apel a luat parte la luarea hotărârii nerespectand art. 24 paragraful (1) sau în ciuda faptului că a fost exclus caurmare a unei hotărâri luate conform art. 24 paragraful (4);

b) camera de apel a inclus o persoană care nu a fost numită ca membru al camerelor de apel;

c) a apărut o violare fundamentală a art. 113;

d) pe parcursul procedurilor de apel a apărut orice alt viciu fundamental procedural definit în Regulamentul de aplicare; sau

e) o faptă calificată ca infracțiune conform condițiilor prevăzute în Regulamentul de aplicare ar fi avut un impact asupra hotărârii.

(3) Cererea de revizuire nu are efect suspensiv.

(4) Cererea de revizuire va fi înregistrată sub forma unei declarații motivate, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. În cazul în care se bazează pe paragraful (2) lit. a)-d), cererea este depusă în termen de doua luni de la notificarea hotărârii camerei de apel. În cazul în care se bazează pe paragraful (2) e), cererea este depusă în termen de doua luni de la data constatării comiterii infracțiunii și, în orice caz, nu mai târziu de 5 ani de la notificarea hotărârii camerei de apel. Cererea este considerată ca fiind depusă doar în momentul în care taxele stabilite au fost achitate.

(5) Marea Camera de Apel examinează cererea de revizuire în conformitate cu Regulamentul de aplicare. În cazul în care aceasta este întemeiată, Marea Camera de Apel

casează hotărârea aflată în revizuire şi dispune reluarea procedurilor în faţa camerelor de apel, în conformitate cu Regulamentul de aplicare.

(6) Orice persoană care, într-un stat contractant desemnat, a început cu bună-credinţă aplicarea sau a făcut pregatiri efective şi serioase pentru aplicarea unei invenţii care este subiectul unei cereri de brevet european publicat sau al unui brevet european, în perioada dintre hotărârea camerei de apel aflată în revizuire şi publicarea menţiunii privind hotărârea Marii Camere de Apel asupra cererii, poate să continue aplicarea invenţiei numai în întreprinderea sa sau pentru necesităţile acesteia şi fără a plati vreo despăgubire

PARTEA VII
DISPOZIŢII COMUNE

Capitolul I
Dispoziţii generale de procedură

Articolul 113
Motivarea hotărârilor

(1) Hotărârile Oficiului European de Brevete se bazează numai pe motivele sau probele asupra cărora părţile interesate au avut posibilitatea de a-şi prezenta observaţiile.

(2) Oficiul European de Brevete examinează cererea de brevet european sau brevetul european şi decide asupra acestora numai în textul care i-a fost prezentat sau asupra căruia a fost convenit de solicitant sau de titularul brevetului.

Articolul 114
Examinarea din oficiu de către Oficiul European de Brevete

(1) În procedurile ce au loc în faţa sa, Oficiul European de Brevete examinează faptele din oficiu; nu se limitează, în această examinare, la faptele, probele şi argumentele prezentate de părţi şi la măsurile solicitate.

(2) Oficiul European de Brevete poate ignora faptele sau probele care nu sunt prezentate în timp util de către părţile implicate.

Articolul 115
Observaţiile terţilor

În procedurile ce au loc în faţa Oficiului European de Brevete ca urmare a publicării cererii de brevet european orice terţă persoană, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, poate prezenta observaţii referitoare la brevetabilitatea invenţiei la care cererea sau brevetul se referă. Acea persoană nu va fi parte la proceduri.

Articolul 116
Procedura orală

(1) Se va recurge la procedura orală, fie din oficiu, atunci când Oficiul European de Brevete va considera necesar, fie pe baza solicitării uneia dintre părţi. Totuşi, Oficiul European de Brevete poate să respingă o solicitare de procedură orală ce ar avea loc în faţa aceleiaşi instanţe, dacă părţile, precum şi faptele procedurii au rămas aceleaşi.

(2) Totodată, nu se va recurge, la cererea solicitantului, la procedura orală în faţa secţiei de depozit decât dacă aceasta secţie o consideră utilă şi dacă se are în vedere respingerea cererii de brevet european.

(3) Procedurile orale ce se desfăşoară în faţa secţiei de depozit, a diviziei de examinare şi a diviziei juridice nu sunt publice.

(4) Procedurile orale şi pronunţarea hotărârii sunt publice în faţa camerelor de apel şi a Marii Camere de Apel, după publicarea cererii de brevet european, cât şi în faţa diviziilor de opunere, dacă instanţa sesizată nu hotărăşte altfel, în cazul în care publicitatea ar putea să prezinte dezavantaje grave şi nejustificate, mai ales pentru una dintre părţile procedurii.

Articolul 117
Instrumentarea

(1) În procedurile ce se desfăşoară în faţa Oficiului European de Brevete mijloacele de instrumentare vor include următoarele:

a) audierea părţilor;

b) solicitarea de informaţii;

c) prezentarea de documente;

d) audierea martorilor;

e) opinii ale experţilor;

f) inspecţia vizuală;

g) declaraţii scrise sub prestare de jurământ.

(2) Procedura de instrumentare va fi prevăzută în Regulamentul de aplicare.

Articolul 118
Unicitatea cererii de brevet european sau a brevetului european

În cazul în care solicitanţii sau titularii unui brevet european nu sunt aceiaşi pentru diferite state contractante desemnate, aceştia sunt consideraţi co-solicitanţi sau co-titulari în sensul procedurilor în faţa Oficiului European de Brevete ei. Unicitatea cererii de brevet sau a brevetului în aceste proceduri nu este afectată; în special, textul cererii de brevet european sau al brevetului european trebuie să fie uniform pentru toate statele contractante desemnate, cu excepţia cazului în care prezenta convenţie prevede altfel.

Articolul 119
Notificarea

Oficiul European de Brevete notifică din oficiu hotărârile, citaţiile, adresele şi alte comunicări, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Notificările pot fi făcute, în cazul în care circumstanţe excepţionale o impun, prin intermediul oficiilor centrale de proprietate industrială ale statelor contractante.

Articolul 120
Termene

Regulamentul de aplicare va specifica:

a) termenele care trebuie respectate în procedurile ce au loc în faţa Oficiului European de Brevete şi care nu sunt fixate de prezenta convenţie;

b) modul de calcul al termenelor şi condiţiile în care termenele pot fi prelungite;

c) durata minimă şi maximă a termenelor stabilite de Oficiul European de Brevete.

Articolul 121
Continuarea procedurii cererii de brevet european

(1) În cazul în care un solicitant, în cursul procedurii în faţa Oficiului European de Brevete, nu reuşeşte să respecte un termen, el poate cere continuarea procedurii cererii de brevet european.

(2) Oficiul European de Brevete aprobă cererea cu condiţia ca cerinţele prevăzute de Regulamentul de aplicare să fie îndeplinite. În caz contrar el respinge cererea.

(3) În cazul în care cererea de brevet european este aprobată, consecinţele legale ale imposibilităţii nerespectării termenului vor fi considerate a nu fi rezultat.

(4) Continuarea procedurii va fi exclusă în ceea ce priveşte termenele prevăzute de art. 87 paragraful (1), art. 108 şi art. 112a paragraful (4), precum şi termenele de solicitare a continuării procedurii sau de repunere în drepturi. Regulamentul de aplicare poate exclude continuarea procedurii pentru alte termene.

Articolul 122
Repunerea în drepturi

(1) Solicitantul sau titularul de brevet european care, în ciuda atenţiei cuvenite conform circumstanţelor date, a fost în imposibilitatea de a respecta un termen faţă de Oficiul European de Brevete, va fi, la cerere, repus în drepturi dacă nerespectarea termenului respectiv are drept consecinţa directă respingerea cererii de brevet european sau a unei solicitări ori considerarea cererii de brevet european ca fiind retrasă sau revocarea brevetului european ori pierderea unui alt drept sau a unui mijloc de reparare.

(2) Oficiul European de Brevete va aproba cererea cu condiţia ca prevederile paragrafului (1) şi orice alte cerinţe prevăzute de Regulamentul de aplicare să fie îndeplinite. În caz contrar el va respinge cererea.

(3) În cazul în care cererea de repunere în drepturi este aprobată, consecinţele legale ale nerespectării termenului vor fi considerate a nu fi rezultat.

(4) Repunerea în drepturi este exclusă în ceea ce priveşte termenul pentru solicitarea repunerii în drepturi. Regulamentul de aplicare poate exclude repunerea în drepturi pentru alte termene.

(5) Orice persoană care, într-un stat contractant desemnat, a început cu bună-credinţă aplicarea invenţiei sau a făcut pregatiri efective şi serioase pentru aplicarea unei invenţii care este subiectul unei cereri de brevet european publicate sau al unui brevet european, în perioada cuprinsă între pierderea drepturilor la care s-a făcut referire în paragraful (1) şi publicarea menţiunii de restabilire a acestor drepturi, poate să continue aplicarea invenţiei numai în întreprinderea sa sau pentru necesităţile acesteia şi fără a plati vreo despăgubire.

(6) Acest articol nu afectează dreptul unui stat contractant de a acorda repunerea în drepturi în privinta termenelor prevăzute în prezenta convenţie şi care trebuie respectate faţă de autorităţile acestui stat.

Articolul 123
Modificări

(1) O cerere de brevet european sau un brevet european poate fi amendat în procedurile în faţa Oficiului European de Brevete, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. În orice caz, solicitantului i se va acorda cel puţin o posibilitate de a amenda cererea din propria iniţiativă.

(2) O cerere de brevet european sau un brevet european nu poate fi amendat astfel încât să conţină un obiect care să depăşească obiectul cererii iniţiale, aşa cum a fost depusă.

(3) Un brevet european nu poate fi amendat astfel încât sa extindă protecţia pe care o conferă.

Articolul 124
Informaţii referitoare la stadiul tehnicii

(1) Oficiul European de Brevete poate, în conformitate cu Regulamentul de aplicare, să invite solicitantul să furnizeze informaţii privind stadiul tehnicii luat în considerare în procedurile naţionale sau regionale ale brevetelor şi referitoare la o invenţie la care cererea de brevet european se referă.

(2) În cazul în care solicitantul nu răspunde în termenul prevăzut unei invitații conform paragrafului (1), cererea de brevet european se consideră a fi retrasă.

Articolul 125
Referire la principii generale

În absența unor dispoziții de procedură în prezenta convenție, Oficiul European de Brevete va ține cont de principiile dreptului procedural general recunoscute în statele contractante.

Articolul 126

(se abrogă)

Capitolul II
Informarea publicului sau a instanțelor oficiale

Articolul 127
Registrul european de brevete

Oficiul European de Brevete tine un registru denumit Registrul european de brevete, în care sunt înscrise datele specificate de Regulamentul de aplicare. Nici o mențiune nu se va înregistra în Registrul european de brevete anterior publicării cererii de brevet european. Registrul european de brevete este deschis inspecției publice.

Articolul 128
Inspecția publică

(1) Accesul la documentele cuprinse în cererile de brevet european, care încă nu au fost publicate, este permis numai cu acordul solicitantului.

(2) Persoana care demonstrează că solicitantul s-a folosit de cererea de brevet european pentru a acționa împotriva sa poate să obțină consultarea dosarului înaintea publicării cererii de brevet european și fără acordul solicitantului.

(3) În cazul publicării unei cereri de brevet european divizionare sau a unei noi cereri de brevet european, depusă în conformitate cu prevederile Articolul 61 paragraful (1), orice persoană poate consulta dosarul cererii de brevet european inițiale, înainte de publicarea acesteia și fără acordul solicitantului.

(4) După publicarea cererii de brevet european actele referitoare la cerere și la brevetul european acordat pe baza acestei cereri pot fi consultate la cerere, sub rezerva restricțiilor prevăzute în Regulamentul de aplicare.

(5) Chiar și înainte de publicarea cererii de brevet european Oficiul European de Brevete poate să comunice terților și să publice date specifice menționate în Regulamentul de aplicare.

Articolul 129
Publicații periodice

Oficiul European de Brevete publică periodic:

a) Buletinul European de Brevete, cuprinzând date a căror publicare este prevăzută de prezenta convenție, Regulamentul de aplicare sau de președintele Oficiului European de Brevete;

b) Jurnalul oficial cuprinzând comunicări și informații de ordin general provenind de la președintele Oficiului European de Brevete, precum și orice alte informații referitoare la prezenta convenție și la aplicarea ei.

Articolul 130
Schimbul de informații

(1) Exceptând cazul în care prezenta convenție sau legile naționale au prevederi diferite, Oficiul European de Brevete și oficiul central de proprietate industriala al oricărui stat contractant își vor comunica, la cerere, orice informații utile referitoare la cererile de brevet european sau la brevetele europene ori naționale sau orice proceduri referitoare la ele.

(2) Paragraful (1) se aplică schimbului de informații pe baza unor acorduri de lucru între Oficiul European de Brevete și:

a) oficiile centrale de proprietate industrială ale altor state;

b) orice organizație interguvernamentală însărcinată cu eliberarea brevetelor;

c) orice alta organizație.

(3) Comunicările informațiilor făcute în conformitate cu paragraful (1) și paragraful (2) a) și b) nu sunt supuse restricțiilor prevăzute în art. 128. Consiliul de administrație poate să decidă că schimbul de informații realizat în conformitate cu paragraful (2) c) nu este supus restricțiilor prevăzute în art. 128, cu condiția ca organizația în cauză să considere informațiile comunicate ca fiind confidențiale, până la data publicării cererii de brevet european.

Articolul 131
Cooperarea administrativă și juridică

(1) Cu excepția cazului în care prezenta Convenție sau legile naționale prevăd altfel, Oficiul European de Brevete și instanțele sau autoritățile statelor contractante își vor acorda reciproc asistență, la cerere, prin comunicarea de informații sau prin deschiderea dosarelor pentru consultare publică. În cazul în care Oficiul European de Brevete pune dosare la dispoziția instanțelor, parchetelor sau oficiilor centrale de proprietate industrială pentru consultare publică, consultarea publică nu este supusă restricțiilor prevăzute la Articolul 128.

(2) La cererea Oficiului European de Brevete, instanțele sau alte autorități competente ale statelor contractante vor întreprinde, în numele Oficiului și în limitele competenței lor, orice anchete necesare sau alte măsuri legale.

Articolul 132
Schimbul de publicații

(1) Oficiul European de Brevete și oficiile centrale de proprietate industrială ale statelor contractante schimba, la cerere, pentru folosința lor proprie și gratuit, unul sau mai multe exemplare din publicațiile lor.

(2) Oficiul European de Brevete poate să încheie acorduri referitoare la schimbul sau furnizarea publicațiilor.

Capitolul III
Reprezentarea

Articolul 133
Principii generale referitoare la reprezentare

(1) Sub rezerva prevederilor paragrafului (2), nici o persoană nu este obligată să fie reprezentată printr-un mandatar în cadrul procedurilor stabilite de prezenta convenție.

(2) Persoanele fizice sau juridice care nu au domiciliul sau sediul într-un stat contractant trebuie să fie reprezentate de un mandatar autorizat și sa acționeze prin intermediul acestuia în toate procedurile prevăzute de prezenta convenție, altele decât depunerea unei cereri de brevet european; Regulamentul de aplicare mai poate prevedea și alte excepții.

(3) Persoanele fizice sau juridice cu domiciliul ori sediul într-un stat contractant pot fi reprezentate în oricare dintre procedurile stabilite prin prezenta convenție de un angajat care nu trebuie să fie un mandatar autorizat, dar care are nevoie de o împuternicire în acest sens conform Regulamentului de aplicare. Regulamentul de aplicare poate să prevadă dacă și în ce condiții un angajat al unei astfel de persoane juridice poate să reprezinte și alte persoane juridice cu sediul pe teritoriul unui stat contractant și care au relații de natura economică cu prima persoana juridică.

(4) Prin Regulamentul de aplicare pot să fie fixate dispoziții speciale referitoare la reprezentarea comuna a părților actionand în comun.

Articolul 134
Reprezentarea în fața Oficiului European de Brevete

1) Reprezentarea profesională a persoanelor fizice sau juridice în procedurile stabilite de prezenta convenție poate fi efectuată doar de mandatarii autorizați ale căror nume apar pe o listă ținută în acest scop de Oficiul European de Brevete.

(2) Orice persoană fizica care:

a) are naționalitatea unuia dintre statele contractante;

b) are sediul sau un loc de muncă într-un stat contractant; și

c) a trecut examenul european de calificare poate fi înscrisă pe lista mandatarilor autorizați.

(3) Într-o perioadă de un an de la data la care aderarea unui stat la prezenta convenție intră în vigoare se poate solicita înscrierea în listă și de către orice persoană fizică care:

a) are naționalitatea unui stat contractant;

b) are sediul sau un loc de muncă în statul contractant sau care a aderat la Convenție; și

c) are dreptul sa reprezinte persoane fizice sau juridice în materie de brevete în fața oficiului central de proprietate industriala al acelui stat. În cazul în care un astfel de drept nu este condiționat de o calificare profesională în domeniu, persoana trebuie să fi acționat în domeniu în acel stat pe o perioadă de minimum 5 ani.

(4) Înscrierea va fi efectuată la cerere, însoțită de certificate care să specifice faptul că cerințele prevăzute de paragraful (2) sau (3) sunt îndeplinite.

(5) Persoanele ale căror nume apar pe lista mandatarilor autorizați vor fi îndreptățite să-și exercite profesiunea în toate procedurile stabilite de prezenta convenție.

(6) Pentru a acționa ca mandatar autorizat, orice persoană al carei nume apare pe lista menționată la paragraful (1) este indreptățită să își stabilească un sediu în oricare stat contractant în care operează prevederile prezentei convenții, ținând seama de Protocolul privind centralizarea anexat la această convenție. Autoritățile statului respectiv pot retrage în anumite cazuri această autorizație doar în aplicarea prevederilor legale adoptate în scopul protecției securității publice și a ordinii de drept. Înainte de adoptarea unei astfel de măsuri președintele Oficiului European de Brevete trebuie să fie consultat.

(7) Președintele Oficiului European de Brevete poate aproba excepții de la:

a) cerințele paragrafului (2) a) sau (3) a) în circumstanțe speciale;

b) cerințele paragrafului (3) c), a doua propunere, dacă solicitantul face dovada că a obținut calificarea necesară într-un alt mod.

(8) Reprezentarea în procedurile stabilite de prezenta convenție poate fi asumată, în aceeași manieră ca și mandatarul autorizat, de orice avocat autorizat într-un stat contractant și având un sediu în acel stat, în măsura în care el este îndreptățit în statul respectiv să acționeze ca mandatar autorizat în materie de brevete de invenție. Paragraful 6 se aplică *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 134a

Institutul de Mandatari Autorizaţi în faţa Oficiului European de Brevete

(1) Consiliul de administraţie va fi competent să adopte şi să amendeze prevederile referitoare la:

a) Institutul de Mandatari Autorizaţi în faţa Oficiului European de Brevete, denumit în continuare Institut;

b) calificarea şi pregătirea necesară unei persoane pentru a fi acceptată la examinarea de calificare europeană şi instrumentarea unei astfel de examinări;

c) orice putere disciplinară exercitată de către Institut sau Oficiul European de Brevete în probleme legate de mandatari autorizaţi;

d) obligaţia păstrării confidenţialităţii de către mandatarii autorizaţi şi privilegiul rezultând din dezvăluirea din cadrul procedurilor în faţa Oficiului European de Brevete, referitor la comunicările dintre mandatarul autorizat şi clientul său sau orice altă persoană.

(2) Orice persoană introdusă pe lista mandatarilor autorizaţi la care face referire art. 134 paragraful (1) va fi membru al Institutului.

PARTEA VIII
INCIDENŢA ASUPRA DREPTULUI NAŢIONAL

Capitolul I
Transformarea în cerere de brevet naţional

Articolul 135
Cererea de transformare

(1) Oficiul central de proprietate industriala al unui stat contractant desemnat va aplica, la cererea solicitantului sau a titularului unui brevet european, procedura de eliberare a unui brevet naţional, în următoarele cazuri:

a) dacă cererea de brevet european este considerată retrasă conform Articolului 77 paragraful (3);

b) în alte cazuri prevăzute de legislaţia naţională în care cererea de brevet european a fost, conform acestei convenţii, respinsă sau retrasă, ori este considerată ca fiind retrasă sau dacă brevetul european a fost revocat.

(2) În cazul la care face referire paragraful (1) b), cererea de transformare este depusă la oficiul central de proprietate industriala la care cererea de brevet european a fost înregistrată. Respectivul oficiu, sub rezerva prevederilor securităţii naţionale, transmite cererea direct oficiilor centrale de proprietate industrială ale statelor contractante specificate în cerere.

(3) În cazurile la care face referire paragraful (1) b), cererea de transformare este înaintată Oficiului European de Brevete în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Ea nu va fi considerată ca fiind înregistrată până la plata taxelor de transformare. Oficiul European de Brevete va transmite cererea oficiilor centrale de proprietate industriala ale statelor contractante specificate în cerere.

(4) Efectul cererii de brevet european la care face referire art. 66 încetează în cazul în care cererea de transformare nu este înaintată în termenul prevăzut.

Articolul 136

(se abrogă)

Articolul 137
Condiţii formale privind transformarea

(1) Pentru o cerere de brevet european transmisă în conformitate cu Articolul 135 paragraful (2) sau (3) nu se vor pretinde condiţiile formale ale legislaţiei naţionale care sunt diferite de cele impuse de prezenta convenţie sau depăşesc cerinţele prevăzute de prezenta convenţie.

(2) Orice oficiu central de proprietate industriala la care se transmite cererea de brevet european poate pretinde ca solicitantul, în nu mai puţin de doua luni:

a) să plătească taxa de înregistrare naţională;

b) să depună traducerea, în una dintre limbile oficiale ale statului respectiv, a textului original al cererii şi, dacă este cazul, a textului modificat în cursul procedurilor desfăşurate în faţa Oficiului European de Brevete, pe care solicitantul doreşte să o supună procedurii naţionale.

Capitolul II
Nulitatea şi drepturi anterioare

Articolul 138
Revocarea brevetelor europene

(1) Sub rezerva art. 139, un brevet european poate fi revocat, cu efect numai într-un stat contractant, pe motiv că:

a) obiectul brevetului european nu este brevetabil conform art. 52-57;

b) brevetul european nu dezvăluie invenţia de o manieră suficient de clară şi completă pentru a fi realizată de un specialist în domeniu;

c) obiectul brevetului european se extinde dincolo de conţinutul cererii, aşa cum a fost ea înregistrată, sau, dacă brevetul a fost eliberat pentru o cerere de brevet european divizionară sau pentru o cerere noua înregistrată conform art. 61, dincolo de conţinutul cererii anterioare, aşa cum a fost depusă;

d) protecţia conferită de brevetul european a fost extinsă; sau

e) titularul brevetului european nu este îndreptăţit conform art. 60 paragraful (1).(2) În cazul în care motivele revocării afectează numai în parte brevetul european, brevetul va fi limitat prin amendarea corespunzătoare a revendicarilor şi revocat în parte.

(3) În procedurile în faţa instanţei sau autorităţii competente referitoare la validitatea brevetului european titularul brevetului va avea dreptul să-şi limiteze brevetul prin modificarea revendicarilor. Brevetul astfel limitat va constitui baza procedurilor.

Articolul 139
Drepturi anterioare şi drepturi care au luat naştere la aceeaşi dată

(1) În orice stat contractant desemnat, o cerere de brevet european sau un brevet european vor avea, faţă de o cerere de brevet naţional şi un brevet naţional, acelaşi efect de drept anterior ca o cerere de brevet naţional sau un brevet naţional.

(2) O cerere de brevet naţional şi un brevet naţional într-un stat contractant vor avea, faţă de un brevet european care desemnează acest stat contractant, acelaşi efect de drept anterior ca şi cum brevetul european ar fi un brevet naţional.

(3) Orice stat contractant poate prevedea dacă şi în ce condiţii o invenţie dezvăluită atât într-o cerere de brevet european sau într-un brevet, cât şi într-o cerere sau într-un brevet naţional având aceeaşi dată de depozit sau, dacă o prioritate este invocată, aceeaşi dată de prioritate, poate fi protejată simultan de ambele cereri sau brevete.

Capitolul III
Dispoziţii diverse

Articolul 140
Modele de utilitate şi certificate naţionale de utilitate

Art. 66, 124, 135, 137 şi 139 se aplică modelelor şi certificatelor de utilitate şi cererilor de modele de utilitate şi certificatelor de utilitate înregistrate sau depuse în statele contractante a căror legislaţie conţine prevederi referitoare la astfel de modele sau certificate.

Articolul 141
Taxe de reînnoire pentru brevetul european

(1) Taxele de reînnoire pentru un brevet european pot fi percepute numai pentru anii care urmează anului stabilit la art. 86 paragraful (2).

(2) Orice taxe de reînnoire scadente în cele două luni de la data la care a fost publicată menţiunea acordării brevetului european se consideră valabil plătite dacă această plată s-a efectuat în cadrul termenului menţionat. Nu se va percepe nici o taxa suplimentară în baza unei reglementări naţionale.

PARTEA IX
ACORDURI SPECIALE

Articolul 142
Brevete unitare

(1) Orice grup de state contractante care a prevăzut printr-un acord special că un brevet european acordat pentru aceste state are un caracter unitar pe întregul teritoriu al acestora poate prevedea că un brevet european poate fi acordat numai în comun pentru toate aceste state.

(2) În cazul în care un grup de state contractante a făcut uz de autorizaţia acordată la paragraful (1), se aplică prevederile acestei Părţi.

Articolul 143
Departamente speciale ale Oficiului European de Brevete

(1) Grupul de state contractante poate atribui sarcini suplimentare Oficiului European de Brevete.

(2) În cadrul Oficiului European de Brevete pot fi create departamente speciale comune statelor contractante din grup pentru a îndeplini sarcinile suplimentare. Preşedintele Oficiului European de Brevete conduce aceste departamente speciale; Articolul 10 paragrafele (2) şi (3) se aplică *mutatis mutandis*.

Articolul 144
Reprezentarea în faţa departamentelor speciale

Grupul de state contractante poate stabili dispoziţii speciale pentru a reglementa reprezentarea părţilor în faţa departamentelor menţionate în art. 143 paragraful (2).

Articolul 145
Comitetul restrâns al Consiliului de administraţie

(1) Grupul de state contractante poate înfiinţa un comitet restrâns al Consiliului de administraţie, în scopul de a controla activităţile departamentelor speciale create prin art. 143 paragraful (2); Oficiul European de Brevete pune la dispoziţia acestui comitet personalul, sediul şi dotarea materială necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale. Preşedintele Oficiului European de Brevete este responsabil de activităţile instanţelor speciale în faţa comitetului restrâns al Consiliului de administraţie.

(2) Alcătuirea, competenţele şi funcţiile comitetului restrâns sunt stabilite de grupul de state contractante.

Articolul 146

Acoperirea cheltuielilor pentru realizarea sarcinilor speciale

În cazul în care Oficiului European de Brevete i-au fost încredințate, în baza Articolul 143, sarcini suplimentare, grupul de state contractante suportă cheltuielile rezultate din îndeplinirea de către Organizație a acestor sarcini. Dacă în cadrul Oficiului European de Brevete au fost înființate instanțe speciale pentru îndeplinirea acestor sarcini suplimentare, grupul de state contractante suportă cheltuielile pentru personalul, sediul și dotarea materială necesare pentru aceste instanțe. Articolul 39 paragrafele (3) și (4), Articolul 41 și 47 se aplică *mutatis mutandis*.

Articolul 147
Plăti din taxe de reînnoire a brevetelor unitare

Dacă grupul de state contractante a stabilit o grilă comună a taxelor de reînnoire pentru brevetele europene, proporția menționată la art. 39 paragraful (1) se calculează pe baza grilei comune; suma minima menționată la art. 39 paragraful (1) se aplică brevetului unitar. Articolul 39 paragrafele (3) și (4) se aplică *mutatis mutandis*.

Articolul 148
Cererea de brevet european ca obiect de proprietate

(1) Articolul 74 se aplică dacă grupul de state contractante nu a prevăzut altfel.

(2) Grupul de state contractante poate prevedea că o cerere de brevet european pentru care aceste state contractante au fost desemnate nu poate fi transferată, nu poate constitui un gaj sau nu poate fi obiectul unei execuții forțate decât pentru toate statele contractante și conform prevederilor acordului special.

Articolul 149
Desemnarea comună

(1) Grupul de state contractante poate prevedea că aceste state pot fi desemnate doar în comun și că desemnarea unuia sau a unora dintre aceste state se consideră desemnarea tuturor statelor grupului.

(2) În cazul în care Oficiul European de Brevete acționează în calitate de oficiu desemnat în temeiul art. 153 paragraful (1), paragraful (1) se aplică dacă solicitantul a indicat în cererea internationala că dorește să obțină un brevet european pentru unul sau mai multe dintre statele desemnate ale grupului. Prezenta prevedere se aplică și dacă solicitantul desemnează în cererea internationala unul dintre statele contractante ale grupului, a cărui legislație națională prevede că desemnarea statului respectiv are efectele unei cereri de brevet european.

Articolul 149a
Alte acorduri între statele contractante

(1) Nici o prevedere a prezentei convenții nu va fi de natura să limiteze dreptul unora sau al tuturor statelor contractante de a încheia acorduri speciale referitoare la orice probleme privind cererile de brevet european sau brevete europene care, conform prezentei convenții, sunt obiectul și sunt guvernate de legile naționale, cum ar fi, în particular:

a) un acord instituind o instanță de brevet european comună statelor contractante părți la ea;

b) un acord instituind o entitate comună statelor contractante părți la el, care să furnizeze, la cererea instanțelor sau autorităților cvasijudiciare naționale, opinii asupra problemelor legate de legea europeană sau de legile de brevete naționale armonizate;

c) un acord conform căruia statele contractante părți la el se dispensează parțial sau total de traducerea brevetelor europene conform art. 65;

d) un acord conform căruia statele contractante părți la el prevăd că traducerea brevetelor europene conform cerințelor art. 65 poate fi înregistrată și publicată de către Oficiul European de Brevete.

(2) Consiliul de administrație va avea competența de a decide că:

a) membrii camerelor de apel sau ai Marii Camere de Apel pot notifica o acțiune instanțelor de brevet european sau unei entități comune și pot lua parte în proceduri în fața respectivei instanțe sau entități în conformitate cu orice astfel de acord;

b) Oficiul European de Brevete poate asigura entității comune personal, sediu și echipament în măsura în care acestea îi sunt necesare pentru îndeplinirea funcțiilor sale, iar cheltuielile respectivei entități sunt suportate total sau parțial de către Organizație.

PARTEA X
CERERILE INTERNAȚIONALE ÎN SENSUL TRATATULUI DE COOPERARE ÎN DOMENIUL BREVETELOR – CERERILE Euro-PCT

Articolul 150
Aplicarea Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor

(1) Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor din 19 iunie 1970, denumit în cele ce urmează PCT, se aplică în conformitate cu prevederile prezentei părți.

(2) Cererile internaționale depuse pe calea PCT pot constitui obiectul procedurilor în fața Oficiului European de Brevete. În asemenea proceduri se aplică prevederile PCT și ale regulamentului și se completează cu prevederile prezentei convenții. În caz de conflict vor prevala prevederile PCT sau ale regulamentului său.

Articolul 151
Oficiul European de Brevete - oficiu receptor

Oficiul European de Brevete va acționa ca oficiu receptor în sensul PCT, în conformitate cu Regulamentul de aplicare. Articolul 75 paragraful 2 se va aplica *mutatis mutandis*.

Articolul 152
Oficiul European de Brevete - administrație însărcinată cu cercetarea documentară internațională sau administrație însărcinată cu examinarea preliminară internațională

Oficiul European de Brevete va acționa ca administrație însărcinată cu cercetarea documentară internațională și ca administrație însărcinată cu examinarea preliminară internațională în sensul PCT, în conformitate cu un acord încheiat între Organizație și Biroul Internațional al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale, pentru solicitanții care sunt rezidenți sau cetățeni ai unui stat contractant la prezenta convenție. Acest acord poate prevedea ca Oficiul European de Brevete să acționeze, de asemenea, și pentru alți solicitanți.

Articolul 153
Oficiul European de Brevete - oficiu desemnat sau oficiu ales

(1) Oficiul European de Brevete va fi:

a) oficiu desemnat pentru orice stat contractant la prezenta convenție pentru care PCT este în vigoare, care este desemnat în cererea internațională și pentru care solicitantul dorește să obțină brevet european; și

b) oficiu ales, dacă solicitantul a ales un stat desemnat ca urmare a prevederilor lit. a).

(2) O cerere internațională pentru care Oficiul European de Brevete este oficiu desemnat sau ales și căreia i-a fost atribuită o dată internațională de depozit va fi echivalenta unei cereri europene obișnuite (cerere Euro-PCT).

(3) Publicarea internațională a cererii Euro-PCT în una dintre limbile oficiale ale Oficiului European de Brevete va înlocui publicarea cererii de brevet european și va fi menționată în Buletinul European de Brevete.

(4) În cazul în care cererea Euro-PCT este publicată în altă limbă, va fi înregistrată la Oficiul European de Brevete o traducere în una dintre limbile oficiale ale acestuia, care se va publică. Conform art. 67 paragraful (3), protecția provizorie conform art. 67 paragrafele (1) și (2) va fi efectivă de la data publicării.

(5) Cererea Euro-PCT va fi tratată ca cerere de brevet european și va fi considerată ca făcând parte din stadiul tehnicii conform art. 54 paragraful (3), dacă condițiile prevăzute de paragraful (3) sau (4), precum și cele din Regulamentul de aplicare sunt îndeplinite.

(6) Raportul de cercetare documentară internațională întocmit pentru cererea Euro-PCT sau declarația care îl înlocuiește pe acesta, precum și publicarea sa internațională vor înlocui raportul de cercetare documentara europeană, precum și menționarea publicării sale în Buletinul European de Brevete.

(7) Un raport suplimentar de cercetare documentară europeană se întocmește pentru cererea Euro-PCT conform paragrafului (5). Consiliul de administrație poate decide renunțarea la raportul suplimentar de cercetare documentară sau reducerea taxei de cercetare documentară.

Articolul 154

(se abrogă)

Articolul 155

(se abrogă)

Articolul 156

(se abrogă)

Articolul 157

(se abrogă)

Articolul 158

(se abrogă)

PARTEA XI
DISPOZIȚII TRANZITORII

(Articolele 159-163 se abrogă)

PARTEA XII
DISPOZIȚII FINALE

Articolul 164
Regulamente de aplicare și protocoale

(1) Regulamentul de aplicare, Protocolul privind recunoașterea, Protocolul privind privilegiile și imunitățile, Protocolul privind centralizarea, Protocolul privind interpretarea Articolului 69 și Protocolul privind completarea personalului fac parte integrantă din prezenta convenție.

(2) În caz de conflict între prevederile acestei convenții și cele ale Regulamentului de aplicare vor prevala prevederile prezentei convenții.

Articolul 165
Semnarea - Ratificarea

(1) Prezenta convenţie este deschisă spre semnare de către statele care au participat la Conferinţa interguvernamentală pentru instituirea unui sistem european de eliberare a brevetelor sau care au fost informate despre ţinerea acestei conferinţe şi cărora li s-a oferit dreptul de a lua parte la aceasta până la 5 aprilie 1974.

(2) Prezenta convenţie face obiectul ratificării; instrumentele de ratificare se depun la Guvernul Republicii Federale Germania.

Articolul 166
Aderarea

(1) Prezenta convenţie este deschisă spre aderarea:

a) statelor la care se face referire în art. 165 paragraful (1);

b) oricărui stat european, la invitaţia Consiliului de administraţie.

(2) Orice stat care a fost parte la prezenta convenţie şi care, prin aplicarea art. 172 paragraful (4), a încetat să mai fie parte poate să redevină parte la Convenţie prin aderare la aceasta.

(3) Instrumentele de aderare se depun la Guvernul Republicii Federale Germania.

Articolul 167

(se abrogă)

Articolul 168
Domeniul teritorial de aplicare

(1) Orice stat contractant poate declara, în instrumentul sau de ratificare sau de aderare, ori poate informa Guvernul Republicii Federale Germania printr-o notificare în scris, oricând după aceea, că această convenţie se aplică unuia sau mai multor teritorii pentru care îşi asumă responsabilitatea relaţiilor externe. Brevetele europene acordate pentru acest stat contractant sunt, de asemenea, valabile pe teritoriile pentru care această declaraţie produce efect.

(2) Dacă declaraţia la care se face referire în paragraful (1) este inclusă în instrumentul de ratificare sau de aderare, aceasta îşi produce efectul la aceeaşi dată ca şi ratificarea sau aderarea; dacă declaraţia se face în cadrul unei notificări ulterioare depunerii instrumentului de ratificare sau de aderare, aceasta notificare îşi produce efectul după 6 luni de la data primirii acesteia de către Guvernul Republicii Federale Germania.

(3) Orice stat contractant poate să declare oricând ca această convenţie încetează să se aplice unora sau tuturor teritoriilor pentru care el a făcut o declaraţie în virtutea paragrafului (1). Aceasta declaraţie are efect după un an de la data la care Guvernul Republicii Federale Germania a primit notificarea.

Articolul 169
Intrarea în vigoare

(1) Prezenta convenţie intră în vigoare la 3 luni de la depunerea ultimului instrument de ratificare sau de aderare de către 6 state pe teritoriul cărora numărul total de cereri de brevet european depuse în anul 1970 a fost de cel puţin 180.000 pentru toate statele menţionate.

(2) Orice ratificare sau aderare ulterioară intrării în vigoare a prezentei convenţii are efect în prima zi a celei de-a treia luni de la depunerea instrumentului de ratificare sau de aderare.

Articolul 170
Cotizaţia iniţială

(1) Orice stat care ratifică sau aderă la prezenta convenţie după intrarea sa în vigoare plăteşte Organizaţiei o cotizatie iniţială, care nu este rambursabilă.

(2) Cotizatia iniţială reprezintă 5% din suma calculată prin aplicarea procentajului obţinut pentru statul în cauză la data la care ratificarea sau aderarea îşi produce efectul, în conformitate cu baremulu prevăzut în Articolul 40 paragrafele (3) şi (4), la suma contribuţiilor financiare speciale datorate de celelalte state contractante pentru exerciţiile bugetare anterioare datei menţionate mai sus.

(3) În cazul în care nu au fost necesare contribuţii financiare speciale pentru exerciţiul bugetar imediat anterior datei prevăzute în paragraful (2), baremul contribuţiilor la care se face referire în respectivul paragraf va fi baremul care ar fi fost aplicabil statului în cauză pentru ultimul an pentru care au fost necesare contribuţii financiare.

Articolul 171
Durata Convenţiei

Prezenta convenţie se încheie pe o durată nelimitată.

Articolul 172
Revizuirea

(1) Prezenta convenţie poate fi revizuită printr-o conferinţă a statelor contractante.

(2) Conferinţa va fi pregătită şi convocată de Consiliul de administraţie. Conferinţa nu va fi valabil constituită decât dacă la ea sunt reprezentate cel puţin trei pătrimi din statele contractante. Adoptarea textului revizuit necesită o majoritate de trei pătrimi din numărul statelor contractante care sunt reprezentate şi votează la conferinţă. Abţinerile nu vor fi considerate voturi.

(3) Textul revizuit intră în vigoare la momentul ratificării sau al aderării la acesta de către numărul de state contractante specificat de conferinţă şi la momentul specificat de conferinţă.

(4) Statele care nu au ratificat sau nu au aderat la textul revizuit al convenţiei la momentul intrării sale în vigoare vor înceta să mai fie părţi la prezenta convenţie începând cu acel moment.

Articolul 173
Diferende între statele contractante

(1) Orice diferend între statele contractante referior la interpretarea sau aplicarea prezentei convenţii, care nu este soluţionat prin negocieri, va fi supus, la cererea unuia dintre statele implicate, Consiliului de administraţie, care va depune eforturi pentru a ajunge la un acord între statele implicate.

(2) Dacă nu se ajunge la un astfel de acord în termen de şase luni de la data la care Consiliul de administraţie a fost sesizat asupra diferendului, oricare dintre statele implicate poate supune diferendul Curţii Internaţionale de Justiţie pentru o decizie obligatorie.

Articolul 174
Denunţarea

Orice stat contractant poate oricând să denunţe prezenta convenţie. Denunţarea este notificată Guvernului Republicii Federale Germania. Ea are efect la un an de la data primirii acestei notificări.

Articolul 175
Menţinerea drepturilor dobândite

(1) În cazul în care un stat încetează să mai fie parte la prezenta convenţie în conformitate cu articolul 172 alineatul (4) sau cu articolul 174, drepturile deja dobândite în temeiul prezentei convenţii nu vor fi afectate.

(2) O cerere de brevet european care este în curs de soluţionare în momentul în care un stat desemnat încetează să mai fie parte la convenţie va fi tratată de Oficiul European de Brevete, în ceea ce priveşte statul respectiv, ca şi cum convenţia în vigoare ulterior ar fi aplicabilă statului respectiv.

(3) Paragraful (2) se aplică brevetelor europene pentru care, la data menţionată în paragraful respectiv, este în curs de soluţionare o opunere sau termenul de opunere nu a expirat.

(4) Nicio dispoziţie din prezentul articol nu va afecta dreptul oricărui stat care a încetat să mai fie parte la prezenta convenţie de a trata orice brevet european în conformitate cu textul la care a fost parte.

Articolul 176
Drepturi şi obligaţii financiare ale fostelor state contractante

(1) Orice stat care a încetat să mai fie parte la prezenta convenţie în conformitate cu articolul 172 alineatul (4) sau cu articolul 174 are dreptul la rambursarea de către Organizaţie a contribuţiilor financiare speciale pe care le-a plătit în conformitate cu articolul 40 alineatul (2) numai în momentul şi în condiţiile în care Organizaţia rambursează contribuţiile financiare speciale plătite de alte state în cursul aceluiaşi exerciţiu bugetar.

(2) Un stat menţionat la alineatul (1) continuă, chiar şi după încetarea de a fi parte la prezenta convenţie, să plătească partea sa, în conformitate cu articolul 39, din taxele anuale pentru brevetele europene care rămân în vigoare în statul respectiv, la rata valabilă la data la care a încetat să mai fie parte.

Articolul 177
Limbile de redactare a Convenţiei

(1) Prezenta convenţie, redactată într-un exemplar în limbile engleza, franceza şi germană, se depune în arhivele Guvernului Republicii Federale Germania, cele trei texte fiind în mod egal autentice.

(2) Textele prezentei convenţii redactate în limbile oficiale ale statelor contractante, altele decât cele specificate la paragraful (1), vor fi considerate, dacă au fost aprobate de Consiliul de administraţie, texte oficiale. În caz de dezacord cu privire la interpretarea diferitelor texte, textele menţionate la paragraful (1) vor fi autentice.

Articolul 178
Transmiteri şi notificări

(1) Guvernul Republicii Federale Germania întocmeşte copii certificate conforme ale prezentei convenţii şi le transmite tuturor guvernelor statelor semnatare sau aderente.

(2) Guvernul Republicii Federale Germania notifică guvernelor statelor la care se face referire în paragraful (1):

a) depunerea oricărui instrument de ratificare sau de aderare;

b) orice declaraţie sau notificare primită în temeiul Articolului 168

c) orice denunţare primită în temeiul Articolului 174 şi data la care această denunţare produce efecte.

(3) Guvernul Republicii Federale Germania înregistrează prezenta convenţie la Secretariatul Organizaţiei Naţiunilor Unite.

DREPT MĂRTURIE PENTRU ACEASTA, plenipotenţiarii autorizaţi, după ce şi-au prezentat puterile lor depline, constatate a fi în bună şi cuvenită formă, semnează prezenta Convenţie.

Încheiată la München la 5 octombrie 1973.

55 DECRET
pentru promulgarea Legii privind utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova decretează:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 4 din 5 februarie 2026 privind utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 540-X. Chișinău, 24 februarie 2026.

56 LEGE
UE

privind utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune art. 18 alin. (5), art. 19 și art. 20 alin. (2) din Directiva (UE) 2024/1260 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024 privind recuperarea și confiscarea activelor, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L din 2 mai 2024, CELEX: 32024L1260.

Articolul 1. Scopul legii

Prezenta lege creează cadrul legal necesar pentru utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor și a sumelor de bani confiscate provenite din săvârșirea activităților infracționale.

Articolul 2. Destinația socială și publică a bunurilor confiscate

(1) Utilizarea în scopuri sociale reprezintă procesul de redistribuire a bunurilor și a sumelor de bani confiscate, inclusiv a sumelor de bani obținute din executarea hotărârilor judecătorești în materie penală de confiscare prin echivalent, precum și a sumelor de bani repatriate sau care fac obiectul unui acord internațional de partajare, în scopul sprijinirii proiectelor de interes social și de mediu, al finanțării activităților de dezvoltare economică, precum și al promovării bunăstării generale. Aceste activități includ, fără a se limita la acestea, servicii sociale, servicii educaționale, servicii de asistență medicală sau sănătate, servicii culturale și servicii comunitare în folosul comunităților și al anumitor categorii de persoane, în special al grupurilor marginalizate social sau al persoanelor vulnerabile, având ca obiectiv principal satisfacerea nevoilor sociale și îmbunătățirea calității vieții. Redistribuirea cu acest scop a bunurilor și a sumelor de bani confiscate poate fi realizată către persoane fizice, persoane juridice de drept privat cu scop nelucrativ, precum asociații, fundații, instituții private, culte religioase și părți componente ale acestora sau alte entități neguvernamentale.

(2) Utilizarea în interes public reprezintă procedura de atribuire a bunurilor și a sumelor de bani confiscate, inclusiv a sumelor de bani obținute din executarea hotărârilor judecătorești în materie penală de confiscare prin echivalent, precum și a sumelor de bani repatriate sau care fac obiectul unui acord internațional de partajare, către autorități și instituții publice, fără a se limita la acestea, din sistemul național de apărare, ordine publică și securitate națională, precum și către alte persoane juridice de drept public. Această utilizare are ca scop consolidarea capacităților funcționale ale statului, modernizarea infrastructurii publice, finanțarea programelor strategice de importanță națională sau locală, prevenirea și combaterea criminalității organizate și a corupției, precum și servirea oricăror altor scopuri care contribuie la îmbunătățirea exercitării atribuțiilor funcționale ale autorităților și instituțiilor publice și la îndeplinirea funcțiilor esențiale ale statului.

Articolul 3. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

1. *bunuri confiscate în proceduri penale* – bunuri definite conform art. 132[1] din Codul penal nr. 985/2002, precum și bunuri prevăzute la art. 459 alin. (2) și (3) din Codul civil nr. 1107/2002 și lucruri și lucrări prevăzute la art. 460 alin. (1) și (4) din Codul civil nr. 1107/2002, care trec în proprietatea statului în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive în materie penală;

2. *persoană asociată*:

a) orice persoană fizică care este sau a fost în ultimii 10 ani beneficiar efectiv al unei persoane juridice de comun cu persoana de la care au fost confiscate bunurile, soțul/soția, rudele sau afinii acesteia până la gradul IV inclusiv;

b) orice persoană fizică care are sau a avut în ultimii 10 ani beneficii financiare din partea persoanei de la care au fost confiscate bunurile sau din partea unei persoane juridice al cărei beneficiar efectiv a fost sau este persoana de la care au fost confiscate bunurile, soțul/soția, rudele sau afinii acesteia până la gradul IV inclusiv;

c) orice persoană fizică care este sau a fost în ultimii 10 ani administrator, gestionar efectiv, fondator ori deținător al unor acțiuni sau cote-părți ale unei persoane juridice al cărei beneficiar efectiv a fost sau este persoana de la care au fost confiscate bunurile, soțul/soția, rudele sau afinii acesteia până la gradul IV inclusiv;

d) orice persoană fizică care a înregistrat sau înregistrează pe numele său ori a acordat sau acordă suport la înregistrarea pe numele persoanelor terțe a unor drepturi, a unor bunuri imobile sau mobile, a unor persoane juridice care aparțineau sau aparțin persoanei de la care au fost confiscate bunurile, soțul/soția, rudele sau afinii acesteia până la gradul IV inclusiv.

Articolul 4. Domeniul de aplicare

Prezenta lege se aplică următoarelor categorii de bunuri confiscate:

a) bunurilor confiscate în proceduri penale;

b) bunurilor confiscate repatriate;

c) bunurilor partajate prin acorduri internaționale și bunurilor confiscate ce revin Republicii Moldova în temeiul unei hotărâri judecătorești penale străine;

d) sumelor de bani confiscate în proceduri penale;

e) sumelor de bani obținute din executarea hotărârilor judecătorești penale de confiscare prin echivalent;

f) sumelor de bani repatriate sau care fac obiectul unui acord internațional de partajare rămase după acoperirea cheltuielilor de administrare, conservare sau valorificare a bunurilor, după acoperirea deducerii sumelor care fac obiectul distribuirii internaționale, precum și a altor rețineri.

Articolul 5. Evidența bunurilor confiscate

(1) Evidența bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) eligibile pentru utilizare în scopuri sociale sau în interes public se realizează de către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

(2) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale

analizează modul și gradul de valorificare a bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c), în scopul evaluării eficienței procesului de recuperare și al identificării măsurilor necesare pentru îmbunătățirea gestionării acestora. Rezultatele analizei se publică pe site-ul web al Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

Articolul 6. Gestionarea bunurilor confiscate

(1) Serviciul Fiscal de Stat întreprinde toate acțiunile necesare pentru bunurile confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) în vederea preluării, evaluării, înregistrării drepturilor de proprietate, administrării, vânzării sau, după caz, distrugerii, conform procedurii stabilite de Guvern.

(2) Serviciul Fiscal de Stat întreprinde toate acțiunile necesare pentru înregistrarea drepturilor asupra bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) în registrele de publicitate, conform legii.

(3) În situația în care confiscarea vizează cote-părți din bunurile confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c), după înregistrarea drepturilor în registrele de publicitate, Serviciul Fiscal de Stat procedează la vânzarea respectivelor cote-părți ori recurge la încetarea proprietății comune pe cote-părți, conform legii.

(4) Este interzisă răscumpărarea directă sau indirectă a bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) de către persoana de la care au fost confiscate, soțul/soția, rudele și afinii acesteia până la gradul IV inclusiv sau de către persoanele asociate acestora.

Articolul 7. Transparența informațiilor cu privire la bunurile confiscate

(1) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale publică pe site-ul web al Centrului Național Anticorupție informații actualizate despre fiecare bun confiscat prevăzut la art. 4 lit. a)–c) eligibil pentru utilizare în scopuri sociale sau în interes public, cuprinzând tipul, valoarea acestuia, precum și alte date relevante.

(2) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale realizează campanii de informare publică privind oportunitățile de utilizare a bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) în scopuri sociale sau în interes public.

Articolul 8. Comisia pentru gestionarea bunurilor confiscate

(1) Comisia pentru gestionarea bunurilor confiscate (în continuare – *Comisie*) este un organ colegial, fără personalitate juridică, instituit pe lângă Ministerul Justiției în scopul evaluării cererilor de utilizare și al luării deciziilor privind utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate, în condițiile prezentei legi.

(2) Comisia este constituită din 9 membri, câte un reprezentant al:

a) Ministerului Justiției;

b) Ministerului Finanțelor;

c) Ministerului Afacerilor Interne;

d) Ministerului Muncii și Protecției Sociale;

e) Ministerului Sănătății;

f) Ministerului Educației și Cercetării;

g) Ministerului Culturii;

h) Ministerului Mediului;

i) societății civile, desemnat de Ministerul Justiției.

(3) Comisia se convoacă în ședințe ori de câte ori este necesar.

(4) Lucrările de secretariat ale Comisiei sunt asigurate de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

(5) Regulamentul de activitate al Comisiei este aprobat de Guvern.

Articolul 9. Utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate

(1) Bunurile confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c), cu excepția celor prevăzute la art. 6 alin. (3), pot fi transmise cu titlu gratuit în proprietate sau în folosință gratuită autorităților și instituțiilor publice pentru a fi utilizate în interes public ori pot fi transmise în folosință gratuită în baza unor contracte persoanelor sau entităților prevăzute la art. 2 alin. (1) pentru a fi utilizate în scopuri sociale. Utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) se decide de către Comisie, în modul și în condițiile prevăzute de Guvern.

(2) Decizia Comisiei privind transmiterea spre utilizare a bunurilor prevăzute la alin. (1) se aprobă prin ordin al ministrului justiției. Ministrul justiției poate respinge decizia Comisiei dacă constată că aceasta contravine prevederilor legale, cu dispunerea examinării repetate a cererii de utilizare.

(3) Pentru utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c), autoritățile și instituțiile publice sau persoanele ori entitățile prevăzute la art. 2 alin. (1) pot înainta Comisiei, prin intermediul Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, în termen de 90 de zile de la publicarea informațiilor prevăzute la art. 7 alin. (1), o cerere de utilizare. Termenul de transmitere a cererilor de utilizare poate fi prelungit în funcție de circumstanțe detaliate, în modul stabilit de Guvern.

(4) Comisia evaluează pe baze competitive și transparente toate cererile de utilizare primite în baza criteriilor menționate la alin. (5) și dispune transmiterea bunului confiscat solicitantului clasat pe primul loc. Procedura și modul de verificare a eligibilității și a conformității cererilor de utilizare, precum și procedurile de transmitere a bunului confiscat sunt stabilite de Guvern.

(5) Cererile de utilizare conforme și eligibile sunt evaluate pe baza următoarelor criterii relevante, în funcție de bunul confiscat și de solicitanți:

a) experiența națională și/sau internațională în domeniu a solicitantului;

b) relevanța cererii de utilizare față de nevoile grupurilor-țintă vizate;

c) relevanța cererii de utilizare în raport cu documentele strategice aferente domeniului de utilizare, existente la nivel național, regional, local și instituțional;

d) metodologia de utilizare și activitățile propuse;

e) riscurile legate de utilizarea bunului confiscat;

f) disponibilitatea și strategia de atragere a resurselor materiale necesare pentru amenajarea și întreținerea bunului confiscat prevăzut la art. 4 lit. a)–c);

g) modalitățile de comunicare a rezultatelor obținute prin utilizarea bunului confiscat.

(6) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale verifică anual modul de utilizare a bunurilor confiscate prevăzute la art. 4 lit. a)–c) de către solicitanții cărora li s-au atribuit acestea și informează Comisia cu privire la rezultatul verificării. Rezultatele privind modul de utilizare a bunurilor confiscate se includ în raportul anual de activitate al Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale și se publică pe site-ul web al Centrului Național Anticorupție. În cazul în care bunul confiscat prevăzut la art. 4 lit. a)–c) transmis spre utilizare în scopuri sociale sau în interes public nu este utilizat corespunzător scopului pentru care a fost atribuit, Comisia întreprinde acțiuni de retragere a dreptului de folosință, conform procedurilor stabilite de Guvern.

(7) Dacă nicio cerere de utilizare nu întrunește criteriile menționate la alin. (5) sau nu au fost depuse cereri de utilizare pentru bunul confiscat prevăzut la art. 7 alin. (1), Comisia notifică Serviciul Fiscal de Stat.

Articolul 10. Utilizarea în scopuri sociale sau în interes public a sumelor de bani confiscate

(1) Sumele de bani prevăzute la art. 4 lit. d)–f) sunt înregistrate separat de către Ministerul Finanțelor la o poziție distinctă în bugetul de stat și se repartizează după cum urmează:

a) 70% constituie venit la bugetul de stat;

b) 20% sunt alocate pentru a fi utilizate în scopuri sociale;

c) 10% sunt alocate autorităților și instituțiilor publice prevăzute la alin. (3) pentru a fi utilizate în interes public.

(2) Decizia Comisiei privind acordarea sumelor de bani prevăzute la alin. (1) lit. b) se aprobă prin ordin al ministrului justiției. Ministrul justiției poate respinge decizia Comisiei dacă constată că aceasta contravine prevederilor legale, cu dispunerea examinării repetate a cererii de utilizare. Ordinul ministrului justiției constituie temei pentru Ministerul Finanțelor de a asigura transferul resurselor financiare către beneficiar, în limita sumelor efectiv încasate la buget.

(3) Sumele de bani prevăzute la alin. (1) lit. c) se alocă de către Ministerul Finanțelor, în egală măsură, la suplimentarea anuală a bugetelor autorităților și instituțiilor publice implicate direct sau indirect în procesul de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Serviciului Fiscal de Stat, Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Autorității Naționale de Integritate, procuraturilor și instanțelor judecătorești. Aceste sume se utilizează pentru dezvoltarea infrastructurii instituționale, achiziționarea de echipamente tehnice și tehnologii informaționale, dezvoltarea sistemelor informatice, instruirea personalului, cooperarea internațională și schimbul de date, instrumentele analitice și de investigație financiară. Regulamentul privind alocarea sumelor de bani prevăzute la alin. (1) lit. c) se aprobă de Guvern și reglementează modalitatea de distribuire a acestora în baza unor criterii de performanță și necesitate operațională.

(4) Sumele de bani prevăzute la alin. (1) lit. b) sunt alocate pentru finanțarea nerambursabilă, pe baze transparente și competitive, a proiectelor de educație juridică, prevenire și combatere a criminalității, asistență și protecție a victimelor infracțiunilor, sprijinire a grupurilor marginalizate social sau a persoanelor vulnerabile, de protecție a mediului, culturale și comunitare, precum și asigurarea contribuției Republicii Moldova la mecanisme de sprijinire a țărilor terțe afectate de situații la care s-a răspuns prin adoptarea de măsuri restrictive sau sancțiuni.

(5) Conducătorii autorităților și instituțiilor publice prevăzute la alin. (3) repartizează sumele de bani pentru finanțarea proiectelor sau programelor corespunzătoare destinațiilor prevăzute la alin. (3) și (4) și publică anual informația cu privire la utilizarea mijloacelor bănești respective.

(6) Sumele de bani prevăzute la alin. (1) lit. b) și c) nu pot fi utilizate pentru plata salariilor, a sporurilor, a premiilor, a suplimentelor sau a oricărui alt tip de beneficiu financiar acordat personalului autorităților și instituțiilor publice, precum și personalului entităților prevăzute la art. 2 alin. (1).

Articolul 11. Modalitatea de utilizare a bunurilor confiscate din străinătate

(1) Bunurile confiscate prevăzute la art. 4 lit. b), c) și f) se utilizează în conformitate cu prezenta lege.

(2) În cazul în care, prin negocieri cu alte state cu privire la repatrierea sau partajarea de bunuri confiscate prevăzute la art. 4 lit. b), c) și f), se stabilesc alte modalități de utilizare, acordurile internaționale au prioritate față de prezenta lege.

Articolul 12. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a două luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de două luni de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege, va asigura elaborarea și va adopta actele normative necesare punerii în aplicare a prevederilor prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 4. Chișinău, 5 februarie 2026.

57 DECRET
cu privire la promulgarea Legii pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor)

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 5 din 12 februarie 2026 pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor).

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 539-X. Chișinău, 24 februarie 2026.

58 LEGE
pentru modificarea unor acte normative (prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor)

UE

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 335/1 din 17 decembrie 2011, CELEX: 32011L0093.

Art. I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 21 alineatul (2), textul „175,” se exclude.

2. Articolul 54 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Copilul victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 208^1, 208^4 și 208^5 este liberat de răspundere penală pentru infracțiunile săvârșite de el în legătură cu această calitate.”

3. La articolul 106^1 alineatul (1), textul „208–208^2” se substituie cu textul „208–208^5”.

4. La articolul 107 alineatul (3), textul „ , 208, 208[1] și 208[2]” se substituie cu textul „și 208–208[5]”.

5. La articolul 108 alineatul (5), textul „ , 208, 208[1] și 208[2]” se substituie cu textul „și 208–208[5]”.

6. La articolul 109 alineatul (4), textul „ , 208, 208[1] și 208[2]” se substituie cu textul „și 208–208[5]”.

7. Codul se completează cu articolele 132[4] și 132[5] cu următorul cuprins:

„**Articolul 132[4].** Material privind abuzul sexual asupra unui copil

Prin material privind abuzul sexual asupra unui copil se înțelege:

a) orice material ce prezintă vizual un copil, care este implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat, sau orice reprezentare a organelor sexuale ale unui copil, în principal cu scop sexual;

b) orice imagini realiste ale unui copil implicat într-un comportament sexual explicit sau orice imagini realiste ale organelor sexuale ale unui copil, în principal în scop sexual.

Articolul 132[5]. Spectacol pornografic

Prin spectacol pornografic se înțelege expunerea în direct, adresată unui anumit public, inclusiv prin intermediul tehnologiei informațiilor și al comunicațiilor electronice, a unui copil implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat, ori a organelor sexuale ale unui copil, în principal cu scop sexual.”

8. La articolul 134[14], textul „art. 160” se substituie cu textul „art. 159, 160”.

9. La articolul 134[15], textul „art. 212 alin. (4)” se substituie cu textul „art. 159, art. 212 alin. (4)”.

10. Articolul 159:

se completează cu alineatul (1[1]) cu următorul cuprins:

„(1[1]) Întreruperea cursului sarcinii, de către medic sau de către alt lucrător medical, prin orice mijloace, săvârșită fără consimțământul femeii gravide

se pedepsește cu închisoare de până la 5 ani cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.”

alineatul (2):

partea introductivă va avea următorul cuprins:

„(2) Fapta prevăzută la alin. (1) sau (1[1]):”;

alineatul se completează cu litera a[1]) cu următorul cuprins:

„a[1]) săvârșită asupra unei persoane aflate într-o stare de neputință, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor;”.

11. Articolul 160:

se completează cu alineatul (2[1]) cu următorul cuprins:

„(2[1]) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2) săvârșite de către medic sau de către un alt lucrător medical, fără consimțământul persoanei,

se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 6 ani cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.”

alineatul (3):

partea introductivă va avea următorul cuprins:

„Acțiunile prevăzute la alin. (1), (2) sau (2[1]), care:”;

alineatul se completează cu litera a[1]) cu următorul cuprins:

„a[1]) au fost săvârșite asupra unei persoane aflate într-o stare de neputință, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor;”.

12. La articolul 171:

alineatul (2) se completează cu litera h) cu următorul cuprins:

„h) săvârșit asupra unei persoane aflate într-o stare de neputință, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor,”;

alineatul (3) se completează cu litera a[1]) cu următorul cuprins:

„a[1]) săvârșit prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei;”.

13. La articolul 172:

alineatul (2) se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

„g) săvârșite asupra unei persoane aflate într-o stare de neputință, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor,”;

alineatul (3) se completează cu litera b[1]) cu următorul cuprins:

„b[1]) au fost săvârșite prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei;”.

14. Codul se completează cu articolul 172[1] cu următorul cuprins:

„**Articolul 172[1].** Constrângerea unui copil în scopuri sexuale

(1) Constrângerea unui copil în scopul săvârșirii unui act sexual sau a unor acțiuni cu caracter sexual neconsimțite, în raport cu un terț, dacă aceste fapte nu întrunesc elementele traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de la 7 la 12 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Aceeași faptă săvârșită:

a) asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani;

b) asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;

c) asupra unui membru de familie;

d) prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei

se pedepsește cu închisoare de la 10 la 20 de ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.”

15. Articolul 173:

la alineatul (1), cuvintele „sau ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite” se substituie cu textul „ , ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Fapta prevăzută la alin. (1) săvârșită:

a) cu bună știință asupra unui copil;

b) asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;

c) asupra unei persoane aflate într-o stare de neputință, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor;

d) prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.”

16. La articolul 174, alineatul (1[1]) se completează cu litera a[1]) cu următorul cuprins:

„a[1]) săvârșită prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei;”.

17. La articolul 175, alineatul (2) se completează cu litera a[1]) cu următorul cuprins:

„a[1]) prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei;”.

18. Articolul 175[1]:

la alineatul (1), în dispoziție, cifrele „208[1]” se substituie cu textul „208[1]–208[5]”;

alineatul (2) se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei”.

19. Articolul 208:

la alineatul (1), în dispoziție, textul „ , desfrâu” se exclude;

alineatul (3) se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani,”.

20. Articolele 208[1] și 208[2] vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 208[1].** Circulația materialelor privind abuzul sexual asupra unui copil

(1) Accesarea cu bună știință prin intermediul tehnologiilor informaționale ori al comunicațiilor electronice a materialelor privind abuzul sexual asupra unui copil, precum și distribuirea, difuzarea, importarea, exportarea, oferirea, transmiterea, punerea la dispoziție, procurarea, schimbarea, folosirea sau deținerea unor astfel de materiale

se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Producerea sau vinderea de materiale privind abuzul sexual asupra unui copil

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 4 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(3) Faptele prevăzute la alin. (1) sau (2) săvârșite:

a) asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani;

b) asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;

c) cu materiale care implică violență sau zoofilie;

d) prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 7000 la 10000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Nu constituie infracțiuni faptele prevăzute la alin. (1) și (2) în cazul în care materialele privind abuzul sexual asupra unui copil sunt deținute sau produse de către copilul reprezentat în materialele respective ori sunt create de către un copil cu implicarea benevolă a altui copil pentru folosința exclusiv personală a acestora.

Articolul 208[2]. Recurgerea la prostituția practicată de un copil

(1) Practicarea activităților sexuale cu un copil, în condițiile în care se acordă ori se promit bani sau orice altă formă de remunerare sau foloase în schimbul implicării copilului în aceste activități, indiferent dacă banii sau altă formă de remunerare sau foloase se acordă ori se promit copilului respectiv sau unui terț,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate de la 2 la 4 ani.

(2) Faptele prevăzute la alin. (1):

a) săvârșite asupra doi sau mai mulți copii;

b) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau cu o boală psihică a copilului, cu decesul sau sinuciderea acestuia;

c) săvârșite asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate de la 3 la 5 ani.”

21. Codul se completează cu articolele 208[3]–208[5] cu următorul cuprins:

„**Articolul 208[3].** Determinarea persoanei care nu a atins vârsta de 16 ani să asiste la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual

(1) Determinarea cu scop sexual cu bună știință a unei persoane care nu a atins vârsta de 16 ani să asiste la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual consimțite ori să asiste la spectacole pornografice, precum și obținerea profitului, în mod direct sau indirect, din astfel de activități ori punerea la dispoziția persoanei respective a materialelor cu caracter pornografic sau a materialelor privind abuzul sexual asupra unui copil, dacă aceste fapte nu întrunesc elementele traficului de copii,

se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 5 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

(2) Faptele prevăzute la alin. (1):

a) săvârșite asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani;

b) săvârșite asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;

c) dacă actele sexuale sau acțiunile cu caracter sexual, la care asistă victima, implică violență sau zoofilie;

d) dacă actele sexuale sau acțiunile cu caracter sexual, la care asistă victima, constituie fapte prevăzute la art. 171–173;

e) săvârșite prin abuz de poziție de autoritate asupra victimei

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

(3) Actul sexual consimțit sau acțiunile cu caracter sexual consimțite, săvârșite în prezența unei persoane care nu a atins vârsta de 16 ani,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 550 la 750 de unități convenționale sau cu închisoare de la 1 la 3 ani.

Articolul 208[4]. Participarea unui copil la spectacole pornografice

(1) Instigarea sau recrutarea unui copil pentru participarea la spectacole pornografice sau exploatarea în acest scop a unui copil în orice alt fel, ori tragerea de foloase de pe urma unor astfel de fapte, dacă acestea nu întrunesc elementele traficului de copii,

se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 5 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Constrângerea unui copil să participe la spectacole pornografice

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

(3) Faptele prevăzute la alin. (1) sau (2) săvârșite:

a) asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani;

b) asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 9 ani cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Vizionarea cu bună știință de spectacole pornografice care implică participarea unui copil

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1150 la 1850 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani.

Articolul 208⁵. Determinarea sau constrângerea copilului la practicarea prostituției

(1) Determinarea unui copil să practice prostituția, dacă fapta nu întrunește elementele traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de la 7 la 12 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Fapta prevăzută la alin. (1) săvârșită prin constrângere, dacă aceasta nu întrunește elementele traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de 8 la 15 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani."

22. La articolul 220¹, cuvintele „pornografiei infantile" se substituie cu textul „infracțiunii prevăzute la art. 208⁴".

Art. II. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 58 alineatul (4), cuvintele „și victima traficului de copii" se substituie cu textul „ , victima traficului de copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002".

2. La articolul 60 alineatul (1²), în partea introductivă, cuvintele „sau privind traficul de copii" se substituie cu textul „ , privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002".

3. La articolul 109 alineatul (5), după cuvintele „cauzele penale privind infracțiunile" se introduce textul „prevăzute la art. 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002, privind infracțiunile".

4. Articolul 110¹:

la alineatul (1), cuvintele „cauzele penale privind infracțiuni" se substituie cu textul „cauzele penale privind infracțiunile prevăzute la art. 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002, privind infracțiunile";

la alineatul (6), cifrele „14" se substituie cu cifrele „16".

5. Articolul 212 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 171–175 și 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002 se interzice a da publicității oricare informații care ar putea duce la identificarea victimelor."

6. La articolul 274 alineatul (3¹), după textul „art. 166¹" se introduce textul „ , 171–175, 208¹–208⁵", iar după cuvântul „procurorul" – textul „sau organul de urmărire penală, după caz,".

Art. III. – Articolul 2 din Legea nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 293–305, art. 618), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (8) și (9) cu următorul cuprins:

„(8) Copilul victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 171–175, 201¹, 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002 beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se seama de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil.

(9) Copilul victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 171–175, 201¹, 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002 este considerat victimă deosebit de vulnerabilă."

Art. IV. – Articolul 23 din Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 488–491, art. 864) se completează cu alineatele (2¹) și (3¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Statul asigură organizarea campaniilor de informare și de sensibilizare, după caz, prin intermediul tehnologiilor informaționale și al comunicațiilor electronice, precum și a programelor de cercetare și de educare, inclusiv prin cooperarea autorităților și instituțiilor publice cu organizațiile societății civile și cu alte părți interesate, cu scopul sensibilizării publicului larg și al reducerii riscurilor pentru copii de a deveni victime ale oricărei forme de violență, abuz, neglijare, exploatare sau trafic."

„(3¹) Statul, prin intermediul autorităților și instituțiilor publice, întreprinde acțiuni pentru a interzice și pentru a contracara diseminarea materialelor care promovează săvârșirea infracțiunilor contra familiei și minorilor sau a contravențiilor împotriva copiilor, precum și organizarea călătoriilor, în scopuri comerciale sau necomerciale, în vederea săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 171–175¹, 208¹–208⁵ din Codul penal nr. 985/2002."

Art. V. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 5. Chișinău, 12 februarie 2026.

59 DECRET
privind promulgarea Legii pentru modificarea articolului 112 din Codul fiscal nr. 1163/1997

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 12 din 19 februarie 2026 pentru modificarea articolului 112 din Codul fiscal nr. 1163/1997.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 538-X. Chișinău, 24 februarie 2026.

60 L E G E
pentru modificarea articolului 112 din Codul fiscal nr. 1163/1997

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 112 din Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatul (1), textul „1,5 milioane” se substituie cu textul „1,7 milioane”;

la alineatul (4), textul „1,5 milioane” se substituie cu textul „1,7 milioane”.

Art. II. – Prin derogare de la prevederile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la 1 martie 2026.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 12. Chișinău, 19 februarie 2026.

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

26 H O T Ă R Â R E
cu privire la aprobarea Raportului privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2025

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:
dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dnei Elena Tentiuc, Secretarul General al Curții,
examinând în ședință plenară Raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2025,
având în vedere prevederile articolului 45 din Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională,
în baza articolului 38 alin. (1) lit. (g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională,

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2025, conform anexei.

2. Prezenta hotărâre se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

PREȘEDINTE **Domnica MANOLE**

Nr. 1. Chișinău, 26 ianuarie 2026.

Aprobat
prin Hotărârea Curții Constituționale
nr. 1 din 26 ianuarie 2026

RAPORT
PRIVIND EXERCITAREA JURISDICȚIEI CONSTITUȚIONALE ÎN ANUL 2025

TITLUL I
CARACTERISTICA GENERALĂ
A. ROLUL, STATUTUL ȘI ATRIBUȚIILE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Curtea Constituțională a Republicii Moldova reprezintă unica autoritate de jurisdicție constituțională din stat, având un statut autonom și independent față de puterile legislativă, executivă și judecătorească. Această poziție distinctă în arhitectura constituțională a statului este garantată prin Constituție, care consacră principiile fundamentale de funcționare, competențele și rolul instituției.

Misiunea Curții este de a asigura supremația Constituției, protejând valorile fundamentale ale statului de drept și promovând echilibrul și separația puterilor în stat. Prin activitatea sa jurisdicțională, Curtea garantează respectarea Constituției de către toate autoritățile publice, asigurând, totodată, protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și menținerea ordinii constituționale.

Pe parcursul evoluției sale instituționale, Curtea Constituțională a acționat ca un factor de echilibru între puterile statului, contribuind la dezvoltarea unei culturi constituționale bazate pe legalitate, transparență și responsabilitate. În acest sens, Curtea nu doar soluționează conflicte juridice de natură constituțională, ci și consolidează încrederea cetățenilor în mecanismele democratice și în instituțiile statului.

În conformitate cu articolul 135 din Constituția Republicii Moldova, Curtea exercită următoarele atribuții principale:

- controlează constituționalitatea legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- interpretează Constituția, asigurând aplicarea unitară a normelor sale;
- se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
- confirmă rezultatele referendumurilor republicane, alegerilor parlamentare și prezidențiale și validează mandatele deputaților și ale Președintelui Republicii Moldova;
- constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, precum și imposibilitatea temporară a acestuia de a-și exercita atribuțiile;
- soluționează excepțiile de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești;
- se pronunță asupra constituționalității partidelor politice.

Pe parcursul anului 2025, activitatea jurisdicțională a Curții a fost marcată de adoptarea și intrarea în vigoare a noului cadru normativ privind funcționarea Curții Constituționale. Astfel, **Legea nr. 74 cu privire la Curtea Constituțională, adoptată la 10 aprilie 2025**, a intrat în vigoare la data de 17 aprilie 2025. Legea a urmărit modernizarea cadrului normativ de referință și a oferit autonomie Curții în reglementarea procedurii de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

În conformitate cu prevederile noii legi, Curtea a adoptat Decizia nr. AG-1 din 27 mai 2025, prin care a aprobat **Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională**, care detaliază aspectele organizatorice și procedurale ale activității jurisdicționale.

Noua lege a delimitat riguros etapele de examinare a sesizărilor în:

a) examinarea admisibilității sesizării și
b) examinarea în fond a sesizării declarate admisibilă.

De asemenea, noul cadru normativ a configurat temeiurile de inadmisibilitate a sesizărilor, inclusiv a excepțiilor de neconstituționalitate. Potrivit articolului 27 din Legea nr. 74 din 2025, sesizarea urmează a fi declarată inadmisibilă în cazul în care:

a) soluționarea acesteia nu tine de competența Curții Constituționale;
b) există o hotărâre/decizie a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate din perspectiva acelorași critici de neconstituționalitate și sesizarea nu poate schimba practicile jurisprudențiale;
c) normele contestate au fost modificate sau abrogate, cu excepția cazului în care acestea continuă să producă efecte asupra autorului excepției de neconstituționalitate;
d) autorul ridică o problemă de interpretare și de aplicare a legilor organice și ordinare;

e) obiectul sesizării excedează competenței subiectului sesizării;

f) este vădit neîntemeiată.

Totodată, în cazul excepțiilor de neconstituționalitate legea stabilește temeiuri suplimentare, când acestea sunt declarare inadmisibile:

a) obiectul excepției de neconstituționalitate nu face parte din categoria actelor enumerate la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

b) excepția de neconstituționalitate este ridicată de către o persoană terță, care nu este parte la proces, sau de reprezentantul acesteia;

c) prevederile contestate nu urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu a fost constatată incidența vreunui drept fundamental.

Spre deosebire de etapa examinării admisibilității, care are loc fără participarea părților, sesizările acceptate pentru examinare în fond sunt examinate în ședință publică, în conformitate cu normele regulamentare stabilite.

B.REÎNNOIREA COMPONENȚEI CURȚII CONSTITUȚIONALE

Conform articolului 136 din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională este compusă din șase judecători, numiți pentru un mandat de șase ani. La 16 august 2025, mandatele a cinci judecători constituționali s-au încheiat, fapt ce a determinat declanșarea procedurii de desemnare a noilor judecători constituționali.

Potrivit cadrului normativ în vigoare, funcția de judecător al Curții Constituționale poate fi exercitată de o persoană cu reputație ireproșabilă, având cetățenia Republicii Moldova și domiciliu stabil în țară. Candidatul trebuie să dețină pregătire juridică superioară, să manifeste competență profesională înaltă și să aibă o experiență de cel puțin 15 ani în domeniul juridic, în învățământul juridic superior sau în activitatea științifică de profil. De asemenea, persoana propusă pentru numire trebuie să aibă vârsta mai mică de 65 de ani la momentul accederii în funcție.

Pentru a asigura continuitatea activității instituționale, cu trei luni înainte de expirarea mandatului unui judecător, autoritatea care l-a desemnat, și anume Parlamentul, Guvernul sau Consiliul Superior al Magistraturii, inițiază procedura de selectare a unui nou candidat. Această procedură poate fi declanșată din oficiu sau în urma notificării scrise din partea Președintelui Curții Constituționale.

Numirea noului judecător trebuie efectuată până la expirarea mandatului celui aflat în exercițiu, cu respectarea tuturor criteriilor legale de eligibilitate.

Acceptarea funcției de judecător al Curții Constituționale se face numai cu acordul scris al candidatului. În situația în care persoana desemnată ocupă o funcție incompatibilă sau este membră a unui partid politic, aceasta trebuie să își asume angajamentul de a demisiona din funcția respectivă sau de a fi suspendată și de a renunța la calitatea de membru de partid, până la data depunerii jurământului.

Totodată, nu poate fi numită în funcția de judecător al Curții Constituționale o persoană față de care există interdicția de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică, stabilită printr-un act definitiv.

Aceste criterii de eligibilitate confirmă importanța deosebită a funcției de judecător constituțional, contribuind la consolidarea profesionalismului, imparțialității și integrității în activitatea Curții Constituționale, instituție fundamentală în garantarea supremației Constituției și a principiilor statului de drept.

În data de 16 august 2025 au încetat mandatele următorilor judecători constituționali: dna Domnica Manole, dl Nicolae Roșca, dna Liuba Șova, dl Serghei Țurcan și dl Vladimir Țurcan.

În conformitate cu prevederile legale privind desemnarea și numirea judecătorilor constituționali, la data de 17 august 2025 a avut loc ceremonia de depunere a jurământului de către noii judecători constituționali, desemnați de autoritățile competente. Astfel, în funcția de judecător constituțional au fost numiți:

- doamna Domnica MANOLE, prin hotărârea Guvernului Republicii Moldova;
- domnul Sergiu LITVINENCO, prin hotărârea Guvernului Republicii Moldova;
- doamna Liuba ȘOVA, prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova;
- domnul Nicolae ROȘCA, prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova;
- domnul Ion MALANCIUC, prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii.

Pe 17 august 2025, dna Domnica Manole a fost aleasă de Plenul Curții Constituționale în funcția de Președinte al Curții.

Începând cu această dată, Plenul Curții Constituționale își desfășoară activitatea într-o componență reînnoită, după cum urmează:

1. Dna Domnica MANOLE, Președinte,
2. Dl Sergiu LITVINENCO,
3. Dl Ion MALANCIUC,
4. Dna Viorica PUICA,
5. Dl Nicolae ROȘCA,
6. Dna Liuba ȘOVA.

Noua componență a Plenului vine să contribuie la întărirea capacității Curții Constituționale de a răspunde provocărilor constituționale actuale, de a garanta protecția drepturilor fundamentale și de a promova valorile democratice și principiile statului de drept în Republica Moldova.

C. ACTELE EMISE DE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la Curtea Constituțională, activitatea jurisdicțională a Curții se realizează prin adoptarea hotărârilor, deciziilor, emiterea avizelor și adreselor. Aceste acte reflectă exercitarea atribuțiilor constituționale ale Curții și contribuie la consolidarea ordinii juridice, la protecția principiilor fundamentale consacrate în Constituție și la asigurarea echilibrului între puterile statului.

Hotărârile Curții Constituționale reprezintă forma principală de exercitare a jurisdicției constituționale. Prin hotărâri, Curtea se pronunță asupra constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și asupra tratatelor internaționale la care Republica Moldova intenționează să devină parte. Totodată, Curtea interpretează Constituția, confirmă rezultatele referendumurilor republicane, alegerilor parlamentare și prezidențiale, soluționează excepțiile de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești, se pronunță asupra constituționalității partidelor politice și aprobă raportul anual privind exercitarea jurisdicției constituționale. Hotărârile Curții sunt motivate și se adoptă, de regulă, în termen de 45 de zile calendaristice de la desfășurarea ședinței publice.

Avizele Curții Constituționale se emit în cazurile expres prevăzute de Constituție și de lege, atunci când Curtea este chemată să se pronunțe asupra circumstanțelor de ordin constituțional. Astfel, Curtea emite avize privind inițiativele de revizuire a Constituției, dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova, interimatul funcției de Președinte, precum și în alte situații care intră în sfera sa de competență.

Deciziile Curții Constituționale sunt adoptate în toate cazurile în care nu este necesară adoptarea unei hotărâri sau emiterea unui aviz. Acestea pot viza aspecte procedurale, administrative sau alte chestiuni ce țin de competența Curții.

Adresele Curții Constituționale sunt acte prin care Curtea atrage atenția autorităților publice competente asupra existenței unor lacune legislative constatate în procesul de examinare a cauzelor. Prin intermediul adreselor, Curtea contribuie la perfecționarea cadrului normativ și la asigurarea conformității legislației cu prevederile Constituției.

Prin ansamblul acestor acte, Curtea Constituțională își îndeplinește rolul de garant al supremației Constituției, de asigurare a ordinii constituționale și de protejare a valorilor fundamentale ale statului de drept.

D. SUBIECȚII CU DREPT DE SESIZARE A CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pe parcursul anului de referință, Curtea Constituțională a fost sesizată de către autoritățile și instituțiile competente, învestite prin lege cu dreptul de sesizare. Potrivit articolului 25 din Legea nr. 74 cu privire la Curtea Constituțională, acest drept aparține unui număr limitat de subiecți constituționali și unor instituții care dețin competențe esențiale în domeniul justiției, administrației publice și protecției drepturilor fundamentale ale omului.

Cadrul normativ consacră acest mecanism ca o garanție a respectării principiului supremației Constituției, oferind posibilitatea intervenției Curții în situațiile care reclamă verificarea conformității actelor normative cu Legea Supremă, interpretarea normelor constituționale sau soluționarea altor probleme de ordin constituțional.

Exercitarea dreptului de sesizare de către autoritățile abilitate reflectă atât gradul de responsabilitate instituțională în asigurarea respectării principiilor statului de drept, cât și funcționarea mecanismelor de echilibru și control între puterile statului.

Astfel, în conformitate cu legislația în vigoare, au dreptul de a sesiza Curtea Constituțională:

- Președintele Republicii Moldova;
- Guvernul;
- ministrul Justiției;
- Consiliul Superior al Magistraturii;
- judecătorii și completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor;
- Consiliul Superior al Procurorilor;
- Procurorul General;
- deputații în Parlament;
- Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;
- consiliile unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și al doilea, precum și Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauz-Yeri), în cazurile care vizează controlul constituționalității actelor legislative și executive sau al tratatelor internaționale înainte de intrarea lor în vigoare, atunci când acestea contravin principiilor autonomiei locale consacrate la articolele 109 și 111 din Constituție.

Exercitarea acestui drept se realizează în limitele competențelor atribuite fiecărui subiect, cu respectarea excepțiilor prevăzute expres de lege. Astfel:

- sesizările privind revizuirea Constituției pot fi formulate doar de subiecții indicați la articolul 141 din Constituție;
- sesizările referitoare la constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului pot fi depuse exclusiv de Președintele Republicii Moldova;
- sesizările privind constatarea circumstanțelor de demitere sau interimat al funcției de Președinte al Republicii Moldova se inițiază în temeiul unei hotărâri a Parlamentului;
- sesizările privind constituționalitatea unui partid politic pot fi înaintate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, ministrul Justiției sau Procurorul General;
- excepțiile de neconstituționalitate pot fi ridicate doar de instanțele de judecată menționate la alineatul (1) litera e) art. 25 din Legea nr. 74.

În ceea ce privește aspectele electorale:

- rezultatele referendumului republican, ale alegerii Parlamentului și ale alegerii Președintelui Republicii Moldova se confirmă pe baza raportului Comisiei Electorale Centrale;
- materialele referitoare la declararea candidatului supleant în calitate de deputat în Parlament sunt prezentate de către Comisia Electorală Centrală.

Acest cadru normativ asigură un mecanism clar și echilibrat de sesizare a Curții Constituționale, garantând respectarea principiilor separației puterilor în stat și al supremației Constituției.

TITLUL II
ACTIVITATEA JURISDICȚIONALĂ

A. APRECIEREA CURȚII DEDUSĂ DIN HOTĂRÂRILE PRONUNȚATE

Pe parcursul anului 2025, Curtea Constituțională a pronunțat 16 hotărâri, contribuind astfel la consolidarea și dezvoltarea jurisprudenței constituționale naționale. Prin deciziile sale, Curtea a abordat o serie de probleme de importanță majoră, atât cu impact juridic, cât și cu impact social, vizând domenii diverse – de la protecția drepturilor fundamentale și garantarea independenței justiției până la reglementarea unor aspecte economice și administrative.

În exercițiul competențelor sale, Curtea s-a pronunțat, între altele, asupra următoarelor aspecte:

a) evaluarea extraordinară a judecătorilor și a procurorilor;

b) regimul incompatibilităților aplicabile inspectorilor de muncă;

c) procedura de selectare a candidaților pentru funcțiile de procuror-șef și de procuror al Procuraturii UTA Găgăuzia;

d) întreruperea cursului prescripției răspunderii penale;

e) suspendarea licenței pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale;

f) remunerația compensatorie aferentă copiei private;

g) creanța creditorului față de debitorii solidari insolvabili;

h) plafonarea despăgubirilor acordate de angajator în cazul concedierii ilegale a salariatului;

i) aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate la detenție pe viață;

j) interdicția citării și audierii ca martor a unei persoane împotriva căreia există probe privind implicarea în infracțiunea investigată;

k) limitarea exercițiului dreptului de proprietate asupra armelor;

l) confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova;

m) condițiile speciale privind circuitul medicamentelor care conțin steroizi anabolizanți și androgeni.

Prin aceste hotărâri, Curtea a reafirmat rolul său esențial de garant al supremației Constituției, contribuind la asigurarea echilibrului între puterile statului, la protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, precum și la consolidarea valorilor statului de drept în Republica Moldova.

1. Evaluarea extraordinară a judecătorilor și a procurorilor

Pe 16 ianuarie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 2 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și din Legea nr. 252 din 17 august 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.

Pentru consolidarea considerentelor acestei hotărâri, Curtea a cercetat în mod detaliat jurisprudența relevantă a Curții de la Strasbourg și multiplele avize ale Comisiei de la Veneția pentru procedura de *vetting* din Republica Moldova.

În cadrul examinării fondului sesizărilor, care au făcut obiectul hotărârii, Curtea a abordat șase chestiuni principale.

Așadar, Curtea a notat că judecătorii și procurorii care și-au dat demisia după 20 de zile de la notificarea despre inițierea evaluării nu mai pot beneficia de garanțiile sociale acordate în cazul unei demisii obișnuite. Aceștia sunt privați de indemnizația unică de concediere, de dreptul la pensia specială și de dreptul de a se angaja în funcțiile de demnitate publică.

Curtea a reținut că prevederile legale în discuție nu presupun, în sine, o încălcare a independenței judecătorilor sau a principiului separației puterilor. Această regulă stabilită de Parlament urmărește mai curând să asigure buna desfășurare a procedurii de evaluare, prin delimitarea subiecților care participă la procedura de evaluare de cei care nu participă ca urmare a depunerii cererii de demisie și prin evitarea risipei de resurse financiare necesare pentru demararea evaluărilor. Această regulă mai urmărește să asigure că participarea la procedura de evaluare reprezintă o chestiune voluntară a subiectului.

De asemenea, Curtea a observat că decizia legislatorului de a nu asimila Comisia de evaluare cu o autoritate publică în sensul Codului administrativ trebuie privită în contextul rolului acestei entități în procedura de evaluare. În linii generale, Comisia de evaluare întocmește un raport de evaluare, care nu produce vreun efect juridic în privința subiectului evaluat. Acesta este trimis Consiliului Superior al Magistraturii sau Consiliului Superior al Procurorilor, care au competența să-l accepte sau să-l respingă. Consiliile sunt cele care decid cu privire la promovarea sau nepromovarea judecătorilor și procurorilor. De altfel, așa cum a menționat Comisia de la Veneția într-o opinie a sa, Comisia de evaluare are competențe de investigare, iar raportul trimis către Consilii are caracter de recomandare.

Actele Consiliilor pot fi atacate în justiție. Prin urmare, Curtea a reținut că există suficiente garanții procedurale din perspectiva accesului la justiție și nu există vreo aparență de încălcare a articolului 20 din Constituție.

Autorii sesizărilor au afirmat neclaritatea unor texte din normele contestate. Unul dintre texte stabilește că Comisia de evaluare are obligația de a verifica dacă în ultimii zece ani subiectul evaluat a avut un comportament arbitrar sau dacă a emis acte arbitrare. Pentru a constata că actele emise de subiectul evaluat sunt arbitrare, Comisia de evaluare trebuie să stabilească întrunirea cumulativă a două condiții: a) actul emis este contrar normelor imperative ale legii și b) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit, anterior adoptării actului, că o decizie similară a fost contrară Convenției Europene a Drepturilor Omului. Pentru a elucida înțelesul textelor contestate, destinatarii pot avea în vedere inclusiv sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, într-o cauză împotriva Ucrainei, judecată în 2015, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană a considerat că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății". De asemenea, într-o cauză împotriva Turciei, judecată în 2021, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită" dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

Mai mult, Curtea a reținut că caracterul arbitrar al comportamentului sau al actelor emise de subiecții evaluați trebuie constatat printr-un standard de probă ridicat. Consiliile au obligația să constate că există o certitudine că actul emis contravine normelor imperative ale legii și că anterior adoptării acestui act Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că o decizie similară a fost contrară Convenției Europene a Drepturilor Omului. În plus, Comisia de evaluare se poate pronunța doar asupra încălcărilor regulilor de etică și conduită profesională, nu și asupra legalității hotărârilor respective.

Referitor la competența comisiilor de evaluare de a ține cont de averea, cheltuielile și veniturile persoanelor apropiate subiectului evaluării, Curtea a reținut caracterul intruziv al acesteia în viața privată a persoanelor apropiate subiectului evaluat. Competența urmărește realizarea unui obiectiv mai general al legislatorului de a asigura o verificare completă a integrității judecătorilor și procurorilor. O prevedere similară poate fi identificată în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. Curtea a considerat că prin stabilirea unei competențe similare pentru comisiile de evaluare legislatorul nu și-a depășit marja discreționară în acest domeniu, de vreme ce a urmărit asigurarea integrității funcționarilor publici de nivel înalt. Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că verificarea veniturilor și declarațiile soțului, ale partenerului sau ale altui membru al familiei funcționarului public atunci când se evaluează dacă funcționarul public respectă legile anticorupție reprezintă o măsură legitimă.

Din textul normei contestate rezultă că comisiile de evaluare trebuie să aprecieze situația individuală a subiectului evaluat din perspectiva îndeplinirii criteriilor de evaluare. Analiza situației financiare a persoanelor apropiate subiectului evaluării le permite comisiilor de evaluare să verifice integritatea financiară a acestuia dintr-o perspectivă mai largă, de exemplu, pentru a vedea dacă diferența dintre averea, cheltuielile și veniturile subiectului evaluării este justificată de veniturile soțului sau ale soției.

Legislatorul mai stabilește faptul că audierea candidaților se face în cadrul unei ședințe publice. La solicitarea motivată a subiectului evaluării, în interesele asigurării ordinii publice, protecției vieții private sau moralității, audierea sau o parte a acesteia poate avea loc într-o ședință care nu este publică. Cea care decide, în ultimă instanță, este Comisia de evaluare, care poate refuza solicitarea de a desfășura audierea sau o parte a acesteia într-o ședință care nu este publică doar dacă există motive temeinice. Într-o opinie a sa din 2023, Comisia de la Veneția a subliniat că o asemenea decizie a Comisiei ar trebui să se bazeze pe motive convingătoare și ar trebui supusă controlului Consiliului Superior al Magistraturii sau al Consiliului Superior al Procurorilor. Având în vedere nivelul deja scăzut al încrederii publice în sistemul judiciar din Republica Moldova, precum și mandatul și competențele extrem de largi ale Comisiei de evaluare, pot exista motive importante pentru o ședință care nu este publică, nu doar pentru a proteja interesele judecătorilor/procurorilor în cauză, ci și pentru a proteja imaginea publică a sistemului judiciar.

Curtea a ajuns la concluzia că textul legal contestat este constituțional în măsura în care, în cazul unui dezacord cu decizia Comisiei cu privire la audierea subiectului în ședință publică, subiectul evaluat o va putea contesta în fața Consiliului Superior al Magistraturii sau a Consiliului Superior al Procurorilor.

De asemenea, publicarea hotărârilor motivate ale Consiliilor pe pagina lor *web* oficială este constituțională în măsura în care va avea loc după expirarea termenului de contestare a acestor hotărâri sau, în cazul în care ele au fost atacate, după pronunțarea actului de jurisdicție corespunzător de către Curtea Supremă de Justiție.

În continuare, Curtea a observat că Constituția nu impune un standard de probă precis pe care Consiliul

Superior al Magistraturii să-l aplice la evaluarea judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție. Totuși, Curtea nu a putut trece cu vederea faptul că decizia de nepromovare a evaluării are repercusiuni serioase asupra reputației și carierei judecătorilor. Potrivit Comisiei de la Veneția, procedura de evaluare seamănă cu procedurile disciplinare. Efectul nepromovării evaluării, adică eliberarea din funcție, este același ca în cazul celor mai grave abateri disciplinare și în cazul aplicării unei pedepse accesorii care rezultă dintr-o condamnare penală pentru comiterea unor infracțiuni grave. Curtea a reținut că standardul de probă aplicabil trebuie să fie mai ridicat decât standardul „dubiilor serioase". Pentru a fi respectată Constituția, în procesul examinării rezultatelor evaluării, Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să țină cont de dovezile care confirmă comiterea de către subiectul evaluării a încălcărilor de ordin etic și financiar avute în vedere de lege.

Referitor la măsura eliberării din funcție a subiecților care nu au trecut evaluarea, Curtea a observat că evaluarea externă a integrității financiare și etice a procurorilor și judecătorilor are un caracter excepțional și face parte din reforma domeniului justiției. Această procedură urmărește să elimine din sistemul public judecătorii și procurorii lipsiți de integritate, să sporească încrederea cetățenilor în autoritatea judecătorească și în procuratură și a fost reglementată pentru că mecanismele obișnuite de evaluare erau ineficiente. În asemenea împrejurări, o reformă a sistemului de justiție care implică verificarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor în funcție răspunde unei „nevoi sociale imperioase".

Într-adevăr, Legile contestate prevăd o singură măsură aplicabilă subiectului evaluat în cazul nepromovării evaluării: eliberarea din funcție. Absența unei scale adecvate de sancțiuni pentru abaterile disciplinare poate fi incompatibilă cu principiul proporționalității. Totuși, Curtea nu poate să treacă cu vederea caracterul particular și excepțional al procedurii de evaluare a judecătorilor și procurorilor stabilit de Legile contestate. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că procedurile de verificare a integrității judecătorilor și a procurorilor au un caracter deosebit, în pofida asemănărilor pe care par să le aibă cu procedurile disciplinare obișnuite. Aceste proceduri au fost introduse ca răspuns la percepția publică a omniprezenței corupției în sistemul de justiție, pentru a-l purifica de elementele corupte și pentru a menține partea sănătoasă a sistemului. În circumstanțele excepționale care au precedat adoptarea Legii *vetting*-ului din Albania, Curtea Europeană a reținut că este conform cu spiritul procesului de evaluare să existe o scală mai limitată de sancțiuni în cazul în care o persoană nu îndeplinește unul dintre criteriile stabilite în Legea *vetting*-ului.

În continuare, Curtea a stabilit că sancțiunea eliberării din funcție a subiectului evaluat reprezintă o măsură proporțională prin raportare la gravitatea comportamentelor interzise de lege.

Curtea a analizat și interdicția aplicată subiecților care nu au trecut evaluarea de a exercita funcția de judecător, de procuror și alte funcții de demnitate publică un anumit număr de ani. Ea a reținut că interdicția urmărește să asigure integritatea funcției judiciare și încrederea publicului în sistemul justiției. Cu privire la caracterul proporțional al acestei interdicții, Curtea a subliniat că domeniul ei de aplicare vizează doar unele funcții din sectorul public care implică un standard înalt de integritate și un grad înalt de răspundere. Interdicția este proporțională cu situația care a determinat-o și nu aduce atingere existenței dreptului la muncă. Prevederea contestată nu-i împiedică pe subiecții care nu au trecut evaluarea să-și continue activitatea în domeniul juridic în funcții din sectorul privat sau în funcții din sectorul public, în afara celor menționate.

Referitor la lipsirea subiecților care nu au promovat evaluarea de dreptul la indemnizația unică de concediere, Curtea a observat că indemnizația în discuție se acordă judecătorilor și procurorilor în condițiile Legii cu privire la statutul judecătorului și ale Legii cu privire la Procuratură. Astfel, Curtea a notat că ambele legi condiționează plata indemnizației unice de concediere de „demisia onorabilă", în cazul judecătorilor, și de un comportament care „nu afectează prestigiul Procuraturii și reputația procurorilor", în cazul procurorilor. Astfel, subiecții care nu au trecut evaluarea și au fost eliberați din funcție în legătură cu aceasta nu mai întrunesc condițiile legale pentru a li se achita indemnizația unică de concediere.

De asemenea, Curtea a mai reținut că nepromovarea evaluării conduce la concluzia că subiectul evaluării nu îndeplinește sau încetează să mai îndeplinească condițiile legale prevăzute de legislația națională pentru acordarea pensiei speciale pe baza prevederilor contestate. Lipsirea subiecților care nu au promovat evaluarea de dreptul la pensie specială nu conduce la pierderea mijloacelor de existență, deoarece prevederile contestate le permit acestora să beneficieze de pensia pentru limită de vârstă, în condițiile generale stabilite de Legea privind sistemul public de pensii.

În concluzie, Curtea a *recunoscut constituționale*:

- articolul 3 alineatele (2) lit. b) și (3), textul „dacă a avut un comportament arbitrar sau a emis acte arbitrare" și textul „o decizie similară a fost contrară" din articolul 11 alin. (2) lit. a), articolul 17 alineatele (4) și (5) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023;

- articolul 3 alineatele (2) lit. c) și (4), articolul 4 alin. (4) teza I, textul „dacă a avut un comportament arbitrar sau a emis acte arbitrare" și textul „o decizie similară a fost contrară" din articolul 11 alin. (2) lit. a), alineatele (5) și (6) și articolul 18 alineatele (5) și (6) din Legea nr. 252 din 17 august 2023;

- articolul 17 alin. (2) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023, în măsura în care Consiliul Superior al Magistraturii în procesul examinării rezultatelor evaluării va ține cont de dovezile care confirmă comiterea de către subiectul evaluării a faptelor prevăzute la articolul 11 alin. (2) și (3) din aceeași Lege;

- textul „Comisia poate refuza solicitarea de a desfășura audierea sau o parte a acesteia în ședință închisă doar dacă există motive temeinice pentru aceasta." din articolul 16 alin. (3) al Legii nr. 252 din 17 august 2023, în măsura în care, în cazul unui dezacord cu decizia Comisiei cu privire la audierea subiectului în ședință publică, subiectul evaluat o va putea contesta în fața Consiliului Superior al Magistraturii sau a Consiliului Superior al Procurorilor;

- textul „se publică pe pagina web oficială a acestuia și" din articolul 18 alin. (4) din Legea nr. 252 din 17 august 2023, în măsura în care hotărârea motivată a Consiliului Superior al Magistraturii sau a Consiliului Superior al Procurorilor se publică pe pagina web oficială după expirarea termenului de contestare a acestei hotărâri sau, în cazul în care hotărârea respectivă a fost atacată, după pronunțarea actului de jurisdicție corespunzător de către Curtea Supremă de Justiție.

În rest, cerințele din sesizările examinate au fost declarate inadmisibile.

2. Incompatibilități pentru inspectorul de muncă

Pe 1 aprilie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 3 privind controlul constituționalității articolului 9^1 alin. (3) din Legea nr. 140 din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii.

Avocatul Poporului i-a solicitat Curții să verifice

constituționalitatea articolului 9[1] alin. (3) din Legea nr. 140 din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii. Acesta a afirmat că norma contestată limitează de o manieră disproporționată dreptul persoanei de acces într-o funcție publică și dreptul ei la muncă.

Curtea a notat că norma contestată interzice accesul în funcții de conducere sau de execuție în domeniul controlului privind respectarea legislației din domeniul muncii, securității și sănătății în muncă în cazul persoanelor care, în ultimii 5 ani, (*i*) au fondat servicii externe private de protecție și prevenire, societăți comerciale care prestează servicii de consultanță pentru afaceri și management sau orice alte servicii conexe, precum și (*ii*) au activat sau au avut un interes personal în cadrul acestora.

Astfel, Curtea a considerat că această interdicție reprezintă o ingerință în exercițiul dreptului de acces la o funcție publică și al dreptului la muncă, garantate de articolele 39 și 43 din Constituție. Pentru că dreptul de acces la o funcție publică și dreptul la muncă nu sunt drepturi absolute, Curtea a verificat dacă restrângerea acestora satisface condițiile articolului 54 alin. (2) din Constituție.

Referitor la respectarea standardului calității legii, Curtea a precizat că textul normei contestate este accesibil, clar și previzibil.

Referitor la legitimitatea scopurilor urmărite și la legătura rațională dintre acestea și prevederile normative contestate, Curtea a observat că alin. (3) din articolul 9[1] a fost introdus prin amendamentul unui deputat la Legea pentru modificarea unor acte normative (facilitarea activității mediului de afaceri) nr. 112 din 26 mai 2023. Amendamentul în discuție nu era însoțit de nicio argumentare privind necesitatea și scopul urmărit.

Totuși, Curtea a reținut că, citită în mod izolat, această interdicție urmărește să asigure imparțialitatea inspectorului de muncă, prevenind situațiile în care el ar putea favoriza entitățile cu care a avut o legătură personală sau profesională. Astfel, norma contestată își propune să elimine orice suspiciune de incompatibilitate și de conflict de interese, scop care corespunde cu scopul legitim al asigurării ordinii publice sau cu scopul legitim al prevenirii comiterii infracțiunilor.

Pe de altă parte, Curtea a notat că alineatele (1) și (2) ale articolului 9[1] din Legea privind Inspectoratul de Stat al Muncii îi permit inspectorului de muncă care se află în situația de incompatibilitate să o elimine în termen de o lună de la data apariției sale. Dacă nu elimină situația de incompatibilitate în acest termen, inspectorul de muncă este destituit din funcție. Astfel, legislatorul urmărește să excludă situațiile în care inspectorul de muncă ar deține funcții sau interese incompatibile prin caracterul lor.

Curtea a observat că din coroborarea dispozițiilor articolului 9[1] se evidențiază o neconcordanță între raționamentul coroborat al alineatelor (1) și (2) (stabilirea și înlăturarea eventualei incompatibilități) și interdicția de la alineatul (3) de a ocupa, *a priori*, funcția de inspector de muncă în cazul persoanei care în ultimii 5 ani a fondat, a activat sau a avut un anumit interes în cadrul entităților specificate la alin. (1). Așadar, prin această din urmă dispoziție, legislatorul interzice accesul persoanei la funcția de inspector de muncă doar pentru faptul că anterior a activat într-un anumit domeniu. Această interdicție operează în pofida faptului că activitatea anterioară ar demonstra o experiență notabilă a candidatului la funcția publică, iar soluționarea incompatibilității ar fi o măsură adecvată și suficientă și nu ar prejudicia prestigiul funcției publice.

Urmărind scopul asigurării imparțialității inspectorului de muncă, legislatorul a stabilit, pe de o parte, incompatibilitățile acestuia, acordându-i un termen de o lună pentru a le înlătura, iar pe de altă parte, a interzis persoanei care în ultimii 5 ani s-a aflat în aceeași situație de incompatibilitate să activeze în calitate de inspector de muncă. Așadar, Curtea a considerat că aceasta lipsă de coerență din partea legislatorului nu satisface condiția existenței unei legături raționale între măsura limitativă a exercițiului drepturilor de acces la o funcție publică și la muncă și scopul legitim al asigurării integrității inspectorului de muncă.

Având în vedere lipsa unei legături raționale între alineatul (3) și scopul legitim al asigurării integrității inspectorului de muncă, care poate fi dedus din interpretarea sistemică a articolului 9[1], Curtea a constatat că articolul 9[1] alin. (3) din Legea privind Inspectoratul de Stat al Munci este contrar articolelor 39, 43 și 54 din Constituție.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea *a declarat neconstituțional* articolul 9[1] alin. (3) din Legea nr. 140 din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii.

La această hotărâre judecătoarea Liuba Șova a expus o opinie separată, în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și al articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale.

3. Selectarea candidaților pentru funcțiile de procuror-șef și de procuror al Procuraturii UTA Găgăuzia

La 14 aprilie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 4 privind controlul constituționalității articolului 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei și a articolelor 25 alin. (3) și 26 din Legea cu privire la Procuratură.

La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională de către Procurorul General al Republicii Moldova. Autorul sesizării i-a solicitat Curții să verifice constituționalitatea articolului 21 din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei și a articolelor 25 alin. (3) și 26 din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură. Normele contestate prevăd competența Adunării Populare a Găgăuziei să propună Consiliului Superior al Procurorilor candidați pentru funcția de procuror și procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia.

Autorul sesizării a considerat că Constituția nu autorizează Adunarea Populară să propună candidați pentru funcțiile respective și că această competență a Adunării afectează principiul autonomiei Procuraturii și competența Consiliului Superior al Procurorilor în domeniul numirii procurorilor în funcție.

Din analiza condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, Curtea a constatat incidența articolelor 111 alin. (1), 124 alin. (1), 125 alin. (3) și 125[1] alineatele (1) și (3) din Constituție.

(i) Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 124 alin. (1) din Constituție

Curtea a reținut că Constituția Republicii Moldova reglementează modul de organizare și de funcționare a puterii în stat. Legea Fundamentală stabilește autoritățile publice antrenate în exercitarea puterii de stat, fixând statutul lor constituțional, modul de constituire, competența, modul de exercitare a atribuțiilor etc. Constituția face deosebire între autoritățile publice politice și autoritățile publice care trebuie să beneficieze de independență față de politic. În cazul Procuraturii, Constituția prevede că această instituție publică este autonomă în cadrul autorității judecătorești (articolul 124 alin. (1)). Curtea a constatat că puterea legislativă și puterea executivă nu participă la numirea procurorilor în funcție. Această atribuție este realizată de Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor (articolul 125 alin. (3)). Potrivit Constituției, odată numiți în funcție, procurorii trebuie să activeze în mod independent și imparțial, iar îndeplinirea acestei obligații

este asigurată de către Consiliul Superior al Procurorilor, care este, de asemenea, o autoritate independentă de puterea executivă și puterea legislativă (articolul 125[1] alin. (1)). Prin urmare, autonomia Procuraturii se manifestă prin independența organizațională și funcțională a acesteia în raport cu puterea legislativă și cu cea executivă, precum și în raport cu autoritățile publice locale.

Curtea a reținut rolul important al Procuraturii, în sistemul autorităților statului, în protecția libertății persoanei și în asigurarea funcționării sistemului justiției penale în mod independent și imparțial. Procuratura trebuie să fie protejată de ingerințe sau influențe necorespunzătoare. Așadar, Curtea a conchis că buna-funcționare a activității procurorului și garantarea imparțialității și obiectivității exercițiului atribuțiilor sale sunt deosebit de importante.

Curtea a observat că articolul 26 alineatele (1) și (3) din Legea cu privire la Procuratură prevede că Adunarea Populară a Găgăuziei selectează candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia pe baza unui concurs public și propune candidatura selectată Consiliului Superior al Procurorilor. Articolul 25 alin. (3) din Lege prevede termenele în care Adunarea Populară trebuie să propună candidatul în situația expirării mandatului sau a vacanței funcției. Consiliul trebuie să verifice dacă a fost respectată procedura de selectare a candidatului și dacă candidatul corespunde condițiilor și criteriilor prevăzute de lege și de regulamentul Consiliului (articolul 26 alin. (4) din Lege). În caz afirmativ, Consiliul trebuie să-i propună Procurorului General numirea în funcție a candidatului propus de Adunarea Populară, iar în caz negativ, Consiliul poate respinge în mod motivat candidatura propusă de Adunare (articolul 26 alineatele (4) și (5) din Lege). Totuși, Adunarea Populară poate propune în mod repetat același candidat cu votul a 2/3 din membrii săi. În aceste circumstanțe, Consiliul poate respinge candidatura propusă în mod repetat dacă constată încălcări de procedură sau nerespectarea unor condiții ori criterii de către candidat. În aceste condiții, Adunarea Populară trebuie să organizeze un nou concurs (articolul 26 alineatele (5) și (6) din Lege).

Analizând normele contestate, Curtea a reținut că articolul 124 alin. (1) din Constituție îl obligă pe legislator să se asigure că procedura de numire în funcție a procurorilor conține suficiente garanții apte să realizeze principiul autonomiei Procuraturii. De asemenea, această procedură trebuie să asigure că procurorii numiți în funcție vor activa în mod independent și imparțial.

Curtea a constatat că prin obligarea Adunării Populare a Găgăuziei să organizeze concursul și prin cerința aprecierii candidaților pe baza regulamentului adoptat de Consiliul Superior al Procurorilor legislatorul a limitat, aparent, rolul Adunării în procedura de selectare a candidatului pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia. Totuși, Curtea a reținut că aceste limitări nu înlătură caracterul de autoritate publică locală politică al Adunării Populare. Mai mult, Curtea a observat că concursul organizat se desfășoară în conformitate cu procedura stabilită și adoptată de către Adunare (a se vedea articolul 26 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură).

Curtea a reținut că la reglementarea competenței Adunării Populare a Găgăuziei de a propune candidați pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia legislatorul trebuia să aibă în vedere rolul important al procurorilor în apărarea societății împotriva impunității și că aceștia acționează ca gardieni ai justiției (a se vedea HCC nr. 12 din 8 august 2023, § 74).

În exercițiul acestor atribuții, Codul de procedură penală îi solicită procurorului să acționeze cu imparțialitate și obiectivitate, în special atunci când decide dacă va intenta o urmărire penală și pe baza căror acuzații, dacă va renunța parțial sau total la învinuire, atât la etapa urmăririi penale, cât și la etapa judecării cauzei în fond. Mai mult, legislatorul trebuia să aibă în vedere că procurorii beneficiază de independență procesuală, care le oferă posibilitatea de a lua decizii în mod independent și unipersonal în cauzele pe care le gestionează. Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale (a se vedea HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 40; HCC nr. 12 din 8 august 2023, § 72).

Din această perspectivă, Curtea a reținut că implicarea Adunării Populare, în calitate de organ reprezentativ local al UTA Găgăuzia, în procedura de numire în funcție a procurorilor contravine autonomiei instituționale a Procuraturii, garantate de articolul 124 alin. (1) din Constituție.

(ii) Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 125 alin. (3) și 125[1] alin. (1) și (3) din Constituție

Curtea a reținut că articolul 125 alin. (3) din Constituție prevede că procurorii sunt numiți în funcție de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. Articolul 125[1] alineatele (1) și (3) din Constituție prevede competența exclusivă a Consiliului Superior al Procurorilor de a propune numirea în funcție a procurorilor și rolul Consiliului de garant al independenței și imparțialității procurorilor.

În jurisprudența sa, Curtea a subliniat importanța respectării competenței Consiliului Superior al Procurorilor în procedurile de numire în funcție a procurorilor. Astfel, fiind sesizată să verifice dacă competența unei Comisii instituite de Ministerul Justiției de a propune candidați pentru funcția de Procuror General afecta competența Consiliului Superior al Procurorilor, Curtea a constatat că, într-un final, Consiliul era obligat să selecteze un candidat din lista întocmită de Comisie. În acest sens, Curtea a notat că atât timp cât Consiliul nu poate selecta o candidatură din afara listei de candidați preselectați de Comisie, se poate afirma că aceasta din urmă intervine în mod substanțial în mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. Curtea a reținut că Constituția abilitează Parlamentul să definească, printr-o lege, procedurile generale care trebuie urmate de Consiliul Superior al Procurorilor. Pe de altă parte, Consiliul Superior al Procurorilor are un rol constituțional care nu trebuie uzurpat de către Parlament. Consiliul ar trebui să urmeze legea, iar legislatorul ar trebui să nu-și depășească competența de legiferare pentru a împiedica Consiliul Superior al Procurorilor să-și exercite mandatul constituțional (a se vedea HCC nr. 13 din 21 mai 2020, §§ 80-81).

În această cauză, chiar dacă normele contestate prevăd că Consiliul Superior al Procurorilor decide în final dacă îi propune Procurorului General numirea în funcție a candidatului selectat de Adunarea Populară a Găgăuziei, articolul 26 alin. (6) din Legea cu privire la Procuratură îi permitea Adunării Populare să propună în mod repetat candidatul respins sau să organizeze un nou concurs. De fapt, normele contestate obligau Consiliul Superior al Procurorilor să examineze doar candidații propuși de Adunarea Populară, fără a avea posibilitatea să organizeze în mod autonom concursul și să propună numirea în funcție a candidatului ales.

De asemenea, Curtea a avut în vedere și faptul că în cazul expirării mandatului sau al vacanței funcției de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, articolul 25 alin. (3) din Legea cu privire la Procuratură îi permitea doar Adunării Populare să propună Consiliului Superior al Procurorilor un nou candidat. Pe de altă parte, până la numirea în funcție a unui nou procuror-șef, articolul 27[1] din Lege prevede că Procurorul General trebuie să numească în funcție un procuror-șef interimar, care trebuie aprobat de Consiliul Superior al

Procurorilor la prima sa ședință. De asemenea, articolul 27[1] alin. (4) din Lege prevede că interimatul durează până la ocuparea funcției. Astfel, Curtea a reținut că competența exclusivă a Adunării Populare de a propune candidați pentru funcția de procuror-șef împreună cu lipsa unei perioade maxime a interimatului pentru funcția respectivă pot conduce la prelungirea îndelungată a interimatului funcției respective din cauza lipsei unei decizii politice în cadrul Adunării pe marginea candidaturii. Această situație afectează în mod semnificativ competența constituțională a Consiliului Superior al Procurorilor în domeniul numirii procurorilor în funcție.

(iii) Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 111 alin. (1) din Constituție

Curtea a reținut că, potrivit articolului 1 alin. (1) din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran, independent, unitar și indivizibil. În această logică, autonomia Găgăuziei, reglementată la articolul 111 din Constituție, este o autonomie locală specială, circumscrisă limitelor stabilite de Legea Supremă.

Articolul 111 alin. (1) recunoaște Găgăuziei calitatea de unitate teritorială autonomă cu statut special, având competența de a soluționa de sine stătător, în limitele Constituției, problemele cu caracter politic, economic și cultural, în interesul întregii populații. Prin urmare, competențele organelor reprezentative ale Găgăuziei - inclusiv Adunarea Populară - trebuie interpretate restrictiv, prin raportare la natura și obiectul autonomiei locale, și nu în sensul extinderii lor asupra instituțiilor naționale de rang constituțional, precum Procuratura.

Curtea a subliniat că articolul 124 alin. (1) din Constituție califică Procuratura drept o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, parte a unei autorități constituționale naționale, care nu poate fi supusă autorităților locale sau politice. Prin urmare, numirea procurorilor nu poate constitui o atribuție legitimă a unei autorități reprezentative locale, nici măcar în cadrul unei autonomii speciale.

Mai mult, articolul 7 din Legea cu privire la Procuratură prevede expres că Procuratura este un sistem unitar, cuprinzând Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și cele specializate. Procuratura UTA Găgăuzia reprezintă o procuratură teritorială, parte a acestei structuri unitare, nu o entitate distinctă sau separată, iar procurorii care activează în acest cadru au statut național.

Curtea a subliniat că orice competență a autorităților publice locale trebuie exercitată în conformitate cu Constituția, în special cu respectarea principiului statului unitar. Competența Adunării Populare a Găgăuziei de a selecta candidați pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia sau de a interveni în numirea procurorilor ierarhic inferiori nu se încadrează în limitele competențelor administrației publice locale și nici ale unității teritoriale autonome cu statut special (politică, economică și culturală), ci implică o ingerință directă într-o competență rezervată exclusiv autorităților constituționale naționale. Prin urmare, normele contestate depășesc cadrul constituțional stabilit de articolul 111 alin. (1) din Constituție.

Raționamentele de mai sus sunt valabile și în cazul articolului 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei.

Din acest motiv, Curtea a conchis că articolele 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei și 25 alin. (3) și 26 din Legea cu privire la Procuratură contravin articolelor 111 alin. (1), 124 alin. (1), 125 alin. (3) și 125[1] alineatele (1) și (3) din Constituție.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea a declarat neconstituționale articolele 21 din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei și 25 alin. (3) și 26 din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură.

4. Întreruperea prescripției tragerii la răspundere penală

La 16 aprilie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 5 privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024.

La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, ridicate din oficiu de instanța de judecată.

Autorul excepțiilor a susținut că prevederile contestate obligă instanța de judecată să constate întreruperea prescripției de tragere la răspundere penală a inculpatului atunci când acesta a comis o infracțiune nouă, deși nu este pronunțată o hotărâre definitivă pe marginea acestei fapte. Autorul afirmă că până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive operează prezumția nevinovăției persoanei acuzate.

Autorul a pretins că pentru respectarea prezumției nevinovăției în contextul normei contestate judecătorul ar trebui să aștepte pronunțarea unei hotărâri definitive în cazul infracțiunii comise mai recent și să se pronunțe ulterior cu privire la împlinirea sau la întreruperea termenului de prescripție. Totodată, autorul a menționat că această soluție ar încălca dreptul părții vătămate de a avea parte de o examinare a procesului penal într-un termen rezonabil.

Curtea a reținut că aspectele de drept prezentate în sesizări în raport cu articolul 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, reclamă o analiză complexă în fond prin prisma articolului 21 din Constituție.

Curtea a menționat că articolul 21 din Constituție garantează principiul prezumției de nevinovăție, potrivit căruia orice persoană acuzată de comiterea unui delict este prezumată nevinovată până atunci când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Curtea a notat că, din punct de vedere al naturii juridice, prescripția tragerii la răspundere penală constituie o cauză extinctivă de liberare de răspundere penală, care este determinată de trecerea timpului. Pe de o parte, prescripția impune un termen de decădere pentru organele judiciare din perspectiva tragerii la răspundere penală a persoanelor care comit infracțiuni, iar pe de altă parte, acest termen este apreciat de legislator ca fiind suficient de mare pentru ca societatea să uite faptele incriminate săvârșite și efectele acestora, ca urmare a diminuării treptate a impactului lor asupra relațiilor sociale.

Prerogativa statului de a trage la răspundere penală persoanele care comit infracțiuni nu mai poate fi pusă în operă dacă această acțiune nu este efectuată într-un anumit interval de timp. Astfel, prescripția răspunderii penale poate fi calificată drept o formă de sancționare a pasivității organelor statului.

Legislatorul a stabilit termene de prescripție a tragerii la răspundere penală în funcție de gravitatea infracțiunilor. Pentru liberarea de răspundere penală, termenul de prescripție trebuie să curgă fără intervenția vreunui act sau a unei circumstanțe de natură să readucă în conștiința publică fapta comisă.

Având în vedere că, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, legislatorul are competența de a reglementa infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora, Curtea menționează că acesta are și prerogativa de a stabili motivele de întrerupere a prescripției răspunderii penale pe baza unor considerente de politică penală, care au ca efect liberarea de răspundere penală.

Curtea a notat că instanțele de judecată au competența

de a stabili sensul textului de lege criticat prin simpla aplicare a regulilor de interpretare lingvistică și a principiilor incidente stabilite de Codul penal, pornind de la sensul textului criticat, în conformitate cu principiul prezumției nevinovăției.

De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Astfel, rolul decizional acordat instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor care persistă cu ocazia interpretării normelor.

Curtea a notat că dacă în procesul judecării cauzei se atestă dificultăți la aplicarea normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată îi poate solicita Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea părților, emiterea unui aviz consultativ cu privire la aplicarea legislației. Avizul consultativ poate fi solicitat de către instanța de judecată care examinează cauza dacă (i) norma de drept urmează a fi aplicată în cauza examinată în instanța de judecată; (ii) lămurirea problemei de drept este determinantă pentru soluționarea cauzei și se referă la dificultăți de aplicare a normei de drept susceptibile de interpretări diferite și (iii) problema este nouă, interpretarea dată problemei de drept nu a fost explicată anterior de către Curtea Supremă de Justiție.

Din aceste considerente, Curtea a constatat că textul contestat nu afectează articolul 21 din Constituție, din perspectiva argumentelor invocate în sesizare.

Pornind de la cele menționate, Curtea a *recunoscut constituțional* textul „prescripția se va întrerupe dacă [...] persoana va săvârși o infracțiune" din articolul 60 alin. (4) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 136 din 6 iunie 2024.

La această hotărâre doi judecători constituționali au expus opinii separate. Opinia separată a judecătorului Vladimir Țurcan și opinia concordantă a judecătoarei Liuba Șova au fost formulate în temeiul articolelor 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 67 din Codul jurisdicției constituționale.

5. Suspendarea licenței pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale

La 16 aprilie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 6 privind excepția de neconstituționalitate a articolului V alin. (1) din Legea nr. 429 din 28 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative.

La originea cauzei s-a aflat sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului V alin. (1) din Legea nr. 429 din 28 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative.

Curtea a decis să examineze sesizarea în fond, prin prisma articolelor 46 și 54 din Constituție.

Curtea a observat că legislatorul a modificat Legea cu privire la gazele naturale și a pus în sarcina titularilor de licențe pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale următoarele obligații: (*i*) să dispună, [...] pe toată perioada valabilității licenței, de suma de 1 000 000 de lei; și (*ii*) persoanele care dețin astfel de licențe să fie avizate în mod pozitiv de Serviciul de Informații și Securitate și de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor sub aspectul riscurilor aferente securității statului, spălării banilor și finanțării terorismului. În cazul în care titularul de licență nu prezenta în termen documentele confirmative privind respectarea obligațiilor menționate, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică decidea suspendarea licenței până la îndeplinirea acestor cerințe.

Curtea a reținut că prevederile contestate făceau dependentă continuarea activității de furnizare a gazelor naturale de îndeplinirea unor condiții impuse de dispozițiile unei legi intrate în vigoare după obținerea licenței.

În analiza sa, Curtea a făcut trimitere la principiile generale privind protecția proprietății, deduse din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Pe baza acestor principii, garantate la nivel național de articolul 46 din Constituție, Curtea a examinat dacă prevederea contestată respectă standardul calității legii, dacă urmărește un scop legitim și dacă asigură un echilibru corect între interesele generale ale comunității și protecția dreptului de proprietate privată.

(i) Dacă normele contestate respectă standardul calității legii. Curtea a notat că prevederile supuse controlului constituționalității îndeplinesc condiția accesibilității, deoarece se regăsesc în Legea nr. 429/2023, publicată la 29 decembrie 2023 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. De asemenea, Curtea nu a constatat vreo incertitudine legată de claritatea și de previzibilitatea normelor contestate. Prin urmare, Curtea a reținut că prevederile legale analizate îndeplinesc exigențele calității legii.

(ii) Existența unui scop legitim și legătura rațională dintre acesta și prevederea contestată. Curtea a admis că prin impunerea unei cerințe de sustenabilitate financiară și a avizelor din partea autorităților relevante ale statului sub aspectul prevenirii riscurilor de spălare a banilor și finanțării terorismului dispozițiile contestate au urmărit realizarea mai multor scopuri legitime menționate în articolul 54 alin. (2) din Constituție, inclusiv asigurarea securității naționale, a bunăstării economice a țării și a drepturilor altor persoane.

(iii) Dacă normele contestate respectă un echilibru corect între interesele generale ale comunității și protecția dreptului de proprietate privată. Curtea a notat că condiția deținerii unui capital minim în mărime de 1 000 000 lei pentru continuarea desfășurării activității de furnizare a gazelor naturale urmărea să asigure viabilitatea financiară a solicitanților/titularilor de licențe pentru furnizarea gazelor naturale.

Cu referire la avizul pozitiv al Serviciului de Informații și Securitate și al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Curtea a notat că avizul autorităților speciale se circumscrie unor riscuri majore pentru economia și securitatea energetică a statului și, în acest sens, se limitează la prevenirea riscurilor la adresa securității naționale, a riscurilor de spălare a banilor ori de finanțare a terorismului. Având în vedere domeniul de aplicare limitat al avizului și remediile disponibile, Curtea nu a constatat caracterul disproporționat al măsurii în raport cu scopul urmărit.

Pornind de la cele menționate, Curtea a *recunoscut constituțional* articolul V alin. (1) din Legea nr. 429 din 28 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative.

6. Remunerația compensatorie pentru copia privată

La 10 iunie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 7 privind controlul de constituționalitate al unor prevederi din Legea nr. 230 din 28 iulie 2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

La originea cauzei se află sesizarea privind controlul de constituționalitate al articolelor 4 alin. (1) literele f), h), k) și n), 71 alin. (4), 74 alin. (5), ale textelor „sau" din articolul 83 alin. (1), „în mod separat" din articolul 83 alin. (2) și „în conformitate cu decizia de avizare emisă de AGEPI" din articolul 83 alin. (3), precum și al articolelor 84 alin. (1) literele f) și h), 84 alin. (5), 85 alineatele (2) și (4), 90 alin. (3), 91, 96 alin. (3), 103 alin. (5) lit. a), 106 alin. (3), 110 alin. (1), 118 alin. (1), 123 alineatele (2) și (5) și al Anexei din Legea nr. 230 din 28 iunie 2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

La etapa verificării admisibilității sesizării, Curtea a reținut spre examinare în fond doar capătul referitor la

controlul constituționalității articolului 71 alin. (4) și Anexei la Legea nr. 230 din 28 iunie 2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe. În acest context, autorul sesizării a subliniat caracterul incomplet al listei suporturilor, echipamentelor și dispozitivelor pentru care se încasează o remunerație compensatorie pentru copia privată.

Curtea a reținut că, potrivit articolului 11 lit. a) din Lege, autorul sau titularul dreptului de autor are dreptul patrimonial exclusiv să permită sau să interzică utilizarea operei sale, inclusiv prin reproducerea acesteia. Totodată, și titularii drepturilor conexe dețin un drept patrimonial exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea operei protejate. Astfel, Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe stabilește că interpretul are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea interpretării sau a execuției sale fixate (articolul 42 alin. (1) lit. b)), că producătorul de fonograme are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea prin orice mijloc și sub orice formă a propriilor fonograme (articolul 43 lit. a)), că producătorul de videograme are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea prin orice mijloc și sub orice formă a propriilor videograme (articolul 44 lit. a)) și că organizațiile de radiodifuziune și de televiziune au dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea prin orice mijloc și sub orice formă a propriilor emisiuni și servicii de programe de radiodifuziune sau de televiziune fixate pe orice fel de suport, indiferent dacă au fost transmise prin fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau satelit (articolul 45 alin. (1) lit. b)).

Totuși, articolul 56 din Lege stabilește câteva excepții de la dreptul de reproducere al titularilor drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, litera b) de la articolul 56 reglementează că sunt permise fără consimțământul autorului, al titularului dreptului de autor sau drepturilor conexe, cu plata unei remunerații compensatorii, reproducerile pe orice echipament sau suport material realizate de către o persoană fizică pentru uz personal și în scopuri care nu sunt direct sau indirect comerciale, în condițiile articolului 71 din Lege.

Potrivit articolului 71 alin. (3) și (4), remunerația compensatorie se achită de către persoanele fizice și juridice care importă sau produc echipamente și suporturi materiale utilizabile pentru efectuarea unor asemenea reproduceri. Lista echipamentelor și a suporturilor materiale pentru care se achită remunerația compensatorie pentru copia privată, identificată conform Nomenclaturii combinate a mărfurilor, aprobată prin Legea nr. 172/2014, este stabilită în anexa la Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe. Curtea a observat că anexa la Lege conține o listă limitată de 10 dispozitive și echipamente pentru care se achită remunerația compensatorie pentru copia privată. Orice alte echipamente, aparate sau suporturi de date care nu sunt incluse în anexă nu sunt supuse obligației de plată a compensației, chiar dacă pot fi utilizate pentru efectuarea de copii private.

În aceste condiții, având în vedere că dreptul de reproducere, prevăzut la articolele 11 lit. a), 42 alin. (1) lit. b), 43 lit. a), 44 lit. a) și 45 alin. (1) lit. b) din Lege, constituie o expresie a dreptului de proprietate intelectuală, Curtea a reținut că limitarea acestuia prin articolul 71 alin. (4) și Anexa la Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe reprezintă o ingerință în dreptul de proprietate, garantat de articolul 46 alin. (1) din Constituție.

Curtea a reținut că excepția privind copia privată le permite persoanelor fizice să realizeze copii ale operelor protejate pentru uz personal, fără a necesita o autorizare prealabilă din partea titularului dreptului de reproducere. Totuși, deoarece această excepție restricționează dreptul titularului de a controla copierea operei sale și de a obține beneficii de pe urma utilizării acesteia, ea generează un prejudiciu.

Curtea a observat că dreptul la reproducere, fiind un drept relativ, poate fi supus unor limitări, inclusiv excepției privind copia privată. Totuși, aplicarea acestei excepții presupune ca legislatorul să prevadă un mecanism de compensare echitabilă pentru titularii de drepturi. Prin urmare, Curtea a constatat că problema centrală în cauza examinată este identificarea echipamentelor utilizate cel mai frecvent pentru realizarea de copii private și verificarea includerii acestora în lista prevăzută în Anexa la Lege. O concluzie în această privință poate fi formulată doar pe baza unei analize a riscurilor de copiere asociate acestor echipamente și a modului în care acestea sunt utilizate de către consumatori.

Curtea a reținut că riscul de copiere este considerabil, mai ales în mediul digital, și că, având în vedere caracterul privat al acestor copii, exercitarea unui control eficient sau detectarea actelor de copiere este extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă. Din acest motiv, Curtea a constatat că instituirea unor prezumții relative privind copia privată de către legislator este justificată. În acest context, în cauza *Amazon.com International Sales și alții*, C-521/11, 11 iulie 2013, § 51, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut că sistemele de remunerare pentru copia privată sunt, în mod inevitabil, imperfecte pentru majoritatea suporturilor de înregistrare. Această imperfecțiune derivă din imposibilitatea practică de a determina cu exactitate ce operă a fost copiată, de către cine și pe ce suport. În acest sens, Curtea de Justiție a precizat că simpla capacitate tehnică a dispozitivelor de a realiza copii este suficientă pentru a justifica aplicarea redevenței pentru copia privată. Această concluzie se bazează pe prezumția că utilizatorii beneficiază integral de funcțiile echipamentelor lor, inclusiv de cea de reproducere. Prezumția operează atât timp cât echipamentele respective sunt puse la dispoziția persoanelor fizice în calitate de utilizatori privați (a se vedea *Padawan*, C-467/08, 21 octombrie 2010, §§ 55 și 56).

Referitor la practicile utilizatorilor privind echipamentele care permit realizarea de copii private, în concluziile sale prezentate la 23 septembrie 2021, în cauza *Austro-Mechana v. Strato AG*, C-433/20, Avocatul General a remarcat că comportamentul utilizatorilor este în continuă schimbare. Astfel, într-o cauză privind practicile utilizatorilor din Austria, acesta a constatat că majoritatea copiilor private sunt realizate pe dispozitive precum telefoanele *smart* și tabletele, utilizate frecvent împreună cu servicii de stocare în *cloud*. De asemenea, domnia sa a observat o scădere a vânzărilor de suporturi fizice, cu excepția telefoanelor mobile, și o tendință crescătoare de utilizare a serviciilor *cloud* pentru realizarea copiilor private și/sau pentru *streaming* (a se vedea § 68 din concluzii). În acea cauză, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a acceptat, în principiu, constatările Avocatului General și a precizat că fiecare etapă a procesului de încărcare și descărcare a conținutului protejat prin drepturi de autor în *cloud* - de pe dispozitive sau suporturi precum telefoanele *smart* - constituie o reproducere a acelui conținut (a se vedea *Austro-Mechana*, C-433/20, 24 martie 2022, §§ 17 și 52).

În lumina acestor constatări, Curtea a apreciat că ele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în cauza examinată. Nu există niciun motiv pentru a considera că situația de față diferă semnificativ de cea analizată în cauzele respective. În acest context, Curtea a reținut că considerentele citate susțin unul dintre argumentele principale ale sesizării, și anume că reglementările contestate nu reușesc să țină pasul cu progresul tehnologic și nu includ toate echipamentele utilizate pentru realizarea de copii private. În consecință, multe echipamente rămân în afara schemei de compensare

pentru copia privată. Hotărârile analizate indică, în special, că numeroase dispozitive, precum *smart* TV-urile și serviciile *cloud*, sunt utilizate pentru stocarea și accesarea conținutului protejat. Totuși, acestea nu sunt incluse în schema remunerației compensatorii prevăzută de normele contestate.

Având în vedere aceste circumstanțe, Curtea a stabilit omisiunea articolului 71 alin. (4) și a Anexei la Legea nr. 230 din 28 iunie 2022 de a reglementa un mecanism de ajustare periodică a listei de echipamente supuse remunerației compensatorii, ținând cont de progresul tehnologic, de diversificarea constantă a mijloacelor de reproducere, precum și de alți factori relevanți care ar putea influența gama de echipamente, dispozitive și suporturi utilizate pentru realizarea copiilor private.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea *a declarat neconstituțională* omisiunea articolului 71 alin. (4) și a Anexei la Legea nr. 230 din 28 iunie 2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe de a reglementa un mecanism de ajustare periodică a listei de echipamente supuse remunerației compensatorii, ținând cont de progresul tehnologic, de diversificarea constantă a mijloacelor de reproducere, precum și de alți factori relevanți care ar putea influența gama de echipamente, dispozitive și suporturi utilizate pentru realizarea copiilor private.

7. Creanța unui creditor față de debitorii solidari insolvabili

La 24 iunie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 8 privind excepția de neconstituționalitate a textului „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri" din articolul 142 alin. (10) din Legea insolvabilității.

Curtea a observat că autoarea susține că norma contestată îi obligă pe debitorii solidari insolvabili să achite integral valoarea creanței față de creditor. Mai mult, această normă nu doar creează o premisă de favorizare a unuia dintre creditori de a obține de la debitorii solidari mai mult decât valoarea creanței pretinse, dar și interzice actualizarea tabelelor definitive ale creanțelor prin reducerea creanței care i-a fost distribuită acestuia sau pe care acesta le-a cesionat în mod legal. Așadar, deși stingerea parțială a creanței de către un debitor solidar conduce la reducerea creanței reale a creditorului, norma contestată nu permite reducerea creanței prevăzute în tabelul de creanțe până la achitarea integrală a acesteia. De asemenea, autoarea a menționat că norma contestată afectează grav drepturile sale în comparație cu creditorii care au creanțe parțial satisfăcute, deoarece la adunarea creditorilor votarea se face după principiul „un leu creanță validată este egală cu un vot". Prin urmare, un creditor va avea același număr de voturi pe tot parcursul procesului și va acționa cu capacitate deplină, chiar dacă creanța acestuia va fi diminuată treptat odată cu stingerea parțială a creanței. Așadar, un creditor majoritar va influența procedura de insolvabilitate dispunând de același număr de voturi pe tot parcursul procesului de insolvabilitate, chiar dacă creanța sa a fost stinsă parțial.

În această cauză, Curtea a observat că legislatorul național le-a recunoscut calitatea de creditor persoanelor fizice și juridice care dețin un drept de creanță asupra patrimoniului debitorului insolvabil și care, fie că sunt asigurați cu garanții reale (creditori garantați), fie că nu dețin astfel de garanții (creditori chirografari), sunt grupați în clase și ranguri. Creanțele recunoscute de administratorul insolvabilității/lichidator se includ în tabelul definitiv al creanțelor cu precizarea că sunt chirografare, garantate, sub condiție, scadente sau nescadente, cu menționarea creditorului, a sumei solicitate de acesta și a sumei acceptate de administrator. Creditorii persoanei insolvabile, în funcție de clasă și rang, sunt supuși unui tratament juridic egal, fără discriminări, pentru a suporta, în mod proporțional, eventualele prejudicii pe care le-ar putea provoca debitorul lor comun.

În pofida reglementărilor privind tratamentul egal, legislatorul a stabilit că, spre deosebire de alți creditori, creditorul căruia pentru aceeași prestație îi sunt datori debitori solidari va fi menținut în tabelele de creanțe ale debitorilor insolvabili cu suma inițială a creanței până ce „nu este pe deplin satisfăcut", chiar dacă, între timp, s-au făcut repartiții intermediare de către unul sau mai mulți debitori solidari sau creditorul însuși a cesionat parțial creanța către o altă persoană.

Din analiza comparativă a situației unui simplu creditor cu cea a creditorului care are debitori solidari, Curtea a reținut că norma contestată creează o situație favorabilă pentru creditorii care au debitori solidari. Acest avantaj se manifestă nu doar prin faptul că ei ar putea participa la ședințele adunării creditorilor și să voteze pentru chestiunile de pe ordinea de zi cu numărul inițial de voturi, chiar dacă creanța a fost parțial stinsă/cesionată, dar și prin faptul că ei au posibilitatea de a fi satisfăcuți în proporții ce depășesc valoarea totală a prestației din contul patrimoniului debitorilor solidari.

Curtea a notat că respectarea principiului egalității presupune acordarea acelorași avantaje tuturor persoanelor aflate în situații similare, cu excepția cazului în care se demonstrează că tratamentul diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Această condiție demonstrează că principiul egalității nu are în vedere interzicerea oricărui tratament diferențiat, ci doar a tratamentelor diferențiate nejustificate.

Așadar, Curtea a conchis că norma contestată avantajează creditorii unor obligații solidare în raport cu ceilalți creditori prin menținerea creanței la valoarea înscrisă inițial în tabelul de creanțe al fiecărui debitor insolvabil, chiar dacă acești creditori au fost parțial satisfăcuți de unul sau mai mulți debitori solidari și chiar dacă suma prestațiilor achitate depășește valoarea întregii creanțe. Mai mult, creditorul unei obligații solidare care și-a cesionat parțial creanța sau a fost satisfăcut parțial prin distribuții intermediare continuă să participe la adunarea creditorilor a fiecărui debitor solidar cu numărul de voturi pe care l-a avut în cadrul validării creanțelor, chiar dacă creanța lui s-a redus, pe când creanțele celorlalți creditori de aceeași clasă sau de același rang față de debitorul insolvabil vor fi ajustate la noile realități, reducându-li-se în mod proporțional și numărul de voturi pe care le au în cadrul adunării creditorilor.

Curtea a constatat că norma criticată instituie un tratament diferențiat între creditori și este lipsită de un scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

În lipsa unui scop legitim, Curtea a constatat o intruziune în dreptul de proprietate al creditorului, care nu îndeplinește condiția impusă de articolele 16 și 54 alin. (2) din Constituție. Prin urmare, textul „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri" din articolul 142 alin. (10) din Legea insolvabilității este neconstituțional.

Pornind de la cele menționate, Curtea a *declarat neconstituțional* textul „nicio reducere a sumei creanței prevăzute în tabelul de creanțe nu va fi făcută în vreunul dintre tabelele de creanțe ale debitorilor, până ce creditorul nu este pe deplin satisfăcut, în mijloace bănești sau în bunuri" din articolul 142 alin. (10) din Legea insolvabilității.

8. Plafonarea despăgubirii acordate de angajator în cazul concedierii ilegale a salariatului

La 22 iulie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 9 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii.

Autorii excepției au invocat că legislatorul a plafonat despăgubirile care pot fi acordate salariatului de către angajator în cazul eliberării nelegitime din serviciu. Această plafonare a fost instituită prin Legea nr. 243 din 28 iulie 2022. Astfel, dacă salariatul lipsește de la locul de muncă, ca urmare a eliberării din serviciu, o perioadă mai mare de 12 luni sau în cazul suportării unui prejudiciu mai mare, acesta nu va putea pretinde plata unei despăgubiri mai mari de 12 salarii medii lunare ale sale. Norma contestată împiedică instanța de judecată să aibă în vedere prejudiciul suportat de salariat și încurajează concedierile ilegale, de vreme ce angajatorul poate anticipa costurile în caz de plată a despăgubirilor. Autorii consideră că legislatorul nu a avut în vedere faptul că absența forțată de la locul de muncă, în situația reglementată de norma contestată, se datorează exclusiv culpei angajatorului.

Curtea a examinat sesizările din perspectiva articolelor 43 și 54 din Constituție.

Curtea a reținut că articolul 43 alin. (1) din Constituție prevede că orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului. Curtea a reținut că competența legislatorului în domeniul reglementării motivelor de încetare a raporturilor de muncă sau stabilirii mecanismelor de compensare a despăgubirilor în cazul concedierii ilegale a salariatului este limitată de exigențele articolului 43 din Constituție.

Constituția nu protejează dreptul salariatului la menținerea locului de muncă obținut, legislatorului, în baza articolului 72 alin. (3) lit. j) din Constituție, îi revine sarcina să reglementeze prin lege organică regimul general privind raporturile de muncă, inclusiv să prevadă mecanisme de protecție împotriva concedierilor ilegale. În acest domeniu, legislatorul trebuie să aibă în vedere interesele salariaților care urmăresc să fie restabiliți în situația anterioară concedierii ilegale, interesele angajatorilor care urmăresc să nu suporte consecințe disproporționate și interesul public de a asigura un mediu juridic adecvat relațiilor dintre salariați și angajatori, care să contribuie la crearea de condiții pentru creșterea calității vieții.

Potrivit articolului 24 din Carta Socială Europeană (revizuită), în vederea asigurării exercitării efective a dreptului la protecție în caz de concediere, părțile se angajează să recunoască (a) dreptul lucrătorilor de a nu fi concediați fără un motiv valabil legat de aptitudinea sau conduita acestora, sau de cerințele de funcționare a întreprinderii, a instituției sau a serviciului și (b) dreptul lucrătorilor concediați fără un motiv valabil la o indemnizație adecvată sau la o altă reparație corespunzătoare.

Calitatea legii – întrucât în argumentele prezentate în sesizări autorii s-au concentrat pe caracterul disproporționat al măsurii contestate, Curtea a reținut că textul contestat este formulat în mod clar.

Existența unui scop legitim și legătura rațională dintre acesta și prevederea contestată – potrivit Parlamentului, plafonarea despăgubirilor pentru eliberarea nelegitimă din serviciu urmărește să asigure examinarea litigiilor de muncă în termen de 30 de zile, așa cum prevede articolul 355 alin. (4) din Codul muncii, și, în același timp, să descurajeze cazurile în care salariații concediați ilegal tergiversează procesele judiciare. De asemenea, plafonarea despăgubirilor urmărește să protejeze dreptul de proprietate al angajatorului. Lipsa unui plafon al despăgubirilor ar conduce la situația în care angajatorul ar trebui să achite despăgubiri pentru întreaga perioadă de absență forțată de la locul de muncă a salariatului concediat ilegal.

Așa cum rezultă din argumentele Parlamentului, Curtea a constatat că norma contestată limitează dreptul la muncă al salariaților în favoarea respectării termenului legal de examinare a litigiilor de muncă și protejării dreptului de proprietate al angajatorilor.

Cu privire la existența unei legături raționale dintre plafonarea despăgubirii și asigurarea examinării în regim prioritar a litigiilor de muncă și descurajarea cazurilor în care salariații concediați ilegal tergiversează procesele judiciare, Curtea a avut în vedere argumentul Parlamentului potrivit căruia statul are un interes de a asigura soluționarea cu celeritate a litigiilor de muncă și că prin plafonarea despăgubirilor în litigiile de muncă statul urmărește realizarea acestui obiectiv.

Curtea a recunoscut că tergiversarea proceselor judiciare poate conduce la despăgubiri disproporționate. Totuși, Curtea a reținut că, la modul abstract, tergiversarea proceselor judiciare nu poate fi imputată exclusiv salariatului, de vreme ce statul, prin intermediul instanțelor judecătorești, gestionează instrumentele care pot asigura soluționarea litigiilor de muncă în termenul legal. De altfel, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, articolele 1 și 6 § 1 din Convenție le impune statelor contractante obligația de a-și organiza sistemele judiciare astfel încât instanțele lor să poată îndeplini toate exigențele, inclusiv obligația de a judeca cauzele într-un termen rezonabil (*Bieliński v. Polonia*, 21 iulie 2022, § 43). Totodată, litigiile de muncă, prin natura lor, pretind o soluționare rapidă, având în vedere că prin concediere salariatul își pierde mijloacele de subzistență (*Polyakh și alții v. Ucraina*, 17 octombrie 2019, § 193).

Curtea a constatat că, potrivit articolului 9 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanței judecătorești îi revine „un rol diriguitor" în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de Cod și de alte legi. De asemenea, articolul 61 din Cod îi permite instanței de judecată să pună capăt oricărui abuz de drepturi prin care se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare. Totodată, la cererea părții interesate, să oblige partea procesului care folosește cu rea-credință drepturile procedurale să repare prejudiciul cauzat și să sancționeze participanții la proces care exercită drepturile procedurale în mod abuziv.

Prin urmare, Curtea a constatat lipsa unei legături raționale între plafonarea despăgubirilor și obiectivul asigurării examinării litigiilor de muncă cu celeritate și descurajării cazurilor în care salariații concediați ilegal tergiversează procesele judiciare.

Cu privire la existența unei legături raționale dintre plafonarea despăgubirii și protejarea dreptului de proprietate al angajatorilor, Curtea a reținut că stabilirea unei limite maxime a despăgubirilor care pot fi solicitate de salariatul concediat ilegal este aptă să asigure că angajatorul nu va achita despăgubiri disproporționate și se circumscrie scopului protecției drepturilor și libertăților altor persoane prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție. Așadar, Curtea a conchis că există o legătură rațională între plafonarea despăgubirilor și protejarea dreptului de proprietate al angajatorilor.

Proporționalitatea - Curtea a observat, pe de o parte, că concedierea ilegală îi provoacă salariatului prejudicii materiale și morale. Lipsirea salariatului în mod ilegal de locul de muncă conduce inevitabil la pierderea sursei de venit. Această măsură afectează, de regulă, securitatea economică și psihologică a salariatului, iar, în anumite cazuri, poate provoca alte prejudicii materiale asociate concedierii.

Pe de altă parte, obligația achitării despăgubirilor pentru perioade îndelungate pentru concedierea ilegală afectează

dreptul de proprietate al angajatorului. Deși angajatorul este cel care trebuie să răspundă pentru concedierea ilegală a salariatului, acesta are un interes ca dreptul său de proprietate să fie restrâns doar în măsura în care acest lucru este necesar și presupune plata unor prejudicii proporționale.

În acest sens, în materia reglementării mecanismelor de compensare, legislatorul are sarcina de a asigura un echilibru corect între cele două drepturi aflate în conflict.

Curtea a reținut că plafonarea despăgubirii la cel mult 12 salarii medii lunare ale salariatului în cazul eliberării ilegale poate permite situații în care despăgubirile acordate nu acoperă prejudiciul suferit. Acesta este cazul salariaților care obțin hotărâri judecătorești prin care se constată caracterul ilegal al concedierii din serviciu după expirarea a 12 luni de la decizia angajatorului.

De asemenea, Curtea a avut în vedere constatările Comitetului European al Drepturilor Sociale, care a susținut că plafonarea despăgubirilor oferă predictibilitate angajatorilor pentru cazurile de concediere ilegală a angajaților, de vreme ce le permite să facă o estimare pragmatică, bazată pe o analiză cost-beneficiu, a sarcinii financiare a acestei măsuri, și că în unele situații acest fapt ar putea încuraja concedierile ilegale (*Confederația Generală a Forței de Muncă v. Franța* din 23 martie 2022, § 160).

Mai mult, Curtea a notat că plafonarea despăgubirilor limitează marja discreționară a instanțelor de judecată la soluționarea cauzelor, deoarece le împiedică să aibă în vedere circumstanțele individuale ale concedierilor ilegale și prejudiciul material suferit de salariat. Norma contestată obligă instanțele de judecată să măsoare prejudiciul suferit de salariat din perspectiva perioadei absenței forțate de la locul de muncă, fără să țină cont de circumstanțele particulare ale cauzei și de prejudiciul real suferit de salariat.

Cât privește disponibilitatea mecanismelor de compensare alternative, Curtea a observat că în cazurile de concediere abuzivă salariații nu pot solicita compensarea adecvată a prejudiciilor materiale suferite în baza răspunderii civile delictuale din Capitolul XXXIII din Codul civil, de vreme ce articolul 1999 alin. (2) din Cod prevede că dispozițiile capitolului respectiv nu se aplică în cazurile în care aplicarea lor ar contraveni altor dispoziții legale.

Cu privire la argumentul că plafonarea despăgubirilor este justificată prin dreptul salariatului concediat ilegal de a solicita plata unei indemnizații de șomaj, în condițiile Legii nr. 105 din 14 iunie 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, Curtea a reținut că are în vedere faptul că indemnizația de șomaj se acordă pentru perioade de la cinci la nouă luni calendaristice în funcție de stagiul de cotizare al solicitantului și că cuantumul indemnizației este 40% din venitul mediu lunar asigurat al persoanei, realizat în ultimele 12 luni din ultimele 24 de luni calendaristice premergătoare datei înregistrării, fără a putea depăși cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul precedent (a se vedea articolul 45 alineatele (1) și (2) din Lege). Curtea a reținut că indemnizația de șomaj urmărește să ofere un sprijin financiar persoanelor care au rămas fără loc de muncă, pentru a le asigura un minim necesar de trai pentru perioada în care își caută un loc de muncă. Această măsură mai urmărește să atenueze impactul economic al pierderii locului de muncă și contribuie la reintegrarea persoanei pe piața muncii.

Curtea a reținut că legislatorul poate avea în vedere perioada în care salariatul concediat ilegal a beneficiat de indemnizație de șomaj pentru a limita despăgubirea pentru absența forțată de la locul de muncă al salariatului. Totuși, de vreme ce indemnizația de șomaj urmărește obiective diferite, Curtea a reținut că aceasta nu este în măsură să repare eventuale prejudicii suferite de salariat în legătură cu concedierea sa în mod ilegal.

Astfel, în cazurile de concediere abuzivă legislația nu prevede alte mecanisme de compensare deplină a prejudiciilor suferite de angajat ca urmare a concedierii.

Cu privire la faptul că plafonarea despăgubirilor ar urmări să protejeze dreptul de proprietate al angajatorului, Curtea a admis că în unele cazuri despăgubirile salariale pot constitui o sarcină economică pentru angajator și că, în cazuri justificate, legislatorul ar putea stabili mecanisme apte să evite o sarcină excesivă pentru angajator.

Totuși, Curtea a notat că acest interes poate fi realizat prin mijloace mai puțin intruzive decât prin plafonarea despăgubirilor. De exemplu, angajatorul ar putea fi obligat la plata despăgubirilor pentru perioadele în care salariatul nu a realizat niciun venit, cuprinse între data concedierii și data soluționării litigiului. De asemenea, legislatorul are competența să stabilească posibilitatea compensării diferenței între venitul care i se cuvine salariatului concediat ilegal și venitul realizat la un alt loc de muncă în perioada de concediere. Curtea a considerat că aceste măsuri alternative sunt apte să asigure realizarea obiectivelor urmărite de legislator, însă limitează mai puțin drepturile salariatului.

Având în vedere cele menționate, Curtea a constatat că textul „într-o mărime care nu va depăși 12 salarii medii lunare ale salariatului" din articolul 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii contravine raționamentului coroborat dedus din articolele 43 și 54 din Constituție și urmează a fi declarat neconstituțional.

Date fiind concluziile sale, Curtea a trimis o Adresă Parlamentului pentru stabilirea unui mecanism care sa prevadă acordarea unei despăgubiri adecvate în cazul concedierii ilegale a salariatului.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea a *declarat neconstituțional* textul „într-o mărime care nu va depăși 12 salarii medii lunare ale salariatului" din articolul 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii.

Până la modificarea legii de către Parlament, instanțele judecătorești vor stabili mărimea despăgubirii în funcție de prejudiciul suportat de salariat ca urmare a absenței forțate de la serviciu, având în vedere circumstanțele particulare ale cazului, inclusiv exercitarea drepturilor procedurale de către părți cu bună-credință. De asemenea, instanțele vor avea competența să compenseze diferența dintre venitul care i se cuvine salariatului concediat ilegal și venitul realizat la un alt loc de muncă în perioada de concediere, după caz, a indemnizației de șomaj.

La această hotărâre judecătoarea Liuba Șova a formulat o opinie separată, în temeiul articolului 36 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

9. Amnistierea deținuților pe viață

La 24 iulie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr.10 privind controlul constituționalității articolului I punctul 4 din Legea nr. 74 din 31 martie 2022, articolului II din Legea nr. 247 din 29 iulie 2022 și articolului VII din Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022.

La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională de către Procurorul General al Republicii Moldova.

Curtea a examinat sesizarea din perspectiva articolelor 24, 73, 74 alin. (1), 54 și 131 alin. (4) din Constituție.

(i) Pretinsa încălcare a articolului 74 alin. (1) din Constituție

- Referitor la modificările aduse articolului 7 din Legea cu privire la amnistie prin articolul I punctul 4 al Legii nr. 74 din 31 martie 2022

Curtea a precizat că, la 23 februarie 2022, un deputat în Parlament a înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul de lege nr. 48 pentru modificarea Legii cu privire la amnistie, care, inter alia, propunea:

„4. Articolul 7 la alin. (1) lit. d) cuvintele „constatată de

un expert psiholog judiciar atestat" se exclud, la alin. (2) textul „b)," se exclude."

Pe data de 17 martie 2022, Parlamentul a votat proiectul de lege în prima lectură.

La 31 martie 2022, Comisia juridică, numiri și imunități, comisie permanentă sesizată în fond, a examinat proiectul de lege nr. 48, a aprobat raportul necesar și l-a prezentat Parlamentului spre examinare și adoptare în lectura a doua. În aceeași zi, proiectul de lege redactat a fost votat în lectura a doua, devenind Legea nr. 74 din 31 martie 2022.

În versiunea articolului I punctul 4 al Legii nr. 74 din 31 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial, textul din proiectul redactat „la alineatul (2) textul „b)," se exclude" a fost înlocuit cu textul „alineatul (2) se abrogă".

Analiza dosarului privind procesul legislativ prezentat de Parlament, a stenogramei ședinței Parlamentului din 17 martie 2022 (prima lectură) și din 31 martie 2022 (lectura a doua) și a informației publicate pe site-ul Parlamentului cu privire la adoptarea Legii nr. 74/2022 demonstrează că proiectul nr. 48/2022 a fost înregistrat pe data de 23 februarie 2022 și a fost votat de Parlament în prima lectură pe 17 martie 2022. De asemenea, Curtea a constatat că în perioada cuprinsă între 17 și 31 martie 2022 la proiectul de lege în discuție nu a fost înregistrat vreun amendament cu textul „alineatul (2) se abrogă". Prin urmare, Curtea a constatat că abrogarea alineatului (2) din articolul 7 nu s-a bazat pe o inițiativă legislativă, în sensul articolului 73 din Constituție.

Comparând textul raportului Comisiei cu textul proiectului de lege redactat, anexat la raport și prezentat Parlamentului pentru votare în a doua lectură, Curtea a observat existența unei neconcordanțe. Pe de o parte, raportul Comisiei menționează despre acceptarea unei propuneri privind abrogarea articolului 7 alin. (2) din Legea privind amnistia. Pe de altă parte, textul proiectului redactat anexat la raport și prezentat pentru votare în a doua lectură nu avea acest conținut. Dimpotrivă, proiectul de lege redactat, anexat la raport și prezentat plenului Parlamentului pentru votare în a doua lectură, conținea textul „la alineatul (2), textul „b)," se exclude".

Deși în ședința Parlamentului din 31 martie 2022 doamna deputat Olesea Stamate a prezentat raportul Comisiei și a comunicat despre acceptarea unui amendament, Curtea a reținut că amendamentul în discuție nu a fost înregistrat la comisia sesizată în fond și nu a fost publicat pe pagina *web* a Parlamentului. Prin urmare, Curtea a conchis că amendamentul cu privire la abrogarea articolului 7 alin. (2) nu a fost înregistrat în sensul articolului 73 din Constituție.

Mai mult, proiectul de lege redactat și prezentat Parlamentului pentru a doua lectură conținea textul „articolul 7 la alineatul (2), textul ,,b)," se exclude", iar după votare, în Monitorul Oficial a fost publicat textul „articolul 7 alineatul (2) se abrogă". În acest context, Curtea a constatat că la abrogarea alineatului (2) din articolul 7 din Legea cu privire la amnistie prin articolul I punctul 4 al Legii nr. 74 din 31 martie 2022 nu au fost respectate exigențele articolului 74 alin. (1) din Constituție.

Curtea a concluzionat că textul „alineatul (2) se abrogă" din articolul I punctul 4 din Legea nr. 74 din 31 martie 2022 nu respectă exigențele articolelor 73 și 74 alin. (1) din Constituție și trebuie declarat neconstituțional.

- Referitor la modificările efectuate în articolul 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021 prin articolul II din Legea nr. 247 din 29 iulie 2022

Curtea a precizat că, la 15 decembrie 2021, un grup de deputați au înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul de lege nr. 394 cu denumirea „Proiectul de Lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova", care propunea modificări în special în materie de sustragere de bunuri, escrocherie și alte infracțiuni contra patrimoniului. La 17 februarie 2022, proiectul de lege a fost votat în prima lectură.

La 1 iunie 2022, un deputat a înregistrat un amendament prin care a propus completarea proiectului de lege cu articolul II care prevedea excluderea textului „cu condiția lipsei riscului de recidivă" din articolul 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021. La 28 iulie 2022, Comisia juridică, numiri și imunități a întocmit un Raport prin care a acceptat, *inter alia*, amendamentul respectiv și a propus proiectul de lege Parlamentului pentru examinare și votare în lectura a doua.

Proiectul de lege care includea și amendamentul menționat mai sus a fost votat de Parlament la 29 iulie 2022 în a doua lectură, devenind Legea nr. 247 din 29 iulie 2022.

Pornind de la analiza procesului legislativ, Curtea a constatat că articolul II din Legea nr. 247 din 29 iulie 2022 modifică, pe baza unui amendament examinat și votat de Parlament într-o singură lectură, o lege organică, și anume Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Curtea a constatat că obiectul proiectului de lege adoptat în prima lectură viza modificarea Codului penal în privința sancțiunilor aplicate pentru infracțiunile contra patrimoniului, iar obiectul amendamentului din 1 iunie 2022 viza modificarea Legii amnistiei. Nota explicativă la acest amendament și raportul comisiei de profil nu abordează unicitatea obiectului de reglementare (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 14 din 20 iunie 2024, § 51). Curtea nu a constatat o legătura indispensabilă între obiectul proiectului de lege votat în prima lectură și amendamentul votat în a doua lectură. Așadar, în acest caz, legislatorul nu a respectat exigențele articolului 74 alin. (1) din Constituție de votare a legii organice în două lecturi, iar modificările trebuie declarate neconstituționale.

- Referitor la articolul VII din Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022

Curtea a notat că, la 22 iulie 2022, Guvernul Republicii Moldova a înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul de lege nr. 321, care propunea să consolideze drepturile materiale și procesuale ale victimelor infracțiunilor de violență în familie și ale infracțiunilor care atentează la inviolabilitatea sexuală a acestora. La 6 octombrie 2022, proiectul de lege a fost votat în prima lectură.

La 8 noiembrie 2022, un deputat a formulat un amendament prin care a propus completarea proiectului de lege în discuție cu articolul VII, care stabilea că textul articolului 7 alin. (1) din Legea nr. 243/2021 va avea următorul conținut: „(1) Persoanei condamnate la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6, i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa după cum urmează:".

Curtea a constatat că obiectul proiectului de lege nr. 321 votat în prima lectură de către Parlament viza modificări la Codul penal, la Codul de procedură penală, la Codul de procedură civilă și la Codul de executare referitor la asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie. Pe de altă parte, obiectul articolului VII din Legea nr. 316/2022, votat doar în a doua lectură, viza modificarea Legii amnistiei. Curtea nu a constatat o legătură indispensabilă între obiectul proiectului de lege votat în prima lectură și obiectul amendamentului propus, care ar permite examinarea lor împreună și votarea în a doua lectură. Aceeași concluzie rezultă și din Sinteza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege, anexată la Raportul Comisiei juridice, numiri și imunități, prezentat în Parlament pentru votare în lectura a

doua, în care Comisia recunoaște că amendamentul din 8 noiembrie 2022 nu are vreo legătură cu obiectul proiectului de bază. Totuși, Comisia, prezidată de autorul amendamentului, i-a propus Parlamentului pentru examinare în a doua lectură proiectul de lege care conținea și textul acestui amendament, iar Parlamentul, în ședința din 17 noiembrie 2022, l-a votat în a doua lectură, acesta devenind Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022.

Așadar, Curtea a reținut că completările făcute la articolul 7 alin. (1) din Legea nr. 243/2021 prin articolul VII din Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022 au fost votate doar într-o singură lectură, la 17 noiembrie 2022. Astfel, Curtea a constatat că în acest caz legislatorul nu a respectat exigențele articolului 74 alin. (1) din Constituție, iar articolul VII din Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022 trebuie declarat neconstituțional.

(ii) Pretinsa încălcare a articolelor 24 și 54 din Constituție

Curtea a observat că legislatorul, în perioada anilor 1995 - 2016, a adoptat opt legi cu privire la amnistie, care le permiteau persoanelor bănuite, învinuite sau condamnate de comiterea unor infracțiuni să beneficieze de absolvirea de executarea pedepsei, încetarea urmăririi penale, încetarea procesului penal în ședința de judecată și reducerea pedepsei aplicate (a se vedea Legea nr. 565/1995, Legea nr.972/1996, Legea nr. 1379/1997, Legea nr. 561/1999, Legea nr. 420/2001, Legea 278/2004, Legea nr. 188/2008, Legea nr. 210/2016). Totuși, legislatorul a exclus în mod expres de la beneficiile amnistiei persoanele declarate recidiviști deosebit de periculoși, persoanele condamnate la detenție pe viață, persoanele cărora pedeapsa capitală le-a fost comutată cu pedeapsa detenției pe viață, persoanele bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate pentru infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave etc.

Spre deosebire de legile anterioare, Legea nr. 243/2021 a stabilit că persoanele condamnate la detenție pe viață ar putea solicita reducerea pedepsei cu condiția lipsei riscului de recidivă, constatată de un expert psiholog judiciar atestat, și dacă persoana nu cade sub incidența articolului 6 alin. (1) lit. a), b), c), e) sau g) din Lege. După excluderea acestor condiții, Procurorul General a solicitat controlul constituționalității acestor norme prin prisma articolului 24 din Constituție.

Curtea a reținut că redactarea inițială a articolului 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021 prevedea că „persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art.4-6, i se reduce termenul de pedeapsă [...] la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață, cu condiția lipsei riscului de recidivă, constatată de un expert psiholog judiciar atestat".

Prin legi subsecvente, Parlamentul a exclus mai întâi textul „constatată de un expert psiholog judiciar atestat" (a se vedea articolul I punctul 4 din Legea nr. 74/2022), apoi textul „cu condiția lipsei riscului de recidivă" (a se vedea articolul II din Legea nr. 247/2022). Textul în redactarea în vigoare după modificările operate are, în esență, următorul conținut: „persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare [...] căreia nu i se pot aplica prevederile art.4-6 i se reduce termenul de pedeapsă [...] la 30 de ani de închisoare dacă este condamnată la detențiune pe viață".

În consecință, această din urmă redactare a articolului 7 le permite persoanelor condamnate la detenție pe viață pentru comiterea infracțiunilor excepțional de grave sau acte criminale care constituie încălcări grave ale drepturilor fundamentale ale omului să solicite comutarea pedepsei în închisoare pentru un termen de 30 de ani în condițiile generale ale articolului 1 alin. (1) din Lege, i.e. dacă sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei și sunt evaluate psihologic ca prezentând un risc de recidivă mediu sau redus.

Curtea a reținut că atât prin adoptarea textului inițial al articolului 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243/2021, cât și prin modificările acestuia operate prin articolele I punctul 4 din Legea nr. 74 din 31 martie 2022 și II din Legea nr. 247 din 29 iulie 2022 Parlamentul nu a ținut cont de obligațiile pozitive ale statului care decurg din articolul 24 din Constituție privind protecția drepturilor victimelor.

Curtea a remarcat că această soluție nu privează persoanele condamnate la detenție pe viață de celelalte mecanisme legale care le garantează perspectiva eliberării în cazul îndeplinirii condițiilor stabilite de lege. Legislația națională conține prevederi care oferă persoanelor condamnate la detenție pe viață speranța atenuării pedepsei. În special, articolul 91 alin. (5) din Codul penal prevede că această categorie de condamnați poate fi eliberată condiționat de pedeapsă înainte de termen dacă instanța de judecată va considera în mod individual că nu mai există necesitatea executării de mai departe a pedepsei și dacă această persoană a executat efectiv cel puțin 25 de ani de închisoare, fără a se lua în calcul compensarea privilegiată a zilelor de muncă. Totodată, condamnatul trebuie să demonstreze că: a) a realizat programul individual de executare a pedepsei, b) a reparat integral daunele cauzate de infracțiunea pentru care a fost condamnată, cu excepția cazului când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească, și c) că corectarea sa este posibilă fără executarea deplină a pedepsei [articolul 91 alin. (1) din Cod].

(iii) Pretinsa încălcare a articolului 131 alin. (4) din Constituție

Articolul 131 alin. (4) din Constituție impune ca orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare să fie adoptate numai după ce este acceptată de Guvern.

Curtea a avut în vedere argumentele Guvernului care a susținut că eliberarea din penitenciar a persoanelor condamnate la detenție pe viață poate conduce la plata unei indemnizații, pe baza articolelor 283 din Codul de executare și 23 alin. (3) lit. f) din Legea nr. 105 din 14 iunie 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. De asemenea, în cazul angajării acestor categorii de persoane în câmpul muncii statul trebuie să îi subvenționeze lunar pe angajatori în condițiile articolului 36 alin. (2) din aceeași Lege. Potrivit Guvernului, modificările aduse Legii nr. 74/2022 presupuneau cheltuieli bugetare în sensul articolului 131 alin. (4) din Constituție și trebuiau acceptate în prealabil de către acesta, condiție care nu a fost respectată. Curtea a confirmat că punerea în libertate înainte de termen a unor condamnați presupune cheltuieli din partea statului. Eventualitatea acestor cheltuieli nu a fost avizată de către Guvern, înainte de adoptarea Legilor nr.74/2022, nr. 247/2022, nr. 316/2022 privind modificarea Legii privind amnistia. Așadar, Curtea a constatat încălcarea articolului 131 alin. (4) din Constituție la adoptarea de către legislator a normelor contestate.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea a *declarat neconstituționale:*

- textul „„constatată de un expert psiholog judiciar atestat" se exclude" din articolul I punctul 4 din Legea nr. 74 din 31 martie 2022;
- textul „alin. (2) se abrogă" din articolul I punctul 4 din Legea nr. 74 din 31 martie 2022;
- textul „„cu condiția lipsei riscului de recidivă" se exclude" din articolul II din Legea nr. 247 din 29 iulie 2022;
- textul „(1) Persoanei condamnate la data intrării în

vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa după cum urmează:" din articolul VII din Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022;

- lit. d) din alin. (1) al articolului 7 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Totodată, Curtea *a revigorat* dispoziția alineatului (1) din articolul 7 al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021, în redactarea anterioară Legii nr. 316 din 17 noiembrie 2022, cu următorul conținut: *„Persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art.4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează:"*.

10. Interdicția citării și audierii în calitate de martor a unei persoane în privința căreia sunt probe că a comis infracțiunea care se investighează

La 23 septembrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 11 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 90 alin. (3) pct. (8) din Codul de procedură penală.

Autorul excepțiilor a invocat că norma contestată interzice citarea și audierea în calitate de martor a persoanei față de care există probe că a comis infracțiunea investigată, inclusiv în condițiile în care această persoană își manifestă în mod benevol acordul de a fi audiată în calitate de martor și renunță la garanțiile unui proces echitabil. Prin urmare, norma contestată îi privează pe inculpați de drepturile la apărare și la un proces echitabil, în cazul în care aceștia solicită audierea în calitate de martori a acestor persoane. Totodată, autorul consideră că norma contestată este imprevizibilă și neclară, deoarece le impune instanțelor de judecată să respingă cererile de audiere a martorilor apărării în mod automat și în lipsa unei motivări, fără posibilitatea de a efectua un control judiciar efectiv, contrar garanțiilor prevăzute la articolele 6 § 1 și 6 § 3 lit. d) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. De altfel, autorul sesizărilor consideră că legislatorul a omis să reglementeze situația persoanelor față de care există probe că au comis infracțiunea investigată, dar care își manifestă acordul de a fi audiate în calitate de martor.

Curtea a examinat sesizările din perspectiva articolelor 20 și 26 din Constituție.

Curtea a observat că în acest caz autorul a pus în discuție dacă articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală reglementează posibilitatea acuzatului de a solicita citarea și audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, persoane care își manifestă acordul de a fi audiate.

Cu referire la situația în care persoana acuzată de comiterea unei infracțiuni solicită citarea și audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, care își manifestă acordul de a fi audiate, Curtea a constatat că Codul de procedură penală nu reglementează o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri. În lipsa unei proceduri distincte, unele instanțe de judecată resping aceste cereri doar pe baza normei contestate, care prevede că nu pot fi citate și ascultate ca martori persoanele în privința cărora există probe că au comis infracțiunea investigată, fără a verifica în prealabil relevanța și oportunitatea acestor probe.

Curtea a admis că pot exista situații când declarațiile unor persoane acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, pot avea un rol important pentru acuzat la soluționarea cauzei în privința sa. Un eventual refuz al instanței de judecată de a audia aceste persoane în calitate de martori, bazat pe aplicarea automată a normei contestate, poate afecta în mod substanțial drepturile la apărare și de acces liber la justiție ale persoanei acuzate, deoarece aceasta ar fi lipsită de posibilitatea de a prezenta în mod efectiv probele martorilor în apărarea sa (coacuzații în cauze examinate separat) și de a se baza pe acestea pentru a-și argumenta cauza (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Škoberne v. Slovenia*, 15 februarie 2024, §§ 104-109).

Curtea a avut în vedere că, potrivit Constituției, justiția este înfăptuită doar de către instanțele judecătorești. Totodată, în procesul înfăptuirii justiției instanțele judecătorești trebuie să fie independente și să nu fie limitate în competențe, pentru a exercita un control de plină jurisdicție.

De asemenea, Curtea a observat că instanța de judecată este obligată, în cursul judecării unei cauze penale, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele prezentate de părți sau administrate la cererea acestora și, *inter alia*, să audieze martorii și să asigure părții acuzării și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei (a se vedea articolul 314 din Codul de procedură penală).

Curtea a menționat că în situația în care în cauza penală disjunsă inculpatul ar solicita citarea și audierea persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, pentru a depune declarații în calitate de martori, legislatorul, pentru a asigura echitatea în ansamblu a procesului penal și compatibilitatea acestuia cu exigențele articolelor 20 și 26 din Constituție, trebuie să asigure competența instanței de judecată de a aprecia dacă: (i) cererea de audiere a unui martor este suficient de motivată și relevantă pentru obiectul acuzației; (ii) aceste mărturii sunt relevante și dacă refuză să motiveze în mod suficient decizia de a nu permite audierea unui martor la proces; (iii) decizia de refuz nu subminează echitatea generală a procedurii (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Murtazaliyeva v. Rusia*, [MC], 18 decembrie 2018, § 158). În caz contrar, este afectată posibilitatea acuzatului de a se apăra efectiv împotriva acuzațiilor formulate împotriva sa, creându-se premise pentru încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Prin urmare, Curtea a constatat că, de vreme ce Codul de procedură penală nu reglementează o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri, în anumite situații, drepturile acuzatului la acces liber la justiție și la apărare devin inefective și iluzorii.

Totodată, Curtea a avut în vedere și argumentele Parlamentului, care a afirmat că scopul normei contestate este să asigure dreptul persoanei de a fi prezumată nevinovată și dreptul la apărare, iar în cazul existenței consimțământului coacuzatului de a fi audiat în calitate de martor, nu este clar cum acesta își va onora obligația de a face declarații veridice și de a comunica tot ce știe, fără a se dezarma în propria cauză.

Cu referire la acest aspect, Curtea a reținut că existența consimțământului persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, de a fi audiate în calitate de martori nu poate constitui o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu împiedică o persoană să renunțe la o serie de drepturi procedurale din proprie voință (a se vedea, *mutatis mutandis, Scoppola v. Italia (nr.2)* [MC], 17 septembrie 2009, § 135; *V.C.L. și A.N. v. Regatul Unit*, 16 februarie 2021, § 201). Curtea Europeană a subliniat că, pentru a fi considerată eficientă în sensul Convenției, renunțarea la anumite drepturi procedurale trebuie stabilită întotdeauna într-un mod lipsit de echivoc și însoțită de garanții minime, comensurabile cu importanța

acesteia, voluntară, bazată pe o alegere informată și clară. Mai mult, ea nu trebuie să contravină vreunui interes public important (a se vedea *Dvorski v. Croația* [MC], 20 octombrie 2015, § 100-102; *Krpelik v. Republica Cehă*, 12 iunie 2025, § 76).

De asemenea, Curtea Europeană a subliniat că statutul de „martor" acordat unui coacuzat sau unui presupus complice (judecați separat) nu îi interzic să facă uz de drepturile sale în calitate de suspect penal, inclusiv de privilegiul împotriva autoincriminării. Într-adevăr, astfel de martori pot fi obligați să se prezinte în scopul audierii, dar nu pot fi obligați să dea declarații (a se vedea *Cabral v. Țările de Jos*, 28 august 2018, § 34; *Oddone și Pecci v. San Marino*, 17 octombrie 2019, § 96).

Prin urmare, Curtea a reținut că aceste persoane pot fi audiate doar în condițiile exprimării unui consimțământ lipsit de echivoc și însoțit de garanții minime, *e.g.* dreptul de a nu fi forțat să mărturisească împotriva sa, dreptul de a fi asistat de un apărător, dreptul de a nu se autoincrimina și dreptul la tăcere.

De asemenea, având în vedere faptul că nicio probă nu are o valoare prestabilită, Curtea a menționat că eventualele declarații date în calitate de martor de o persoană coacuzată, examinată într-o procedură separată, pot fi luate în considerare de instanța de judecată, care are sarcina de a aprecia ponderea și de a evalua credibilitatea acestora doar în mod contradictoriu și în coroborare cu alte probe administrate în cauza respectivă.

Având în vedere cele menționate, Curtea a constatat că omisiunea legislativă contravine articolelor 20 și 26 din Constituție coroborate cu articolele 1 alin. (3), 4, 8 și 54 alin. (2) din Constituție în partea în care nu reglementează o procedură distinctă de soluționare a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar judecate într-o procedură separată, care își manifestă acordul de a fi audiate. În acest sens, Curtea a emis o adresă Parlamentului.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea *a declarat neconstituțională* omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare la etapa judecării cauzei penale a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, persoane care își exprimă acordul de a fi audiate în calitate de martor.

Până la modificarea legii de către Parlament, în cazul în care inculpatul solicită citarea și audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, instanța de judecată trebuie să aprecieze dacă: (1) cererea de audiere a martorului este suficient de motivată și relevantă pentru obiectul acuzației; (2) eventualele mărturii pot fi relevante, iar în caz de refuz să motiveze în mod suficient decizia de a nu permite audierea martorului în proces; (3) decizia cu privire la refuzul audierii martorului nu subminează echitatea generală a procedurii. În cazul în care instanța acceptă audierea, persoana trebuie să fie informată despre dreptul de a fi asistată de un apărător, despre dreptul de a nu se autoincrimina și despre dreptul de a refuza să facă declarații.

11. Limitarea exercițiului dreptului de proprietate asupra armelor

La 13 noiembrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 14 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 7 alin. (2) lit. a) și 18 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 130 din 8 iunie 2012 privind regimul armelor și al muniților cu destinație civilă.

Autorul excepției de neconstituționalitate a susținut că normele contestate permit limitarea exercițiului dreptului de a deține și de a utiliza arme în cazul persoanei învinuite sau inculpate de comiterea unei infracțiuni cu intenție. Totuși, statutul de învinuit sau de inculpat nu confirmă comiterea infracțiunii imputate. Astfel, aplicarea automată a unor restricții drastice, precum suspendarea dreptului de a deține armă, înainte de finalizarea procesului penal îi încalcă prezumția de nevinovăție și reprezintă o ingerință în exercițiul dreptului de proprietate asupra armelor. De asemenea, autorul a menționat că prin limitarea dreptului de a deține și de a purta arme persoana rămâne fără instrumente de apărare împotriva unor eventuale atacuri la adresa integrității sale fizice și psihice, libertății și siguranței sale.

Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea a observat că normele contestate vizează situația unei persoane care a obținut în mod legal dreptul de deținere sau de port și de folosire a armelor. Așadar, Curtea a notat că interdicția de posesie a armelor aplicată în legătură cu statutul său de învinuit sau de inculpat în cauze penale pentru fapte comise cu intenție reprezintă o limitare a exercițiului dreptului său de proprietate. Prin urmare, Curtea a examinat sesizarea din perspectiva articolelor 46 și 127 în coroborare cu articolul 54 din Constituție și a analizat, la modul abstract, dacă prevederile contestate de autor respectă standardul calității legii, dacă urmărește un scop legitim și dacă asigură un echilibru corect între cerințele interesului general al comunității și cerințele de protecție a drepturilor fundamentale ale persoanei.

Curtea a observat că textele normelor contestate nu ridică vreo problemă din perspectiva standardului calității legii, fiind accesibile, clare și previzibile.

Referitor la legitimitatea scopurilor urmărite, Curtea a considerat că interdicția de posesie a armelor în acest caz urmărește buna desfășurare a procesului penal și protecția drepturilor altor persoane. Aceste scopuri pot fi subsumate scopurilor legitime de prevenire a comiterii infracțiunilor și de protecție a drepturilor, libertăților și demnității altor persoane prevăzute de articolul 54 alin. (2) din Constituție. Astfel, Curtea a trecut la următoarea etapă a testului proporționalității.

Analizând dacă normele contestate respectă un echilibru corect între interesele generale ale comunității și protecția dreptului de proprietate privată, Curtea a avut în vedere marja largă de apreciere pe care Curtea Europeană o recunoaște autorităților naționale atunci când stabilesc măsuri legislative care introduc un control al utilizării proprietății în interesul sănătății sau siguranței publice (a se vedea *C.E.M. Firearms Limited și Bradford Shooting Centre și 11 alții v. Regatul Unit*, 26 septembrie 2000).

Totodată, Curtea a menționat jurisprudența Curții Europene care recunoaște nivelul înalt de risc pentru dreptul la viață pe care îl presupune folosirea armelor de foc, de vreme ce orice tip de conduită greșită, nu doar cu intenție, ci și din neglijență, care implică folosirea armelor de foc, poate avea consecințe fatale pentru victime, iar riscul ca asemenea arme să fie folosite pentru a comite fapte penale în mod deliberat este și mai serios. Așadar, în contextul activităților care pot prezenta un risc pentru viață din cauza caracterului periculos al acestora, statele sunt obligate să adopte măsuri rezonabile pentru a asigura siguranța persoanelor. Măsurile în discuție trebuie să reglementeze licențierea, organizarea, funcționarea, securitatea și supravegherea activității. De asemenea, autoritățile naționale trebuie să stabilească un șir de măsuri preventive adecvate orientate spre siguranța ordinii publice (a se vedea *Kotilainen și alții v. Finlanda*, 17 septembrie 2020, § 66, § 67, § 75).

În acest sens, Curtea a observat că, potrivit normelor contestate, limitarea exercițiului dreptului de proprietate

asupra armelor prin interdicția de posesie a armelor intervine în cazul în care titularul acestui drept este învinuit sau inculpat de comiterea unei infracțiuni cu intenție. În acest caz, dreptul de deținere sau de port și de folosire a armelor al persoanei vizate de această limitare va fi suspendat pentru întreaga perioadă în care este învinuită sau inculpată de comiterea unei infracțiuni cu intenție (articolul 19 alin. (2) din Lege). Totuși, conform articolului 19 alin. (5) din Lege, suspendarea încetează la data la care titularul dreptului de deținere sau de port și de folosire a armelor nu mai are calitatea de învinuit sau inculpat pentru infracțiuni comise cu intenție, iar permisul de armă, armele și munițiile i se restituie. Prin urmare, încetarea urmăririi penale sau pronunțarea unei sentințe de achitare conduce la încetarea suspendării dreptului de deținere sau de port și de folosire a armelor.

Curtea a notat că, deși limitarea operează pe baza legii de o manieră automată, aceasta este aplicabilă doar în privința persoanelor învinuite sau inculpate de comiterea unei infracțiuni cu intenție și are un caracter temporar. Cercul subiecților vizați de această limitare îl reprezintă doar persoanele care au încălcat în mod deliberat legea penală.

Astfel, limitarea în discuție nu este aplicabilă persoanelor învinuite sau inculpate de comiterea oricăror infracțiuni, *i.e.* infracțiunile comise din neglijență, și nici nu se extinde în afara unei acuzații privind comiterea unei infracțiuni cu intenție.

Prin urmare, Curtea a constatat că această limitare nu reprezintă decât o măsură de siguranță temporară, impusă de legislator, orientată spre garantarea siguranței publice. Așadar, Curtea a conchis că limitarea dreptului de proprietate stabilită de prevederile contestate asigură un echilibru corect între interesele concurente, *i.e.* interesele generale ale comunității și protecția dreptului de proprietate privată.

Prin urmare, având în vedere marja discreționară largă a statului în domeniul reglementării controlului utilizării armelor, caracterul adecvat al măsurii în raport cu scopul urmărit, precum și caracterul ei limitat în timp, Curtea a considerat că prevederile contestate nu afectează în mod disproporționat dreptul de proprietate garantat de articolele 46 și 127, combinate cu articolul 54 din Constituție.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea *a recunoscut constituționale* articolele 7 alin. (2) lit. a) și 18 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 130 din 8 iunie 2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă.

12. Condițiile speciale pentru circuitul medicamentelor care conțin steroizi anabolizanți și androgeni

La 19 decembrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 16 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 19[1] din Legea nr. 1409 din 17 decembrie 1997 cu privire la medicamente.

Autorul excepției și-a expus poziția critică referitor la procedura de adoptare și la conținutul Legii nr. 408 din 21 decembrie 2023. În opina autorului, legea a fost adoptată într-un termen foarte scurt, fără consultări publice, expertiză, avize și fără analiza impactului de reglementare, ceea ce ar constitui încălcări ale procedurii legislative.

Pe fond, autorul a invocat că noul articol 19[1] din Legea cu privire la medicamente interzice persoanelor juridice fabricarea, distribuirea, comercializarea și importul medicamentelor ce conțin steroizi anabolizanți și androgeni, cu excepția celor aprobate anual de Ministerul Sănătății și achiziționate prin licitație publică. În aplicarea acestei norme, Ministerul Sănătății a emis Ordinul nr. 152/2024, prin care a stabilit lista steroizilor autorizați și a dispus retragerea certificatelor de înregistrare pentru medicamentele neautorizate.

Autorul a menționat că Balkan Pharmaceuticals deține certificate și autorizații valabile pentru producerea acestor medicamente, care constituie, în opinia sa, un bun protejat de dreptul de proprietate. Retragerea anticipată a certificatelor, fără o perioadă tranzitorie, ar fi încălcat dreptul de proprietate, principiul neretroactivității legii și securitatea raporturilor juridice. În final, autorul a susținut că eliminarea imediată a medicamentelor cu steroizi, fără epuizarea stocurilor și fără alternative adecvate, afectează dreptul pacienților la tratament și la sănătate, garantat de Constituție.

Curtea Constituțională a constatat îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate ridicate într-un litigiu de contencios administrativ privind anularea Ordinului Ministerului Sănătății nr. 152/2024, emis în aplicarea articolului 19[1] din Legea cu privire la medicamente. Deși legea care conținea norma contestată a fost ulterior abrogată, Curtea a reținut că aceasta poate fi supusă controlului de constituționalitate, întrucât a produs efecte juridice relevante pentru cauza pendinte.

În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate extrinsecă, Curtea a declarat inadmisibile afirmațiile referitoare la lipsa consultărilor publice, expertizelor, avizelor și a analizei impactului reglementării, arătând că aceste obligații derivă din legea privind actele normative, nu din Constituție, iar controlul procedural este limitat la încălcarea unor elemente constituționale esențiale.

Referitor la criticile de substanță, Curtea a constatat că mai multe articole constituționale invocate nu sunt aplicabile sau nu au fost suficient argumentate. Astfel, articolele cu caracter general, neretroactivitatea legii penale, drepturile la sănătate și asistență socială, precum și dispozițiile privind economia și activitatea economică externă nu pot fundamenta, în speță, un control de constituționalitate.

În schimb, Curtea a reținut incidența dreptului de proprietate, prevăzut de articolele 46 și 127 din Constituție, întrucât interzicerea fabricării și comercializării medicamentelor care conțin steroizi a condus la pierderea dreptului companiei Balkan Pharmaceuticals de a-și exercita activitatea în baza autorizațiilor și certificatelor valabile. Întrucât licențele și autorizațiile constituie „bunuri” în sens constituțional și convențional, Curtea a concluzionat că norma contestată necesită o examinare în fond sub aspectul ingerinței în dreptul de proprietate, prin prisma principiului proporționalității.

Curtea a reafirmat principiul potrivit căruia noțiunea de „bunuri” include nu doar proprietatea corporală, ci și licențele sau autorizațiile valabile, care beneficiază de protecția dreptului de proprietate. Totuși, acest drept nu este absolut și poate fi supus unor limitări legale justificate.

Aplicând aceste principii, Curtea a constatat că articolul 19[1] din Legea cu privire la medicamente reglementează strict circuitul medicamentelor care conțin steroizi anabolizanți și androgeni, permițându-l doar pentru produsele cu denumiri comune internaționale aprobate de Ministerul Sănătății și interzicându-l pentru celelalte. Această reglementare constituie o ingerință în dreptul de proprietate al companiilor producătoare, întrucât impune încetarea producerii unor medicamente anterior autorizate.

Curtea a reținut că ingerința este prevăzută de lege, norma fiind accesibilă și clară, și urmărește un scop legitim, și anume protejarea sănătății populației, combaterea utilizării substanțelor periculoase și alinierea legislației naționale la standardele europene și internaționale în domeniul medicamentelor și antidoping.

Examinând proporționalitatea măsurii, Curtea a constatat că interdicția are caracter general, nu vizează un singur producător și nu instituie o prohibiție absolută, ci doar condiții suplimentare pentru anumite categorii de medicamente. Deși nu a fost prevăzută o perioadă de tranziție sau măsuri compensatorii, Curtea a apreciat că acest lucru este

justificat de riscurile pentru sănătatea publică și de specificul strict reglementat al activității farmaceutice.

În cazul concret al companiei Balkan Pharmaceuticals, Curtea a observat că interdicția a afectat doar un număr limitat de medicamente, fără a împiedica desfășurarea generală a activității economice a companiei. În lipsa unor dovezi privind o sarcină excesivă sau un impact financiar disproporționat, Curtea a concluzionat că legislatorul a menținut un just echilibru între interesul public al protecției sănătății și dreptul de proprietate al companiei.

În final, Curtea a constatat că măsura contestată este proporțională, justificată și conformă cu articolul 46 coroborat cu articolul 54 alin. (2) din Constituție.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea *a recunoscut constituțional* articolul 19[1] din Legea nr. 1409 din 17 decembrie 1997 cu privire la medicamente.

La această hotărâre judecătoarea Viorica Puica a formulat o opinie separată, în temeiul articolului 36 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

B. COMPETENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE ÎN MATERIE ELECTORALĂ

13. Confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova

La 16 octombrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 12 cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova.

La originea cauzei s-a aflat sesizarea Comisiei Electorale Centrale privind confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși.

Curtea a verificat îndeplinirea condițiilor de alegere a Parlamentului Republicii Moldova prescrise de Constituție și de Codul electoral, inclusiv respectarea legalității alegerii deputaților în Parlament.

Cu privire la controlul legalității alegerilor, Curtea a examinat dacă presupusele încălcări au existat în realitate și, în eventualitatea unui răspuns afirmativ, dacă acestea au fost suficient de grave pentru a influența rezultatele alegerilor în măsura în care să facă imposibilă stabilirea opiniei electoratului. De altfel, Comisia de la Veneția a subliniat, pe de o parte, că „[...] neregulile din procesul electoral interferează cu libera exprimare a opiniei poporului numai dacă neregulile au condus la un prejudiciu real asupra rezultatului alegerilor și denaturează rezultatele alegerilor", iar pe de altă parte, „[...] dacă neregulile sunt minore sau doar de natură formală, anularea rezultatului alegerilor poate încălca dreptul la alegeri libere prevăzut la articolul 3 din Protocolul nr. 1 la CEDO" (a se vedea Raportul urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale, aprobat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 142-a sesiuni plenare, Veneția, 14-15 martie 2025, CDL-AD(2025)003), § 39).

Curtea a menționat că are competența să examineze dacă scrutinul s-a desfășurat în conformitate cu prevederile constituționale și cu principiile universale privind alegerile democratice și să evalueze dacă încălcările constatate au influențat rezultatul final al acestuia. Eventuala nulitate a alegerilor depinde de amploarea încălcărilor/neregulilor comise în procesul alegerilor sau numărării voturilor, constatate în modul corespunzător de autoritățile competente ale statului. În acest context, Curtea a reiterat că: 1) anularea alegerilor poate să intervină numai în cazul în care votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă; 2) nu orice încălcări/nereguli din procesul electoral echivalează cu fraudarea alegerilor, ci numai neregulile de natură să influențeze rezultatele alegerilor; 3) cererea de anulare a alegerilor trebuie motivată și însoțită de dovezile pe care se bazează.

Încălcările comise în scrutin trebuie să se fundamenteze pe hotărâri judecătorești definitive și/sau pe acte ale autorităților competente. Curtea a reiterat că orice hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă privind legalitatea actelor emise de autorități dispune de puterea lucrului judecat. Curtea nu se poate pronunța asupra temeiniciei probelor administrate în procesele judiciare care au avut ca obiect examinarea legalității actelor organelor electorale. Dacă Curtea ar proceda altfel, ea ar înlocui, de fapt, autoritățile statului a căror competență este stabilită prin lege.

(i) Dacă modul de desfășurare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 respectă exigențele constituționale și legale

Din analiza actelor prezentate, dar și a rapoartelor unor misiuni de observare, Curtea a observat că procesul de înregistrare a concurenților electorali s-a efectuat cu respectarea legislației electorale. CEC a înregistrat 23 de concurenți electorali, inclusiv 15 partide politice, 4 blocuri electorale și 4 candidați independenți. Refuzul de a înregistra unele partide politice în calitate de concurenți electorali se datorează, după cum rezultă din actele judecătorești definitive, nerespectării de către aceste partide a normelor legale.

Curtea a reținut că mai mulți concurenți electorali au contestat acțiunile/inacțiunile CEC-lui în instanțele de judecată competente. Fiecare contestație a fost soluționată definitiv prin acte judecătorești.

- Cu privire la excluderea unor concurenți electorali din lista electorală în ajunul zilei de vot

Curtea a observat că unii concurenți electorali, precum și unele misiuni de observare a alegerilor au evidențiat cazurile de excludere din scrutin a Partidului Inima Moldovei și a Partidului Moldova Mare, care au avut loc în perioada electorală. Curtea a reținut că legislatorul a stabilit reglementări care interzic limitarea activității partidelor politice pe parcursul campaniei electorale la care participă. Cu titlu de excepție, în cazul comiterii de către partide a unor încălcări grave ale legislației, legislatorul permite autorităților să se adreseze în instanța competentă pentru a limita activitatea acestora chiar pe parcursul campaniei electorale la care participă. Curtea a reținut că excluderea din alegeri a partidelor politice Inima Moldovei și Moldova Mare de către CEC s-a efectuat în baza actelor judecătorești definitive privind limitarea activității acestora, ca o măsură asiguratorie.

- Cu privire la numărul buletinelor de vot pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului și la pretinsa manipulare a opiniei publice și utilizare a discursului de instigare la ură

Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a menționat în opinia prezentată Curții că pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului autoritățile au stabilit un tiraj al buletinelor de vot sub limita de 3 000 pentru fiecare secție de votare, ceea ce ar reprezenta o decizie disproporționată, contrară practicii din scrutinele precedente. Curtea a reținut că, prin Hotărârea nr. 3945 din 9 septembrie 2025, Comisia Electorală Centrală a stabilit tirajul buletinelor de vot pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, inclusiv pentru secțiile de votare menționate de Blocul electoral, iar această hotărâre nu a fost contestată. De asemenea, Blocul electoral pretinde că în perioada campaniei electorale au existat acțiuni de manipulare a opiniei publice și de utilizare a discursului de instigare la ură.

Curtea a notat că legislatorul, având competența constituțională necesară, a stabilit că atât acțiunile/inacțiunile ilegale ale organelor electorale, cât și acțiunile/

inacțiunile ilegale ale subiecților electorali se contestă în modul stabilit de articolele 91-101 din Codul electoral.

Curtea a observat că Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei nu a contestat în modul stabilit de lege nici Hotărârea Comisiei nr. 3945 din 9 septembrie 2025, nici pretinsele acțiuni referitoare la manipularea opiniei publice, la utilizarea discursului de instigare la ură. Prin urmare, Curtea nu a reținut spre examinare acest capăt al cererii.

- Cu privire la numărul secțiilor de votare deschise pentru alegătorii din stânga Nistrului și din Federația Rusă

În opinia prezentată Curții, Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a evidențiat o altă hotărâre a Comisiei Electorale Centrale prin care consideră că s-a subminat dreptul alegătorilor din stânga Nistrului. Astfel, la 27 august 2025, Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a formulat o acțiune solicitând anularea parțială a Hotărârii nr. 3852 din 24 august 2025 cu privire la numărul de secții de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului și obligarea Comisiei Electorale Centrale de a emite o nouă hotărâre prin care să dispună constituirea unui număr de 30 de secții de votare, în vederea asigurării accesului efectiv la vot al alegătorilor din localitățile respective.

Curtea a observat că această contestație a fost soluționată printr-o hotărâre a Curții de Apel Centru, prin care s-a respins acțiunea de contencios electoral, hotărâre menținută printr-o încheiere a Curții Supreme de Justiție.

Mai mult, Curtea a notat că pentru exercitarea dreptului la vot de către alegătorii din stânga Nistrului Comisia Electorală Centrală a deschis 12 secții de votare, cărora li s-au atribuit 23 500 buletine de vot. Conform proceselor-verbale prezentate de Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului, s-a constatat că la votare au participat 12 274 de alegători din aceste localități.

De asemenea, la 27 august 2025, Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a formulat o acțiune în contencios administrativ solicitând anularea parțială a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și a secțiilor de votare pentru votul prin corespondență în cadrul alegerilor parlamentare. În acest caz, Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a solicitat majorarea numărului secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din Federația Rusă, Israel și Ucraina.

Curtea a notat că, prin acte judecătorești definitive, acțiunea a fost respinsă. Prin urmare, Curtea a manifestat deferență față de considerentele acestor hotărâri judecătorești.

Totodată, Curtea a observat că, deși în Federația Rusă au fost deschise două secții de votare, cărora li s-au atribuit în total 10 000 de buletine de vot, la votare au participat 4 205 de alegători.

- Cu privire la utilizarea publicității politice, a informațiilor false pe platformele de partajare a materialelor video și cu referire la interferențe străine

Curtea nu a putut trece cu vederea constatările Comisiei Electorale Centrale, confirmate prin hotărâri judecătorești definitive, și concluziile observatorilor naționali și internaționali cu privire la cazurile de distribuire a publicității politice și a informațiilor false pe platforme de socializare online cu utilizarea unei rețele de conturi neautentice, amplificate de inteligența artificială. Unii observatori internaționali au menționat că procesul electoral a fost marcat de acuzații grave de ingerințe străine, de „atacuri hibride” prin intermediul unor „ferme de troli” coordonate de către actori statali străini, i.e. Federația Rusă. De asemenea, Curtea nu a putut trece cu vederea informațiile potrivit cărora autoritățile competente au comunicat despre acțiuni de finanțare și alte implicații de sorginte străină în alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. În legătură cu aceste fapte, autoritățile au documentat transmiterea unor sume semnificative de bani, precum și operarea cu portofele electronice. Curtea a avut în vedere faptul că autoritățile au pornit mai multe cauze penale în privința unor reprezentanți și simpatizanți ai partidului declarat neconstituțional și care sunt în proces de examinare.

Sub acest aspect, Curtea a avut în vedere raționamentele Comisiei de la Veneția din Raportul urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale (aprobat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 142-a sesiuni plenare, Veneția 14-15 martie 2025, CDL-AD(2025)003).

Curtea a observat că Declarația interpretativă a Codului de bune practici în materie electorală privind tehnologiile digitale și inteligența artificială le solicită statelor să reglementeze, printre altele, că publicitatea electorală online trebuie să fie întotdeauna identificată ca atare și trebuie să fie transparentă în ceea ce privește identitatea sponsorului său și tehnica de difuzare utilizată; că finanțarea activităților online trebuie să fie transparentă, cu limite potențiale privind cheltuielile partidelor politice pentru publicitatea digitală; și că platformele de socializare trebuie să dezvăluie în mod constant date privind publicitatea politică și sponsorii acesteia. În conformitate cu declarația interpretativă, interzicerea anumitor forme de publicitate politică plătită pe rețelele de socializare în timpul perioadelor electorale poate fi o opțiune, în special atunci când sunt utilizate tehnici automatizate de difuzare în masă sau de micro-țintă bazate pe inteligența artificială, iar opțiunea de a interzice partidelor politice și candidaților să își desfășoare campania în mod anonim ar putea fi, de asemenea, justificată. De asemenea, Curtea a reținut că terții ar trebui să aibă libertatea de a strânge fonduri și de a-și exprima opiniile cu privire la chestiuni politice ca mijloc de liberă exprimare, iar activitatea acestora nu ar trebui să fie interzisă necondiționat. Totodată, anumite forme de reglementare, cu obligații și restricții comparabile celor care se aplică partidelor și candidaților partidelor, ar trebui extinse la terții care sunt implicați în campanie, pentru a asigura transparența și responsabilitatea (a se vedea CDL-AD(2025)003, § 58).

De asemenea, Curtea Europeană a reținut că pluralismul și democrația se bazează pe un compromis care necesită diverse concesii din partea indivizilor, care trebuie uneori să fie dispuși să își limiteze unele dintre libertăți pentru a asigura o mai mare stabilitate a țării în ansamblu. Problema care se pune este aceea de a realiza un compromis între cerințele apărării societății democratice, pe de o parte, și protejarea drepturilor individuale, pe de altă parte. Statele membre au obligația de a adopta măsuri pozitive pentru a organiza alegeri „în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului în alegerea forului legislativ” și poate exista o încălcare a articolului 3 din Protocolul nr. 1 dacă condițiile în care sunt exercitate drepturile electorale individuale sunt limitate într-o asemenea măsură încât le afectează însăși esența și le privează de eficacitate. Sfera de aplicare a acestei obligații se extinde dincolo de integritatea rezultatului alegerilor, în sens restrâns, și cuprinde circulația opiniilor și informațiilor politice în perioada premergătoare alegerilor și, mai general, egalitatea de șanse acordată candidaților. Nu există nicio îndoială că diseminarea dezinformării poate reprezenta o amenințare semnificativă la adresa democrației. Înaltul Comisar al ONU pentru Drepturile Omului a recunoscut că dezinformarea pe scară largă ar putea reprezenta amenințări semnificative la adresa

dreptului de a candida la alegeri și de a vota și, prin urmare, ar putea duce la încălcarea drepturilor prealabile la alegeri libere și autentice. Consiliul ONU pentru Drepturile Omului a subliniat că dezinformarea reprezintă o amenințare la adresa democrației, care poate suprima implicarea politică, poate genera sau adânci neîncrederea față de instituțiile și procesele democratice și poate împiedica realizarea unei participări informate la afacerile politice și publice. Mai mult, potrivit Comisiei de la Veneția, „o nouă eră a dezordinii informaționale" a distorsionat ecosistemul comunicațional până la punctul în care alegătorii pot fi serios împiedicați în luarea deciziilor prin informații înșelătoare, manipulatoare și false, menite să le influențeze voturile. Curtea Europeană a acceptat faptul că în cazul în care ar exista un risc real ca, în urma imixtiunii unui stat ostil, drepturile alegătorilor dintr-un stat membru să fie limitate într-o asemenea măsură încât să le afecteze însăși esența, și anume libera exprimare a opiniei poporului în alegerea forței sale legislative, și să le priveze de eficacitatea lor, articolul 3 din Protocolul nr. 1 îi poate impune statului respectiv să adopte măsuri pozitive pentru a proteja integritatea proceselor sale electorale și să țină aceste măsuri sub supraveghere (a se vedea *Bradshaw și alții v. Regatul Unit*, 22 iulie 2025, §§ 115, 131, 135 și 136).

Având în vedere recomandările Comisiei de la Veneția și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a reținut că atunci când legislatorul constituțional a stabilit că voința poporului „se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat", acest fapt presupune obligația pozitivă a statului de a adopta măsuri apte să protejeze votul liber al alegătorilor, inclusiv prin reglementarea publicității electorale online.

Curtea a subliniat că legislatorul a stabilit reglementări cu privire la publicitatea politică online în Codul electoral. De asemenea, prin Legea nr. 221 din 10 iulie 2025, legislatorul a modificat Codul serviciilor media audiovizuale și i-a atribuit Consiliului Audiovizualului competențe inclusiv în domeniul informațiilor distribuite pe platformele de partajare a materialelor video. Totodată, la 31 iulie 2023, legislatorul a adoptat Legea nr. 242 și a stabilit competențe în domeniul platformelor de partajare a materialelor video pentru Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracarare a Dezinformării. Curtea a mai avut în vedere faptul că Comisia Electorală Centrală a stabilit reglementări separate cu privire la publicitatea în rețeaua de internet (online) în Secțiunea nr. 4 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea Comisiei nr. 1155 din 4 august 2023.

Având în vedere reglementările analizate, Curtea a constatat faptul că legislatorul a stabilit reglementări pentru autoritățile care au competențe în domeniul monitorizării platformelor de partajare a materialelor video în perioada electorală. Totodată, Curtea consideră că legislatorul trebuie să consolideze competențele autorităților în domeniul serviciilor de platformă de partajare a materialelor video și să stabilească alte măsuri eficiente, mai cu seamă în perioada electorală, cu condiția ca libertatea de exprimare a utilizatorilor platformelor online să nu fie limitată în mod disproporționat, așa cum recomandă Comisia de la Veneția în Raportul urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale (CDL-AD(2025)003). În acest sens, Curtea a emis o Adresă către Parlament.

- Cu privire la cazurile de utilizare a resurselor administrative

În opinia formulată, Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a menționat despre pretinsa implicare a Președintelui Republicii Moldova în acțiuni de agitație electorală și promovarea concurentului electoral Partidul Acțiune și Solidaritate.

Sub acest aspect, Curtea a constatat că pretinsele încălcări menționate nu au fost contestate în modul stabilit de lege. Prin urmare, Curtea a respins acest capăt al cererii.

Cu referire la utilizarea resurselor administrative de către persoane care dețin funcții publice, Curtea a notat că, prin Hotărârea nr. 4117 din 26 septembrie 2025, Comisia Electorală Centrală i-a aplicat unui candidat de pe lista Partidului Acțiune și Solidaritate un avertisment pentru încălcarea articolului 70 alin. (6) din Codul electoral. Printr-o hotărâre a Curții de Apel Centru și Încheierea Curții Supreme de Justiție din 8 octombrie 2025, hotărârea CEC a fost menținută. Totuși, Curtea a reținut că aceste acțiuni în mod separat nu sunt de natură să influențeze rezultatul alegerilor.

- Cu privire la pretinsa existență a unui bloc electoral camuflat între PAS și Platforma DA

În opinia formulată, Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei a menționat despre o pretinsă constituire a unui bloc electoral camuflat între Partidul Acțiune și Solidaritate și Platforma Demnitate și Adevăr. Curtea a notat că argumentul prezentat a făcut obiectul unei cereri în materie electorală soluționată prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3988 din 15 septembrie 2025, care a respins contestația formulată. Hotărârea Comisiei a fost menținută prin Hotărârea Curții de Apel Centru din 19 septembrie 2025 și prin Încheierea Curții Supreme de Justiție din 25 septembrie 2025 . Prin urmare, Curtea a manifestat deferență față de considerentele acestor hotărâri judecătorești.

- Procedurile electorale desfășurate în privința Partidului Democrația Acasă

Curtea a observat că, prin Hotărârea nr. 4140 din 3 octombrie 2025, Comisia Electorală Centrală a constatat încălcarea legislației electorale de către Partidul Democrația Acasă, stabilind: 1) implicarea unei persoane oficiale străine, declarată indezirabilă pe teritoriul Republicii Moldova, în campania electorală a Partidului Democrația Acasă; 2) utilizarea unor tehnici digitale sofisticate de difuzare în masă a materialelor video publicitare pe rețele de socializare, inclusiv prin utilizarea tehnicilor de manipulare și conturi false; 3) neraportarea cheltuielilor pentru producția și difuzarea de spoturi publicitare, publicitate pe rețele sociale sau online și a cheltuielilor suportate de terți în interesul candidatului prin promovarea contra cost a spoturilor pe diverse platforme online și 4) existența unui bloc electoral camuflat între Partidul Democrația Acasă, Partidul AUR din Republica Moldova și Partidul AUR din România. În baza acestor constatări, Comisia a aplicat partidului sancțiunea complementară a lipsirii de alocații de la bugetul de stat pentru încălcările comise la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, pentru o perioadă de 12 luni, începând cu luna noiembrie 2025.

Partidul a contestat hotărârea Comisiei în fața Curții de Apel Centru, care printr-o Hotărâre din 9 octombrie 2025 a dispus anularea sancțiunii complementare a lipsirii de alocații de la bugetul de stat. Totuși, în baza recursului formulat de Comisia Electorală Centrală, printr-o Decizie din 13 octombrie 2025, Curtea Supremă de Justiție a casat parțial Decizia Curții de Apel Centru în partea anulării sancțiunii complementare a lipsirii de alocații de la bugetul de stat. Curtea a reținut că, deși autoritățile au constatat încălcarea legislației electorale de către un partid politic, aceste încălcări în mod separat nu sunt de natură să influențeze rezultatul alegerilor.

- Concluzii

Curtea a reținut că la examinarea contestațiilor instanțele judecătorești și autoritățile competente nu au constatat încălcări ale legislației electorale referitoare la procesul alegerilor sau la numărarea voturilor de natură să influențeze rezultatele alegerilor.

Prin urmare, Curtea nu a constatat încălcări ale procesului electoral în măsură să influențeze decisiv exprimarea votului cetățenilor la alegerea deputaților în Parlament și a considerat necesar să confirme rezultatele alegerilor.

(ii) Cu privire la legalitatea procesului de numărare a voturilor

Curtea a reținut că din actele prezentate nu rezultă că concurenții electorali sau alți subiecți electorali ar fi contestat rezultatele numărării voturilor la vreo secție de votare. De asemenea, niciun concurent electoral nu a contestat Hotărârea Comisiei Electorale nr. 4149 din 5 octombrie 2025, prin care a fost aprobat procesul-verbal privind centralizarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025. Prin urmare, Curtea nu a constatat încălcări ale procesului de numărare a voturilor.

(iii) Validarea mandatelor deputaților aleși și confirmarea listelor candidaților supleanți

Curtea a notat că, potrivit Hotărârii nr. 4151 din 5 octombrie 2025, Comisia Electorală Centrală a constatat că la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 au fost valabil exprimate 1 578 722 de voturi pentru 22 de concurenți electorali. Având în vedere că legislația prevede un prag minim de reprezentare și acest prag a fost trecut doar de 5 concurenți electorali, Comisia Electorală Centrală a repartizat mandatele de deputat între aceștia, după cum urmează: Partidul Acțiune și Solidaritate – 55 de mandate; Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei – 26 de mandate; Blocul Electoral Alternativa – 8 mandate; Partidul Nostru – 6 mandate; și Partidul politic Democrația Acasă – 6 mandate.

Comisia Electorală Centrală a verificat dacă persoanele înscrise în liste îndeplinesc condițiile de eligibilitate pentru a candida la funcția de deputat.

Astfel, potrivit informațiilor prezentate de către Comisia Electorală Centrală, toți candidații incluși în liste sunt eligibili pentru funcția de deputat și au depus declarații pe propria răspundere că nu au interdicția de a candida. Declarațiile și datele biografice ale candidaților i-au fost prezentate Curții Constituționale.

Având în vedere faptul că până la data examinării în ședința Curții a chestiunii privind validarea mandatelor de deputat nu au fost prezentate contestații privind nerespectarea de către candidați a exigențelor prevăzute de lege, Curtea a pornit de la prezumția că persoanele cărora li s-au atribuit mandate de deputat respectă condițiile prevăzute de articolul 16 din Codul electoral.

Totodată, având în vedere faptul că nu au fost constatate încălcări ale Constituției și ale Codului electoral la formarea listelor candidaților supleanți, Curtea Constituțională a confirmat aceste liste așa cum au fost ele stabilite de Comisia Electorală Centrală în Anexa nr. 2 la Hotărârea nr. 4152 din 5 octombrie 2025, inclusiv: 1) din partea Partidului Acțiune și Solidaritate – 49 de candidați; 2) din partea Blocului Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei – 54 de candidați; 3) din partea Blocului electoral „Alternativa"- 98 de candidați; 4) din partea Partidului Politic „Partidul Nostru"- 96 de candidați; 5) din partea Partidului Politic „Democrația Acasă"- 80 de candidați.

Pornind de la argumentele invocate, Curtea *a confirmat* rezultatele alegerii Parlamentului din 28 septembrie 2025. Curtea *a validat* mandatele deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova în cadrul alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025.

14. Validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova

La 6 noiembrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 13 privind validarea unor mandate de deputat atribuite doamnelor Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și domnilor Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn, candidați supleanți pe lista Partidului politic „Partidul Acțiune și Solidaritate".

La originea cauzei s-a aflat sesizarea Comisiei Electorale Centrale privind validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, depusă la Curtea Constituțională la 5 noiembrie 2025.

Prin Hotărârile nr. 271, nr. 272, nr. 273, nr. 274, nr. 275, nr. 276, nr. 277 și nr. 278 din 31 octombrie 2025, Parlamentul a luat act de cererile de demisie ale domnilor Dan Perciun, Emil Ceban, Nicolae Popescu, Mihail Popșoi, Ludmila Catlabuga, Vladimir Bolea, Dorin Recean și Artur Mija, deputați în Parlament din partea Partidului politic „Partidul Acțiune și Solidaritate", ca urmare devenind vacante opt mandate de deputat. Comisia Electorală Centrală i-a propus Curții Constituționale să valideze mandatele de deputat în Parlamentul Republicii Moldova atribuite doamnelor Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și domnilor Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn, candidați supleanți pe lista Partidului politic „Partidul Acțiune și Solidaritate".

Potrivit articolului 62 din Constituție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, Curtea Constituțională hotărăște validarea mandatului de deputat sau nevalidarea lui în cazul încălcării legislației electorale. Candidatul supleant va fi declarat ales de către Curtea Constituțională, la adresarea Comisiei Electorale Centrale, dacă, din anumite motive, un mandat de deputat aparținând partidului pe care îl reprezintă va deveni vacant.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 16 octombrie 2025 cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova conține numele doamnelor Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și ale domnilor Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn în lista candidaților supleanți ai Partidului Acțiune și Solidaritate.

La 3 și 4 noiembrie 2025, doamnele Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și domnii Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn au formulat declarații prin care și-au exprimat consimțământul de a le fi atribuite mandatele vacante de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Totodată, prin aceleași declarații, conform articolului 352^1 din Codul penal, candidații supleanți au declarat pe propria răspundere că nu au nicio interdicție de a ocupa funcția de deputat în Parlament.

Din scrisoarea Inspectoratului Național de Probațiune din 3 noiembrie 2025, din scrisoarea Autorității Naționale de Integritate din 4 noiembrie 2025, din scrisoarea Ministerului Afacerilor Interne din 4 noiembrie 2025 și din scrisoarea Agenției pentru Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească din 4 noiembrie 2025, prezentate Comisiei Electorale Centrale și anexate la materialele cauzei, rezultă că doamnelor Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și domnilor Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn, candidați supleanți pe lista Partidului Acțiune și Solidaritate, nu li s-a aplicat vreo interdicție de a ocupa o funcție publică, nu au fost trași la răspundere penală și nu au antecedente penale.

În ședința plenară nu au fost stabilite circumstanțe care să împiedice validarea mandatelor de deputat în Parlament atribuite doamnelor Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și domnilor Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn.

Având în vedere considerentele menționate *supra*, Curtea *i-a declarat aleși* în calitate de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, cu validarea mandatelor, pe doamnele Angela Munteanu-Pojoga, Veronica Cupcea, Veronica Briceag, Liliana Grosu și pe domnii Igor Talmazan, Alexandr Trubca, Gheorghe Ichim și Valeriu Carțîn, pe lista Partidului politic „Partidul Acțiune și Solidaritate".

De asemenea, la 24 noiembrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 15 privind validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

La originea cauzei se află sesizarea Comisiei Electorale Centrale privind validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, depusă la Curtea Constituțională la 19 noiembrie 2025.

Prin Hotărârile nr. 283 și nr. 284 din 13 noiembrie 2025, Parlamentul a luat act de cererile de demisie ale doamnelor Nina Cereteu și Stela Onuțu, deputate din partea Partidului politic „Partidul Nostru". Prin hotărârile nr. 285, nr. 286, nr. 287, nr. 288 și nr. 289 din 13 noiembrie 2025, Parlamentul a luat act de cererile de demisie ale doamnei Maria Acbaș și domnilor Nicolae Draganel, Constantin Cheianu, Viorel Bostan și Roman Cojuhari, deputați din partea Partidului politic „Partidul Acțiune și Solidaritate". Prin Hotărârea nr. 290 din 13 noiembrie 2025, Parlamentul a luat act de cererea de demisie a dlui Ion Ceban, deputat din partea Blocului electoral „Alternativa". În consecință, Parlamentul a declarat vacante opt mandate de deputat din partea a două partide și a unui bloc electoral.

Potrivit articolului 62 din Constituție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, Curtea Constituțională hotărăște validarea mandatului de deputat sau nevalidarea lui în cazul încălcării legislației electorale. Așadar, un candidat supleant poate obține calitatea de deputat (i) dacă un mandat de deputat aparținând unui partid politic sau bloc electoral din care acesta face parte este declarat vacant, (ii) dacă mandatul respectiv îi este atribuit lui potrivit ordinii înscrierii în lista de candidați supleanți și (iii) dacă după verificarea întrunirii condițiilor stabilite pentru acest mandat Curtea Constituțională îl declară ales în calitate de deputat în Parlament, cu validarea mandatului respectiv.

Comisia Electorală Centrală a luat act de vacanța unor mandate de deputat și i-a propus Curții Constituționale să valideze mandatele de deputat în Parlamentul Republicii Moldova atribuite în următoarea consecutivitate doamnelor Ana Oglinda și Efimia Bandalac, domnilor Vladimir Rusu, Vasile Porțevschi, Oleg Canațui, candidați supleanți pe lista Partidului Acțiune și Solidaritate, domnilor Constantin Cuiumju și Nicolae Margarint, candidați supleanți pe lista Partidului Nostru, și dnei Angela Cutasevici, candidat supleant pe lista Blocului electoral „Alternativa". Totodată, Comisiei Electorale Centrale i-au fost prezentate declarațiile dnei Rodica Țipovici și dlui Alexandr Severin, candidați supleanți pe lista Partidului Nostru, prin care aceștia au refuzat mandatul de deputat.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 16 octombrie 2025 cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova conține numele doamnelor Ana Oglinda și Efimia Bandalac, domnilor Vladimir Rusu, Vasile Porțevschi și Oleg Canațui, candidați supleanți pe lista Partidului Acțiune și Solidaritate, domnilor Constantin Cuiumju și Nicolae Margarint, candidați supleanți pe lista Partidului Nostru, și dnei Angela Cutasevici, candidat supleant pe lista Blocului electoral „Alternativa".

La 14 și 17 noiembrie 2025, doamnele Ana Oglinda și Efimia Bandalac, domnii Vladimir Rusu, Vasile Porțevschi, Oleg Canațui, Constantin Cuiumju și Nicolae Margarint și dna Angela Cutasevici au formulat declarații prin care și-au exprimat consimțământul de a le fi atribuite mandatele vacante de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Totodată, prin aceleași declarații, conform articolului 352[1] din Codul penal, candidații supleanți au declarat pe propria răspundere că nu au nicio interdicție de a ocupa funcția de deputat în Parlament.

De asemenea, din scrisoarea Inspectoratului Național de Probațiune din 14 noiembrie 2025, din scrisoarea Autorității Naționale de Integritate din 17 noiembrie 2025, din scrisoarea Ministerului Afacerilor Interne din 17 noiembrie 2025 și din scrisoarea Agenției pentru Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească din 17 noiembrie 2025, prezentate Comisiei Electorale Centrale și anexate la materialele cauzei, rezultă că doamnelor Ana Oglinda și Efimia Bandalac, domnilor Vladimir Rusu, Vasile Porțevschi, Oleg Canațui, candidați supleanți pe lista Partidului Acțiune și Solidaritate, domnilor Constantin Cuiumju și Nicolae Margarint, candidați supleanți pe lista Partidului Nostru, și dnei Angela Cutasevici, candidat supleant pe lista Blocului electoral „Alternativa", nu li s-a aplicat vreo interdicție de a ocupa o funcție publică, nu au fost trași la răspundere penală și nu au antecedente penale.

În ședința plenară nu au fost stabilite circumstanțe care să împiedice validarea mandatelor de deputat în Parlament. Pornind de la constatările menționate *supra*, Curtea a decis validarea mandatelor de deputat ale doamnelor Ana Oglinda și Efimia Bandalac, ale domnilor Vladimir Rusu, Vasile Porțevschi Oleg Canațui, candidați supleanți pe lista Partidului Acțiune și Solidaritate, ale domnilor Constantin Cuiumju și Nicolae Margarint, candidați supleanți pe lista Partidului Nostru, și al dnei Angela Cutasevici, candidat supleant pe lista Blocului Electoral „Alternativa".

C. DECIZII RELEVANTE ÎN DEZVOLTAREA JURISPRUDENȚEI CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Coruperea electorală pasivă

La 21 ianuarie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 1 de inadmisibilitate a sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 47[1] din Codul contravențional.

Autorii au susținut că sancțiunea prevăzută de articolul 47[1] alin. (1) din Codul contravențional nu este proporțională cu gravitatea faptei și aduce atingere dreptului de proprietate al persoanei care a comis contravenția. Amenda pentru comiterea contravenției respective se stabilește în limitele a 500 și 750 de unități convenționale, ceea ce reprezintă 25 000 lei - 37 500 lei, sumă care depășește cuantumul salariului mediu pe economie de aproximativ 3 ori. În același timp, autorii consideră că diferența prea mică dintre limita minimă și limita maximă a sancțiunii nu le oferă agenților constatatori și instanțelor de judecată posibilitatea de a individualiza sancțiunea.

Referitor la critica de neconstituționalitate a limitelor amenzii prevăzute la articolul 47[1] alin. (1) din Codul contravențional, în jurisprudența sa, Curtea a notat că articolul 20 din Constituție devine incident atunci când este afectat principiul individualizării sancțiunii. Legislatorul nu poate reglementa o sancțiune astfel încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a o individualiza în mod efectiv și rezonabil. Limitarea rolului instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolele 20 din Constituție și 6 din Convenția Europeană.

Curtea a observat că diferența dintre limita minimă și cea maximă este de 250 unități convenționale. Astfel, Curtea a reținut că există o diferență suficientă între limita minimă și limita maximă a sancțiunii, care îi permite agentului constatator și instanței de judecată să individualizeze amenda în funcție de circumstanțele precise ale faptei comise (a se vedea, *a contrario*, HCC nr. 18 din 30 iunie 2020). Mai mult, diferențele dintre limitele sancțiunii contravenționale

în discuție sunt comparabile cu diferențele dintre limitele sancțiunilor pentru comiterea altor contravenții stabilite de legislator. Acestea nu restrâng competența instanței de judecată de a exercita un control de jurisdicție deplină în privința individualizării și aprecierii proporționalității sancțiunii prin raportare la circumstanțele cazului și nu contravin articolului 20 din Constituție.

Astfel, Curtea a reținut că prevederile Codului contravențional, inclusiv normele contestate, stabilesc garanții suficiente, apte să asigure individualizarea sancțiunilor în fiecare caz particular. Prin urmare, Curtea a constatat că prin instituirea unor amenzi disuasive în cazurile de corupție electorală nu sunt afectate dispozițiile articolului 46 din Constituție.

2. Formula de reexaminare a pensiei de dizabilitate

La 30 ianuarie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 8 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a articolului 33 alin. (3) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii și a punctelor 13 și 18^1 din Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor.

Formula de reexaminare a pensiei pentru limită de vârstă, stabilită în anexa nr. 2^1 la Legea contestată și invocată de autor ca fiind una mai avantajoasă, nu poate fi aplicată și la reexaminarea pensiilor de dizabilitate, deoarece pensia de dizabilitate se stabilește gradual, în funcție de pierderea capacității de muncă. Mai mult, în eventualitatea în care s-ar aplica aceeași formulă, s-ar încălca principiul determinării gradului de dizabilitate și cuantumului pensiei în funcție de gradul de dizabilitate.

Astfel, la adoptarea formulelor de calcul la reexaminarea pensiei de dizabilitate, legislatorul a avut în vedere toate particularitățile și condițiile în care se încadrează asiguratul cu un grad de dizabilitate.

În jurisprudența sa, Curtea a menționat că dreptul la pensia de dizabilitate se obține în baza unor condiții preferențiale. În acest sens, Legea privind sistemul public de pensii stabilește prevederi care fixează condiții de ieșire la pensie sub pragul celor stabilite pentru limită de vârstă. Deosebirea menționată constituie un argument în favoarea instituirii unei distincții și în privința condițiilor în care trebuie exercitat dreptul la reexaminarea pensiei de dizabilitate. De altfel, o egalare a persoanelor cu dizabilități și a celor fără dizabilități în condițiile exercițiului dreptului la reexaminarea pensiei ar fi inechitabilă în raport cu persoanele care obțin pensia pentru limită de vârstă la atingerea vârstei generale de pensionare și ar institui o sarcină excesivă pentru sistemul public de asigurări sociale, fiind neglijat obiectivul distribuirii corecte a prestațiilor de asigurări sociale (a se vedea HCC nr. 30 din 23 septembrie 2021, § 92).

Prin urmare, Curtea a decis că legislatorul beneficiază de o marjă de apreciere atunci când sunt în discuție drepturile sociale ale cetățenilor prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și elaborarea și implementarea politicilor sociale în acest domeniu. Datorită cunoașterii directe a societății și a nevoilor sale, legislatorul este, în principiu, mai bine plasat decât Curtea să decidă asupra formulelor de calcul la reexaminarea acestor două pensii distincte.

3. Acceptarea cu bună știință a finanțării unui partid politic din partea unui grup criminal organizat

La data de 13 februarie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 21 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 181^2 alin. (5) din Codul penal.

Curtea a menționat că infracțiunea prevăzută la articolul 181^2 alin. (5) din Codul penal se realizează prin „acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale". Din textul articolului menționat, Curtea a observat că norma incriminatoare nu prevede expres subiectul infracțiunii, deși se stabilește cert subiectul finanțat [partidul politic, grupul de inițiativă, concurentul electoral] și subiectul finanțator [grupul criminal organizat, organizația (asociația) criminală].

Având în vedere critica autorului sesizării, potrivit căreia legislatorul ar fi omis să prevadă subiectul infracțiunii în discuție, Curtea a considerat că stabilirea unei liste exhaustive a subiecților cărora le poate fi aplicat textul contestat de autorul excepției ar putea genera situații de impunitate în cazuri care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere penală. De exemplu, deși trezorierul este persoana responsabilă de finanțele partidului politic, potrivit articolului 25 alin. (3) din Legea privind partidele politice, Curtea a considerat că eventuala includere a acestuia în calitate de subiect special al infracțiunii ar conduce la impunitate față de persoanele neincluse în lista subiecților infracțiunii, însă care ar fi acceptat cu bună știință finanțarea ilegală a partidului (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr.89 din 25 iulie 2023, § 24; DCC nr.194 din 21 decembrie 2023, § 24; DCC nr. 87 din 25 iulie, 2024, § 23).

Curtea a notat că infracțiunea prevăzută la articolul 181^2 alin. (5) din Codul penal este una formală, astfel încât răspunderea penală pentru comiterea acesteia survine în cazul în care se constată faptul acceptării cu bună știință a finanțării ilegale.

Prin urmare, Curtea a notat că le revine instanțelor de judecată să stabilească în fiecare caz particular, pe baza circumstanțelor factuale relevante și a probelor administrate, dacă acțiunile unei persoane concrete întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la articolul 181^2 alin. (5) din Codul penal.

4. Imprevizibilitatea textului „a altor informații pentru a fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova"

La data de 13 februarie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 28 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 338 din Codul penal.

Curtea a reținut că deși legislatorul a utilizat o formulare mai largă prin textul „a altor informații pentru a fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova" în contextul infracțiunii de trădare de patrie prin spionaj, alte texte din norma contestată precizează domeniul ei de aplicare. De exemplu, prin utilizarea textului „transmiterea sau culegerea, din însărcinarea serviciului de spionaj străin sau al unei entități anticonstituționale" legislatorul precizează condiția colaborării cetățeanului Republicii Moldova cu cel puțin una din entitățile menționate. De asemenea, prin utilizarea textului „pentru a fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova" legislatorul precizează scopul transmiterii informațiilor în discuție. Prin urmare, legea penală îi solicită părții acuzării să demonstreze atât colaborarea cetățeanului Republicii Moldova cu entitatea străină, cât și faptul că informațiile transmise pot fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova.

Cu referire la pretinsa încălcare a dreptului la libertatea de exprimare afirmată de autorul sesizării, Curtea a menționat că identificarea „altor informații" care pot reprezenta obiectul imaterial al infracțiunilor de spionaj sau de trădare de patrie exprimată prin spionaj a fost restrânsă de legislator prin impunerea a două condiții cumulative: *(i)* însărcinarea serviciului de spionaj străin sau

al unei entități anticonstituționale și *(ii)* scopul transmiterii informației, *i.e.* folosirea informației în dauna intereselor Republicii Moldova. Totuși, întrunirea acestor condiții trebuie analizată de la caz la caz. Această analiză are un caracter concret, nu abstract, și nu ține de competența Curții Constituționale, ci a instanțelor de judecată (a se vedea, *mutatis mutandis,* DCC nr. 127 din 10 octombrie 2023, § 34). Prin urmare, Curtea nu a putut reține criticile autorului sesizării privind încălcarea dreptului la libertatea de exprimare, garantat de articolul 32 din Constituție.

5. Obligativitatea ținerii registrului membrilor de partid și prezentării acestuia autorităților publice competente

La data de 12 august 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 111 de inadmisibilitate a sesizării pentru controlul constituționalității articolelor 6 alin. (5) și (6) și 7[1] din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

Cu privire la obligativitatea ținerii registrului membrilor de partid, Curtea a reținut că legislatorul are prerogativa constituțională de a reglementa prin lege organică organizarea și funcționarea partidelor politice. În acest sens, legislatorul a adoptat Legea privind partidele politice în care se stabilesc criterii/cerințe pentru constituirea, înregistrarea, organizarea, funcționarea și activitatea partidelor politice.

Partidele politice sunt, potrivit Legii Supreme, unicele structuri organizate [persoane juridice] de cetățeni ai Republicii Moldova care au dreptul constituțional de a participa la alegeri în autoritățile publice centrale ale statului și în administrația publică locală și care, prin organele reprezentative alese, ar putea exercita puterea publică într-un mod transparent, democratic și cu respectarea pluralismului politic. Pentru ca exercițiul puterii publice să se realizeze cu respectarea normelor constituționale, legislatorul a prevăzut că și partidele politice trebuie să aibă o activitate transparentă și să asigure pluralismul în interiorul său. Respectiv, atât membrii partidelor politice, cât și întreaga societate trebuie să aibă posibilitatea de a cunoaște oamenii care se asociază în partide și care vor să lupte pentru a obține puterea politică.

Curtea a mai constatat că exigența ținerii registrului membrilor de partid constituie un factor de disciplinare și organizare a activității interne a partidelor politice, astfel evitându-se situațiile în care aceste partide ar putea, de exemplu, obține puterea politică, fără a se cunoaște cu exactitate identitatea membrilor și chiar componența numerică a acestora.

Cu privire la obligația partidelor politice de a prezenta periodic Agenției Servicii Publice și Comisiei Electorale Centrale registrul actualizat al membrilor partidului, Curtea a reținut că Legea privind partidele politice, chiar și până la intrarea în vigoare a Legii nr. 100 din 13 iunie 2025, prin care au fost adoptate normele contestate, conținea dispoziții care obligau partidele politice să prezinte acestor autorități datele cu caracter personal, în special date ce se referă la: *(i)* persoanele care participă la constituirea unui partid politic (art. 8 alin. (1) lit. d) și (2) din Lege); *(ii)* membrii partidului care achită cotizația de membru (art. 25[1] alin. (3) și (4) din Lege); *(iii)* membrii care fac donații partidului politic sau contribuie patrimonial în alt fel la activitatea partidului politic (art. 29 alin. (4)-(9) din Lege).

Aceste date se prelucrează, se păstrează și se publică de către autoritate conform legii, prin asigurarea respectării drepturilor și a garanțiilor persoanelor respective.

Date fiind constatările expuse, Curtea a concluzionat că impunerea obligației de a ține registrul membrilor de partid și de a-l prezenta periodic autorităților competente este în interesul transparenței și al democrației și nu poate fi considerată, *per se*, o măsură contrară art. 41 din Constituție, în condițiile în care: *(i)* registrul asigură o evidență corectă a membrilor fiecărui partid; *(ii)* în registru sunt incluse doar persoane care într-adevăr doresc să aparțină acestui partid și și-au manifestat voința în acest sens; *(iii)* evidența datelor din registrul membrilor de partid este ținut cu respectarea strictă a regimului de prelucrare a datelor cu caracter personal. Așadar, Curtea a reținut că prevederile contestate de autorul sesizării nu aduc atingere valorilor protejate de articolul 41 din Constituție.

6. Claritatea textului „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova”

La data de 12 august 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 108 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 337 alin. (1) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023.

Curtea a observat că, deși legislatorul a utilizat o formulare mai largă prin textul „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” în contextul infracțiunii de trădare de patrie, alte texte din norma contestată precizează domeniul ei de aplicare. De exemplu, prin utilizarea textului „acordarea de ajutor unui stat străin” legislatorul precizează condiția colaborării cetățeanului Republicii Moldova cu un stat străin. De asemenea, prin utilizarea textelor „în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale sau a securității de stat și a capacității de apărare a Republicii Moldova”, precum și „împotriva Republicii Moldova”, legislatorul precizează scopul acordării ajutorului în discuție și valorile împotriva cărora sunt îndreptate acțiunile infracționale (obiectul juridic special). Totodată, legislatorul sancționează doar fapta comisă cu intenție. Prin urmare, legea penală îi solicită părții acuzării să demonstreze atât colaborarea intenționată a cetățeanului Republicii Moldova cu statul străin, *i.e.* acordarea de ajutor unui stat străin, cât și faptul că ajutorul acordat poate fi folosit de statul străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova, adică în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale sau a securității de stat și a capacității de apărare a Republicii Moldova.

Având în vedere varietatea de situații care pot apărea în practică, Curtea a considerat că nu este nici posibil, nici rezonabil ca legislatorul să prevadă în Codul penal o listă exhaustivă a modalităților de acordare de ajutor unui stat străin și, respectiv, a activităților dușmănoase înfăptuite împotriva Republicii Moldova, care pot fi realizate în contextul și esența infracțiunii de trădare de patrie. De altfel, o astfel de listă ar putea omite reglementarea unor situații care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere penală pe baza articolului 337 din Codul penal.

7. Interdicția de a participa la alegeri a partidelor politice care nu prezintă în termen ASP lista numerică și nominală a președinților, vicepreședinților și a membrilor organelor executive centrale

La data de 12 august 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 113 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a textului „nu au dreptul de a participa la alegeri” din art. 11 alin. (7) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

Curtea a constatat că la 13 iunie 2025 Parlamentul a adoptat Legea nr. 100, care a instituit un cadru normativ complex, prin care au fost aduse modificări și completări mai multor acte normative, în scopul consolidării mecanismelor de prevenire și de combatere a corupției electorale, precum și a fenomenelor conexe acestora.

Între altele, Legea nr. 100 a modificat articolul 10 din

Legea privind partidele politice, stabilind obligația partidelor de a notifica Agenția Servicii Publice inclusiv despre modificarea listei numerice și nominale a membrilor partidului politic care cad sub incidența articolului 3 alin. (1) lit. e[5]) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale. În caz de nerespectare a acestei cerințe, în baza informației notificate de Agenție, Parlamentul a stabilit competența Comisiei Electorale Centrale de a interzice partidelor să participe la alegeri (art. 11 alin. (7) din Lege). Aceste modificări au intrat în vigoare la 14 iunie 2025.

Curtea a constatat că *obligația de notificare a informației despre membrii organelor de conducere ale partidelor nu reprezintă o sarcină excesivă*. Această obligație este justificată de interesul public față de liderii partidelor care urmăresc să participe la alegeri. Curtea a reținut că este firesc ca din momentul înregistrării partidului politic liderii acestuia să-și asume faptul că partidul dobândește personalitate juridică și că accede implicit într-un spațiu de interes public. Mai mult, trebuie avut în vedere faptul că conducerea partidului politic exercită o influență directă asupra procesului decizional, climatului electoral și că urmărește să acceadă în funcții publice reprezentative. În acest sens, obligația de notificare a informației despre membrii organelor de conducere este justificată de necesitatea asigurării transparenței și responsabilității partidelor politice și garantează supravegherea eficientă a activității partidelor.

La această Decizie judecătorul Serghei Țurcan a formulat o opinie separată, în temeiul articolului 36 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 74 din 10 aprilie 2025.

8. Publicarea listei partidelor politice care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare

La data de 26 august 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 120 de inamisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 12 alin. (4) și 27 lit. g) din Codul electoral.

Referitor la prerogativa Comisiei Electorale Centrale, prevăzută de art. 27 lit. g) din Codul electoral, de a publica lista partidelor care au dreptul de a participa la alegeri, pe baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, autorul a susținut că aceasta reprezintă o atribuție aplicată în mod rigid și nu permite actualizarea ulterioară a listei. În acest sens, Curtea a notat că Codul electoral stabilește doar obligația Comisiei Electorale Centrale de a publica lista acestor partide. Chestiunea actualizării listei partidelor nu face obiectul normei contestate.

9. Plafonul mijloacelor financiare transferabile în contul destinat grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în sprijinul unui candidat

La data de 29 august 2025, Curtea Constituțiobală a pronunțat Decizia nr. 121 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 53 alin. (1), (3) și (5) din Codul electoral.

În conformitate cu punctul 8 din Ghidul și Raportul privind finanțarea partidelor politice, adoptate de Comisia de la Veneția la sesiunea 46 (Veneția, 9-10 martie, 2001), *„pentru a asigura egalitatea de șanse între diferitele forțe politice, cheltuielile de campanie electorală vor fi limitate la un plafon, stabilit în funcție de situația din țară și fixat proporțional cu numărul alegătorilor vizați”*. În acest sens, Curtea a considerat că stabilirea unui plafon pentru donațiile destinate strângerii de semnături urmărește, pe lângă asigurarea transparenței financiare, și egalitatea de șanse între candidații independenți.

În același timp, Curtea a observat că plafonul mijloacelor financiare care pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” pentru susținerea candidatului la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în cadrul alegerilor parlamentare din data de 28 septembrie 2025 este de 57.564,07 lei. Autorul sesizării nu a argumentat de ce mărimea plafonului mijloacelor financiare ar fi insuficientă pentru colectarea numărului de semnături prevăzut de lege. Curtea nu are competența de a identifica, în locul autorului sesizării, argumente care să demonstreze ideea că plafonul stabilit de lege pentru colectarea semnăturilor ar face iluzoriu dreptul candidatului de a fi ales.

10. Controlul constituționalității unor prevederi din Legea cu privire la Curtea Constituțională

La data de 25 septembrie 2025, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 138 de inadmisibilitate a sesizării privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Din formulările utilizate în textul Constituției, Curtea a constatat că, atunci când legislatorul constituțional intenționează să stabilească limitări asupra numărului de mandate, acest lucru este consacrat în mod expres. De exemplu, în cazul funcției de Președinte al Republicii Moldova, adunarea constituantă a precizat că „nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al Republicii Moldova decât pentru cel mult două mandate consecutive” (a se vedea art. 80 alin. (4) din Constituție). În cazul funcției de Avocat al Poporului, legislativul limitează numărul mandatelor, stabilind că „Avocatul Poporului este numit [...] pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit” (articolul 59[1] alin. (3) din Constituție), iar în cazul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii Legea Supremă prevede că „membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt aleși sau numiți pentru un mandat de 6 ani, fără posibilitatea de a deține două mandate” (art. 122 alin. (5) din Constituție). De asemenea, în cazul funcției de Procuror General, legislatorul constituțional a stabilit că „Procurorul General este numit în funcție [...] pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit” (art. 125 alin. (1) din Constituție). În cazul judecătorilor Curții Constituționale, Constituția nu prevede o limitare a numărului de mandate. În lipsa unei precizări clare, așa cum a făcut-o în raport cu alte funcții de demnitate publică din cadrul unor instituții de rang constituțional menționate mai sus, Curtea a conchis că autorii Constituției nu au limitat numărul de mandate al judecătorilor constituționali.

Curtea a menționat că problema duratei mandatului și a numărului de mandate al judecătorului Curții Constituționale a fost în atenția autorităților publice.

În ceea ce privește durata mandatului, Comisia de la Veneția favorizează, în general, mandatele lungi și care nu pot fi înnoite sau admit, cel mult, o singură realegere. Imposibilitatea reînnoirii mandatului contribuie semnificativ la consolidarea independenței judecătorilor Curții Constituționale, iar un mandat îndelungat asigură independența acestora, în special față de autoritățile care i-au numit. Cu referire la situația din Republica Moldova, Comisia de la Veneția recunoaște că prelungirea duratei unui singur mandat, cum ar fi creșterea acestuia la 12 ani fără posibilitatea realegerii, este preferabilă, cu toate acestea, ar putea fi necesare modificări constituționale. În Opinia sa privind proiectul legii cu privire la Curtea Constituțională (CDL-AD(2025)005), Comisia de la Veneția a încurajat autoritățile Republicii Moldova să ia în considerare acest aspect în contextul unor posibile reforme constituționale viitoare (a se vedea paragrafele 37 și 38 din Opinie).

Curtea a subliniat că Constituția nu le interzice politicienilor de carieră să devină judecători constituționali. Din contră, legitimitatea și calitatea jurisprudenței tribunalelor constituționale sporesc atunci când în componența acestora ajung specialiști din toate sferele sociale, fie că sunt judecători de carieră, fie profesori de drept sau politicieni.

Totodată, Curtea a observat că, având competența de a reglementa prin lege organică organizarea și funcționarea

Curții Constituționale, legislatorul a prevăzut în mod explicit că judecătorul constituțional: *(i)* nu are dreptul să desfășoare activitate politică; și nici *(ii)* nu poate fi membru al unui partid politic (art. 18 alin. (2) din Legea nr. 74/2025). Pentru a asigura îndeplinirea acestor obligații, legislatorul a prevăzut că, în cazul în care persoana numită în funcția de judecător constituțional deținea calitatea de membru al unui partid politic, ea trebuie, printr-un acord prealabil semnat în formă scrisă, să-și asume angajamentul ca până la depunerea jurământului să înceteze calitatea de membru al partidului politic.

Așadar, Curtea a constatat că legislatorul a reglementat situațiile juridice referitoare la calitatea de membru al unui partid politic. Prin urmare, Curtea a reținut că Legea cu privire la Curtea Constituțională conține mecanisme apte să întrerupă eventualele legături ale judecătorilor constituționali cu partidele politice.

Competența Curții de a verifica constituționalitatea tratatelor internaționale la care statul intenționează să devină parte. Astfel, este de neconceput, din perspectiva Constituției, ca Curtea Constituțională să declare neconstituțional un tratat internațional la care Republica Moldova este parte. Mai mult, așa cum a observat Comisia de la Veneția în opinia sa CDL-AD(2025)005, la § 25, controlul constituțional *a priori* al tratatelor internaționale are o justificare solidă în principiu, deoarece absența unui astfel de control poate implica riscul încălcării principiului de drept internațional *pacta sunt servanda*. Mai mult, acest aspect subliniază că, atunci când apare un conflict între un tratat internațional și Constituție sau, după caz, legile constituționale (organice), conflictul este deosebit de delicat, întrucât presupune un posibil antagonism între cele mai înalte instrumente juridice interne și angajamentele asumate la nivel internațional. Prin urmare, statele se străduiesc să prevină astfel de conflicte ori de câte ori este posibil.

Desemnarea noului judecător constituțional cu trei luni înainte de expirarea mandatului unui judecător în funcție. La § 61 din Opinia sa CDL-AD(2025)005, Comisia de la Veneția califică drept o „abordare binevenită" aranjamentele procedurale necesare pentru numirea unui nou judecător care pot fi inițiate cu mult timp înainte. Asemenea aranjamente reduc la minim riscul existenței unor posturi vacante. În acest sens, Curtea nu a văzut cum ar fi afectate articolele din Constituție invocate de autorii sesizării. Din contră, art. 13 alin. (2) din Lege asigură continuitatea activității Curții, aspect care este indispensabil pentru protecția efectivă a Constituției.

Continuarea mandatului expirat de către judecătorul constituțional până la depunerea jurământului de către noul judecător. Sub acest aspect, Comisia de la Veneția a menționat în Opinia sa CDL-AD(2025)005, la §§ 61, 62 și 63, că a recomandat anterior ca, pentru a se asigura continuitatea în componența Curții Constituționale, un judecător al cărui mandat a expirat trebuie să rămână în funcție până la preluarea funcției de către succesorul său. De asemenea, Comisia a recomandat fie o procedură care să permită judecătorului în exercițiu să își continue activitatea până la numirea oficială a succesorului său, fie o dispoziție care să prevadă că procedura de numire a unui nou judecător ar putea începe cu un anumit timp înainte de expirarea mandatului titularului. Comisia a menționat că mecanismul propus de Lege funcționează doar în cazurile în care mandatul judecătorului a expirat și numai dacă acesta este de acord să-și continue activitatea. În acest context, prevederea care permite unui judecător să rămână în funcție până la numirea succesorului său reprezintă o garanție importantă, deși nu ar trebui privită ca o soluție pe termen lung pentru posibila instabilitate a Curții.

Curtea a aderat la aceste observații ale Comisiei de la Veneția. Mai mult, practica în discuție este aplicată și la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Potrivit art. 23 para. (2) teza I din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, judecătorii Curții Europene rămân în funcție până la înlocuirea lor.

În conformitate cu art. 136 alin. (1) din Constituție, așa cum a fost interpretat în Hotărârea nr. 12 din 12 mai 2016, în vederea evitării obstacolelor care pot interveni în buna funcționare a Curții, judecătorul constituțional al cărui mandat a expirat își exercită atribuțiile până la depunerea jurământului de către succesorul său în funcție.

D. ADRESE

Pe parcursul anului 2025, Curtea a formulat trei adrese către Parlamentul Republicii Moldova:

1. Adresa nr. PCC-01/61g-298 la HCC nr.9/2025 *(plafonarea despăgubirii acordate de angajator în cazul concedierii ilegale a salariatului [3])*, din 22 iulie 2025. În acest context, Curtea Constituțională i-a solicitat Parlamentului să modifice articolul 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii în conformitate cu raționamentele hotărârii sale.

2. Adresa nr. PCC-01/163g-410 la HCC nr. 11/2025 *(interdicția citării și audierii în calitate de martor a unei persoane în privința căreia sunt probe că a comis infracțiunea care se investighează)*, din 23 septembrie 2025, prin care Curtea Constituțională a declarat neconstituțională omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare la etapa judecării cauzei penale a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, persoane care își exprimă acordul de a fi audiate în calitate de martor. În acest context, Curtea îi solicită Parlamentului să modifice legislația relevantă în conformitate cu raționamentele hotărârii Curții Constituționale.

3. Adresa nr. PCC-01/211e-451 la HCC nr. 12/2025 *(confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova),* din 16 octombrie 2025. Curtea a constatat că legislatorul a stabilit reglementări pentru autoritățile care au competențe în domeniul monitorizării platformelor de partajare a materialelor video în perioada electorală. Totodată, Curtea a considerat că legislatorul trebuie să consolideze competențele autorităților în domeniul serviciilor de platformă de partajare a materialelor video și să stabilească alte măsuri eficiente, mai cu seamă în perioada electorală, cu condiția ca libertatea de exprimare a utilizatorilor platformelor online să nu fie limitată în mod disproporționat, așa cum recomandă Comisia de la Veneția în Raportul urgent privind anularea rezultatelor alegerilor de către curțile constituționale (CDL-AD(2025)003).

TITLUL III
COLABORAREA EXTERNĂ

În anul 2025, Curtea Constituțională a desfășurat și a găzduit o serie de activități cu impact major asupra consolidării cooperării externe și a rolului său instituțional, reflectate prin vizite de curtoazie și întrevederi la nivel înalt cu parteneri europeni și personalități de prim rang, inclusiv vizita la Curtea Constituțională a Majestății Sale Margareta, Custodele Coroanei române, și a Alteței Sale Regale Principele Radu. Tot în acest context se înscrie și vizita Secretarului General al Consiliului Europei, realizată cu prilejul lansării Planului de Acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2025–2028, care a evidențiat contribuția esențială a proiectelor Consiliului Europei la fortificarea capacităților instituționale ale Curții și la susținerea reformelor democratice.

De asemenea, vizita experților raportori ai Comisiei de la Veneția și menținerea unui dialog constant cu

această instituție au consolidat alinierea jurisprudenței constituționale la standardele europene. Participarea Președintei Curții Constituționale, dna Domnica Manole, la evenimente internaționale de prestigiu, inclusiv audiența cu Regele Felipe al VI-lea al Spaniei, a reafirmat recunoașterea internațională a Curții și a contribuit la creșterea vizibilității și credibilității Curții, aceste demersuri reprezentând premise importante pentru aprofundarea cooperării externe și pentru avansarea parcursului european al Republicii Moldova.

În egală măsură, anul 2025 a fost marcat de aniversarea a 30-ea de la înființarea Curții Constituționale a Republicii Moldova, acest moment jubiliar fiind reflectat printr-un șir de activități aniversare cu relevanță națională și internațională, care au pus în valoare rolul Curții în consolidarea democrației și a statului de drept. Printre cele mai importante manifestări desfășurate cu acest prilej s-au numărat două evenimente centrale, care au conferit aniversării o dimensiune juridică, instituțională și europeană distinctă.

A. EVENIMENTE ORGANIZATE DE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Lansarea CODEX-ului Constituțional (ed. a II-a) cu ocazia celei de-a 30-a aniversări a Curții Constituționale a Republicii Moldova

La 25 februarie 2025, a avut loc lansarea celei de-a doua ediții a CODEX-ului Constituțional, eveniment aniversar de amploare dedicat consolidării culturii constituționalismului și reafirmării rolului Curții în arhitectura statului de drept. Activitatea a fost organizat de Curtea Constituțională, în parteneriat cu Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), reunind reprezentanți ai autorităților publice, ai mediului juridic și academic, precum și invitați de onoare din țară și din străinătate.

La eveniment a participat Președinta Republicii Moldova, dna Maia Sandu, ministra justiției, dna Veronica Mihailov-Moraru, precum și oaspeți de rang înalt din România, prezența cărora a scos în evidență importanța simbolică și practică a celei de-a doua ediții a CODEX-ului Constituțional, care reflectă alinierea Constituției Republicii Moldova la standardele europene și contribuie la aprofundarea dialogului constituțional și a cooperării juridice în spațiul european.

Excelența Sa, dna Maia Sandu, Președinta Republicii Moldova, a felicitat Curtea Constituțională cu ocazia celor trei decenii de activitate, subliniind simbolismul acestui eveniment, care are loc la doar câteva luni după consacrarea în Constituție a obiectivului integrării europene.

În alocuțiunea sa, ministra justiției, dna Veronica Mihailov-Moraru, a subliniat că, de-a lungul celor trei decenii de activitate, Curtea Constituțională și-a demonstrat rolul de garant al valorilor constituționale și de protector al echilibrului dintre puterile statului. Lansarea celei de-a doua ediții a CODEX-ului Constituțional reprezintă un pas important pentru ca cetățenii Republicii Moldova să cunoască modul de funcționare și de organizare a statelor democratice din spațiul UE și a evidențiat valoarea acestei ediții atât prin conținut, cât și prin colectivul de juriști care au contribuit la realizarea ei.

Prezentarea propriu-zisă a CODEX-ului Constituțional (ed. a II-a) a fost realizată de un grup de experți cu renume, între care prof. univ. dr. Ștefan Deaconu, coordonator al lucrării și reprezentant al Universității din București; prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu, judecător al Curții Constituționale a României; dl Robert-Marius Cazanciuc, Vicepreședinte al Biroului Permanent al Senatului României; dl Silviu-Gabriel Barbu, Președinte al Autorității Naționale pentru Cetățenie din România; dna Domnica Manole, Președinte al Curții Constituționale a Republicii Moldova.

Cele două volume ale CODEX-ului Constituțional conțin varianta în limba română a constituțiilor statelor membre ale Uniunii Europene și a Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, precum și textul Constituției Republicii Moldova. Toate constituțiile sunt precedate de o prezentare generală și un scurt istoric al acestora. Lucrarea reprezintă un instrument valoros pentru juriști, cercetători și practicieni ai dreptului constituțional.

2. Conferința internațională dedicată celei de-a 30-a aniversări a Curții Constituționale a Republicii Moldova

Al doilea eveniment central a fost Conferința internațională „Provocări contemporane în activitatea curților constituționale europene", desfășurată la 23 mai 2025, care a reunit reprezentanți ai instituțiilor europene, ai curților constituționale și ai mediului juridic internațional, oferind un cadru amplu de reflecție asupra rolului curților constituționale în gestionarea crizelor contemporane.

În alocuțiunea sa, Președinta Curții, Domnica Manole, a evidențiat semnificația momentului aniversar, precum și actualitatea temei conferinței, într-un context internațional marcat de crize suprapuse - geopolitice, democratice și sociale. Dna Manole a subliniat că, dincolo de rolul lor de arbitri judiciari, curțile constituționale sunt bastioane de protecție a valorilor democrației.

În spiritul cooperării și al solidarității europene, Curtea a avansat ideea lansării unui forum anual informal al curților constituționale din Europa Centrală și de Est, precum și a elaborării unui compendiu comparativ de jurisprudență privind stările excepționale și crizele constituționale, care să fie accesibil instanțelor din regiune.

Totodată, dna Manole a reafirmat angajamentul Curții de a consolida parteneriatele cu Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Comisia de la Veneția și Consiliul Europei.

Cu un mesaj important a venit Prim-ministrul Republicii Moldova, dl Dorin Recean, care a subliniat rolul esențial al Curții Constituționale în consolidarea democrației și a statului de drept. În egală măsură, dl Recean a menționat despre efortul de consolidare a statului de drept, pe care Republica Moldova și-l asumă, iar Curtea Constituțională reprezintă un pilon de stabilitate în acest drum al țării spre Europa.

Conferința a continuat cu alocuțiuni sustinute de dl Máté Csicsai, Șef-adjunct al Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, și dl Eirik Holmøyvik, membru al Comisiei de la Veneția. Dna Clare Ovey, Director al Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Preeminența Dreptului din cadrul Consiliului Europei, a transmis un mesaj video înregistrat special cu această ocazie.

Evenimentul a fost organizat cu sprijinul Consiliului Europei, în cadrul Proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Sprijin pentru reforma justiției în Republica Moldova".

3. Bilanțul mandatului (2019-2025): șase ani de viziune și acțiune a Curții Constituționale

La 14 august 2025, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a organizat un eveniment dedicat prezentării bilanțului activității desfășurate în cadrul mandatului 2019-2025. În cadrul reuniunii, judecătorii Curții au trecut în revistă principalele realizări, provocările întâmpinate și impactul hotărârilor pronunțate asupra consolidării statului de drept.

Pe parcursul acestui mandat, Curtea a pronunțat mai multe hotărâri care au vizat domenii esențiale ale vieții constituționale a Republicii Moldova, cum ar fi:

- controlul constituționalității tratatelor internaționale (HCC nr. 12/2020) - hotărârea privind acordul financiar cu Federația Rusă, prin care Curtea a apărat suveranitatea și interesul național în negocierile internaționale;

- „limba română" ca denumire constituțională (HCC nr.

4/2021) - reafirmarea și consacrarea juridică a limbii române ca limbă de stat, în deplină concordanță cu Declarația de Independență și identitatea constituțională a Republicii Moldova;

- dizolvarea Parlamentului și echilibrul puterilor în stat (Avizul nr. 1/2021) - stabilirea clară a circumstanțelor în care legislativul poate fi dizolvat, garantând stabilitatea instituțională și respectarea procedurilor constituționale;

- declararea neconstituționalității partidului „Șor" (HCC nr. 10/2023) - o decizie cu impact direct asupra integrității procesului democratic și protecției ordinii constituționale;

- avizul privind aderarea la Uniunea Europeană prin referendum (Avizul nr. 1/2024) - stabilirea cadrului constituțional care a permis cetățenilor să se exprime direct asupra viitorului european al țării;

- evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor (HCC nr. 2/2025);

- amnistierea deținuților condamnați pe viață (HCC nr. 10/2025).

Pe plan internațional, Curtea a desfășurat o amplă activitate de cooperare, inclusiv:

- exercitarea Președinției Conferinței Curților Constituționale Europene (2021-2024), cea mai prestigioasă platformă europeană de cooperare multilaterală între instanțele abilitate cu controlul constituționalității;

- organizarea, la Chișinău, a celui de-al XIX-lea Congres CCCE (mai 2024) cu participarea reprezentanților curților constituționale din 40 de state;

- semnarea de memorandumuri de cooperare cu curți constituționale din Spania, România și consolidarea cooperării instituționale cu instituțiile de jurisdicție constituțională ale Austriei, Letoniei, Ucrainei, Lituaniei, Cehiei și Estoniei;

- participarea activă la conferințe, forumuri și proiecte internaționale în parteneriat cu Uniunea Europeană, Consiliul Europei și alte organizații.

Totodată, deținerea Președinției Conferinței Curților Constituționale Europene a constituit un prilej pentru Curte de a dezvolta colaborarea cu organizațiile grupurilor lingvistice și regionale, cum ar fi: Asociația Curților Constituționale Francofone, Uniunea Curților și Consiliilor Constituționale Arabe, Conferința Jurisdicțiilor Constituționale Africane, Asociația Eurasiatică a Curților Constituționale, Conferința Jurisdicțiilor Constituționale ale țărilor vorbitoare de limbă portugheză ș.a.

Curtea Constituțională a menținut un dialog activ cu reprezentanții corpului diplomatic, consolidând cooperarea bilaterală și schimbul de bune practici cu corpul diplomatic din SUA, România, Letonia, Lituania, Austria, Germania, Regatul Țărilor de Jos, Georgia, Regatul Suediei, Slovacia, Kazahstan, Japonia.

De asemenea, instituția s-a implicat activ în proiecte comune cu Uniunea Europeană și Consiliul Europei, inclusiv în cadrul programului „Suport pentru reforma justiției în Republica Moldova".

Grație acestor proiecte, atât judecătorii, cât și personalul Curții au beneficiat de formare continuă în materie constituțională în cadrul CJUE, Tribunalului Constituțional Spaniol, Curților Constituționale ale Austriei, Letoniei, Lituaniei, României și Estoniei.

Un capitol distinct al mandatului a fost promovarea educației constituționale, prin proiectul „Constituția și școala", realizat în colaborare cu Ministerul Educației și Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, care a permis elevilor din țară să cunoască rolul și activitatea Curții.

Pe parcursul mandatului, Curtea Constituțională și-a consolidat rolul de garant al supremației Constituției și al principiilor statului de drept, acționând cu fermitate, imparțialitate și transparență în toate cauzele examinate.

Mesajul Președintei Domnica Manole

„Am servit Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu credință și integritate, convinși că democrația nu se apără singură, ci prin oameni și instituții care cred în ea. Prin fiecare act adoptat, am apărat ordinea constituțională a Republicii Moldova, am protejat supremația Constituției, drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Constituția nu este doar o lege scrisă - este temelia statului nostru. Iar atâta timp cât această temelie va fi consolidată, respectată și protejată, Republica Moldova va rămâne liberă, demnă și puternică."

B. VIZITE ALE DELEGAȚIILOR STRĂINE LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Vizita reprezentanților Comisiei de la Veneția la Curtea Constituțională

În data de 10 februarie 2025, Curtea Constituțională a primit vizita experților raportori ai Comisiei europene pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția).

Delegația Comisiei de la Veneția a efectuat o vizită de lucru la Chișinău pentru desfășurarea mai multor întrevederi bilaterale, ca urmare a solicitării de către Ministerul Justiției a opiniei Comisiei de la Veneția cu privire la proiectul de lege cu privire la Curtea Constituțională.

Experții-raportori ai Comisiei de la Veneția au discutat aspecte ale proiectului de lege vizat cu reprezentanții Secretariatului Curții Constituționale.

2. Vizita Secretarului General al Consiliului Europei la Curtea Constituțională

În data de 12 februarie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a primit vizita oficială a Excelenței Sale, dl Alain Berset, Secretarul General al Consiliului Europei, care a fost însoțit de dl Falk Lange, Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, dl Claus Neukirch, Director de Coordonare de Programe al Consiliului Europei, și de consiliera sa, dna Natacha De Roeck. La întrevedere a participat și Excelența Sa, dna Daniela Cujbă, Ambasador, Reprezentant permanent al Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei.

Întrevederea a avut loc în contextul lansării oficiale a Planului de Acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pe anii 2025-2028, instrument strategic pentru susținerea reformelor democratice și consolidarea statului de drept în Republica Moldova.

Discuțiile au evidențiat impactul semnificativ al proiectelor realizate cu sprijinul Consiliului Europei, beneficiile acestora pentru fortificarea capacităților instituționale ale Curții Constituționale. Dna Domnica Manole a subliniat importanța menținerii unui dialog constant cu Consiliul Europei și a reafirmat angajamentul Curții Constituționale de a continua colaborarea pentru implementarea reformelor cheie și pentru alinierea cadrului juridic național la standardele europene, pași esențiali în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

În cadrul întrevederii au fost abordare direcțiile strategice pentru viitoarele proiecte, prin care se urmărește consolidarea democrației, protejarea drepturilor fundamentale și promovarea valorilor statului de drept în Republica Moldova.

3. Vizita delegației Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei la Curtea Constituțională

În data de 5 martie 2025, judecătorii Curții Constituționale au primit vizita delegației Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRE).

Discuțiile au vizat principiile constituționale privind autonomia locală și regională în Republica Moldova și accesul la Curtea Constituțională, ponderea Cartei Europene a Autonomiei Locale în sistemul juridic al Republicii Moldova, jurisprudența Curții Constituționale cu privire la autonomia locală, precum și recentele evoluții jurisprudențiale din acest domeniu.

4. Vizita Directorului Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului/ODIHR din cadrul OSCE la Curtea Constituțională

În data de 19 martie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a primit vizita oficială a dnei Maria Telalian, director al Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), însoțită de dl Peter Mossop, consilier special și reprezentant al directorului la Viena, dl Konstantine Vardzelashvili, șef al Departamentului de democratizare, și dl Ulvi Akhundlu, șef adjunct al Departamentului electoral.

Discuțiile din cadrul întrevederii s-au axat pe cooperarea Curții Constituționale cu Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului prin expertiza oferită în domeniul legislației constituționale. De asemenea, a fost abordată jurisprudența constituțională relevantă în materie electorală în contextul ultimelor scrutine.

Reprezentanții ODIHR au exprimat deschiderea de a extinde și aprofunda relațiile de colaborare cu Curtea Constituțională, ambele părți manifestându-și interesul pentru identificarea și explorarea unor noi oportunități de cooperare pe viitor.

5. Vizita de curtoazie la Curtea Constituțională a Majestății Sale Margareta, Custodele Coroanei române, și a Alteței Sale Regale Principele Radu

În data de 7 aprilie 2025, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a avut deosebita onoare de a găzdui, într-o vizită de curtoazie, pe Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei române, și pe Alteța Sa Regală Principele Radu. La întrevedere au mai participat Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al României în Republica Moldova, ES dl Cristian-Leon Țurcanu, secretarul I al Ambasadei României la Chișinău, dl Claudiu Chelcea, cancelarul Casei Majestății Sale, dl Traian Sârcă, și directorul Fundației Colecția Regală, dl Radu Ghină.

Înalții oaspeți au fost întâmpinați de Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, însoțită de judecătorii constituționali. În cadrul întrevederii, au fost abordate subiecte de interes comun, precum consolidarea statului de drept, respectarea principiilor constituționale și promovarea valorilor democratice.

6. Delegația Curții Constituționale a Ucrainei în vizită la Curtea Constituțională

În data de 22 mai 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, împreună cu judecătorii constituționali au avut o întrevedere cu delegația Curții Constituționale a Ucrainei.

Delegația ucraineană, în persoana judecătorilor constituționali dna Galyna Yurovska și dl Viktor Gorodovenko, a venit în Republica Moldova pentru a participa la conferința internațională, organizată cu ocazia aniversării a 30-a de la fondarea Curții Constituționale a Republicii Moldova, cu genericul „Provocări contemporane în activitatea curților constituționale europene”.

În cadrul întrevederii, discuțiile s-au concentrat asupra perspectivelor de cooperare dintre cele două curți constituționale.

7. Vizita delegației Curții Constituționale a Republicii Letonia la Curtea Constituțională

Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, împreună cu judecătorii constituționali au primit în data de 22 mai 2025 vizita delegației Curții Constituționale a Republicii Letonia.

Delegația letonă în componența dnei Jautrīte Briede, dnei Veronika Krūmiņa și dlui Juris Juriss, judecători constituționali, care au fost însoțiți de dna Marika Laizāne-Jurkāne, șefă a Secretariatului Curții, a participat la conferința internațională cu genericul „Provocări contemporane în activitatea curților constituționale europene”, desfășurată cu ocazia celor 30 de ani de la fondarea Curții Constituționale a Republicii Moldova.

În cadrul întrevederii, discuțiile au vizat aspecte privind rolul curților constituționale în aplicarea și interpretarea dreptului Uniunii Europene.

8. Întrevedere cu reprezentanții Misiunii OSCE/ODIHR de observare a alegerilor

În data de 18 septembrie 2025, la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a avut loc o întrevedere cu delegația Misiunii OSCE/ODIHR de observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025, condusă de dna Jillian Stirk, șefa Misiunii.

Vizita la Curtea Constituțională a fost una dintre întrevederile oficiale planificate în activitatea desfășurată de Misiune în mandatul său, realizată cu scopul observării activităților preelectorale din țară.

Discuțiile în cadrul întrevederii au vizat rolul și competența Curții Constituționale în procesul electoral, precum și jurisprudența recentă a Curții în materie electorală.

9. Întrevedere cu reprezentanții Misiunii Internaționale de Observare a Alegerilor ENEMO

În data de 23 septembrie 2025, la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a avut loc o întrevedere cu reprezentanții Misiunii internaționale de observare a alegerilor ENEMO pentru scrutinul parlamentar din 28 septembrie 2025, condusă de șeful Misiunii, dl Dritan Taulla.

În cadrul întrevederii, dl Dritan Taulla a vorbit despre mandatul și activitatea Misiunii în Republica Moldova. Totodată, discuțiile au vizat rolul și competența Curții Constituționale în procesul electoral, legislația electorală în vigoare, precum și jurisprudența recentă a Curții în materie electorală.

Președinta Curții Constituționale a reiterat importanța respectării Constituției de către toți actorii antrenați direct sau indirect în cursa electorală, prin asigurarea efectivă a dreptului la vot și a dreptului de a fi ales.

10. Întrevedere cu reprezentanții Misiunii de observare a alegerilor a Organizației Internaționale a Francofoniei

Pe 24 septembrie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a primit vizita oficială a delegației Misiunii de observare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 a Organizației Internaționale a Francofoniei (OIF), condusă de dl Philippe Courard, deputat, fost ministru și ex-Secretar de Stat al Regatului Belgiei.

În contextul respectivei vizite, dialogul s-a concentrat asupra cadrului legal național și a jurisprudenței Curții Constituționale în materie electorală. Discuțiile purtate au evidențiat importanța desfășurării scrutinului parlamentar în condițiile legii.

11. Vizita Ambasadorului Germaniei la Curtea Constituțională a Republicii Moldova

În data de 4 noiembrie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a primit vizita Excelenței Sale, dl Hubert Knirsch, Ambasadorul Republicii Federale Germania în Republica Moldova.

În cadrul întrevederii au fost abordate subiecte privind competențele și prioritățile Curții Constituționale. De asemenea, discuțiile au vizat perspectivele dezvoltării colaborării dintre Curtea Constituțională a Republicii Moldova și Curtea Constituțională a Germaniei.

12. Întrevedere cu reprezentanții Misiunii de Evaluare a Asistenței Electorale a ONU

În data de 11 decembrie 2025, la Curtea Constituțională a Republicii Moldova a avut loc o întrevedere cu delegația Misiunii de Evaluare a Asistenței Electorale a Organizației Națiunilor Unite.

Din delegație au făcut parte dl Richard Gee, ofițer

responsabil pentru afaceri electorale și politice în cadrul Diviziei de Asistență Electorală a Departamentului ONU pentru Afaceri Politice și de Consolidare a Păcii, dl Dan Malinovich, specialist în politici electorale în cadrul Biroului pentru Politici și Programe al PNUD, precum și dl Skye Christensen, consilier tehnic principal în domeniul electoral.

Vizita la Curtea Constituțională este una dintre întrevederile oficiale planificate în contextul Misiunii de Asistență Electorală, dialogul concentrându-se asupra cadrului constituțional național și a jurisprudenței Curții Constituționale în materie electorală.

C. VIZITE OFICIALE LA ALTE CURȚI CONSTITUȚIONALE

1. Curtea Constituțională a Estoniei

În perioada 17-20 februarie 2025, o delegație a Curții Constituționale a Republicii Moldova, condusă de Președinta Curții, dna Domnica Manole, a efectuat o vizită de studiu în Estonia. Din delegație au făcut parte judecătorii constituționali și colaboratori ai instituției.

Vizita a fost organizată de Curtea Supremă a Estoniei în parteneriat cu Centrul Estonian pentru Dezvoltare Internațională (ESTDEV), având drept obiectiv principal schimbul de bune practici și aprofundarea cunoștințelor privind armonizarea cadrului juridic național cu standardele europene.

Agenda delegației a inclus sesiuni de lucru desfășurate în instituții publice din Tartu și Tallinn, oferind oportunități de dialog cu experți din domeniile juridic și administrativ.

Un moment central al vizitei l-a constituit întrevederea cu judecătorii Curții Supreme a Estoniei, în cadrul căreia au fost abordate competențele și jurisprudența secției de control al constituționalității, cu accent pe interacțiunea dintre dreptul național și dreptul Uniunii Europene.

De asemenea, delegația a participat la un seminar de lucru cu reprezentanții Biroului Cancelarului Justiției și ai Cancelariei Prezidențiale a Republicii Estonia. Discuțiile au vizat competențele acestor instituții în materia protecției drepturilor fundamentale.

Un alt moment important al vizitei a fost întâlnirea cu reprezentanții Comisiei pentru afaceri europene și ai Comisiei constituționale din Parlamentul Estoniei. Discuțiile s-au axat pe experiența Estoniei în procesul de aderare la UE, mecanismele parlamentare pentru conformitatea legislativă cu normele europene, precum și impactul reformelor constituționale asupra statului de drept.

În cadrul întrevederii cu reprezentanții Ministerului Justiției, discuțiile au oferit o perspectivă asupra soluțiilor digitale inovatoare aplicate în sistemul judiciar estonian.

Mai mult, delegația a avut posibilitatea de a discuta cu Președintele tribunalului districtual din Harju, fiind prezentate aspecte legate de organizarea și funcționarea instanțelor de prim nivel din Estonia.

Vizita s-a încheiat la Centrul de informare e-Estonia, unde membrilor delegației le-au fost descrise tehnologiile informaționale utilizate în digitalizarea administrației publice.

Această vizită de studiu a reprezentat o oportunitate valoroasă pentru consolidarea relațiilor interinstituționale și pentru aprofundarea cunoștințelor privind bunele practici europene în domeniul justiției constituționale.

2. Tribunalul Federal Suprem al Elveției

În perioada 15-16 mai 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la Simpozionul Științific, desfășurat cu ocazia celor 150 de ani de la fondarea Tribunalului Federal Suprem al Elveției.

Evenimentul aniversar a avut loc la Lausanne și a reunit distinși judecători, experți în dreptul constituțional, reprezentanți ai curților supreme și constituționale și oficiali de rang înalt.

Simpozionul a fost deschis de Președintele Tribunalului Federal Suprem al Elveției, dl François Chaix, care a subliniat importanța acestuia în reafirmarea valorilor fundamentale care ghidează activitatea Tribunalului, simbolic gravate pe frontonul sediului din Lausanne *„Lex, Justitia, Pax”.*

Evenimentul a fost marcat de contribuțiile unor distinși reprezentanți ai mediului judiciar. Judecătoarea federală, dna Florence Aubry Girardin, a evidențiat modul în care jurisprudența Tribunalului Federal nu doar reflectă, ci și influențează transformările sociale, ilustrând acest aspect prin exemple relevante legate de evoluția drepturilor femeilor. Profesorul și judecătorul federal, dl Vincent Martenet, a abordat o temă de actualitate în dreptul constituțional, și anume drepturile fundamentale nescrise, în timp ce profesorul Georg Kodek, Președintele Curții Supreme de Justiție a Austriei, a descris perspectivele privind formarea continuă a judecătorilor, subliniind importanța pregătirii profesionale în menținerea calității actului de justiție.

În continuarea zilei, discuțiile moderate de judecătoarea federală, dna Federica de Rossa, s-au axat pe dificultățile procedurale care pot limita accesul la justiția constituțională. Judecătorul federal, dl Matthias Kradolfer, a analizat funcția Tribunalului Federal în calitate de instanță supremă în sistemul judiciar elvețian, în timp ce dl Andreas Zünd, judecător la CtEDO, a oferit o perspectivă asupra importanței epuizării căilor de atac interne pentru sesizarea Curții Europene a Drepturilor Omului. De asemenea, judecătorul federal, dl Stephan Hartmann, a relatat despre aplicarea riguroasă a sancțiunilor în situațiile de încălcare a drepturilor fundamentale.

A doua zi a simpozionului a fost deschisă de Vicepreședintele Tribunalului Federal Suprem, dl Francesco Parrino, cu o sesiune dedicată procesului de formare a jurisprudenței și mecanismelor decizionale ale instanțelor. În această parte, judecătoarea federală, dna Julia Hänni, a prezentat metodologia Tribunalului în interpretarea normelor legale, punând accentul pe raționamentul juridic aplicat în practica judiciară. Judecătorul federal, dl Yann-Eric Hofmann, a atras atenția asupra influenței prejudecăților cognitive în procesul de deliberare și adoptare a deciziilor, iar judecătorul federal de onoare, dl Luca Marazzi, a evidențiat importanța prudenței și tăcerii conștiente în comunicarea instanței, reliefând dimensiunea umană în actul de justiție.

În final, dl Jean-Paul Jean, Președinte de onoare al Curții de Casație a Franței, a discutat despre modificările recente privind motivarea hotărârilor judecătorești, ca expresie a unei tendințe de transparență și comprehensibilitate pentru cetățeni.

Simpozionul s-a încheiat cu alocuțiunea judecătoarei federale, dna Marianne Ryter, care a reafirmat rolul crucial al cooperării internaționale între curțile omoloage și al unui dialog constant în spațiul european.

3. Curtea Constituțională a Austriei

În data de 7 noiembrie 2025, un grup de funcționari ai Curții Constituționale a Republicii Moldova au efectuat o vizită de studiu la Curtea Constituțională a Austriei, la Viena.

Scopul vizitei a fost efectuarea unui schimb de bune practici și familiarizarea cu modul de organizare a activității Curții Constituționale a Austriei, cu procesul decizional și comunicarea publică. Pe parcursul programului, participanții au avut ocazia să se informeze cu privire la procedurile de lucru ale Curții, modul de elaborare a proiectelor de acte, utilizarea instrumentelor de cercetare și a bazelor de date juridice, precum și cu mecanismele de comunicare instituțională și de consolidare a vizibilității publice a Curții.

Această vizită de studiu a fost organizată cu sprijinul Consiliului Europei, în cadrul Proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Sprijin pentru reforma

justiției în Republica Moldova", și a reprezentat o oportunitate valoroasă de cunoaștere a funcționării Curții Constituționale a Austriei, precum și de consolidare a cooperării dintre cele două instituții.

4. Curtea Constituțională Federală a Germaniei

În data de 15 decembrie 2025, o delegație a Curții Constituționale a Republicii Moldova, condusă de Președinta Curții, dna Domnica Manole, a efectuat o vizită de studiu la Curtea Constituțională Federală a Germaniei, la Karlsruhe. Din delegație au făcut parte judecătorii constituționali și angajați ai instituției.

Vizita a fost organizată cu sprijinul Consiliului Europei, în cadrul Proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Sprijin pentru reforma justiției în Republica Moldova", având ca obiectiv principal schimbul de bune practici în domeniul justiției constituționale și consolidarea cooperării instituționale.

Agenda vizitei a inclus discuții aprofundate cu judecători ai Curții Constituționale Federale, axate pe teme de actualitate ale jurisprudenței constituționale comparate, inclusiv procedura de declarare a neconstituționalității unui partid politic și jurisprudența referitoare la activitatea serviciilor de informații. Un accent aparte a fost pus pe rolul Curții Constituționale în examinarea compatibilității dreptului național cu dreptul Uniunii Europene, precum și pe relația dintre Legea Fundamentală a Germaniei (Grundgesetz) și ordinea juridică a UE.

În a doua parte a programului, delegația a avut întrevederi cu conducerea Curții Constituționale Federale, discuțiile concentrându-se asupra organizării și guvernanței instituționale, gestionării dosarelor, transparenței și responsabilității, comunicării publice, cooperării internaționale, precum și asupra proceselor de transformare digitală și inovare a activității Curții.

Schimbul de experiență a oferit delegației Curții Constituționale a Republicii Moldova oportunitatea de a analiza practica valoroasă a uneia dintre cele mai prestigioase instanțe constituționale europene, contribuind la consolidarea dialogului instituțional și la identificarea unor direcții de cooperare continuă în domeniul justiției constituționale, relevante în contextul parcursului european al Republicii Moldova.

D. PARTICIPAREA LA EVENIMENTE INTERNAȚIONALE

1. Conferința internațională de la Budapesta

În data de 23 ianuarie 2025, Curtea Constituțională a Ungariei a organizat o conferință internațională dedicată marcării a 35 de ani de la fondarea sa. La evenimentul desfășurat la Budapesta, cu genericul „Ciclurile de viață în funcționarea Curților Constituționale - provocări și răspunsuri", Curtea Constituțională a Republicii Moldova a fost reprezentată de dl Vladimir Țurcan, judecător constituțional.

Evenimentul a fost structurat în trei secțiuni tematice, în cadrul cărora au fost abordate astfel de subiecte ca rolul instanțelor constituționale în funcționarea sistemelor juridice, locul justiției constituționale în Europa și impactul aderării la Uniunea Europeană, precum și provocările cu care se confruntă justiția constituțională - influența situațiilor excepționale, efectele inteligenței artificiale și ale digitalizării asupra protecției drepturilor fundamentale.

Conferința a oferit o platformă pentru un schimb valoros de idei asupra provocărilor actuale și viitoare în domeniul protecției drepturilor fundamentale, reunind alături de înalții oficiali maghiari, precum Președintele Ungariei, dl Tamás Sulyok, Președintele Adunării Naționale, dl László Kövér, și membri ai comunității juridice internaționale, printre care dl Gianni Buquicchio, Președinte emerit și Reprezentant special al Comisiei de la Veneția, președinți și judecători ai unor curți constituționale și tribunale, personalități marcante din mediul academic.

2. Deschiderea anului judiciar al Curții Europene a Drepturilor Omului

La 31 ianuarie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la deschiderea oficială a anului judiciar al Curții Europene a Drepturilor Omului, eveniment desfășurat la Strasbourg.

Cu acest prilej, a fost organizat un seminar cu tema: „Protejarea drepturilor omului într-o lume a inteligenței artificiale, a algoritmilor și a volumului masiv de date (Big Data)".

Discuțiile au vizat provocările și oportunitățile generate de noile tehnologii în domeniul protecției drepturilor fundamentale și au cuprins patru subiecte principale: Consiliul Europei și standarde europene privind inteligența artificială, libertatea de exprimare în era inteligenței artificiale, inteligența artificială și dreptul la un proces echitabil și abordarea discriminării potențiale în inteligența artificială.

Evenimentul a continuat cu ceremonia solemnă de inaugurare a anului judiciar 2025, alocuțiunile de deschidere fiind rostite de Președintele Curții Europene, dl Marko Bošnjak, și Primul Președinte al Curții de Casație din Franța, dl Christophe Soulard.

3. Audiența cu Regele Felipe al VI-lea al Spaniei și decernarea Premiului Spaniol Universal

Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat, în data de 7 februarie 2025, împreună cu câțiva președinți ai curților constituționale și alți invitați de onoare la audiența cu Majestatea Sa Regele Felipe al VI-lea al Spaniei.

Regele Felipe al VI-lea este recunoscut drept un simbol al unității naționale și un susținător ferm al valorilor fundamentale ale democrației și statului de drept, prin angajamentul său constant față de respectarea Constituției și consolidarea instituțiilor democratice. Participarea la această audiență a fost o oportunitate importantă de a reafirma angajamentele comune pentru consolidarea statului de drept și promovarea unui dialog constructiv între instituțiile europene și naționale.

În aceeași zi, la invitația Președintelui Fundației Independente din Spania, dl Aldo Olcese, dna Domnica Manole a participat la ceremonia solemnă de decernare a Premiului Spaniol Universal 2024, acordat dlui Javier Cremades, Președintele Asociației Mondiale a Juriștilor (World Jurist Association) și al Fundației Mondiale de Drept (World Law Foundation).

Dl Cremades este primul jurist care primește acest premiu și, totodată, primul Președinte spaniol al Asociației Mondiale a Juriștilor. Datorită implicării sale active în promovarea statului de drept la nivel global și organizarea Congresului Mondial de Drept, Spania a devenit un reper internațional în domeniul dreptului. De asemenea, prin crearea World Law Foundation, Cremades a transformat Spania într-un centru al dreptului internațional, reunind judecători, procurori și academicieni renumiți la nivel mondial, contribuind astfel la un dialog constant privind importanța statului de drept.

Ceremonia solemnă a cuprins un *laudatio* prezentat de către dl Stephan Harbarth, Președintele Curții Constituționale Federale a Germaniei, în care au fost evidențiate contribuția dlui Cremades la avansarea practicii juridice în era digitală, dedicarea sa justiției, libertății de exprimare, precum și efortul său educațional extins în vederea afirmării statului de drept la nivel mondial.

În finalul evenimentului, Președintele Curții Constituționale a Spaniei, dl Cándido Conde-Pumpido, a elogiat prestigiul Asociației Mondiale a Juriștilor și a apreciat obiectivele și munca asociației prezidate de dl Cremades.

Evenimentele au reunit numeroase personalități,

președinți ai curților constituționale, membri ai comunității juridice internaționale și personalități marcante din mediul academic.

4. Reuniunea pregătitoare a Cercului Președinților al Conferinței Curților Constituționale Europene

În data de 28 februarie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la Reuniunea pregătitoare a Cercului Președinților al Conferinței Curților Constituționale Europene (CCCE). Ședința a avut loc la Tirana, Republica Albania, în contextul deținerii de către Curtea Constituțională a Albaniei a președinției acestei platforme europene de cooperare multilaterală între organele judiciare abilitate cu controlul constituționalității.

Evenimentul a reunit președinți și judecători din 32 de curți constituționale europene sau echivalente acestora. Reuniunea a avut drept scop, în principal, luarea deciziilor privind organizarea celui de-al XX-lea Congres al CCCE, care va avea loc în anul 2027, la Tirana, precum tematica acestuia, perioada desfășurării și diverse aspecte organizatorice relevante.

5. Conferința aniversară a Comisiei de la Veneția

În data de 12 martie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la Conferința de la Veneția, care a avut ca scop examinarea experienței Comisiei de la Veneția în elaborarea standardelor constituționale valabile la nivel transnațional.

Evenimentul a fost organizat în comun cu Asociația Internațională de Drept Constituțional cu ocazia celei de-a 35-a aniversări de la fondarea Comisiei de la Veneția.

La Conferință au fost prezenți experți internaționali din domeniul dreptului constituțional, membri ai Comisiei de la Veneția, reprezentanți ai Consiliului Europei, experți din cadrul Asociației Internaționale de Drept Constituțional și reprezentanți ai mediului academic, pentru a discuta despre evoluțiile dreptului constituțional și provocările actuale în acest domeniu.

Conferința a fost structurată în trei sesiuni principale, la care au fost abordate subiecte importante precum: rolul Curților Constituționale într-un sistem de echilibru instituțional, lupta împotriva corupției și promovarea standardelor statului de drept, provocările la adresa statului de drept în contextul reformelor sistemului judiciar.

Evenimentul reprezintă o oportunitate valoroasă pentru instituțiile constituționale europene pentru a face un schimb de bune practici și a-și aprofunda cooperarea în domeniile punctate.

6. Participarea la sesiunile plenare ale Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția)

Pe parcursul anului 2025, dna Domnica Manole a participat la toate cele 4 sesiuni plenare ale Comisiei de la Veneția, în calitatea sa de membru din partea Republicii Moldova, care s-au desfășurat în intervalele de timp: *14-15 martie, 13-14 iunie (online), 9-10 octombrie și 12-13 decembrie 2025*, la Veneția, Republica Italiană.

7. Conferința internațională organizată de Curtea Constituțională a Republicii Letonia

Pe 25 aprilie 2025, o delegație a Curții Constituționale în componența doamnelor Liuba Șova și Viorica Puica, judecători constituționali, însoțite de dna Emilia Cazacu, asistent judiciar, a participat la conferința internațională organizată de Curtea Constituțională a Republicii Letonia. Tema evenimentului a fost „Rolul curților constituționale în asigurarea rezilienței valorilor europene comune în fața provocărilor contemporane”.

Evenimentul a fost deschis de Președintele Curții Constituționale a Republicii Letonia, dna Irēna Kucina, care în mesajul său a subliniat responsabilitatea fiecărei generații în consolidarea valorilor fundamentale ale democrației.

Lucrările conferinței s-au desfășurat în două sesiuni tematice. Prima a fost dedicată provocărilor la adresa democrației, statului de drept și pluralismului, iar cea de-a doua a vizat provocările privind protecția demnității umane, a libertăților și a drepturilor fundamentale ale omului.

Observațiile finale ale conferinței au fost formulate de dl Artūrs Kučs, judecător la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În încheierea evenimentului, dna Irēna Kucina, Președintele Curții Constituționale a Republicii Letonia, a accentuat importanța transpunerii ideilor discutate în cadrul conferinței în măsuri concrete, în vederea consolidării rolului curților constituționale în apărarea valorilor europene.

8. Vizita la Palatul Elisabeta din București

Delegația Curții Constituționale a Republicii Moldova, condusă de Președinta Curții, dna Domnica Manole, împreună cu judecătorii constituționali, a efectuat în data de 6 mai 2025 o vizită la Palatul Elisabeta din București, unde a avut onoarea unei întrevederi cu Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei Române, și cu Alteța Sa Regală Principele Radu.

Vizita la Palatul Elisabeta s-a desfășurat într-o atmosferă cordială și a oferit un cadru de dialog privind promovarea principiilor democratice și europene, în spiritul valorilor și tradițiilor comune.

Delegația Curții Constituționale s-a aflat la București în contextul participării la cel de-al X-lea Congres al Asociației Curților Constituționale Francofone, desfășurat în perioada 6-8 mai 2025.

9. Congresul Asociației Curților Constituționale Francofone (ACCF)

În perioada 6-8 mai 2025, delegația Curții Constituționale, condusă de Președinta Curții, dna Domnica Manole, împreună cu judecătorii constituționali, dna Viorica Puica, dna Liuba Șova, dl Nicolae Roșca și dl Serghei Țurcan, a participat la cel de-al X-lea Congres al ACCF, desfășurat la București.

Evenimentul a reunit peste 100 de participanți, reprezentanți ai curților constituționale francofone și experți în dreptul constituțional, care au analizat tema principală a Congresului: „Interpretarea și revizuirea Constituției: ce rol are judecătorul constituțional?”. Lucrările congresului au inclus prelegeri, ateliere tematice și sesiuni de lucru conduse de specialiști cu renume, având scopul de a încuraja schimbul de bune practici în materie constituțională, în cadrul unui dialog aprofundat asupra provocărilor contemporane legate de interpretarea și revizuirea constituțiilor.

La Congres au participat, pe lângă președinți și judecători constituționali, și reprezentanți ai Organizației Internaționale a Francofoniei, ai Curții de Justiție a Uniunii Europene, ai Curții Europene a Drepturilor Omului, ai Comisiei de la Veneția, ai Conferinței Jurisdicțiilor Constituționale Africane, precum și ai Conferinței Ibero-Americane privind Justiția Constituțională.

În cadrul celor trei ateliere tematice, participanții au analizat provocările actuale în materia interpretării constituțiilor, prezentând practici din diverse sisteme juridice.

În data de 7 mai a avut loc Adunarea Generală a ACCF, în cadrul căreia Curtea Constituțională a României a preluat președinția ACCF, de la Consiliul Constituțional al Senegalului, pentru un mandat de 3 ani (2025-2028). În aceeași zi a fost ales și noul Birou executiv al Asociației, marcând o nouă etapă în activitatea ACCF.

Congresul s-a încheiat în data de 8 mai cu ceremonia solemnă de predare a președinției ACCF, marcând astfel continuarea consolidării cooperării dintre curțile constituționale francofone.

10. Conferința internațională dedicată aniversării a 35-a a Curții Constituționale a Republicii Kârgâze

În perioada 16-19 iunie 2025, judecătorii Curții Constituționale, dnii Nicolae Roșca și Serghei Țurcan, au

participat la conferința internațională cu genericul „Instituirea justiției constituționale în noile democrații”, organizată cu ocazia a 35 de ani de la fondarea Curții Constituționale a Republicii Kârgâze.

Evenimentul a reunit reprezentanți ai curților constituționale din diverse state, oferind un cadru valoros pentru schimbul de experiență și bune practici în domeniul consolidării statului de drept.

Participanții au abordat subiecte ce țin de rolul curților constituționale în protejarea valorilor fundamentale, evoluția jurisprudenței în diverse domenii, impactul noilor tehnologii asupra drepturilor și libertăților fundamentale, precum și de adaptarea mecanismelor controlului de constituționalitate la noile realități sociale și juridice.

11. Vizita de studiu la Curtea de Justiție a Uniunii Europene

În data de 17 iunie 2025, o delegație a Curții Constituționale a Republicii Moldova, formată din funcționari ai Curții, a efectuat o vizită de studiu la Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), cu sediul la Luxemburg.

Programul vizitei a cuprins întrevederi cu înalți reprezentanți ai CJUE și sesiuni de informare privind organizarea, competențele și rolul instituției în consolidarea ordinii juridice europene. Delegația a asistat, de asemenea, la audierea unei cauze referitoare la accesul la asistența socială și la piața muncii, din perspectiva discriminării indirecte.

Întrevederea cu Președintele Curții de Justiție a Uniunii Europene, dl Koen Lenaerts, a reprezentat un moment de referință al vizitei. Președintele Lenaerts a subliniat importanța cooperării dintre instanțele constituționale și CJUE, în special în contextul aspirațiilor de integrare europeană.

În cadrul vizitei, delegația a purtat dialoguri cu dl Siniļa Rodin, președinte de cameră al CJUE, dna Ineta Ziemele, judecător la Curtea de Justiție, precum și cu dna Octavia Spineanu-Matei și dl Ion Gâlea, judecători în cadrul Curții și, respectiv, al Tribunalului Uniunii Europene. Discuțiile s-au axat pe teme de actualitate privind principiile generale ale dreptului Uniunii Europene, dialogul jurisdicțional între instanțele naționale și europene, precum și aspecte legate de jurisprudența recentă a CJUE.

Vizita a inclus și o prezentare a instrumentelor de cercetare și documentare utilizate de Curtea Europeană. Această vizită de studiu a fost organizată cu sprijinul Consiliului Europei, în cadrul Proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Sprijin pentru reforma justiției în Republica Moldova”, și a reprezentat o oportunitate valoroasă de aprofundare a cunoștințelor privind funcționarea și competențele Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și de consolidare a cooperării interinstituționale.

12. Conferința internațională de la Baku

Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, a participat la conferința internațională organizată cu ocazia aniversării a 30-a de la adoptarea Constituției Republicii Azerbaidjan. Evenimentul s-a desfășurat în perioada 16-17 iulie, la Baku, fiind consacrat reflectării tendințelor actuale în consolidarea supremației constituționale.

Conferința a reunit președinți și judecători ai curților constituționale, reprezentanți ai autorităților publice și experți în dreptul constituțional din numeroase state, oferind o platformă de dialog profesional în domeniul justiției constituționale.

În cadrul sesiunilor tematice, dna Domnica Manole a susținut un discurs, relatând despre experiența și provocările privind drepturile electorale în practica Curții Constituționale a Republicii Moldova.

Dezbaterile din cadrul conferinței au abordat aspecte esențiale ale funcționării justiției constituționale, precum mecanismele de protecție a drepturilor omului, impactul sesizărilor individuale asupra jurisprudenței curților și evoluțiile recente privind aplicarea directă și eficientă a normelor constituționale.

Conferința a oferit un cadru valoros pentru schimbul de experiență și bune practici între experții în dreptul constituțional din diferite jurisdicții, promovând dialogul internațional privind consolidarea supremației Constituției și a protecției drepturilor omului, fiind un prilej potrivit pentru a reflecta asupra celor mai bune practici în domeniu.

13. Seara dedicată Republicii Moldova, găzduită la Palatul Elisabeta din București

În data de 1 octombrie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la Seara Palatului Elisabeta dedicată Republicii Moldova, un eveniment găzduit de Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei Române, alături de Alteța Sa Regală Principele Radu și Alteța Sa Regală Principesa Sofia.

Manifestarea, desfășurată în atmosfera solemnă a grădinii Palatului Elisabeta, a reunit numeroși reprezentanți din diverse domenii de activitate din România și Republica Moldova.

Evenimentul a constituit un prilej de reafirmare a prieteniei și cooperării dintre cele două state și a scos în evidență patrimoniul comun cultural, istoric și spiritual care le apropie.

În alocuțiunile susținute, a fost subliniată legătura profundă dintre popoarele de pe ambele maluri ale Prutului, angajamentul comun pentru apărarea valorilor democratice, a libertății și demnității umane, precum și aspirația împărtășită spre integrarea europeană, prosperitate și stabilitate.

14. Școala de vară de la Ankara

În perioada 5-9 octombrie 2025, reprezentanții Curții Constituționale a Republicii Moldova au participat la cea de-a XIII-a ediție a Școlii de vară, desfășurată la Ankara și Cappadocia, sub egida Curții Constituționale a Republicii Turcia.

Organizat sub genericul „Viața de familie în perspectivă constituțională și dreptul la respectarea vieții de familie”, evenimentul a reunit reprezentanți ai curților constituționale și ai instituțiilor echivalente din Europa, Asia și Africa, oferind un cadru de dialog și schimb de bune practici în domeniile protecției drepturilor fundamentale și al jurisdicției constituționale.

În deschiderea programului, Președintele Curții Constituționale a Republicii Turcia, dl Kadir Özkaya, a subliniat importanța cooperării dintre instituțiile de jurisdicție constituțională și a consolidării valorilor statului de drept. Participarea la program a oferit prilejul consolidării cooperării dintre Curtea Constituțională a Republicii Moldova și Curtea Constituțională a Republicii Turcia, precum și a dialogului profesional cu Asociația Curților Constituționale din Asia.

În încheierea sesiunii de comunicări, Președintele Curții Constituționale a Republicii Turcia, dl Kadir Özkaya, și Secretarul General al Curții, dl Murat Azaklı, au apreciat contribuția activă a participanților la lucrările Școlii de vară.

15. Comisia de la Veneția – 35 de ani de activitate: ceremonia jubiliară

În data de 11 octombrie 2025, Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, a participat la ceremonia aniversară dedicată celebrării a 35 de ani de la înființarea Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția).

În acest an, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, cunoscută în întreaga lume drept Comisia de

la Veneția, a împlinit 35 de ani de la înființare. Creată la 10 mai 1990, ca un organism consultativ al Consiliului Europei, Comisia s-a născut din dorința de a oferi statelor un sprijin solid în consolidarea democrației, a statului de drept și a protecției drepturilor fundamentale.

De-a lungul anilor, Comisia de la Veneția a devenit un for unic de reflecție juridică și constituțională, reunind experți independenți – judecători constituționali, magistrați, profesori universitari, avocați ai poporului și specialiști în domeniul electoral – din 61 de state. Dintre acestea, 46 sunt state membre ale Consiliului Europei, iar 15 state sunt din Africa, Asia și cele două Americi, ceea ce conferă Comisiei o dimensiune globală și o voce de autoritate în promovarea democrației prin drept.

Festivitățile aniversare s-au desfășurat la Veneția, în locuri încărcate de istorie și simbolism.

Ceremoniile au debutat pe 9 și 10 octombrie la *Scuola Grande San Giovanni Evanghelista di Veneția*, sediul tradițional al sesiunilor plenare ale Comisiei, și au continuat pe 11 octombrie cu un moment solemn la Palatul Ducal („Palazzo Ducale").

La această celebrare au participat personalități marcante ale vieții politice și instituționale europene, între care dl Sergio Mattarella, Președintele Republicii Italiene, dna Maia Sandu, Președinta Republicii Moldova, dna Gordana Siljanovska-Davkova, Președinta Macedoniei de Nord, dl Egils Levits, fost Președinte al Letoniei și fost judecător al Curții Europene a Drepturilor Omului, dl Alain Berset, Secretarul General al Consiliului Europei, dl Theodoros Rousopoulos, Președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei ș.a.

16. Întrevederea Președintei Curții Constituționale a Republicii Moldova cu Președintele Tribunalului Constituțional al Regatului Spaniei

Pe 28 octombrie 2025, la Madrid, Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, a avut o întrevedere cu Președintele Tribunalului Constituțional al Regatului Spaniei, dl Cándido Conde-Pumpido Tourón. Discuțiile au avut loc în cadrul vizitei de lucru pe care dna Domnica Manole a efectuat-o în Spania cu prilejul participării la cel de-al VI-lea Congres al Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională.

Pe parcursul întrevederii au fost abordate aspecte referitoare la activitatea Tribunalului Constituțional al Spaniei, precum și modalitățile de consolidare a relațiilor bilaterale dintre cele două instituții. În baza Memorandumului de Înțelegere semnat în anul 2021, părțile au convenit asupra continuării colaborării, inclusiv prin organizarea, în anul viitor, a unei vizite oficiale a judecătorilor Tribunalului Constituțional al Spaniei la Chișinău.

La finalul discuțiilor, dna Domnica Manole a exprimat o înaltă apreciere pentru rolul esențial al Tribunalului Constituțional al Spaniei în organizarea Congresului, adresându-i dlui Cándido Conde-Pumpido Tourón felicitări pentru efortul remarcabil depus în realizarea acestui eveniment de anvergură și mulțumiri pentru ospitalitatea oferită.

17. Congresul Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională, prima zi

În perioada 28-31 octombrie 2025, la Madrid, Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, a participat la cel de-al VI-lea Congres al Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională (WCCJ), organizat de Tribunalul Constituțional al Regatului Spaniei.

Conferința Mondială privind Justiția Constituțională a reunit 124 de curți constituționale, consilii și curți supreme din Africa, America de Nord, America de Sud, Asia, Australia/Oceania și Europa.

Cel de-al VI-lea Congres Mondial privind Justiția Constituțională cu genericul „Drepturile fundamentale ale generațiilor viitoare" s-a desfășurat în patru sesiuni plenare.

În data de 28 octombrie 2025, Președinta Curții a participat la reuniunea reprezentanților curților membre ale Asociației Curților Constituționale Francofone, prezidată de Curtea Constituțională a României.

În aceeași zi, Președinta a participat la reuniunea reprezentanților curților membre ale Conferinței Curților Constituționale Europene (CCCE), în cadrul căreia s-au discutat mai multe subiecte, printre care și desfășurarea celui de-al XX-lea Congres al CCCE cu genericul „Libertatea de exprimare - știrile false, o amenințare la adresa democrației", care va avea loc în anul 2027, la Tirana.

Pe 30 octombrie 2025, dna Manole a participat la cea de-a doua zi a lucrărilor celui de-al VI-lea Congres al Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională. Lucrările zilei au fost dedicate temei independenței curților constituționale.

În încheierea Congresului, Majestatea Sa Regele Felipe VI al Spaniei, care a prezidat ceremonia oficială de închidere, a adresat un mesaj delegațiilor participante. În mesajul său, Regele Felipe al VI-lea a evidențiat rolul justiției constituționale în garantarea libertății și valorilor statului de drept, subliniind că principiile fundamentale consacrate în constituții oferă societăților moderne un reper etic și o protecție solidă împotriva extremismului. Majestatea Sa a accentuat că aceste principii reprezintă temelia conviețuirii pașnice, a reconcilierii și a unității în cadrul unui stat de drept și democratic.

Tot în aceeași zi, dna Domnica Manole a participat la Adunarea Generală a Conferinței Mondiale privind Justiția Constituțională, în cadrul căreia au fost examinate diverse subiecte referitoare la activitatea organizației.

Participarea Președintei la acest eveniment de prestigiu a reafirmat angajamentul Curții Constituționale a Republicii Moldova față de valorile universale ale democrației, statului de drept și justiției constituționale.

18. Conferința anuală a Forumului Curților Constituționale din Balcani

Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, a participat la cea de-a III-a Conferință anuală a Forumului Curților Constituționale din Balcani, desfășurată în perioada 14-15 noiembrie, în Antalya, Turcia. Evenimentul a reunit președinți și judecători ai curților constituționale din regiune, precum și reprezentanți ai Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conferința cu tema „Standardizarea drepturilor omului și rolul justiției constituționale" a inclus trei sesiuni principale, în cadrul cărora a fost abordat rolul jurisdicțiilor constituționale în consolidarea și armonizarea standardelor drepturilor fundamentale în Europa de Sud-Est.

Dna Manole a susținut un discurs, în care a prezentat modul în care justiția constituțională națională contribuie la standardizarea drepturilor omului în Republica Moldova, subliniind importanța jurisprudenței europene și a dialogului interinstituțional în acest proces. În intervenția sa, Președinta a evidențiat că standardizarea drepturilor omului reflectă valorile democratice împărtășite la nivel regional, iar curțile constituționale sunt gardienii drepturilor, interpreții standardelor și promotorii culturii constituționale.

Pentru curțile constituționale participante evenimentul a reprezentat o oportunitate valoroasă de a face un schimb de bune practici, atât în cadrul sesiunilor tematice, cât și în discuțiile bilaterale, de a aprofunda cooperarea regională și de a contribui la promovarea celor mai înalte standarde de protecție a drepturilor omului.

E. PARTICIPAREA LA EVENIMENTE NAȚIONALE

1. Conferința de analiză post-electorală

În data de 18 martie 2025, dna Domnica Manole, Președinta Curții Constituționale, a participat la Conferința de analiză post-electorală cu genericul „Alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional în

Republica Moldova, 20 octombrie 2024: lecții învățate, recomandări și perspective", ținând un discurs în sesiunea de deschidere a evenimentului.

Conferința, organizată de Comisia Electorală Centrală în comun cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, și-a propus ca obiectiv facilitarea unui dialog eficient între subiecții electorali și factorii de decizie privind modul în care au fost aplicate prevederile legislației electorale, organizarea și desfășurarea celor două scrutine, precum și provocările întâmpinate în cadrul alegerilor prezidențiale și al referendumului republican constituțional din 2024.

În discursul său, Președinta Curții a reiterat rolul fundamental al Curții Constituționale în materia confirmării rezultatelor referendumurilor republicane constituționale și a rezultatelor alegerilor prezidențiale.

În urma evaluării conformității cu prevederile Constituției și Codului electoral, Curtea a validat ambele procese electorale.

În ceea ce privește referendumul, Curtea a constatat respectarea tuturor condițiilor legale și constituționale, inclusiv a celor referitoare la participarea cetățenilor și majoritatea voturilor exprimate. De asemenea, conform reglementărilor în vigoare, Curtea a validat rezultatele alegerilor prezidențiale din 3 noiembrie 2024, în care dna Maia Sandu a obținut un număr mai mare de voturi decât contracandidatul său.

Cu toate acestea, Curtea a subliniat importanța combaterii corupției electorale, având în vedere cazurile semnalate de interferențe externe și corupere a alegătorilor, confirmate de autoritățile de anchetă. În acest sens, Curtea a trimis o adresă Parlamentului pentru efectuarea modificărilor legislative necesare în vederea prevenirii unor astfel de încălcări în viitor.

În final, reafirmând angajamentul față de principiile democratice și de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, subliniind importanța continuării procesului de consolidare a statului de drept, dna Domnica Manole a subliniat în mesajul său: *„În privința apropierii Republicii Moldova la Uniunea Europeană, nu trebuie uitate considerentele substanțiale din alte hotărâri ale Curții. Ele au pavat de-a lungul timpului drumul spre Uniunea Europeană, prin introducerea principiilor dreptului Uniunii Europene în procesul de interpretare și de aplicare a Constituției noastre."*

2. Adunarea Generală a Judecătorilor

În data de 11 aprilie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la Adunarea Generală a Judecătorilor, convocată de Consiliul Superior al Magistraturii. În cadrul sesiunii de deschidere a evenimentului, dna Manole a susținut un discurs în fața participanților.

Adunarea a fost deschisă de Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, dl Sergiu Caraman, care a subliniat că anul 2024 a fost marcat de provocări majore, dar și de progrese semnificative în implementarea reformei justiției.

La deschiderea oficială a participat și Președinta Republicii Moldova, dna Maia Sandu, care a evidențiat importanța strategică a reformei justiției pentru consolidarea statului de drept, subliniind că restabilirea încrederii publice în justiție reprezintă un obiectiv comun.

În intervenția sa, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a subliniat rolul fundamental al judecătorilor în apărarea valorilor constituționale și în garantarea independenței actului de justiție: *„Avem nevoie de o viziune coerentă și de susținere a carierei judiciare, una în care judecătorul să fie perceput nu ca un obstacol, dar ca un apărător al dreptății, în care fiecare să se simtă parte a unui sistem viu, eficient și autoritar".*

De asemenea, dna Manole a reiterat angajamentul Curții Constituționale de a asigura supremația Constituției și de a apăra echilibrul puterilor în stat, evidențiind faptul că *„reforma trebuie subordonată Constituției, nu invers"*.

3. Evenimentul aniversar dedicat profesiei de executor judecătoresc

La 18 septembrie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a participat la evenimentul aniversar organizat de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești cu prilejul împlinirii a 15 ani de liberalizare a sistemului de executare silită în Republica Moldova.

Programul aniversar a debutat cu o sesiune solemnă, în cadrul căreia Președintele Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, dl Roman Talmaci, a prezentat bilanțul celor 15 ani de activitate a sistemului executorilor judecătorești.

În sesiunea de deschidere, Președinta Curții Constituționale a adresat un mesaj de felicitare. Dna Domnica Manole a remarcat: *„Executarea hotărârilor judecătorești nu este doar o chestiune tehnică, ci și o problemă de importanță constituțională. Ea reflectă capacitatea statului de a-și respecta propriile legi și angajamente. Doar în acest an, Curtea Constituțională a pronunțat cel puțin 7 decizii în legătură cu domeniul executării silite. În calitate de Președintă a Curții Constituționale, subliniez importanța colaborării dintre toate instituțiile implicate în înfăptuirea justiției. Justiția nu se oprește la hotărârea instanței, iar executorii judecătorești sunt cei care dau viață acestei hotărâri. Doar printr-un efort comun, al judecătorilor, executorilor, avocaților și autorităților, putem asigura că legea este nu doar un text, ci o realitate palpabilă pentru fiecare cetățean".*

Evenimentul, care a reunit atât reprezentanți ai autorităților publice centrale, ai sistemului judiciar, membri ai organizațiilor profesionale din domeniu, cât și experți internaționali, a continuat cu o Conferință internațională cu genericul *„Executarea silită: dreptul în acțiune pentru echitate socială și stabilitate economică"*.

4. Aniversarea Comisiei Electorale Centrale

În data de 21 noiembrie 2025, Președinta Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, a participat la evenimentul organizat cu ocazia marcării a 28 de ani de activitate permanentă a Comisiei Electorale Centrale (CEC).

Alături de Președinta Republicii Moldova, dna Maia Sandu, și Președinta Comisiei Electorale Centrale, dna Angelica Caraman, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a venit cu un mesaj aniversar în deschiderea evenimentului.

În discursul său, Președinta Curții a remarcat că, în cele aproape trei decenii de activitate, Comisia Electorală Centrală a devenit un pilon indispensabil al democrației din Republica Moldova. Dna Manole a subliniat rolul Curții Constituționale, menționând că, prin jurisprudența sa, Curtea a clarificat cadrul normativ și a asigurat compatibilitatea proceselor electorale cu exigențele Constituției, consolidând astfel încrederea publică în corectitudinea exercițiului democratic.

De asemenea, Președinta Curții a vorbit despre provocările actuale în procesele electorale, inclusiv fenomenul dezinformării, utilizarea tehnologiilor digitale și suspiciunile de ingerințe externe constatate în cadrul recentelor alegeri parlamentare. În acest context, a subliniat necesitatea unor eforturi colective pentru modernizarea și protejarea procesului electoral, inclusiv prin combaterea informațiilor false și întărirea securității cibernetice.

Evenimentul a continuat cu discuții despre evoluția procesului electoral în Republica Moldova, fiind evidențiate progresele înregistrate și provocările generate de noile realități tehnologice și sociale.

F. VIZITE DE STUDIU LA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Vizite de studiu ale elevilor la Curtea Constituțională

În zilele de 27 și 28 octombrie 2025, Curtea Constituțională

a primit în vizită două grupuri de elevi de la Colegiul de Comerț din cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei.

Vizitele s-au desfășurat în contextul Zilei Juristului, marcată în luna octombrie, și au avut drept scop aprofundarea cunoștințelor tinerilor despre rolul și importanța Curții Constituționale în garantarea supremației Constituției și în protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Elevii au participat la prezentări interactive privind atribuțiile și activitatea Curții Constituționale, fiind familiarizați cu procedura controlului de constituționalitate, etapele de examinare a cauzelor, categoriile actelor pronunțate și alte aspecte relevante din jurisprudența constituțională. Discuțiile au oferit participanților ocazia de a adresa întrebări și de a înțelege mai bine rolul Curții în consolidarea statului de drept.

Prin astfel de activități, Curtea Constituțională contribuie la promovarea educației constituționale în rândul tinerilor.

2. Vizita unui grup de studenți la Curtea Constituțională

La 3 noiembrie 2025, un grup de studenți ai Universității de Stat din Moldova, membri ai Asociației Studenților în Drept, au efectuat o vizită de studiu la Curtea Constituțională.

Studenților li s-a relatat, printr-o modalitate interactivă, despre atribuțiile Curții Constituționale, controlul de constituționalitate și rolul fundamental al Curții în protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor. În cadrul discuțiilor au fost abordate procedura de examinare a cauzelor, categoriile actelor pronunțate de Curte și alte aspecte din jurisprudența constituțională.

În final, participanții au vizitat sala de ședințe a Curții, unde au aflat detalii despre modul de desfășurare a ședințelor publice.

Dialogul deschis și interesul manifestat de studenți au confirmat importanța promovării dreptului constituțional în rândul tinerilor.

J. ALTE EVENIMENTE

1. Curtea Constituțională a semnat un Memorandum de înțelegere cu Curtea Constituțională a Republicii Kazahstan

Curtea Constituțională a Republicii Moldova și Curtea Constituțională a Republicii Kazahstan au semnat un Memorandum de înțelegere.

Memorandumul a fost semnat de Președintele Curții Constituționale a Republicii Moldova, dna Domnica Manole, și de Președintele Curții Constituționale a Republicii Kazahstan, dna Elvira Azimova.

Memorandumul stabilește un cadru de cooperare între cele două curți în domeniul dreptului constituțional. Acesta prevede, între altele, schimbul reciproc de informații și experiență în materia justiției constituționale, consolidarea capacității instituționale prin vizite și programe de schimb profesional, organizarea de stagii, cursuri, seminare și cercetări comune, precum și sprijinul reciproc în derularea conferințelor, congreselor și a altor activități privind probleme juridice de interes comun.

2. Președinta Curții Constituționale a fost distinsă cu Medalia comemorativă „30 de ani ai Constituției Republicii Kazahstan”

Pe 4 noiembrie 2025, Președinta Curții Constituționale, dna Domnica Manole, a fost distinsă cu Medalia comemorativă „30 de ani ai Constituției Republicii Kazahstan", conferită prin Decretul Președintelui Republicii Kazahstan, Excelența Sa dl Kassym-Jomart Tokayev.

Distincția a fost acordată în semn de recunoaștere a contribuției la consolidarea relațiilor de cooperare dintre Curtea Constituțională a Republicii Kazahstan și Curtea Constituțională a Republicii Moldova, precum și a angajamentului pentru promovarea justiției constituționale.

În mesajul său, dna Domnica Manole și-a exprimat recunoștința pentru această onoare, subliniind că distincția reprezintă nu doar o apreciere a activității sale, dar și o confirmare a relațiilor de respect reciproc și colaborare fructuoasă dintre cele două instituții.

TITLUL IV

ACTIVITATEA CURȚII CONSTITUȚIONALE ÎN CIFRE

Pe parcursul anului 2025, la Curtea Constituțională au fost depuse 276 de sesizări, 180 de sesizări au fost preluate din anul 2024, iar 124 de sesizări au fost transferate pentru anul 2026 (*a se vedea diagrama nr. 1 din Anexa nr. 1*).

În anul 2025 (*a se vedea diagrama nr. 4*) cele mai multe sesizări au fost depuse de către instanțele de judecată (253 de sesizări), urmate de deputați în Parlament și fracțiuni parlamentare (16 sesizări).

În 2025, Curtea a adoptat 16 hotărâri, dintre care 5 hotărâri pentru controlul constituționalității unor acte normative, 7 hotărâri privind soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate, 1 hotărâre privind confirmarea alegerilor parlamentare și validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova, 2 hotărâri privind validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova și 1 hotărâre privind aprobarea Raportului anual (*a se vedea diagrama nr. 5 din Anexa nr. 1 și Tabelul nr. 1 din Anexa nr. 2*).

În 2025, prin majoritatea hotărârilor pronunțate, Curtea a declarat neconstituționale prevederile normative contestate (*a se vedea diagrama nr. 6 din Anexa nr. 1*). Efectuând o analiză comparativă în dinamică a activității jurisdicționale, s-a constatat că în numărul sesizărilor depuse, ca și în anii precedenți, prevalează excepțiile de neconstituționalitate, în activitatea jurisdicțională a Curții acestea constituind 92% din totalul sesizărilor depuse în anul 2025.

După obiect, din totalul sesizărilor depuse la Curte în anul 2025, în cea mai mare parte din ele au fost contestate prevederi normative din domeniul administrativ, fiind succedat de domeniile civil, penal, drepturile politice și drepturile sociale, economice și culturale (*a se vedea diagrama nr. 9 din Anexa nr. 1*).

Totodată, actele *(hotărârile și deciziile)* pronunțate de Curte în anul 2025 au contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea jurisprudenței constituționale, prin clarificarea și consolidarea interpretării normelor fundamentale, precum și prin stabilirea unor repere jurisprudențiale relevante pentru aplicarea unitară a Constituției. Prin soluțiile adoptate, Curtea a răspuns unor probleme de drept constituțional de actualitate, asigurând atât protecția drepturilor și libertăților fundamentale, cât și echilibrul între autoritățile publice, consolidând astfel rolul său esențial în arhitectura statului de drept.

Anexa nr. 1

Diagrama nr. 1

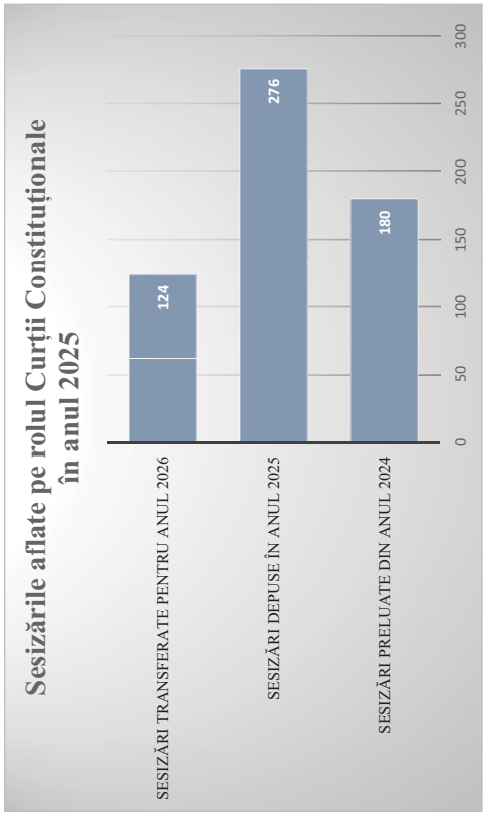

Diagrama nr. 2

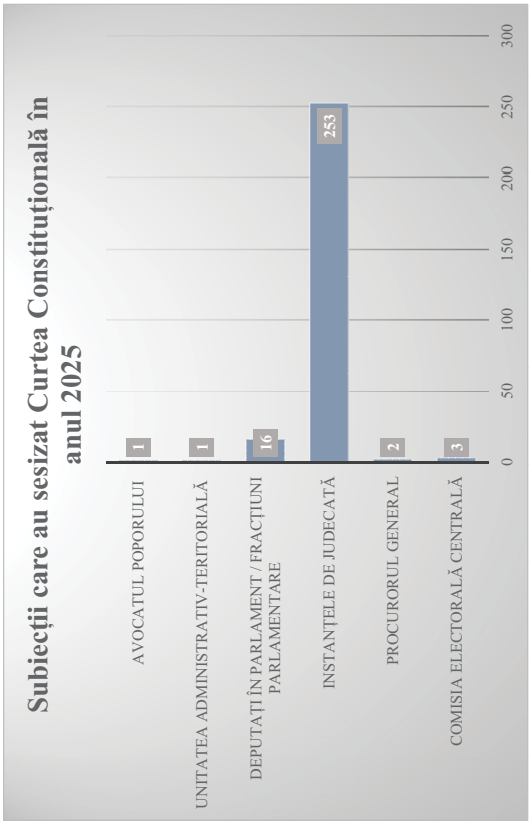

Diagrama nr. 3

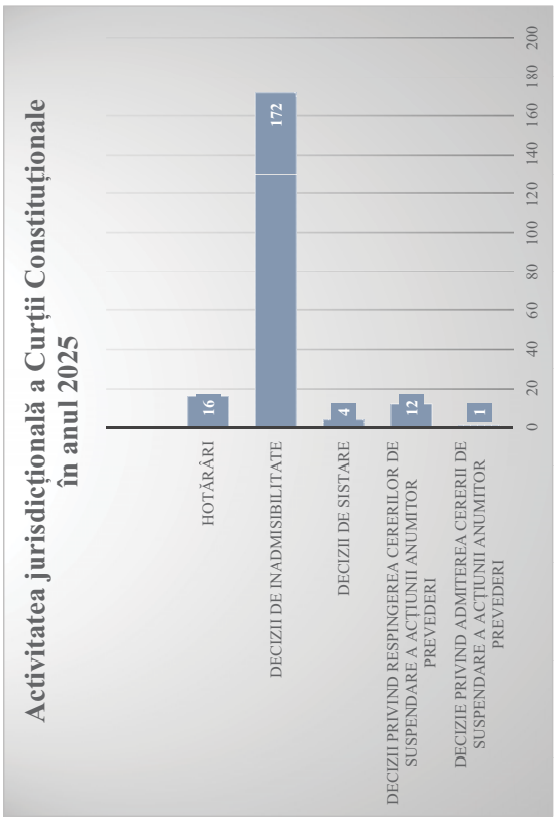

Diagrama nr. 4

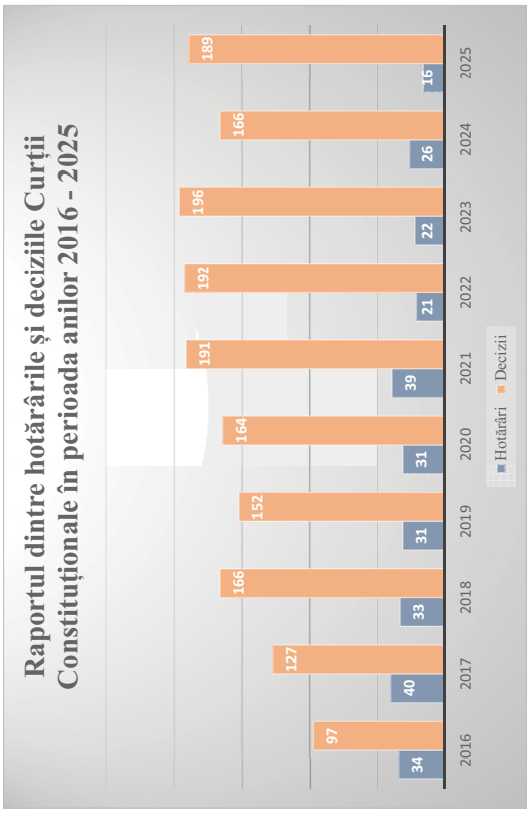

Diagrama nr. 7

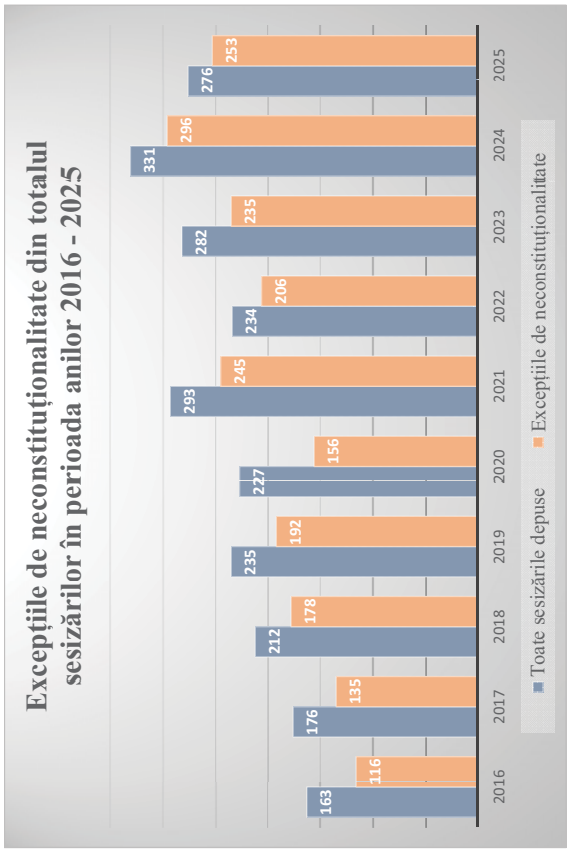

Diagrama nr. 8

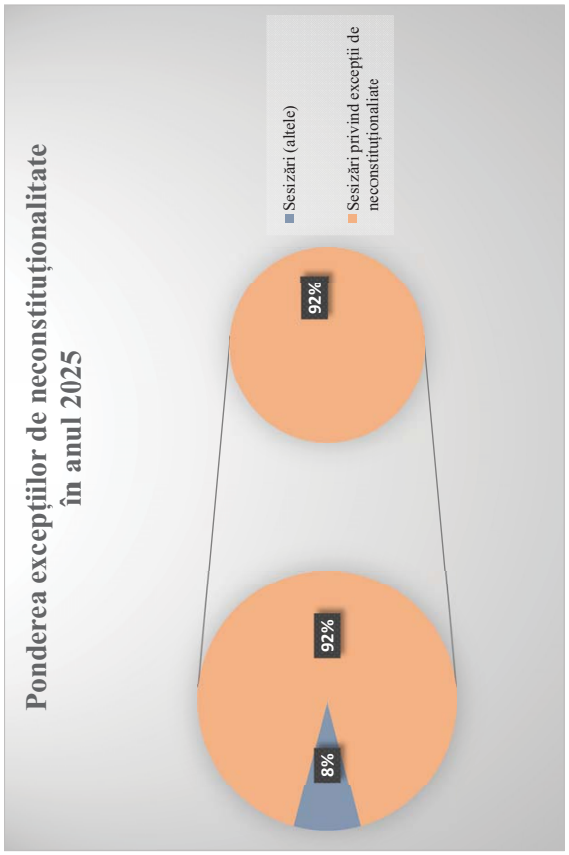

Diagrama nr. 5

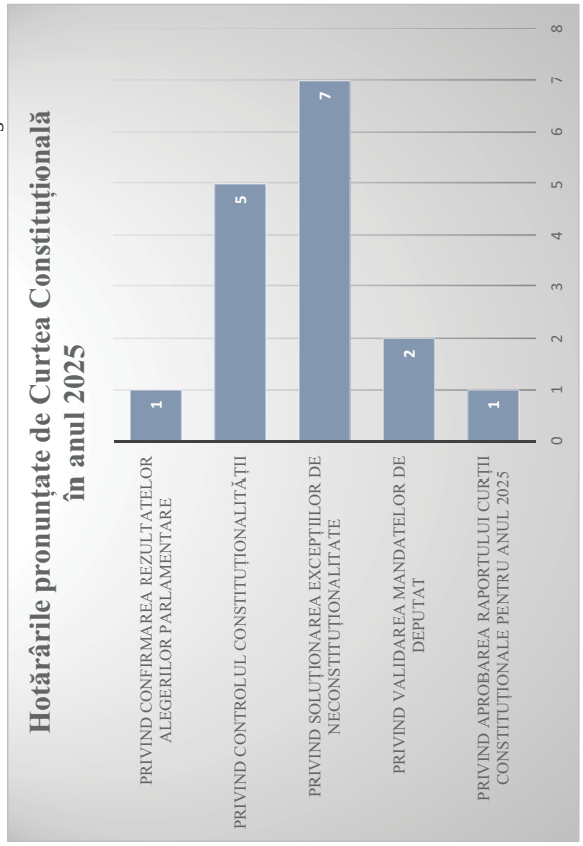

Diagrama nr. 6

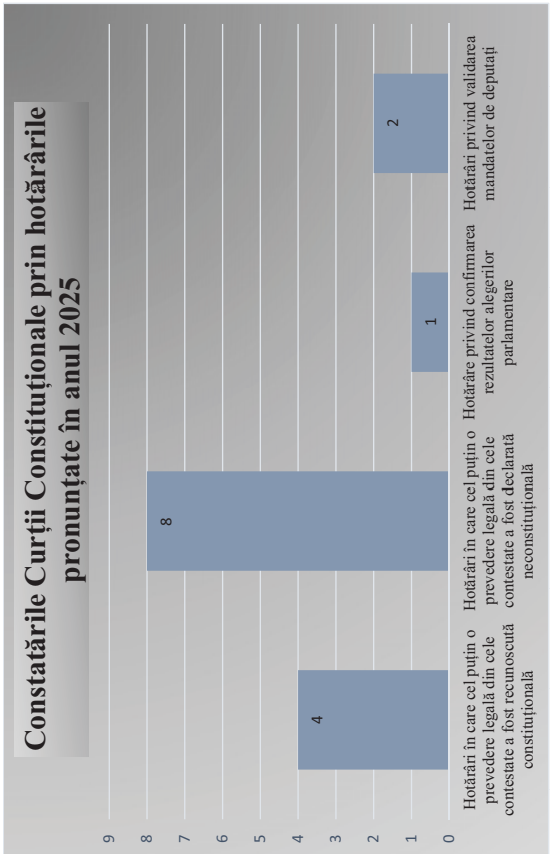

Diagrama nr. 9

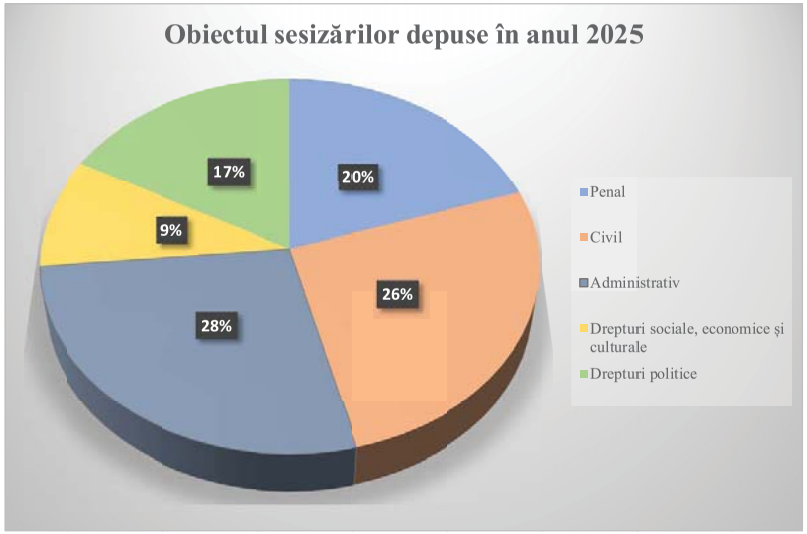
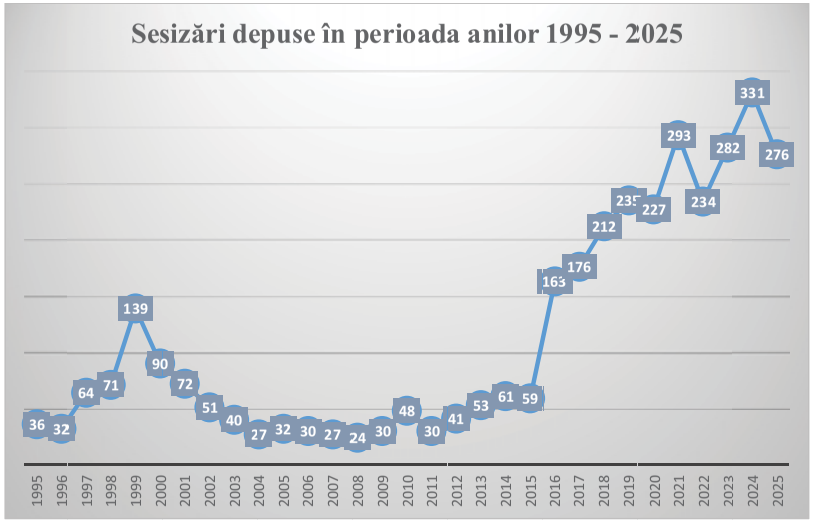

Diagrama nr. 10

Anexa nr. 2

Tabelul nr. 1

Hotărârile pronunţate de Curtea Constituţională în anul 2025

Nr. hotărârii	Tipul hotărârii	Obiectul examinării	Aprecierea Curţii	Opinii separate	Adrese
HCC nr. 2	controlul constituţionalităţii	evaluarea extraordinară a judecătorilor şi a procurorilor	prevederi constituţionale		
HCC nr. 3	controlul constituţionalităţii	incompatibilităţi pentru inspectorul de muncă	prevedere neconstituţională	judecător Liuba Şova	
HCC nr. 4	controlul constituţionalităţii	selectarea candidaţilor pentru funcţiile de procuror-şef şi de procuror al Procuraturii UTA Găgăuzia	prevederi neconstituţionale		
HCC nr. 5	excepţii de neconstituţionalitate	întreruperea prescripţiei tragerii la răspundere penală	prevedere constituţională	judecător Vladimir Ţurcan judecător Liuba Şova	
HCC nr. 6	excepţie de neconstituţionalitate	suspendarea licenţei pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale	prevedere constituţională		
HCC nr. 7	controlul constituţionalităţii	remuneraţia compensatorie pentru copia privată	omisiune neconstituţională		
HCC nr. 8	excepţie de neconstituţionalitate	creanţa unui creditor faţă de debitorii solidari insolvabili	prevedere neconstituţională		
HCC nr. 9	excepţie de neconstituţionalitate	plafonarea despăgubirii acordate de angajator în cazul concedierii ilegale a salariatului	prevedere neconstituţională	judecător Liuba Şova	Adresa nr. PCC-01/61g-298
HCC nr. 10	controlul constituţionalităţii	amnistierea deţinuţilor pe viaţă	prevederi neconstituţionale		
HCC nr. 11	excepţie de neconstituţionalitate	interdicţia citării şi audierii în calitate de martor a unei persoane în privinţa căreia sunt probe că a comis infracţiunea investigată	omisiune neconstituţională		Adresa nr. PCC-01/163g-410
HCC nr. 12	confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 şi validarea mandatelor deputaţilor aleşi în Parlamentul Republicii Moldova	confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare	confirmat/validat		Adresa nr. PCC-01/211e-451
HCC nr. 13	validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova	validarea unor mandate de deputat	validat		
HCC nr. 14	excepţie de neconstituţionalitate	limitarea exerciţiului dreptului de proprietate asupra armelor	prevederi constituţionale		
HCC nr. 15	validarea unor mandate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova	validarea unor mandate de deputat	validat		
HCC nr. 16	excepţie de neconstituţionalitate	condiţii speciale pentru circuitul medicamentelor care conţin steroizi anabolizanţi şi androgeni	prevedere constituţională	judecător Viorica Puica	

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

5 HOTĂRÂRE

cu privire la Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020”

Curtea de Conturi, întrunită în ședință video, cu participarea dnei Hristina Jabinschi, consultantă principală, Direcția managementul funcției publice, Cancelaria de Stat; dnei Svetlana Plăcintă, consultantă principală, Direcția administrație publică centrală, Cancelaria de Stat; dnei Ana Ionaș, consultantă principală, Direcția administrație publică locală și coordonarea activității oficiilor teritoriale, Cancelaria de Stat; dlui Ion Prisăcaru, consultant principal, Direcția administrație publică locală și coordonarea activității oficiilor teritoriale, Cancelaria de Stat; dlui Ion Iaconi, șef al Direcției bugetelor locale din cadrul Direcției generale politici și sinteză bugetară, Ministerul Finanțelor; dnei Steluța Guțu, șefă a Direcției impozite locale și alte venituri, Serviciul Fiscal de Stat; dnei Victoria Calmîș, primăriță a satului Ghidighici; dnei Maria Gorodișteanu, viceprimăriță a satului Ghidighici, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, călăuzindu-se de art. 3 alin. (1), art. 5 alin. (1) lit. a), art. 31 alin. (5) și art. 32 din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova[1] (cu modificările ulterioare), a examinat Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea nr. 11 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020”.

Misiunea de follow-up a fost desfășurată în baza Programelor activității de audit a Curții de Conturi pe anii 2025[2] și 2026[3], având drept scop evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 11/2021[4], precum și a impactului obținut în urma implementării acestora.

Activitatea de audit a fost realizată în conformitate cu Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI, aplicat de Curtea de Conturi[5].

Examinând Raportul misiunii de follow-up, precum și explicațiile suplimentare ale persoanelor cu funcții de răspundere prezente la ședința publică, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

În perioada de referință, entitățile vizate în Hotărârea Curții de Conturi nr.11/2021 au întreprins măsuri orientate spre remedierea mai multor deficiențe și observații de audit identificate în cadrul misiunii precedente. Acțiunile realizate au contribuit la consolidarea responsabilității manageriale și la îmbunătățirea cadrului de guvernanță financiară.

Totodată, s-a relevat faptul că unele deficiențe și observații de audit identificate anterior au persistat și în perioada evaluată, afectând calitatea raportării financiare și evidențiind necesitatea consolidării în continuare a sistemului de control intern managerial.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art. 10 lit. a[1]), art. 14 alin. (2), art. 15 lit. d), art. 34 alin. (2[1]) și art. 37 alin. (2) din Legea nr.260/2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020”, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul misiunii de follow-up se remit:

2.1. Parlamentului Republicii Moldova, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare pentru control al finanțelor publice;

2.2. Președintelui Republicii Moldova, pentru informare;

2.3. Guvernului Republicii Moldova, prin intermediul Cancelariei de Stat, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.4. Ministerului Finanțelor și unității administrativ-teritoriale Ghidighici, pentru informare despre rezultatele misiunii de follow-up.

3. Se reiterează, cu reformulare, și se completează, după caz, recomandările de audit anterioare neimplementate sau implementate parțial, înaintate **Consiliului și Primarului satului Ghidighici,** după cum urmează:

3.1. Să elaboreze, să aprobe și să asigure aplicarea Registrului consolidat al riscurilor (inclusiv al riscurilor de fraudă și corupție) în activitatea curentă a entității (*pct. 4.3.*);

3.2. Să elaboreze, să aprobe și să aplice o procedură internă privind inventarierea patrimoniului public, care să stabilească responsabilități clare, etapele inventarierii, documentele obligatorii (liste de inventariere și procese-verbale) și periodicitatea acesteia, precum și să asigure efectuarea anuală a inventarierii și înregistrarea rezultatelor în evidența contabilă, în conformitate cu cadrul normativ aplicabil (*pct. 4.4.*);

3.3. Să asigure corelarea evidenței contabile a bunurilor imobile cu datele din Registrul bunurilor imobile, prin atribuirea și aplicarea uniformă a numerelor de inventar, corelate cu numerele cadastrale, astfel încât să fie posibilă identificarea și verificarea suprafețelor și valorilor bunurilor (*pct. 4.4.*).

4. Se ia act de faptul că, pe parcursul misiunii de follow-up, unitatea administrativ-teritorială Ghidighici a întreprins următoarele acțiuni: (i) constituirea comisiei de inventariere; (ii) înregistrarea în evidența contabilă a unor bunuri în valoare totală de 269,5 mii lei[6]; (iii) recunoașterea creanțelor aferente plății pentru arendă în valoare de 262,7 mii lei; (iv) capitalizarea cheltuielilor aferente reparațiilor capitale în sumă totală de 2 753,6 mii lei[7]; (v) clasificarea mijloacelor fixe în valoare de 40 017,18 mii lei.

5. Prin prezenta Hotărâre, se exclude din regim de

[1]Legea nr.260 din 07.12.2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (în continuare – Legea nr.260/2017).
[2]Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 17.12.2024 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025”.
[3]Hotărârea Curții de Conturi nr.93 din 23.12.2025 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2026”.
[4]Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 29.03.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020”.
[5]Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.
[6]rețea de gaze naturale (229 m) - 1,0 lei; bunuri imobile (clădiri) - 19,5 mii lei; teren de joacă – 1,0 lei; teatrul de vară – 250,0 mii lei.
[7]materiale de construcții utilizate pentru reparațiile capitale ale drumurilor – 1 567,5 mii lei; lucrări de reparații ale drumurilor – 1 083,11 mii lei; lucrări de reparații ale clădiri – 33,22 mii lei; lucrări de reparații ale instalațiilor de transmisie – 69,8 mii lei.

monitorizare Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020", ca urmare a implementării recomandărilor, pierderii actualității sau, după caz, reiterării, reformulării, completării ori readresării acestora.

6. Prezenta Hotărâre intră în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată, prin cerere prealabilă, la Curtea de Conturi a Republicii Moldova (bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 69, MD-2001, mun. Chișinău), în termen de 30 de zile de la data publicării.

7. Curtea de Conturi va fi informată trimestrial, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei Hotărâri, despre acțiunile întreprinse pentru executarea punctului 3 din prezenta Hotărâre.

8. Hotărârea și Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale satul Ghidighici încheiate la 31 decembrie 2020" se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (https://www.ccrm.md/ro/decisions).

PREȘEDINTĂ **Tatiana ȘEVCIUC**

Nr. 7. Chișinău, 6 februarie 2026.

6 HOTĂRÂRE

cu privire la Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 12 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020"

Curtea de Conturi, întrunită în ședință video, cu participarea dnei Hristina Jabinschi, consultantă principală, Direcția managementul funcției publice, Cancelaria de Stat; dnei Svetlana Plăcintă, consultantă principală, Direcția administrație publică centrală, Cancelaria de Stat; dnei Ana Ionaș, consultantă principală, Direcția administrație publică locală și coordonarea activității oficiilor teritoriale, Cancelaria de Stat; dlui Ion Prisăcaru, consultant principal, Direcția administrație publică locală și coordonarea activității oficiilor teritoriale, Cancelaria de Stat; dlui Ion Iaconi, șef al Direcției bugetelor locale din cadrul Direcției generale politici și sinteză bugetară, Ministerul Finanțelor; dnei Steluța Guțu, șefă a Direcției impozite locale și alte venituri, Serviciul Fiscal de Stat; dnei Victoria Calmîș, primăriță a satului Ghidighici; dnei Maria Gorodișteanu, viceprimăriță a satului Ghidighici, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, călăuzindu-se de art. 3 alin. (1), art. 5 alin. (1) lit. a), art. 31 alin. (5) și art. 32 din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova[1] (cu modificările ulterioare), a examinat Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 12 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020".

Misiunea de follow-up a fost desfășurată în baza Programelor activității de audit a Curții de Conturi pe anii 2025[2] și 2026[3], având drept scop evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 12/2021[4], precum și a impactului obținut în urma implementării acestora.

Activitatea de audit a fost realizată în conformitate cu Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI, aplicat de Curtea de Conturi[5].

Examinând Raportul misiunii de follow-up, precum și explicațiile suplimentare ale persoanelor cu funcții de răspundere prezente la ședința publică, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

În perioada 2021-2025, autoritatea administrației publice locale a satului Ghidighici a întreprins unele măsuri orientate spre remedierea deficiențelor și observațiilor de audit identificate în cadrul misiunii precedente. Acțiunile realizate au contribuit, într-o anumită măsură, la îmbunătățirea gestionării procesului bugetar și a administrării patrimoniului public.

Totodată, misiunea de follow-up a remarcat menținerea și în perioada de referință a unor deficiențe și disfuncționalități identificate anterior, în special privind evidența și evaluarea bunurilor imobile, administrarea fondului funciar, gestionarea contractelor de arendă și asigurarea încasării veniturilor aferente. Persistența acestor deficiențe afectează transparența, competitivitatea și conformitatea utilizării fondurilor publice, evidențiind necesitatea consolidării sistemului de control intern managerial și responsabilizării factorilor de decizie.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art. 10 lit. a[1]), art.14 alin. (2), art. 15 lit. d), art. 34 alin. (2[1]) și art. 37 alin. (2) din Legea nr.260/2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 12 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020", anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul misiunii de follow-up se remit:

2.1. Parlamentului Republicii Moldova, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare pentru control al finanțelor publice;

2.2. Președintelui Republicii Moldova, pentru informare;

[1]Legea nr.260 din 07.12.2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova (în continuare – Legea nr.260/2017).
[2]Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 17.12.2024 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025".
[3]Hotărârea Curții de Conturi nr.93 din 23.12.2025 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2026".
[4]Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 29.03.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020".
[5]Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI".

2.3. Guvernului Republicii Moldova, **prin intermediul Cancelariei de Stat,** pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit.

3. Se reiterează, cu reformulare, și se completează, după caz, recomandările de audit anterioare neimplementate sau implementate parțial, înaintate **Consiliului și Primarului satului Ghidighici**, după cum urmează:

3.1. Să aprobe și să aplice metodologia internă de determinare și calcul al valorii estimative a bunurilor imobile situate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale, prin stabilirea parametrilor de evaluare necesari impozitării, cu asigurarea evaluării efective a bunurilor identificate și înregistrarea acestora în evidența fiscală automatizată SIA SCITL, în vederea extinderii bazei impozabile (pct. 4.3.);

3.2. Să asigure atribuirea drepturilor de folosință asupra terenurilor proprietate publică în condițiile legii, inclusiv prin organizarea licitațiilor publice, să întreprindă măsuri privind terenurile ocupate abuziv și să asigure încasarea creanțelor aferente arendei/folosinței terenurilor proprietate publică (pct. 4.3.);

3.3. Să asigure funcționarea efectivă a sistemului de planificare și monitorizare a achizițiilor publice, prin întocmirea unui Plan anual de achiziții complet, corelat cu bugetul aprobat și actualizat pe parcursul anului, precum și prin monitorizarea executării contractelor și a respectării procedurilor aplicabile tuturor categoriilor de achiziții, în corelare cu Planul anual, astfel încât să fie prevenită includerea în contracte a bunurilor sau serviciilor neplanificate ori estimate necorespunzător (pct. 4.5.);

3.4. Să asigure implementarea și funcționarea unui sistem de control intern managerial pentru managementul resurselor umane, care să permită justificarea instituirii funcțiilor suplimentare, verificarea și documentarea timpului efectiv lucrat și a îndeplinirii atribuțiilor corespunzătoare fiecărei funcții (pct. 4.6.);

3.5. Să asigure elaborarea și aprobarea unui Regulament de salarizare a personalului, care să stabilească un cadru normativ intern clar, unitar și conform prevederilor legale în vigoare privind salarizarea personalului (pct. 4.6.);

3.6. Să asigure elaborarea și avizarea statelor de personal de către Cancelaria de Stat, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare, pentru a garanta legalitatea, transparența și controlul administrativ eficient al resurselor umane (pct. 4.6.);

3.7. Să asigure evaluarea bunurilor imobile proprietate publică ale UAT și înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra acestora în Registrul bunurilor imobile, în conformitate cu cadrul normativ aplicabil (pct. 4.7.);

3.8. Să actualizeze și să aprobe Statutul ÎM „Ghidighici - Service”, cu includerea obligatorie a tuturor documentelor și informațiilor aferente patrimoniului transmis în gestiune, inclusiv componența bunurilor, drepturile întreprinderii asupra acestora și datele cadastrale ale terenurilor utilizate, cu corelarea corespunzătoare și reflectarea acestora în evidența contabilă la nivelul atât al întreprinderii, cât și al fondatorului (pct. 4.8.).

4. Procuraturii Generale, în temeiul prevederilor art. 15 lit. i[1]) din Legea nr. 260/2017, pentru examinarea, conform competențelor, a constatărilor expuse în pct. 4.3. din Raportul misiunii de follow-up, referitor la arenda terenurilor proprietate publică, neasigurarea încasării plăților aferente și ocuparea abuzivă a acestora.

5. Prin prezenta Hotărâre, se exclude din regim de monitorizare Hotărârea Curții de Conturi nr. 12 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020”, ca urmare a implementării recomandărilor, pierderii actualității sau, după caz, reiterării, reformulării, completării ori readresării acestora.

6. Prezenta Hotărâre intră în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată, prin cerere prealabilă, la Curtea de Conturi a Republicii Moldova (bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 69, MD-2001, mun. Chișinău), în termen de 30 de zile de la data publicării.

7. Curtea de Conturi va fi informată trimestrial, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei Hotărâri, despre acțiunile întreprinse pentru executarea punctului 3 din prezenta Hotărâre.

8. Hotărârea și Raportul misiunii de follow-up privind evaluarea implementării recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 12 din 29 martie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la unitatea administrativ-teritorială satul Ghidighici în anii 2019 și 2020” se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (https://www.ccrm.md/ro/decisions).

PREȘEDINTĂ **Tatiana ȘEVCIUC**

Nr. 8. Chișinău, 6 februarie 2026.

PARTEA II

Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

78 **H O T Ă R Â R E** **UE**

privind aprobarea Regulamentului tehnic cu privire la elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun

În temeiul Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 269-288, art. 319), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul tehnic cu privire la elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun (se anexează).

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Finanțelor.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data intrării în vigoare a art. 20^2 din Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului și se abrogă la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor **Andrian Gavriliță**

Ministrul sănătății **Emil Ceban**

Nr. 22. Chișinău, 22 ianuarie 2026.

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. 22/2026

REGULAMENT TEHNIC
cu privire la elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun

Prezentul Regulament transpune parțial Regulamentul delegat (UE) 2018/573 al Comisiei din 15 decembrie 2017 privind elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun, CELEX: 32018R0573, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 96 din 16 aprilie 2018.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE
Secțiunea 1
Obiect și noțiuni

1. Regulamentul tehnic cu privire la elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun (în continuare – *Regulament*) stabilește principalele elemente care trebuie incluse în contractele de stocare de date.

2. În sensul prezentului Regulament se utilizează următoarele noțiuni:

2.1. *contract* – acord contractual încheiat între un producător sau un importator de produse din tutun și furnizorul sistemului informațional de depozitare a datelor în conformitate cu Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025;

2.2. *furnizor* – Instituția Publică ,,Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe", desemnată în calitate de dezvoltator, posesor și gestionar al sistemului național informațional de depozitare a datelor prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025 privind instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova și desemnarea autorității naționale pentru gestionarea sistemului național de trasabilitate;

2.3. *portabilitatea datelor* – capacitatea de a transfera date între depozite diferite prin utilizarea unor tehnologii care pot fi găsite cu ușurință pe piață și sunt utilizate pe scară largă în acest sector.

Secțiunea a 2-a
Principalele responsabilități în temeiul contractului

3. Contractul precizează principalele servicii ce urmează să fie prestate de către furnizor, care cuprind:

3.1. înființarea și operarea unui depozit în conformitate cu secțiunea a 3-a a capitolului V din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025;

3.2. prestarea, la cerere, a altor servicii tehnice auxiliare legate de operarea depozitului care contribuie la buna funcționare a sistemului de depozite.

4. Definind principalele servicii menționate la subpct. 3.1, contractul conține specificații referitoare la operabilitatea, disponibilitatea și performanța serviciilor care să întrunească cerințele minime precizate în prezentul Regulament și menționate în capitolul V din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025.

Capitolul II
ELEMENTELE PRINCIPALE ALE CONTRACTELOR DE STOCARE DE DATE
Secțiunea 1
Expertiza tehnică și disponibilitatea depozitului

5. Contractul impune furnizorului să livreze producătorului sau importatorului o declarație scrisă din care să rezulte că ei dețin sau au la dispoziție expertiza tehnică și operațională necesară pentru a realiza serviciile menționate la pct. 3 și pentru a respecta cerințele prevăzute la capitolul V din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de

trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025.

6. Contractul precizează obligația furnizorului de a asigura disponibilitatea continuă a tuturor componentelor și serviciilor, cu un timp de funcționare lunară de 99,5% a depozitului.

7. Contractul impune instituirea de către furnizor a unor mecanisme de rezervă pentru a evita orice pierdere a datelor care sunt stocate, primite sau transferate.

Secțiunea a 2-a
Drepturile de acces și subcontractarea

8. Contractul precizează cerințele pentru acordarea accesului la nivel de mașină virtuală (prin acces la distanță) organelor de control competente și altor utilizatori ai sistemului de trasabilitate sau direct la baza de date prin canale securizate, inclusiv prin VPN sau alte mecanisme de comunicații criptate, în strictă conformitate cu politicile de securitate ale platformei.

9. În cazul în care contractul prevede că furnizorul poate subcontracta anumite obligații din contract, acesta conține o dispoziție prin care se clarifică faptul că subcontractul nu afectează responsabilitatea primară a furnizorului pentru executarea contractului.

10. Prin contract se solicită furnizorului să se asigure de faptul că subcontractantul propus are expertiza tehnică necesară și îndeplinește cerințele de independență prevăzute la pct. 134-141 din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025.

Secțiunea a 3-a
Independența juridică și financiară, protecția datelor și confidențialitatea

11. Prin contract se solicită furnizorului să se asigure și, dacă este cazul, subcontractanților acestuia să livreze producătorului sau importatorului, împreună cu contractul de stocare de date, o declarație scrisă din care să rezulte că ei îndeplinesc cerințele de independență juridică și financiară în conformitate cu pct. 134-141 din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025.

12. Prin contract urmează a fi precizat faptul că furnizorul instituie toate măsurile corespunzătoare necesare pentru a asigura confidențialitatea, integritatea și disponibilitatea tuturor datelor stocate în cursul executării contractului. Astfel de măsuri includ controale de securitate și de siguranță administrative, tehnice și fizice.

13. Contractul impune că datele cu caracter personal utilizate în temeiul contractului să fie prelucrate în conformitate cu Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal.

Secțiunea a 4-a
Managementul securității informațiilor și costurile

14. Contractul impune furnizorul să declare faptul că depozitul de date este gestionat în conformitate cu standardele internaționale actualizate de management al securității informațiilor și cu cerințele Regulamentului cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025.

15. Contractul prevede că sumele percepute de la producători și importatori în conformitate cu pct. 114 din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025 sunt echitabile, rezonabile și proporționale cu:

15.1. serviciile prestate; și

15.2. numărul de identificatori unici solicitați într-o anumită perioadă de către producătorul sau importatorul respectiv.

Secțiunea a 5-a
Participarea la sistemul de depozit și durata contractului

16. Contractul conține o dispoziție care permite furnizorului să recupereze de la producătorii și importatorii de produse din tutun costurile aferente înființării, operării și întreținerii depozitului și a routerului menționate în capitolul V din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025.

17. Durata contractului este fixată la o perioadă de cel puțin cinci ani, cu posibilitatea de prelungire a acesteia (pe o perioadă similară cu cea pentru care a fost semnat contractul) în baza unui acord între părți și a continuității respectării de către furnizor a cerințelor din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025.

Secțiunea a 6-a
Comunicarea cu celelalte părți și audituri

18. Contractul impune furnizorului obligativitatea să coopereze cu autoritățile competente, în măsura în care este necesar pentru a asigura organizarea eficientă a bunei funcționări a sistemului de depozite, respectând prevederile Legii nr. 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

19. Contractul stabilește condițiile care să permită organelor de control competente, în conformitate cu pct. 91 din Regulamentul tehnic pentru instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025, să efectueze audituri în ceea ce privește depozitul de date, inclusiv o evaluare pentru a stabili dacă furnizorul și, dacă este cazul, subcontractanții acestuia respectă cerințele legislative relevante.

Contractul precizează că organelor de control competente li se acordă acces fără restricții fizice și virtuale la depozitul de date, precum și la serviciile lor conexe, pe întreaga perioadă a auditului.

Secțiunea a 7-a
Răspunderea, încetarea și rezilierea contractului

20. Contractul stabilește termeni prin care se detaliază răspunderea părților, inclusiv în ceea ce privește daunele directe și indirecte care pot apărea în cadrul executării contractului, în conformitate cu legislația. Fără a aduce atingere legislației, contractul precizează în plus că nu există o limitare a răspunderii în caz de încălcare a confidențialității sau de încălcare a normelor de protecție a datelor.

21. Contractul stabilește termenele rezoluțiunii sale cu un termen minim de cinci luni pentru preavizarea rezilierii acestuia.

Secțiunea a 8-a
Suspendarea serviciilor și portabilitatea datelor

22. Contractul specifică faptul că suspendarea serviciilor în caz de plăți târzii efectuate de către un producător sau un importator furnizorului este interzisă, cu excepția cazului în care întârzierea depășește termenul de plată final cu 30 de zile sau mai mult.

23. Contractul prevede asigurarea portabilității datelor și a continuității activității în cazul desemnării unui alt furnizor. Actualul furnizor este obligat să transmită noului furnizor, înainte de data rezoluțiunii contractului, o copie actualizată a tuturor datelor stocate în depozit, precum și eventualele actualizări ulterioare, fără întârzieri nejustificate.

Contractul stabilește că furnizorul actual va continua prestarea serviciilor până la momentul în care noul furnizor devine operațional și că acesta nu are drept de reținere asupra datelor, a informațiilor sau a altor materiale aferente depozitului de date după ce au fost livrate noului furnizor.

79 HOTĂRÂRE
cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (implementarea Programului de stat de delimitare a proprietății publice și corectarea erorilor pentru anii 2026-2028)

În temeiul art. 55 alin. (2) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 88-95, art. 79), cu modificările ulterioare, și al art. 14^1 lit. (b) din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 142-148, art. 279), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Hotărârea Guvernului nr. 1030/1998 despre unele măsuri privind crearea cadastrului bunurilor imobile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 96, art. 996), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1.1. pe tot parcursul textului hotărârii, textul „2020-2026” se substituie cu textul „2020-2028”;

1.2. tabelele 1 și 2 din anexa nr. 1 vor avea următorul cuprins:

„Tabelul 1

PROGRAMUL
de stat pentru crearea cadastrului bunurilor imobile
pentru anii 2020-2028

Nr. crt.	Denumirea acțiunii	Costurile implementării, lei	Termenele de realizare/numărul de bunuri							Instituția responsabilă/ sursa de finanțare
			2020-2021	2022-2023	2024	2025	2026	2027	2028	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Înregistrarea primară masivă a bunurilor imobile și corectarea erorilor comise la atribuirea în proprietate a terenurilor	251,3 mil.	8 mii de bunuri imobile	80 de mii de bunuri imobile	200 de mii de bunuri imobile	200 de mii de bunuri imobile	200 de mii de bunuri imobile			IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice; autoritățile administrației publice centrale/locale, cu finanțare din cadrul Proiectului de înregistrare și evaluare funciară (PIEF)
		96 mil.					206,5 mii de bunuri imobile			Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice; autoritățile administrației publice centrale/locale, cu finanțare din bugetul de stat
2.	Reevaluarea bunurilor imobile evaluate în perioada 2005-2011	19,3 mil.				Apartamente, case de locuit din localitățile urbane și din mun. Chișinău și Bălți; loturi din întovărășirile pomicole și căsuțe sezoniere; garaje pentru	Bunuri imobile cu destinație comercială industrială; terenuri agricole cu construcții			Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile; autoritățile administrației publice locale

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
						transport individual				
3.	Evaluarea bunurilor imobile	80,3 mil.				Terenuri cu destinație agricolă	Bunuri imobile cu destinație specială; case de locuit individuale în localitățile rurale; bunuri imobile proprietate publică			Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile; autoritățile administrației publice locale
4.	Dezvoltarea sistemului informațional de înregistrare a bunurilor imobile	31 mil.								IP Cadastrul Bunurilor Imobile
5.	Modernizarea bazei de date grafice cadastrale	1,27 mil.			Licitație lansată	Lucrări de programare și migrare realizate				IP Cadastrul Bunurilor Imobile, cu finanțare din cadrul PIEF
6.	Modernizarea portalului informațional e-Cadastru	3,18 mil.			Licitație lansată	Lucrări de programare și migrare realizate				IP Cadastrul Bunurilor Imobile, cu finanțare din cadrul PIEF

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7.	Migrarea arhivei electronice cadastrale și a subsistemului de management al actelor electronice (SMAE)	5,18 mil.			Licitație lansată		Lucrări de programare și migrare realizate			IP Cadastrul Bunurilor Imobile, cu finanțare din cadrul PIEF
8.	Digitizarea arhivei cadastrale	82,6 mil.	15,7 mil. pagini	50,7 mil. pagini	4,1 mil. pagini					IP Cadastrul Bunurilor Imobile
9.	Dezvoltarea cadrului strategic și normativ al cadastrului	4,3 mil.								Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile
10.	Activități de informare a publicului și de consultare publică cu privire la implementarea Proiectului de înregistrare și evaluare funciară	5,2 mil.			Lansarea campaniei		Campanie de informare implementată			IP Cadastrul Bunurilor Imobile, cu finanțare din cadrul PIEF
11.	Sporirea capacităților în domeniul cadastrului și administrării proprietății ale autorităților administrației publice locale și centrale și ale entităților responsabile de ținerea cadastrelor de specialitate	4 mil.								Autoritățile publice locale; autoritățile publice centrale și instituțiile publice din subordine; IP Cadastrul Bunurilor Imobile, cu finanțare din cadrul PIEF
12.	Alte activități ce decurg din implementarea Programului de stat, inclusiv: - monitorizarea impactului de mediu și social; - studiul sociologic privind calitatea serviciilor de cadastru și ale celor aferente înregistrării dreptului de proprietate	9,5 mil.		Monitorizare	Studiu sociologic elaborat					IP Cadastrul Bunurilor Imobile, cu finanțare din cadrul PIEF
	Total	**497,13 mil.**								

Tabelul 2

PLANUL
înregistrării bunurilor imobile

Nr. crt.	Tipul de bunuri imobile	Numărul total de bunuri imobile (mii)	Înregistrarea bunuri imobile (mii bunuri), inclusiv:			
			selectiv	PIO[1] (1998-2011)	PIEF[2] (2020-2026)	Buget[3] (2026-2028)
1.	**Bunuri imobile locative (proprietate privată) – total:** inclusiv:	**1420**	**330**	**865**	**225**	
	- apartamente	344	155	189	-	
	- case individuale de locuit în localitățile urbane	179	25	154	-	
	- case individuale de locuit în localitățile rurale din componența mun. Chișinău și Bălți	27	7	20	-	
	- case individuale de locuit și loturi lângă casă din alte localități rurale	870	143	502	225	
2.	**Bunuri imobile comerciale și industriale – total:** inclusiv:	**170**	**137**	**33**	**-**	
	- garaje	67	44	23	-	
3.	**Bunuri imobile agricole (proprietate privată) – total:** inclusiv:	**3 975**	**280**	**3 420**	**275**	
	- terenuri agricole cu construcții	20	7	13	-	
	- terenuri agricole	2 980	150	2 830	-	
	- loturi din întovărășirile pomicole	77	17	60	-	
	- grădini din extravilan	898	106	517	275	
4.	**Bunuri imobile proprietate publică**	**282,5**	**50**	**50**	**100**	**82,5**
5.	**Total bunuri imobile înregistrate**	**5 847,5**	**797**	**4 368**	**600**	**82,5**
6.	**Corectarea erorilor comise la atribuirea în proprietate a terenurilor**	**419**	**-**	**100**	**195**	**124**

[1] Primul Program de stat de creare a cadastrului bunurilor imobile.
[2] Proiectul de înregistrare și evaluare funciară (PIEF), realizat în baza Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare.
[3] Programul de stat de creare a cadastrului bunurilor imobile, cu finanțare din bugetul de stat, în vederea realizării Măsurii 1.2.7 din Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 260/2025.”

2. Hotărârea Guvernului nr. 63/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 76-85, art. 126), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

2.1. la punctul 2 subpunctul 2) din hotărâre, textul „IP Cadastrul Bunurilor Imobile" se substituie cu cuvintele „Agenția Proprietății Publice";

2.2. în Regulament:

2.2.1. la punctul 1^2, textul „lit. c), f) și g)" se substituie cu textul „lit. c) și f)-h)";

2.2.2. la punctul 10, după cuvintele „acordurilor de finanțare" se introduce textul „sau Măsurii 1.2.7 din Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru 2025-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 260/2025";

2.2.3. se completează cu punctele 14^1 și 14^2 cu următorul cuprins:

„**14^1.** În cazul executării lucrărilor în mod masiv (în cadrul Programului de stat de delimitare a bunurilor imobile), executantul lucrării de delimitare, în termen de 3 zile lucrătoare de la data semnării contractului de executare a lucrării, informează Agenția Proprietății Publice și autoritățile publice care administrează și gestionează bunurile imobile proprietate publică delimitate despre inițierea lucrărilor. Autoritățile publice menționate, în termen de 3 zile lucrătoare, informează Agenția Proprietății Publice despre persoanele desemnate prin ordin/dispoziție al(a) conducerii în comisia de delimitare, inclusiv membrii supleanți.

14^2. În termen de 7 zile lucrătoare de la expirarea termenului prevăzut la pct. 14^1, Agenția Proprietății Publice transmite executantului lucrării copia ordinului privind instituirea comisiei de delimitare masivă și componența nominală a acesteia.";

2.2.4. punctul 28 va avea următorul cuprins:

„**28.** Concomitent cu identificarea bunurilor imobile, se determină hotarele bunurilor imobile delimitate și, drept urmare, executantul lucrărilor elaborează, în format electronic, planul de contur (document tehnic ce conține reprezentarea grafică și caracteristicile tehnice ale bunurilor imobile delimitate) și întocmește proiectul listelor bunurilor imobile.";

2.2.5. punctele 34 și 35 vor avea următorul cuprins:

„**34.** Dacă bunul imobil proprietate publică ce se delimitează este înregistrat în registrul bunurilor imobile în alte temeiuri decât cele rezultate din art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, executantul lucrării, concomitent cu stabilirea apartenenței, examinează corespunderea hotarelor din planul cadastral existent cu situația reală și în comun cu reprezentantul autorității publice care administrează bunul imobil și/sau al gestionarului, în baza împuternicirilor acestora, cu acordul scris al administratorului, decide asupra corectitudinii hotarelor și a necesității modificării acestuia.

35. În situația prevăzută la pct. 34, dacă se constată necesitatea modificării hotarelor, executantul lucrării întocmește actul de constatare (care constituie parte componentă a planului de contur), în care se consemnează toate modificările constatate.";

2.2.6. la punctul 37, după cuvintele „Autoritatea publică" se introduc cuvintele „abilitată cu competențe de administrare a bunului imobil";

2.2.7. se completează cu punctul 39^1 cu următorul cuprins:

„**39^1.** Executantul lucrării transmite concomitent la adresele electronice oficiale ale tuturor autorităților publice care administrează și gestionează bunurile imobile proprietate publică planul de contur (fișiere electronice în format GIS, după caz: MID/MIF sau TAB, precum și PDF) și proiectul listelor bunurilor imobile (fișiere DOC/DOCX sau XLS/XLSX). La solicitare motivată, executantul prezintă planul de contur pe suport de hârtie, semnat olograf.";

2.2.8. punctul 40 va avea următorul cuprins:

„**40.** Fiecare autoritate publică ce administrează bunurile imobile proprietate publică, în termen de 20 de zile lucrătoare de la primirea demersului executantului lucrării, în comun cu gestionarii, asigură verificarea planului de contur și a listelor bunurilor imobile (corectitudinea identificării apartenenței și determinării hotarelor bunurilor imobile reprezentate pe planul de contur) și, drept urmare, întocmește și transmite executantului lucrării avizul consolidat. Dacă o autoritate publică nu este de acord cu apartenența și/sau hotarul determinat, aceasta argumentează în scris obiecțiile în aviz, cu prezentarea temeiurilor juridice confirmative.";

2.2.9. se completează cu punctele 40^1, 40^2 și 40^3 cu următorul cuprins:

„**40^1.** În cazul în care o autoritate publică ce administrează bunurile imobile proprietate publică nu transmite avizul în termenul stabilit la pct. 40, executantul lucrării, în termen de 3 zile lucrătoare de la expirarea acestuia, asigură expedierea unei notificări repetate. Dacă în termen de 3 zile lucrătoare de la notificarea repetată avizul nu a fost recepționat, executantul lucrării consemnează acest fapt în actul de constatare, anexând dovezile de expediere și de recepționare a notificării. În acest caz, caracteristicile tehnice ale bunurilor imobile aparținând autorității publice care nu a transmis avizul (apartenența, domeniul, hotarele, destinația și modul de folosință) rămân cele stabilite de către executantul lucrării.

40^2. Executantul lucrării examinează avizele prezentate de autoritățile publice și acționează după cum urmează:

1) dacă autoritățile publice nu au prezentat obiecții, executantul lucrării întocmește planul de contur, proiectul listelor bunurilor imobile proprietate publică și proiectul procesului-verbal cu privire la delimitarea bunurilor imobile proprietate publică și le transmite comisiei de delimitare, în condițiile pct. 52;

2) dacă autoritățile publice au prezentat obiecții, executantul lucrării rectifică planul de contur și proiectul listelor bunurilor imobile proprietate publică. În termen de până la 10 zile lucrătoare de la expirarea termenului prevăzut la pct. 40, executantul lucrării transmite tuturor autorităților publice care administrează și gestionează bunurile imobile proprietate publică materialele rectificate (fișiere electronice) pentru verificare finală. Autoritățile publice care administrează bunurile imobile proprietate publică, în comun cu gestionarii, în termen de 15 zile lucrătoare verifică materialele rectificate și, drept urmare, întocmesc și transmit executantului lucrării avizul final.

40^3. În cazul în care o autoritate publică nu transmite avizul final în termenul stabilit, executantul lucrării, în termen de 3 zile lucrătoare de la expirarea acestuia, asigură expedierea unei notificări repetate. Dacă după expirarea a 3 zile lucrătoare de la notificarea repetată avizul nu este primit, executantul lucrării consemnează lipsa răspunsului ca verificare finală realizată în mod tacit și menționează acest fapt în actul de constatare, anexând dovezile expedierii și recepționării. Ca urmare a asigurării procedurii de verificare finală, materialele de delimitare se definitivează și, în cazul lipsei obiecțiilor, se transmit comisiei de delimitare, în condițiile pct. 52";

2.2.10. punctul 41 va avea următorul cuprins:

„**41.** Dacă, în urma verificării finale, autoritățile publice își mențin obiecțiile prin avizul final, executantul lucrării informează, prin demers scris, Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru despre situația creată. Agenția Geodezie,

Cartografie și Cadastru, în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea demersului, organizează o ședință de lucru cu implicarea părților.

În cazul în care, în urma ședinței, obiecțiile se mențin și nu poate fi asigurată coordonarea asupra apartenenței și/sau a hotarului, bunul imobil (sau segmentul de hotar contestat) se reprezintă distinct pe planul de contur, cu mențiunea „zonă de litigiu", și se include separat în liste, fără a împiedica finalizarea procedurii de delimitare pentru bunurile imobile necontestate.";

2.2.11. la punctul 44, cuvintele „După finalizarea determinării hotarelor se elaborează planul de contur" se substituie cu cuvintele „Planul de contur se întocmește";

2.2.12. punctele 46 și 47 vor avea următorul cuprins:

„**46.** Avizele autorităților publice pe care a fost aplicată semnătura electronică se prezintă de către executantul lucrării comisiei de delimitare ca fișiere distincte, cu păstrarea semnăturii și a datelor de validare.

47. Planul de contur (elaborat în cadrul Programului de stat de delimitare masivă), întocmit de către executantul lucrării în format electronic (fișier electronic în format PDF), se semnează cu aplicarea semnăturii electronice calificate a inginerului cadastral certificat, angajat al entității executante.";

2.2.13. punctele 52-56 vor avea următorul cuprins:

„**52.** Materialele de delimitare pe suport de hârtie (planul de contur, însoțit de avizele autorităților publice care administrează bunurile imobile proprietate publică sau de demersurile scrise ale executantului lucrării transmise la adresa electronică oficială a autorităților publice, în cazul în care nu a fost primit răspuns privind examinarea sau coordonarea planului de contur), actul de constatare, proiectul listelor bunurilor imobile proprietate publică și proiectul procesului-verbal cu privire la delimitarea bunurilor imobile proprietate publică se transmit comisiei de delimitare.

Comisiei de delimitare i se pune la dispoziție întregul set de documente menționate, precum și orice alte documente și explicații necesare pentru examinarea și adoptarea deciziilor în cadrul procedurii de delimitare.

53. Materialele de delimitare (planul de contur, procesul-verbal cu privire la delimitarea bunurilor imobile proprietate publică și listele bunurilor imobile proprietate publică, elaborate în mod selectiv) se coordonează de către membrii comisiei de delimitare, în termen de până la 20 de zile lucrătoare de la data prezentării materialelor de către executantul lucrării, fără a se convoca în ședință, prin emiterea unui aviz scris în acest sens.

54. Pentru coordonarea materialelor de delimitare (planul de contur, procesul-verbal cu privire la delimitarea bunurilor imobile proprietate publică și listele bunurilor imobile proprietate publică, elaborate masiv în cadrul Programului de stat de delimitare), Agenția Proprietății Publice, în termen de până la 15 zile de la primirea materialelor de la executantul lucrării, convoacă ședința comisiei de delimitare.

55. În cadrul ședinței comisiei de delimitare, membrii acesteia coordonează listele bunurilor imobile proprietate publică, procesul-verbal cu privire la delimitarea bunurilor imobile proprietate publică și planul de contur (elaborate masiv în cadrul Programului de stat de delimitare) prin aplicarea pe materiale a semnăturii ologrefe și indicarea numelui, prenumelui și a funcției semnatarului.

56. În cazul în care reprezentantul autorității publice, membru al comisiei de delimitate, notificat despre data convocării comisiei de delimitare, este în imposibilitate obiectivă de participare la ședință, acesta este obligat să informeze Agenția Proprietății Publice, în termenul indicat în notificare, despre lipsa sa. Lipsa se consideră motivată atunci când este însoțită de argumente scrise și de temeiuri juridice confirmative, prezentate în termenul stabilit.";

2.2.14. la punctul 82, după cuvintele „materialele de delimitare" se introduc cuvintele „pe suport de hârtie";

2.2.15. se completează cu capitolul IV^3 cu următorul cuprins:

„Capitolul IV^3
MODIFICAREA HOTARELOR TERENURILOR PROPRIETATE PUBLICĂ DELIMITATE ANTERIOR

90^{20}. În cazul executării lucrărilor de delimitare masivă a bunurilor imobile proprietate publică realizate în cadrul Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile pentru anii 2026-2028, dacă la hotarele terenurilor proprietate publică delimitate anterior se constată suprapuneri grafice cu hotarele terenurilor adiacente și/sau goluri, rectificarea suprafeței și/sau a hotarelor acestor terenuri se realizează, în mod succesiv, după cum urmează:

1) identificarea terenurilor cu suprapuneri și determinarea hotarelor acestora în baza materialelor cartografice și cadastrale disponibile;

2) după caz, efectuarea constatărilor în teren de către executantul lucrării, cu participarea reprezentantului autorității publice care administrează bunul imobil și/sau a gestionarului, în vederea stabilirii hotarului conform situației de fapt;

3) întocmirea actului de constatare și, după caz, a planului lotului, în condițiile pct. 90^{22};

4) aplicarea procedurii de corectare a erorilor pentru terenurile proprietate privată implicate, în condițiile Regulamentului privind modul de corectare a erorilor comise în procesul atribuirii în proprietate a terenurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 437/2019, în măsura în care suprapunerea/golul este determinat(ă) de erori comise în procesul atribuirii în proprietate;

5) includerea terenurilor cu hotare rectificate în planul de contur și întocmirea listei distincte a bunurilor imobile proprietate publică delimitate anterior pentru care se modifică hotarele;

6) parcurgerea etapelor de verificare/coordonare prevăzute de prezentul Regulament pentru materialele rectificate.

90^{21}. La modificarea hotarelor terenurilor proprietate publică delimitate anterior se vor lua în considerare elementele existente din teren și particularitățile de utilizare, inclusiv împrejmuiri și marcaje, limite de prelucrare tehnologică, limite ale terenului construit și suprafața aferentă deservirii construcțiilor, fâșii forestiere, drumuri de acces și limite între proprietăți, precum și cerințele stabilite de cadrul legal aplicabil, în funcție de categoria de destinație a terenului, inclusiv cele prevăzute la pct. 32.

90^{22}. La modificarea hotarelor terenului proprietate publică delimitat anterior se respectă următoarele cerințe:

1) determinarea hotarului se efectuează cu implicarea reprezentantului autorității publice care administrează bunul imobil și/sau a gestionarului, în baza împuternicirilor acestora, cu acordul scris al administratorului, după caz;

2) dacă hotarul reprezentat în planul cadastral nu corespunde situației de fapt și nu poate fi determinat cu exactitate în baza materialelor disponibile, hotarul se determină în baza constatărilor în teren;

3) hotarul se determină în temeiul documentelor de atribuire și al situației din teren;

4) dacă, în lipsa documentelor de atribuire suficiente, hotarul stabilit la momentul delimitării anterioare nu poate fi determinat, acesta se determină după posesia de fapt a terenurilor adiacente, în măsura în care aceasta nu contravine legislației;

5) la determinarea hotarelor se ține cont de hotarele stabilite anterior pentru terenurile adiacente;

6) dacă hotarele indicate de autoritatea publică compe-

tentă (în lipsa documentelor de atribuire) generează suprapuneri grafice cu hotarele terenului adiacent:

a) la procedura de determinare a hotarului se invită proprietarul terenului adiacent afectat;

b) modificarea hotarelor terenului adiacent se admite numai cu acordul scris al proprietarului acestuia;

c) în cazul suprapunerii grafice cu hotarele terenului proprietate privată și dacă proprietarul terenului respectiv lipsește sau refuză acordul, executantul lucrării întocmește planul lotului și actul de constatare, care se transmit autorității competente pentru aplicarea procedurilor de corectare, în condițiile Regulamentului privind modul de corectare a erorilor comise în procesul atribuirii în proprietate a terenurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 437/2019.

90[23]. După soluționarea aspectelor ce țin de corectarea erorilor aferente terenurilor adiacente implicate, executantul întocmește planurile geometrice pentru terenurile ale căror hotare au fost rectificate, definitivează lista distinctă a bunurilor imobile proprietate publică delimitate anterior pentru care se modifică hotarele și asigură avizarea acesteia cu administratorul/gestionarul și, după caz, cu proprietarii terenurilor adiacente."

3. Hotărârea Guvernului nr. 80/2019 privind aprobarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pentru anii 2019-2026 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 49-58, art. 110), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

3.1. în denumire și în punctul 1 al hotărârii, textul „2019-2026" se substituie cu textul „2019-2028";

3.2. anexa va avea următorul cuprins:

„Anexă
la Hotărârea Guvernului nr. 80/2019

PROGRAMUL
de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pentru anii 2019-2028, cu finanțare din bugetul de stat și din mijloacele financiare alocate pentru proiectul „Înregistrarea și evaluarea funciară"

Nr. crt.	Denumirea acțiunii	2019-2026 (PIEF[1])		2026-2028 (bugetul de stat[2])	
		Termenul de realizare	Responsabilii de realizare	Termenul de realizare	Responsabilii de realizare
1	2	3	4	5	6
1.	Instituirea Comisiei (comisiilor) de delimitare masivă a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică	Pe măsura inițierii lucrărilor	Agenția Proprietății Publice; ministerele; alte autorități administrative centrale/locale	Pe măsura inițierii lucrărilor	Agenția Proprietății Publice; ministerele; alte autorități administrative centrale/locale
2.	Selectarea executanților pentru lucrările de delimitare pe teritoriul raioanelor Rezina, Sîngerei și al UTA Găgăuzia	Trimestrul I, 2020-2021	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru
3.	Asigurarea executării lucrărilor de delimitare a proprietății publice, după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Rezina, Sîngerei și al UTA Găgăuzia	2024-2025	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026-2028	Agenția Proprietății Publice; Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru

1	2	3	4	5	6
4.	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, delimitate după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Rezina, Sîngerei și al UTA Găgăuzia	2024	IP Cadastrul Bunurilor Imobile	2026-2028	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile
5.	Selectarea executanților pentru lucrările de delimitare pe teritoriul raionului Ocnița	Trimestrul IV, 2019	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	-	-
6.	Asigurarea conexiunii Agenției Proprietății Publice și a schimbului de date cu alte registre de stat relevante, în special cu resursele informaționale ale cadastrului, gestionate de IP Cadastrul Bunurilor Imobile	Trimestrul IV, 2019	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	-	-
7.	Asigurarea executării lucrărilor de delimitare masivă a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raionului Ocnița	2024	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	-	-
8.	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, delimitate după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raionului Ocnița	2024	IP Cadastrul Bunurilor Imobile	-	-
9.	Selectarea executanților pentru lucrările de delimitare pe teritoriul raioanelor Edineț, Briceni, Dondușeni, Soroca, Florești și al municipiului Bălți	Trimestrul I, 2020-2021	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	-	-
10.	Asigurarea executării lucrărilor de delimitare masivă a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Edineț, Briceni, Dondușeni, Soroca, Florești și al municipiului Bălți	2024	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	-	-
11.	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, delimitate după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Edineț, Briceni, Dondușeni, Soroca, Florești și al municipiului Bălți	2025	IP Cadastrul Bunurilor Imobile	-	-
12.	Selectarea executanților pentru lucrările de delimitare pe teritoriul raioanelor Drochia, Rîșcani, Glodeni, Fălești, Orhei, Telenești și Șoldănești	Pe măsura inițierii lucrărilor	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru
13.	Asigurarea executării lucrărilor de delimitare masivă a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor	2024	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția	2026-2028	Agenția Proprietății Publice; Agenția

1	2	3	4	5	6
	Drochia, Rîșcani, Glodeni, Fălești, Orhei, Telenești și Șoldănești		Proprietății Publice		Geodezie, Cartografie și Cadastru
14.	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, delimitate după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Drochia, Rîșcani, Glodeni, Fălești, Orhei, Telenești și Șoldănești	2025	IP Cadastrul Bunurilor Imobile	2026-2028	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile
15.	Selectarea executanților pentru lucrările de delimitare pe teritoriul raioanelor Ungheni, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni, Dubăsari, Căușeni, Ștefan Vodă și al municipiului Chișinău	Pe măsura inițierii lucrărilor	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru
16.	Asigurarea executării lucrărilor de delimitare masivă a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Ungheni, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni, Dubăsari, Căușeni, Ștefan Vodă și al municipiului Chișinău	2024-2025	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026-2028	Agenția Proprietății Publice; Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru
17.	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, delimitate după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Ungheni, Călărași, Nisporeni, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni, Dubăsari, Căușeni, Ștefan Vodă și al municipiului Chișinău	2025	IP Cadastrul Bunurilor Imobile	2026-2028	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile
18.	Selectarea executanților pentru lucrările de delimitare pe teritoriul raioanelor Hîncești, Cimișlia, Leova, Cantemir, Cahul și Taraclia	Pe măsura inițierii lucrărilor	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru
19.	Asigurarea executării lucrărilor de delimitare masivă a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Hîncești, Cimișlia, Leova, Cantemir, Cahul și Taraclia	2025-2026	IP Cadastrul Bunurilor Imobile; Agenția Proprietății Publice	2026-2028	Agenția Proprietății Publice; Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru
20.	Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, delimitate după apartenență și pe domenii (public și privat), pe teritoriul raioanelor Hîncești, Cimișlia, Leova, Cantemir, Cahul și Taraclia	2026	IP Cadastrul Bunurilor Imobile	2026-2028	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; IP Cadastrul Bunurilor Imobile

[1] Proiectul de înregistrare și evaluare funciară (PIEF), realizat în baza Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare.

[2] Programul de stat de creare a cadastrului bunurilor imobile, cu finanțare din bugetul de stat, în vederea realizării Măsurii 1.2.7 din Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 260/2025."

4. Punctul 3 din Regulamentul privind asumarea angajamentelor multianuale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 652/2023 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 351-354, art. 807), cu modificările ulterioare, se completează cu subpunctul 6) cu următorul cuprins:

„6) lucrări cadastrale executate în cadrul Programului de stat pentru crearea cadastrului bunurilor imobile și lucrări de creare a ortoimaginilor pentru teritoriul Republicii Moldova obținute din imagini aeriene".

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 63. Chișinău, 18 februarie 2026.

80 HOTĂRÂRE
cu privire la instituirea Serviciului guvernamental de suport clienți și modificarea unor acte normative

În temeiul art. 6 lit. f) din Legea nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 34-38, art. 34), cu modificările ulterioare, și al art. 22 lit. c) și d) din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 6-12, art. 44), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se instituie:

1.1. Serviciul guvernamental de suport clienți;

1.2. Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”.

2. Se aprobă:

2.1. Regulamentul de funcționare a Serviciului guvernamental de suport clienți, conform anexei nr. 1;

2.2. Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”, conform anexei nr. 2.

3. Se stabilește implementarea graduală a Serviciului guvernamental de suport clienți, cu extinderea treptată pentru toate autoritățile/instituțiile publice prestatoare de servicii publice. Perioada de implementare graduală, precum și lista autorităților/instituțiilor publice implementatoare vor fi aprobate de către Cancelaria de Stat.

4. Cancelaria de Stat va aproba cadrul metodologic privind utilizarea Serviciului guvernamental de suport clienți.

5. Instituția Publică Agenția Servicii Publice:

5.1. va elabora cadrul metodologic și modulul de instruire, precum și va asigura instruirea operatorilor din cadrul autorităților/instituțiilor publice prestatoare de servicii publice privind utilizarea Serviciului guvernamental de suport clienți;

5.2. va efectua monitorizarea și evaluarea continuă a calității suportului acordat prin intermediul Serviciului guvernamental de suport clienți, cu dreptul de a sesiza neconformități și de a prezenta rapoarte de performanță autorităților/instituțiilor prestatoare de servicii publice și Cancelariei de Stat;

5.3. în termen de trei luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, va evalua gradul de pregătire a prestatorilor de servicii publice pentru implementarea Serviciului guvernamental de suport clienți;

5.4. în baza evaluării gradului de pregătire, va elabora și va propune pentru aprobare Cancelariei de Stat lista autorităților/instituțiilor implementatoare a Serviciului guvernamental de suport clienți.

6. Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică:

6.1. va asigura reconfigurarea arhitecturii Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” în conformitate cu modificările operate la modelul funcțional al Serviciului guvernamental de suport clienți;

6.2. va asigura dezvoltarea și menținerea Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”, precum și va analiza și va implementa, după caz, propunerile de ajustare a acestuia în conformitate cu cerințele operaționale și specificațiile funcționale elaborate și prezentate de către autoritățile/instituțiile prestatoare de servicii publice, în limitele resurselor financiare disponibile;

6.3. va elabora și va aproba contractul-tip de conectare la Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”, încheiat cu autoritățile/instituțiile prestatoare de servicii publice;

6.4. la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, va acorda servicii de suport clienți prin intermediul Serviciului guvernamental de suport clienți în calitate de posesor și deținător al Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”.

7. Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică:

7.1. va asigura administrarea tehnică și menținerea comunicațiilor electronice și a sistemelor informaționale de stat utilizate în cadrul Serviciului guvernamental de suport clienți;

7.2. va rezerva și va asigura accesarea numerelor de apel ale Serviciului guvernamental de suport clienți.

8. Apelurile telefonice către și dinspre Serviciul guvernamental de suport către clienți se vor efectua în rețeaua națională și din rețeaua internațională conform tarifelor stabilite de către operatorii de telefonie din rețeaua cărora se inițiază apelul.

9. Autoritățile/instituțiile publice prestatoare de servicii publice:

9.1. vor asigura instituirea Serviciului guvernamental de suport clienți, în conformitate cu prevederile prezentei hotărâri și ale cadrului normativ, din contul și în limita efectivului de personal aprobat;

9.2. vor putea să asigure funcționarea Serviciului de suport clienți individual, prin externalizarea pe bază de contract sau prin asocierea în huburi comune de suport, gestionate de către o entitate coordonatoare din sectorul de responsabilitate, în baza acordurilor interinstituționale;

9.3. vor asigura crearea condițiilor de muncă necesare pentru funcționarea Serviciului guvernamental de suport clienți;

9.4. vor încheia cu Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică contracte de conectare la Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”, în baza contractului-tip prevăzut la pct. 6.3.

10. Hotărârea Guvernului nr. 976/2023 cu privire la aprobarea Conceptului Serviciului guvernamental de suport clienți și a Conceptului Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 20-23, art. 18) se modifică după cum urmează:

10.1. punctele 2-10 din hotărâre se abrogă;

10.2. în anexa nr. 1, capitolele V, VI și VII vor avea următorul cuprins:

„V. DESCRIEREA MODELULUI FUNCȚIONAL

Clienților SGSC li se vor oferi trei canale de comunicare cu serviciul de suport:

1) telefonic;

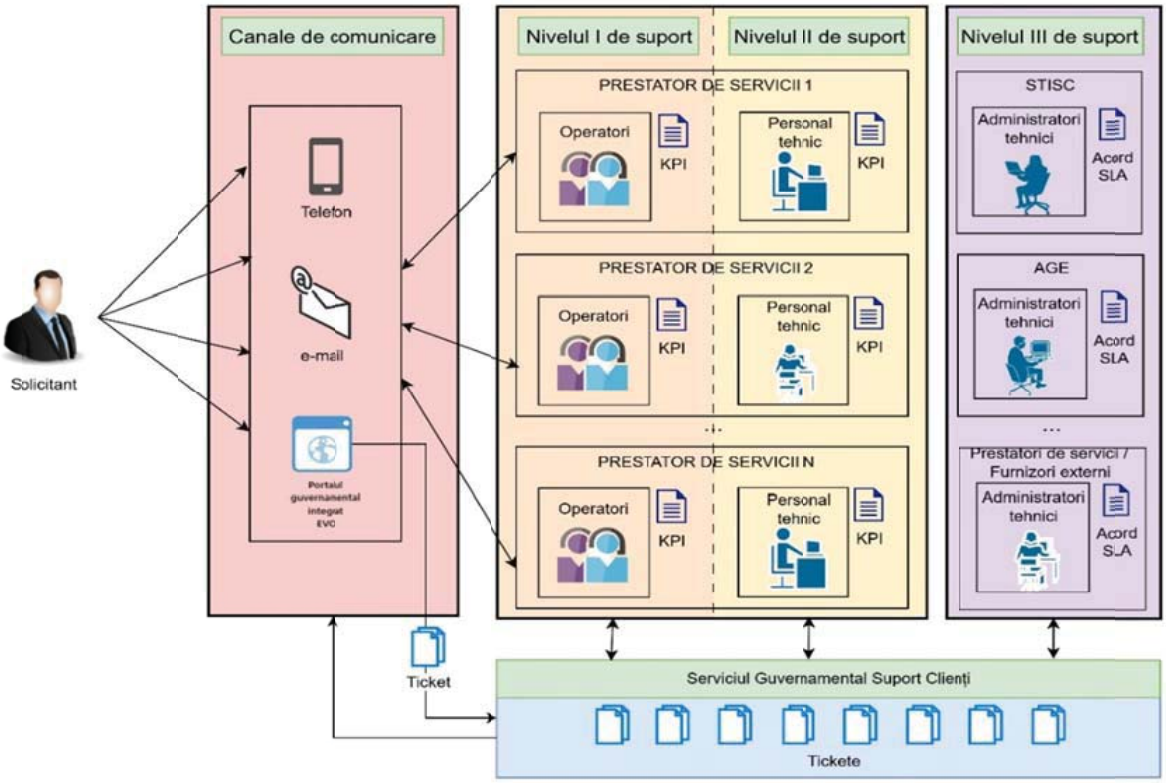
2) e-mail;

3) portalul guvernamental integrat EVO.

Pentru gestionarea eficientă a solicitărilor de suport, se prevede implementarea unui sistem informațional de management al solicitărilor de suport, integrat cu serviciul de telefonie și e-mailuri de suport. La fel, serviciul telefonie va fi integrat cu Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” (în continuare – *SI SGSC*), pentru înregistrarea cererilor și gestionarea lor ulterioară.

Contractele de conectare la SGSC, încheiate între posesorul SI SGSC și prestatorii de servicii, precum și procedurile operaționale coordonate vor asigura timpi de răspuns și de soluționare, atingerea obiectivelor propuse și buna funcționare a SGSC.

SGSC va fi constituit în trei niveluri, cu următoarele roluri (figura de mai jos):

Nivelul I de suport – va fi constituit din operatorii serviciilor suport clienți, ale prestatorilor de servicii publice, care pot activa în regim nonstop în funcție de necesarul stabilit. Rolul operatorilor se va axa pe comunicarea cu clienții, gestionarea solicitărilor de suport și formarea resursei informaționale prin exercitarea funcțiilor de înregistrare, actualizarea datelor, precum și scoaterea din evidență a obiectelor informaționale ale SI SGSC.

Activitățile și responsabilitățile de bază ale nivelului I de suport:

1) oferă suport și consultă clienții despre serviciile publice;

2) înregistrează toate detaliile relevante cu privire la incidente/solicitări;

3) alocă coduri de clasificare și prioritizare;

4) investighează și oferă diagnostic inițial în caz de incidente;

5) soluționează incidente/solicitări cu un grad scăzut de complexitate;

6) escaladează incidente/solicitări nivelului II de suport;

7) colectează feedback sau sugestii din partea clienților;

8) informează clienții cu privire la statutul solicitării;

9) închide toate incidentele, solicitările de suport și alte apeluri rezolvate;

10) efectuează apeluri/sondaje privind satisfacția clienților;

11) raportează indicatori de performanță;

12) asigură prezentarea datelor statistice;

13) identifică și propune îmbunătățiri ale procedurilor operaționale a procesului de prestare a serviciilor.

Nivelul II de suport – specialiști de asistență tehnică a prestatorilor de servicii, responsabili de componentele serviciilor, la care nivelul I de suport nu are acces sau competențe. Acest nivel participă la gestionarea solicitărilor de suport și soluționează incidentele escaladate de nivelul I de suport conform procedurilor agreate. Specialiștii acestui nivel au competențe specifice serviciilor prestate sau abilități tehnice mai avansate și drepturi de acces la elementele care asigură funcționarea serviciilor IT. Ei sunt implicați în analiza cauzelor principale a incidentelor și rezolvarea problemelor. Sunt responsabili de actualizarea informațiilor aferente proceselor de prestare a serviciilor.

Nivelul III de suport – va fi constituit din administratorul tehnic în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, desemnat să asigure infrastructura de comunicații electronice, Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică în calitate de posesor și/sau deținător al resurselor și sistemelor informaționale partajate și posesor și deținător al SI SGSC, precum și din posesorii și deținătorii resurselor și sistemelor informaționale prin intermediul căror sunt prestate serviciile publice.

Indicatori de performanță a SGSC, aplicabil pentru nivelul I de suport:

a) procentajul apelurilor rezolvate în timpul primului contact, în timp ce clientul este la telefon pentru a raporta un incident sau pentru a solicita consultanță;

b) timpul mediu de rezolvare a incidentelor;

c) numărul și procentajul incidentelor, a solicitărilor de suport rezolvate;

d) numărul solicitărilor de suport per serviciu, ca măsură de control;

e) numărul și procentajul solicitărilor de suport per serviciu/prestator, soluționate în termeni stabiliți;

f) timpul mediu de rezolvare a solicitărilor de suport per serviciu;

g) numărul de cereri prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO;

h) numărul și procentajul de apeluri nepreluate per serviciu.

Indicatorii de performanță a SGSC, aplicabili pentru nivelurile II și III de suport:

a) timpul mediu de preluare a incidentelor pentru rezolvare;

b) timpul de rezolvare a incidentelor;

c) numărul și procentajul incidentelor și solicitărilor de suport rezolvate în termenii stabiliți prin SLA per serviciu/prestator;

d) numărul de tichete redeschise care au fost marcate ca „rezolvate”;

e) numărul și procentajul cazurilor rezolvate la nivelul II de suport fără escaladare la nivelul III de suport.

VI. MODELUL INSTITUȚIONAL

Autoritățile și instituțiile publice care vor fi implicate în implementarea SGSC sunt următoarele:

1) Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică (în continuare – *AGE*), în calitate de posesor și deținător al SI SGSC, va asigura instituirea și dezvoltarea continuă a SGSC;

2) Instituția Publică Agenția Servicii Publice (în continuare – *ASP*) va asigura elaborarea cadrului metodologic (procesele, procedurile, standardele de calitate, regulile de comunicare, mecanismele de escaladare și indicatorii de performanță care asigură o operare unitară și eficientă a activităților de suport clienți la nivelul tuturor prestatorilor de servicii publice), a modulului de instruire, precum și instruirea operatorilor din cadrul autorităților/instituțiilor publice prestatoare de servicii publice privind utilizarea Serviciului guvernamental de suport;

3) Instituția Publică Serviciul Tehnologica Informației și Securitate Cibernetică, în calitate de administrator tehnic, va asigura funcționarea infrastructurii de comunicații electronice, precum și va rezerva și va asigura accesarea numerelor de apel ale SGSC;

4) autoritățile/instituțiile publice, în calitate de prestatori de servicii publice, vor asigura instituirea SGSC și operaționalizarea serviciilor publice din sfera lor de competență.

VII. MODELUL ECONOMICO-FINANCIAR

Activitatea SGSC constituie o parte indispensabilă a prestării serviciilor publice, iar costurile legate de asistența utilizatorilor trebuie să fie incluse în costurile serviciilor în cazul prestării serviciilor cu plată, astfel încât serviciile SGSC să fie oferite clienților fără perceperea unor plăți adăugătoare.

Cheltuielile legate de asigurarea infrastructurii de comunicații electronice, în special rutarea apelului către prestatorii de servicii publice vor fi suportate de către Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică din contul granturilor alocate de la bugetul de stat prin intermediul fondatorului.

Cheltuielile legate de găzduirea sistemelor informaționale pe platforma guvernamentală comună (MCloud), precum și de administrarea tehnică vor fi acoperite din mijloacele alocate în acest scop posesorului acestei platforme, în conformitate cu prevederile actelor normative.

Cheltuielile operaționale legate de funcționarea nivelurilor I, II și III de suport sunt planificate anual și acoperite de către autoritățile/instituțiile publice prestatoare de servicii publice care au încheiat contractul de conectare la SI SGSC.

Alte cheltuieli recurente vor fi acoperite de fiecare entitate participantă pe segmentul său de responsabilitate.”;

10.3. în anexa nr. 2:

10.3.1. la punctul 7 subpunctul 2), punctul 14 subpunctul 1), punctul 17, punctul 18, punctul 20 subpunctele 2)-5), punctele 23 și 28, punctul 30 în partea introductivă și punctul 31, precum și în denumirea secțiunii a 3-a din capitolul V, punctul 39 în partea introductivă, cuvântul „registru”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „resursa informațională”, la forma gramaticală corespunzătoare;

10.3.2. punctele 2 și 3 vor avea următorul cuprins:

„**2.** SI SGSC conține un set de date sistematizate despre cererile primite la numerele SGSC prin apel telefonic dintr-o rețea de telefonie mobilă, VoIP sau de uz general, precum și prin alte dispozitive de comunicare electronică (e-mail, chat web) și care include o descriere a cererilor adresate, numerele de telefon de la care au fost primite cererile, precum și fișiere de înregistrare audio a convorbirilor telefonice.

3. SI SGSC este o resursă informațională de stat, parte componentă a sistemelor informaționale de stat ale Republicii Moldova”;

10.3.3. la punctul 4:

10.3.3.1. noțiunile „tichet” și „operator” vor avea următorul cuprins:

„*tichet* – fișă electronică care se afișează automat la operatorul serviciilor suport client al prestatorilor de servicii, pentru a înregistra conținutul fiecărei cereri a clientului;

operator – specialist calificat al Serviciului guvernamental de suport clienți al prestatorilor de servicii”;

10.3.3.2. noțiunea „executor” se exclude;

10.3.3.3. noțiunea „notificare” va avea următorul cuprins:

„*notificare* – mesaj generat în sistem cu privire la necesitatea soluționării cererilor clienților de către operatori”;

10.3.4. punctul 7:

10.3.4.1. la subpunctul 3), textul „mesagerie,” se exclude;

10.3.4.2. la subpunctul 9), cuvântul „adresărilor” se substituie cu cuvântul „cererilor”;

10.3.5. la punctul 10:

10.3.5.1. subpunctul 1) va avea următorul cuprins:

„1) Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public”;

10.3.5.2. subpunctul 23) va avea următorul cuprins:

„23) Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice”;

10.3.5.3. se completează cu subpunctele 28^1) și 28^2) cu următorul cuprins:

„28^1) Hotărârea Guvernului nr. 677/2025 cu privire la consolidarea accesului la serviciile publice electronice în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice și aprobarea măsurilor necesare pentru implementarea modelului unitar de design;

28^2) Hotărârea Guvernului nr. 650/2023 cu privire la aprobarea Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030”;

10.3.6. la punctul 16:

10.3.6.1. subpunctul 1):

10.3.6.1.1. la litera a), cuvintele „numărul unic” se substituie cu cuvintele „numerele de telefon ale”;

10.3.6.1.2. litera e) se abrogă;

10.3.6.2. la subpunctul 2) literele a) și b), textul „ , interfața web sau mesageri” se substituie cu cuvintele „sau prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO”;

10.3.6.3. la subpunctul 3), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) generarea automată a notificării atunci când sunt rezolvate cererile clienților și, respectiv, atunci când este necesar să se notifice despre trimiterea tichetului operatorilor SGSC despre situațiile excepționale în subdiviziunile structurale ale prestatorilor de servicii”;

10.3.6.4. subpunctul 4) se abrogă;

10.3.6.5. la subpunctul 5), cuvintele „și executorului” se exclud;

10.3.6.6. subpunctul 6) va avea următorul cuprins:

„6) conturul „Schimb de date” – componentă care asigură schimbul de date cu privire la cereri în cadrul SI SGSC între prestatorii de servicii, inclusiv trasabilitatea procesării acestora”;

10.3.7. la punctul 18, cuvintele „Instituția Publică Agenția Servicii Publice” se substituie cu cuvintele „Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică”;

10.3.8. punctul 22 va avea următorul cuprins:

„**22.** Registratorii datelor în resursa informațională formată de SI SGSC sunt operatorii serviciilor suport clienți ai prestatorilor de servicii. Furnizorii datelor în resursa informațională formată de SI SGSC sunt prestatorii de servicii, în funcție de nivelul de escaladare a cererii, prin furnizarea soluțiilor la cererile clienților”;

10.3.9. la punctul 25, textul „adresările primite (care pot fi de tip solicitare de suport, incident, recomandare de îmbunătățire, petiție etc.)” se substituie cu cuvintele „cererile primite”;

10.3.10. la punctul 26 subpunctul 2), textul „întrebărilor/adresărilor” se substituie cu cuvintele „cererilor”;

10.3.11. punctul 29:

10.3.11.1. la subpunctul 1):

10.3.11.1.1. cuvintele „central de stat” din partea introductivă se exclud;

10.3.11.1.2. la litera a), cuvintele „numărul unic de telefon al” se substituie cu cuvintele „numerele de telefon ale”;

10.3.11.1.3. la litera b), textul „ , interfața web sau mesageri” se substituie cu cuvintele „sau prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO”;

10.3.11.2. la subpunctul 3):

10.3.11.2.1. litera a) va avea următorul cuprins:

„a) operator”;

10.3.11.2.2. litera c) se abrogă;

10.3.12. punctul 30:

10.3.12.1. la subpunctul 1), cuvântul „Adresarea” se substituie cu cuvântul „Cererea”;

10.3.12.2. la subpunctul 3), cuvintele „Operatorul sistemului” se substituie cu cuvântul „Operator”;

10.3.12.3. subpunctul 5) se abrogă;

10.3.13. punctul 32:

10.3.13.1. la subpunctul 1) litera b), textul „ ,interfața web sau mesageri” se substituie cu cuvintele „sau prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO”;

10.3.13.2. subpunctele 2) și 3) vor avea următorul cuprins:

„2) actualizarea datelor (modificarea statutului unui apel/mesaj recepționat) – automatizat sau manual de către operatorul cererii, după caz, în procesul de soluționare a solicitării;

3) scoaterea din evidență – automatizat sau manual de către operator la finalizarea soluționării cererii”;

10.3.14. punctul 33 va avea următorul cuprins:

„**33.** Scenarii referitoare la obiectul informațional „Tichet”:

1) înregistrarea primară:

a) după procesarea apelului telefonic primit la numerele de telefon ale presatorilor de servicii și generarea tichetului;

b) după procesarea mesajului primit la adresa de e-mail a prestatorilor de servicii sau prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO;

2) actualizarea datelor:

a) la introducerea informației suplimentare în tichet de către operator;

b) la completarea tichetului de către operator;

c) la primirea informațiilor suplimentare de la presatorii de servicii despre rezultatele examinării și/sau măsurile luate;

3) modificarea statutului tichetului executat, la transferarea tichetului din starea activă într-o stare inactivă, cu transferul ulterior al tichetului în baza de date de arhivă a tichetelor”;

10.3.15. la punctul 34, cuvintele „Operatorul sistemului” se substituie cu cuvântul „Operator”;

10.3.16. punctul 36 se abrogă;

10.3.17. punctul 39:

10.3.17.1. la subpunctul 1):

10.3.17.1.1. în partea introductivă, cuvintele „central de stat” se exclud;

10.3.17.1.2. la litera a), cuvântul „adresării” se substituie cu cuvântul „cererii”;

10.3.17.1.3. la litera b), textul „ , IP chat web” se exclude;

10.3.17.1.4. la litera c), cuvântul „apelului” se substituie cu cuvintele „înregistrării cererii”;

10.3.17.2. subpunctul 2):

10.3.17.2.1. la litera l), cuvântul „executantul” se substituie cu cuvântul „operatorul”;

10.3.17.2.2. la litera m), cuvântul „executării” se substituie cu cuvântul „înregistrării”;

10.3.17.3. la subpunctul 3), cuvântul „sistemului” se exclude;

10.3.17.4. la subpunctul 4) litera d), cuvintele „autorizați ai furnizorului” se substituie cu cuvintele „prestatorului de servicii”;

10.3.17.5. subpunctul 5) se abrogă;

10.3.18. la punctul 42:

10.3.18.1. subpunctul 5) va avea următorul cuprins:

„5) portalul guvernamental integrat EVO – pentru căutarea și vizualizarea informațiilor privind serviciile publice de către utilizatori, transmiterea și vizualizarea cererilor efectuate de către persoane fizice și juridice și a stării acestora”;

10.3.18.2. subpunctele 6) și 7) se abrogă;

10.3.18.3. la subpunctul 9), textul „obiectelor informaționale „Operator al sistemului” și „«Executorul prestatorului de servicii» sunt preluate” se substituie cu textul „obiectul informațional «Operator» este preluat”;

10.3.19. la punctul 43, cuvintele „și principiile agile” se exclud;

10.3.20. la punctul 46:

10.3.20.1. subpunctul 2) va avea următorul cuprins:

„2) subsistemul pentru recepționarea și procesarea cererilor primite prin e-mail”;

10.3.20.2. la subpunctul 4), textul „/adresările” se exclude;

10.3.21. punctele 47, 49, 50 și 51 se abrogă;

10.3.22. la punctul 54 în primul enunț, textul „Cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 201/2017” se substituie cu textul „prevederile Hotărârii Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice”.

11. Punctul 4 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 760/2010 cu privire la Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 150-150, art. 832), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**4.** Denumirea în limba engleză a Agenției este „Moldovan eGovernance Agency” și denumirea abreviată – «eGov Moldova»”.

12. În scopul implementării prezentei hotărâri, Cancelaria de Stat în comun cu Instituția Publică „Agenția de Guvernare Electronică” evaluează costurile necesare pentru reconfigurarea arhitecturii Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” în conformitate cu modificările operate la modelul funcțional al Serviciului guvernamental de suport clienți, precum și costurile anuale necesare pentru administrarea, mentenanța și dezvoltarea continuă a Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” și înaintează propuneri de solicitare a mijloacelor financiare Ministerului Finanțelor în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, pentru a fi incluse în legea bugetului de stat pe anul respectiv.

13. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Cancelariei de Stat.

14. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării **Eugeniu Osmochescu**

Nr. 66. Chișinău, 18 februarie 2026.

Anexa nr. 1
la Hotărârea Guvernului nr.66/2026

REGULAMENT
de funcționare a Serviciului guvernamental de suport clienți

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul de funcționare a Serviciului guvernamental de suport clienți (în continuare – *Regulament*) stabilește modul de interacțiune operațională dintre autoritățile/instituțiile implicate în implementarea Serviciului guvernamental de suport clienți (în continuare – *SGSC*).

2. Interacțiunea operațională în cadrul SGSC se realizează prin intermediul Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți" (în continuare – *SI SGSC*), prin canale de comunicare dedicate.

3. Interacțiunea operațională în cadrul SGSC are un caracter permanent și se dezvoltă în funcție de evoluția tehnologiilor, experiența acumulată, precum și de transformările instituționale și operaționale.

4. Solicitarea, de către clienți, a suportului/consultanței prestatorului de servicii prin intermediul SGSC în vederea obținerii rezultatului serviciului public respectiv este gratuită, cu excepția cheltuielilor aferente apelurilor telefonice către numerele de telefon ale SGSC, care sunt suportate de către clienți.

5. În sensul prezentului Regulament se aplică noțiunile definite în Hotărârea Guvernului nr. 976/2023 cu privire la aprobarea Conceptului Serviciului guvernamental de suport clienți și a Conceptului Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți".

Capitolul II
REGIMUL JURIDIC DE PRESTARE A SERVICIILOR DE SUPORT ÎN CADRUL SGSC

6. Prestarea serviciilor de suport clienți se realizează în baza contractului de conectare la SI SGSC, încheiat între posesorul SI SGSC și prestatorul de servicii.

7. Solicitarea conectării la SI SGSC de către prestatorii de servicii se efectuează în baza unei cereri adresate posesorului.

8. Posesorul examinează cererea prestatorului de servicii în termen de 10 zile lucrătoare și, în cazul acceptării acesteia, semnează contractul cu prestatorul de servicii.

9. După semnarea contractului, posesorul pune la dispoziția prestatorului de servicii, în termen de 10 zile lucrătoare, informația de acces la SI SGSC.

10. Posesorul poate respinge cererea de conectare în cazul în care scopurile indicate în cerere contravin cadrului normativ, informând prestatorul de servicii despre motivele respingerii.

11. Prestatorii de servicii planifică în bugetele proprii mijloacele financiare necesare pentru realizarea contractelor de acordare a suportului pentru clienți.

12. Prestatorii de servicii care dețin servicii de suport clienți și care asigură individual serviciile de consultanță și suport de nivelurile I și II, realizează activitățile respective prin utilizarea obligatorie a SI SGSC.

Capitolul III
DELIMITAREA COMEPTENȚELOR INSTITUȚIONALE ÎN CADRUL SGSC ȘI FUNCȚIILE SGSC

13. Cancelaria de Stat are următoarele competențe:

13.1. aprobă cadrul metodologic privind utilizarea SGSC;

13.2. exercită controlul realizării prevederilor cu privire la funcționarea SGSC.

14. Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică (în continuare – *AGE*) are următoarele competențe:

14.1. elaborează și aprobă contractul-tip de conectare la SI SGSC;

14.2. exercită competențele aferente posesorului și deținătorului SI SGSC în conformitate cu prevederile cadrului normativ;

14.3. elaborează și înaintează Cancelariei de Stat propuneri de modificare a cadrului normativ privind SGSC.

15. Instituția Publică Agenția Servicii Publice (în continuare – *ASP*) are următoarele competențe:

15.1. elaborează cadrul metodologic (procesele, procedurile, standardele de calitate, regulile de comunicare, mecanismele de escaladare și indicatorii de performanță care asigură o operare unitară și eficientă a activităților de suport clienți la nivelul tuturor prestatorilor de servicii publice);

15.2. în comun cu prestatorii de servicii, organizează instruirea operatorilor SGSC în domeniile de competență;

15.3. stabilește și coordonează procedurile operaționale în funcție de specificul prestatorilor de servicii;

15.4. monitorizează continuu calitatea suportului și prezentarea, după caz, a rapoartelor de performanță (FCR, AHT, CSAT) către Cancelaria de Stat;

15.5. exercită rolul de auditor al calității, având dreptul de a constata neconformități și de a recomanda prestatorilor măsuri de remediere;

15.6. prezintă către AGE propuneri argumentate de îmbunătățire și ajustare a SI SGSC, rezultate din rapoartele de performanță și din auditul de calitate, pentru a asigura coerența dintre instrumentul tehnic și cadrul metodologic de suport.

16. Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică are următoarele competențe:

16.1. asigură administrarea tehnică și menținerea comunicațiilor electronice, precum și a sistemelor informaționale de stat utilizate în cadrul SGSC;

16.2. rezervă și asigură accesarea numerelor de apel ale SGSC, cu rutarea apelurilor clienților prin rețeaua proprie către SI SGSC.

17. Prestatorii de servicii au următoarele competențe:

17.1. asigură instituirea SGSC, în conformitate cu prevederile cadrului normativ;

17.2. asigură nivelul I și nivelul II de suport, precum și parțial nivelul III de suport din cadrul SGSC;

17.3. soluționează tichetele din cadrul SI SGSC în termenele stabilite sau, după caz, escaladează solicitările clienților;

17.4. asigură implementarea nivelului agreat de servicii în conformitate cu contractul de conectare la SI SGSC;

17.5. în comun cu ASP, organizează instruirea operatorilor SGSC în domeniile de competență;

17.6. în comun cu ASP, asigură elaborarea procedurilor operaționale din cadrul procesului de prestare a serviciilor.

18. SGSC are următoarele funcții:

18.1. înregistrează și procesează solicitările recepționate de către SGSC în cadrul SI SGSC;

18.2. investighează și oferă un diagnostic inițial în caz de incidente;

18.3. înregistrează tichetele din cadrul SI SGSC;

18.4. controlează respectarea termenelor de soluționare a tichetelor transmise prestatorilor de servicii;

18.5. închide toate incidentele, solicitările de suport și alte apeluri rezolvate;

18.6. recepționează și transmite prestatorilor de servicii feedbackul sau sugestiile din partea clienților;

18.7. efectuează apeluri/sondaje privind satisfacția clienților;

18.8. raportează indicatorii de performanță;

18.9. asigură prezentarea datelor statistice;

18.10. verifică implementarea nivelurilor agreate de servicii de către prestatorii de servicii;

18.11. identifică și înaintează prestatorilor de servicii propuneri de îmbunătățire a procedurilor operaționale din cadrul procesului de prestare a serviciilor.

Capitolul IV
RESPONSABILITĂȚI

19. SGSC și prestatorii de servicii au obligația de a asigura confidențialitatea și securitatea informației și a datelor cu caracter personal colectate și stocate de la clienți în procesul exercitării competențelor, în conformitate cu actele normative.

20. Prelucrarea datelor cu caracter personal se realizează în conformitate cu cerințele actelor normative în domeniu.

21. SGSC și prestatorii de servicii, în scopul asigurării interacțiunii, participă la efectuarea testelor și colaborează în procesul de soluționare a disfuncționalităților și a incompatibilităților identificate.

Anexa nr. 2
la Hotărârea Guvernului nr.66/2026

REGULAMENTUL
resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” (în continuare – *Regulament*) este elaborat în vederea reglementării drepturilor și obligațiilor subiecților raporturilor juridice legate de crearea și ținerea resursei informaționale, a modalității de ținere a resursei informaționale, a procedurilor de înregistrare, modificare, completare și radiere a datelor, a procedurii de interacțiune cu furnizorii de date și a măsurilor privind asigurarea securității resursei informaționale.

2. Sistemul informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți” (în continuare – *SI SGSC*) reprezintă totalitatea de resurse și tehnologii informaționale interdependente, de metode și de personal care, în ansamblu, asigură funcționarea Serviciului guvernamental de suport clienți (în continuare – *SGSC*) și derularea activităților operatorilor de servicii suport clienți ale prestatorilor de servicii.

3. Resursa informațională formată de SI SGSC constituie un set de date sistematizat, care cuprinde toate întrebările, contestațiile, cererile, reclamațiile și recenziile primite la numerele unice ale SGSC prin apel telefonic dintr-o rețea de telefonie mobilă, VoIP sau de uz general, precum și prin alte dispozitive de comunicare electronică (e-mail ori chat web) și care include o descriere a întrebărilor, reclamațiilor și recenziilor, numerele de telefon de la care au fost primite solicitările, precum și fișierele de înregistrare audio a convorbirilor telefonice.

4. Scopul SI SGSC este de a oferi un punct unic de contact virtual între prestatorii de servicii și beneficiarii serviciilor respective pentru acordarea consultațiilor privind accesarea serviciilor publice, precum și pentru gestionarea incidentelor, a solicitărilor și a recomandărilor de îmbunătățire a modalităților de prestare a serviciilor publice.

5. În sensul prezentului Regulament se aplică noțiunile definite în Hotărârea Guvernului nr. 976/2023 cu privire la aprobarea Conceptului Serviciului guvernamental de suport clienți și a Conceptului Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”.

Capitolul II
SUBIECȚII RAPORTURILOR JURIDICE

6. Subiecții din domeniul creării, exploatării și utilizării SI SGSC sunt:

6.1. proprietarul;

6.2. posesorul;

6.3. deținătorul;

6.4. utilizatorii SGSC:

6.4.1. registratorii datelor în resursa informațională formată de SI SGSC;

6.4.2. furnizorii datelor în resursa informațională formată de SI SGSC;

6.4.3. destinatarii datelor din resursa informațională formată de SI SGSC.

7. Proprietarul SI SGSC și al resursei informaționale care se formează de SI SGSC este statul. Resursele financiare pentru dezvoltarea și menținerea SI SGSC sunt asigurate din bugetul de stat și din alte mijloace financiare, conform legislației.

8. Posesorul și deținătorul SI SGSC și al resursei informaționale formate de SI SGSC este Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică (în continuare – *posesor*), care asigură condițiile juridice, financiare și organizatorice pentru crearea, administrarea, mentenanța și dezvoltarea sistemului informațional de stat.

9. Registratorii datelor în resursa informațională formată de SI SGSC sunt operatorii serviciilor de suport clienți ai prestatorilor de servicii.

10. Furnizorii datelor în resursa informațională formată de SI SGSC sunt prestatorii de servicii care furnizează soluții la cererile clienților, în funcție de nivelul de escaladare a cererii.

11. Destinatarii datelor din resursa informațională formată de SI SGSC sunt următorii:

11.1. beneficiarii serviciilor publice;

11.2. prestatorii de servicii;

11.3. autoritățile publice abilitate să monitorizeze și să evalueze calitatea prestării serviciilor publice de către prestatorii de servicii publice din sfera lor de competență.

Capitolul III
DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE SUBIECȚILOR
Secțiunea 1
Drepturile și obligațiile posesorului

12. Posesorul are următoarele drepturi:

12.1. să elaboreze și să dezvolte, în baza competențelor sale, cadrul normativ care să asigure funcționarea și utilizarea eficientă a SI SGSC;

12.2. să propună soluții de perfecționare și optimizare a procesului de funcționare a SI SGSC, precum și să întreprindă măsurile necesare pentru punerea lor în aplicare;

12.3. să supravegheze respectarea modului de funcționare și utilizare a SI SGSC;

12.4. să utilizeze informația disponibilă în cadrul SI SGSC pentru a monitoriza și a formula propuneri de eficientizare a modului de gestiune a documentelor în cadrul organizațiilor;

12.5. să solicite corectarea erorilor depistate în procesul de gestionare a documentelor prin intermediul SI SGSC;

12.6. să autorizeze, să suspende și să revoce dreptul de acces în SI SGSC, în condițiile prezentului Regulament și ale contractelor de conectare la SGSC încheiate cu prestatorii de servicii;

12.7. să aprobe modelul și să semneze contracte de conectare la SI SGSC cu prestatorii de servicii.

13. Posesorul SI SGSC are următoarele obligații:

13.1. să asigure condițiile organizatorice pentru crearea, administrarea, mentenanța și suportul tehnic necesare pentru funcționarea eficientă a SI SGSC;

13.2. să asigure administrarea, mentenanța și dezvoltarea SI SGSC, conform necesităților utilizatorilor în procesul de prestare a SGSC, în limitele resurselor financiare disponibile;

13.3. să stabilească și să implementeze măsurile tehnice și organizatorice de protecție și de securitate a SI SGSC, inclusiv pentru asigurarea unui nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal;

13.4. să intervină, conform nivelului agreat de servicii, pentru investigarea, soluționarea și înlăturarea erorilor identificate sau comunicate de către utilizatori;

13.5. să asigure monitorizarea și evaluarea performanțelor SI SGSC;

13.6. să monitorizeze conformitatea cerințelor de securitate ale SI SGSC cu prevederile cadrului normativ privind protecția datelor cu caracter personal;

13.7. să utilizeze datele gestionate în cadrul SI SGSC doar în scopurile prevăzute de prezentul Regulament și de cadrul normativ aplicabil;

13.8. să asigure funcționarea neîntreruptă a SI SGSC în conformitate cu nivelul agreat de servicii și performanță;

13.9. să elaboreze, să aprobe și să publice termenele și condițiile de utilizare ale SI SGSC;

13.10. să elaboreze contractul-tip de conectare la SI SGSC, încheiat cu prestatorii de servicii;

13.11. să asigure păstrarea integrității datelor, informațiilor și documentelor gestionate prin SI SGSC;

13.12. să implementeze măsurile tehnice necesare pentru a garanta imposibilitatea modificării neautorizate a acestora;

13.13. să informeze utilizatorii SI SGSC cu privire la modificările condițiilor tehnice de funcționare a acestuia;

13.14. să asigure veridicitatea, integritatea, autenticitatea, plenitudinea și actualitatea datelor și a informațiilor procesate, gestionate în cadrul SI SGSC;

13.15. să exercite și alte atribuții necesare pentru asigurarea funcționării corespunzătoare a SI SGSC, stabilite de cadrul normativ.

Secțiunea a 2-a
Drepturile și obligațiile utilizatorilor

14. Utilizatorii SI SGSC au următoarele drepturi:

14.1. să utilizeze funcționalitățile SI SGSC în conformitate cu rolul și drepturile de acces atribuite;

14.2. să acceseze datele, informațiile, documentele gestionate în cadrul SI SGSC, în conformitate cu drepturile de acces oferite;

14.3. să înainteze posesorului propuneri privind modificarea actelor normative care reglementează funcționarea SI SGSC;

14.4. să înainteze posesorului propuneri privind îmbunătățirea și sporirea eficacității funcționării SI SGSC.

15. Utilizatorii SI SGSC au următoarele obligații:

15.1. să acceseze și să utilizeze SI SGSC în conformitate și în limita rolului și a drepturilor de acces atribuite;

15.2. să asigure introducerea corectă a datelor și informațiilor privind documentele ce fac obiectul înregistrării și evidenței prin intermediul SI SGSC;

15.3. să întreprindă măsuri pentru evitarea accesului neautorizat al persoanelor terțe la funcționalitățile, datele și informațiile din SI SGSC;

15.4. să utilizeze funcționalitățile SI SGSC exclusiv conform destinației acestora și în strictă conformitate cu cadrul normativ.

Capitolul IV
ȚINEREA ȘI ASIGURAREA FUNCȚIONĂRII RESURSEI INFORMAȚIONALE DIN CADRUL SI SGSC

16. SI SGSC este ținut în format electronic în limba română.

17. Toate înregistrările și modificările de documente și date în SI SGSC se efectuează și se păstrează în ordine cronologică.

18. Posesorul SI SGSC asigură funcționarea, disponibilitatea și accesibilitatea acestuia pentru utilizatorii SI SGSC, utilizând complexul de mijloace software în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

19. Responsabilitatea pentru corectitudinea și veridicitatea modului de înregistrare a datelor în cadrul resursei informaționale formate în SI SGSC aparține furnizorilor și registratorilor de date.

20. Funcționarea SI SGSC este asigurată de către posesor până la adoptarea deciziei de lichidare a acestuia. În cazul lichidării, metadatele se arhivează conform cadrului normativ aplicabil.

21. SI SGSC este o soluție flexibilă și configurabilă, adaptată pentru diferite grupuri de servicii, în funcție de specificul necesar.

Capitolul V
ÎNREGISTRAREA, MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA DATELOR DIN CADRUL SI SGSC

22. Înregistrarea datelor în SI SGSC se realizează la nivelul fiecărei instanțe a SI SGSC de către registratorii de date.

23. Modificarea și/sau completarea datelor din cadrul SI SGSC se efectuează de către registratorii de date prin adăugarea unor noi înscrieri privind anularea și substituirea datelor înregistrate anterior.

24. SI SGSC asigură posibilitatea accesării și vizualizării informației în orice etapă de modificare și/sau completare a datelor, precum și evidența tuturor modificărilor și completărilor. Toate modificările operate în SI SGSC se păstrează în ordine cronologică.

Capitolul VI
REGIMUL JURIDIC DE UTILIZARE A DATELOR DIN SI SGSC

25. Datele și documentele care fac obiectul evidenței și gestionării în cadrul SI SGSC beneficiază de gradul de protecție corespunzător tipului sau categoriei din care face parte documentul și urmează a fi utilizate în conformitate cu regulile stabilite de cadrul normativ pentru categoriile respective de acte și date.

26. Accesul la datele și documentele din SI SGSC este

condiționat și se realizează în limita rolului și a drepturilor de acces atribuite fiecărui utilizator în cadrul organizației.

27. Datele publice, precum și datele de monitorizare a performanței utilizării SI SGSC sunt, în mod implicit, accesibile fără anumite limitări.

28. Se interzice utilizarea datelor și/sau a documentelor din SI SGSC în scopuri contrare legii.

Capitolul VII
INTERACȚIUNEA SI SGSC

29. Interacțiunea și schimbul de date dintre SI SGSC și alte sisteme și resurse informaționale de stat se realizează în conformitate cu prevederile Conceptului Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți", aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 976/2023.

30. SI SGSC interacționează cu alte sisteme informaționale ale prestatorilor de servicii, destinate pentru asigurarea prestării serviciilor de suport clienți. Procedura de interacțiune cu prestatorii de servicii și furnizorii de date se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului de funcționare a Serviciului guvernamental de suport clienți.

Capitolul VIII
GESTIONAREA ȘI ASIGURAREA FUNCȚIONĂRII SI SGSC

31. Solicitarea serviciilor SI SGSC se realizează în conformitate cu prevederile capitolului II din Regulamentul de funcționare a Serviciului guvernamental de suport clienți.

32. Furnizarea și utilizarea serviciilor SI SGSC se efectuează exclusiv în scopuri ce rezultă din necesitatea prestatorului de servicii de a asigura suportul pentru clienți.

33. Acordarea accesului organizațiilor la funcționalitățile SI SGSC se realizează exclusiv prin intermediul posesorului.

34. Managementul utilizatorilor în cadrul SI SGSC se efectuează de către posesor.

35. Utilizatorii au drept de acces la informația și funcționalitățile SI SGSC în conformitate cu atribuțiile și funcțiile deținute, precum și cu regimul juridic al informațiilor și documentelor accesate.

36. Dreptul de acces la SI SGSC nu este permanent și poate fi revocat în circumstanțele prevăzute de prezentul Regulament. Introducerea și/sau modificarea datelor din SI SGSC de pe un nume sau profil de utilizator străin este strict interzisă și va fi considerată drept acces neautorizat. Participanții la SI SGSC urmează să se asigure că profilul de utilizator și semnătura electronică sunt confidențiale.

37. Revocarea dreptului de acces la SI SGSC se efectuează de către administratorul de sistem al SI SGSC în una dintre următoarele situații:

37.1. la intervenirea modificărilor raporturilor de serviciu/de muncă ale angajaților, când noile atribuții nu impun accesul și lucrul în cadrul SI SGSC;

37.2. la încetarea/suspendarea raporturilor de serviciu/de muncă ale angajaților;

37.3. la încălcarea regulilor de utilizare a SI SGSC sau la constatarea încălcării securității informaționale de către utilizatori;

37.4. la suspendarea, expirarea sau încetarea contractului cu privire la acordarea suportului pentru clienți, încheiat între posesor și prestatorul de servicii.

Capitolul IX
ASIGURAREA PROTECȚIEI ȘI SECURITĂȚII INFORMAȚIEI SI SGSC

38. Securitatea informațională implică protecția SI SGSC în toate etapele și procesele de management al documentelor, împotriva tuturor acțiunilor accidentale sau intenționate care pot provoca daune proprietarului și utilizatorilor resurselor informaționale, precum și infrastructurii informaționale. Componentele includ cele mai recente soluții de securitate pentru aplicațiile web.

39. Asigurarea securității informației se realizează în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.

40. SI SGSC asigură următoarele obiective de securitate:

40.1. autentificarea – garantează că zonele restricționate ale SI SGSC vor fi accesibile doar utilizatorilor cu identitate verificată prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control de acces (MPass);

40.2. autorizarea – garantează că utilizatorii autentificați prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control de acces (MPass) pot accesa serviciile și datele în conformitate cu drepturile lor de acces;

40.3. confidențialitatea – garantează că datele înregistrate în SI SGSC nu pot fi accesate de către o parte terță neautorizată;

40.4. integritatea – garantează faptul că datele înregistrate în SI SGSC nu pot fi modificate sau denaturate de către o parte terță neautorizată.

41. Pentru a îndeplini obiectivele de securitate, SI SGSC dispune de următoarele mecanisme de securitate:

41.1. firewall – această funcție face parte din arhitectura tehnică a platformei guvernamentale comune (MCloud), ce asigură un mecanism de apărare împotriva utilizatorilor externi neautorizați;

41.2. antivirus/antispam – echipament și/sau soluții de software ce oferă protecție antivirus și antispam pentru toate serverele și componentele sistemului. Fișierele sunt scanate la încărcarea în sistem. În cazul detectării unui fișier infectat, procedura de încărcare este oprită, iar fișierul este respins;

41.3. detectare a intrușilor/sistem de prevenire – funcția de detectare/prevenire a intrușilor face parte din arhitectura tehnică a platformei guvernamentale comune (MCloud) pentru detectarea și prevenirea accesului neautorizat la nivel de sistem;

41.4. comunicare sigură (transferuri de date) între servere web și utilizatori – schimbul de informație confidențială este asigurat;

41.5. copiere de rezervă (eng. *backup*) sistematică a datelor stocate – permite recuperarea rapidă și de încredere a datelor în cazul unui incident ce a produs pierderi sau daune asupra datelor;

41.6. instrument de înregistrare în caz de audit/control – toate activitățile desfășurate de către utilizatori, fie realizate sau nu (de exemplu: conexiuni încercate și picate), sunt monitorizate și înregistrate în resursa informațională formată de SI SGSC, cu acces limitat pentru utilizatorii neautorizați.

42. Utilizatorii SI SGSC au dreptul să acceseze doar blocurile și datele pentru care dispun de permisiunile necesare, în conformitate cu rolurile lor. Utilizatorii și drepturile acestora vor fi gestionate de către componenta managementul drepturilor și al utilizatorilor din cadrul SI SGSC.

43. SI SGSC asigură ținerea și actualizarea registrelor importante de securitate, necesare pentru a menține înregistrările de audit cu privire la sarcinile de analiză a integrității SI SGSC, precum și monitorizarea activității utilizatorilor.

81 HOTĂRÂRE
cu privire la aprobarea Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2026

În temeiul art. 1 alin. (21) și art. 8 alin. (3) din Legea fondului rutier nr. 720/1996 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 247-251, art. 753), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2026, în limitele bugetului alocat conform Legii bugetului de stat pentru anul 2026 nr. 322/2025 (se anexează).

2. Finanțarea lucrărilor preconizate în Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2026 se va efectua din contul mijloacelor fondului rutier, pe măsura acumulării lor, conform prevederilor art. 2 alin. (4) din Legea fondului rutier nr. 720/1996.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoarea la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul infrastructurii
și dezvoltării regionale **Vladimir Bolea**
Ministrul finanțelor **Andrian Gavriliță**

Nr. 73. Chișinău, 25 februarie 2026.

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.73/2026

PROGRAM
privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2026

Nr. crt.	Articolul de cheltuieli	Costul total, mii lei	Volumul mijloacelor alocate pentru drumurile naționale, mii lei
1	2	3	4
	TOTAL Mijloace financiare planificate din fondului rutier	**3641384,89**	**1821223,00**
	TOTAL întreținerea drumurilor publice naționale (pct. 1-3), inclusiv:	**1140850,68**	**672679,00**
1.	**Întreținerea curentă a drumurilor publice naționale pe timp de vară – total, inclusiv:**	**686770,68**	**412382,38**
1.1.	întreținerea curentă a **îmbrăcăminților asfaltice** (înlăturarea denivelărilor și a făgașelor, plombări, colmatarea fisurilor și a crăpăturilor, badijonarea suprafețelor poroase, corectarea în profil transversal și longitudinal cu mixturi asfaltice)	279770,68	183343,36
1.2.	întreținerea curentă a **îmbrăcăminților din beton de ciment** (plombări, colmatări, refacere de rosturi, eliminarea fenomenelor de pompaj, refacere de dale)	25000,00	12000,00
1.3.	întreținerea curentă a **drumurilor pietruite/din macadam** (greblarea pietrei neîmpănate cu reîntoarcere în partea carosabilă, astuparea gropilor și a făgașelor cu material pietros, scarificarea cu reprofilare și compactare cu adaos sau fără a materialului pietros)	80000,00	45000,00
1.4.	întreținerea curentă a **drumurilor din pământ** (profilarea suprafeței carosabile, eliminarea gropilor și a făgașelor cu adaos de nisip sau balast, stabilizarea suprafețelor carosabile cu lianți hidraulici sau bituminoși)	2000,00	500,00
1.5.	întreținerea curentă a **tuturor drumurilor** (întreținerea zonei drumurilor, întreținerea trotuarelor, consolidarea localizată a acostamentelor, asigurarea scurgerii apelor din zona drumurilor, întreținerea mijloacelor pentru siguranța circulației rutiere și de informare, asigurarea esteticii drumurilor, întreținerea plantațiilor rutiere și a perdelelor de protecție, întreținerea iluminării stradale, inclusiv plata pentru energia electrică, instalarea catargelor și a drapelelor etc.)	270000,00	160000,00
1.6.	lucrări de întreținere **accidentale** (de urgență): în caz de inundații, alunecări de teren, inclusiv pentru contracte multianuale bazate pe performanță etc.	5000,00	3000,00
1.7.	întreținerea curentă a **lucrărilor de artă/podurilor și podețelor** (menținerea stării tehnice corespunzătoare și a exigențelor esențiale, refacerea localizată a elementelor degradate ale podurilor și podețelor; calea podului: curățarea de vegetație, colmatarea fisurilor și a crăpăturilor, reparații izolate ale carosabilului și ale elementelor de rezistență, lucrări de impermeabilizare; reparația și curățarea izolată a: gurilor de scurgere, parapetelor, aparatelor de reazem, suprastructurii, elementelor de rezistență, rampelor, albiei, apărărilor de maluri etc.)	25000,00	8539,02
2.	**Întreținerea curentă a drumurilor publice naționale pe timp de iarnă (pregătirea pentru sezonul de iarnă) – total, inclusiv:**	**200000,00**	**150000,00**
2.1.	întreținerea curentă **pe timp de iarnă** (pregătirea pentru sezonul de iarnă: amenajarea parazăpezilor, curățarea sistemelor de evacuare a apelor, asigurarea cu material antiderapant în depozite; deszăpezirea manuală și mecanizată, răspândirea materialului antiderapant; achiziționarea utilajelor și a mecanismelor pentru întreținerea de iarnă etc.)	200000,00	150000,00
3.	**Lucrări și servicii pentru întreținerea periodică – total, inclusiv:**	**254080,00**	**110296,62**
3.1.	întreținerea periodică **a îmbrăcăminților din beton asfaltic și beton de ciment** (execuția tratamentelor bituminoase directe sau inverse, execuția straturilor bituminoase foarte subțiri inclusiv executate la rece, reciclarea *in situ* a îmbrăcămintii asfaltice etc.)	45000,00	21296,62
3.2.	întreținerea periodică pentru **lucrări de siguranță rutieră** (montarea indicatoarelor rutiere, a consolelor, a portalurilor, a stâlpilor de dirijare, a parapetelor de siguranță metalice, a parapetelor din beton, a stâlpilor de ghidare, a bornelor kilometrice, a elementelor reflectorizante, a semafoarelor, amenajarea sensurilor giratorii, a intersecțiilor, a trecerilor pentru pietoni, a denivelărilor artificiale, a marcajelor rutiere etc.)	120000,00	60000,00
3.3.	întreținerea periodică a **lucrărilor de artă/podurilor și podețelor** (înlocuirea îmbrăcămintii rutiere de pe calea podurilor și trotuare, înlocuirea rosturilor de dilatație-contracție, înlocuirea parapetelor pietonale și de siguranță, refacerea straturilor de protecție a elementelor de rezistență-cămășuiri, refacerea casiurilor, a pereurilor, a sferturilor de con, execuția torcretărilor, înlocuirea aparatelor de reazem, vopsirea tablierelor și a elementelor metalice, execuția lucrărilor de consolidare a elementelor din beton armat și beton precomprimat etc.)	4000,00	4000,00
3.4.	întreținerea periodică pentru **lucrări de amenajare a pavilioanelor auto, a stațiilor transport public și a locurilor de parcare** (reparația parcărilor, a pavilioanelor auto și a stațiilor existente, execuția pavilioanelor și a stațiilor noi, asigurarea dotărilor: coșuri de gunoi, mese, bănci etc.)	4000,00	4000,00
3.5.	întreținerea periodică pentru **lucrări de plantații rutiere noi** (completări și defrișări de plantații în zona drumurilor)	2000,00	1000,00
3.6.	întreținerea periodică pentru **lucrări de protejare a corpului și a platformei drumurilor** (amenajarea și execuția lărgirilor carosabile, consolidarea acostamentelor, construcția trotuarelor, amenajarea și construcția rigolelor, execuția de drenuri/drenaje, canale, ziduri de sprijin, corecții de albii și torente de până la 200 m, execuția de drumuri pietruite cu straturi stabilizate cu lianți hidraulici sau bituminoși și acoperirea cu straturi bituminoase, execuția drumurilor de acces, podețelor la drumuri laterale etc.)	79080,00	20000,00
4.	**Lucrări privind reparații la drumuri și poduri – total, inclusiv:**	**1227803,19**	**432950,68**
4.1.	reparația **îmbrăcăminților rutiere** (restabilirea straturilor de bază și de uzură, ranforsarea îmbrăcămintii rutiere pe drumurile pietruite/din macadam, execuția în rampă a benzilor rutiere suplimentare, eliminarea punctelor periculoase (puncte negre), ajustarea elementelor geometrice existente la categoria tehnică a drumurilor regionale cu indicele „G” (conform anexei nr. 1))	1208796,69	423944,18
4.2.	reparația **lucrărilor de artă/podurilor și podețelor** (înlocuirea elementelor degradate la suprastructură și infrastructură, consolidarea elementelor infrastructurii, execuția podurilor provizorii, demolări de poduri etc.)	19006,50	9006,50
5.	**Reparații ale drumurilor și podurilor** (reconstrucția, reabilitarea, reparația capitală a drumurilor publice naționale și a construcțiilor inginerești (conform anexei nr. 2) – **total, inclusiv:**	**532254,69**	**397335,87**
5.1.	reparația **drumurilor** (reconstrucția, reabilitarea, reparația capitală a drumurilor publice naționale)	331418,21	251757,00
5.2.	reparația **lucrărilor de artă/podurilor și podețelor** (reconstrucția, reabilitarea, reparația capitală)	200836,48	145578,87
6.	**Elaborarea și adaptarea documentelor normative, a regulamentelor și a specificațiilor tehnice etc.**	**575,68**	**575,68**
7.	**Gestionarea drumurilor publice – total, inclusiv:**	**275000,00**	**220100,00**
7.1.	gestionarea drumurilor publice naționale de către S.A. „Administrația Națională a Drumurilor”	200000,00	200000,00
7.2.	cheltuieli de arbitraj și judecată	20000,00	20000,00

1	2	3	4
7.3.	asigurarea cu spații administrative a S.A. „Administrația Națională a Drumurilor”	55000,00	100,00
8.	**Executarea lucrărilor de proiectare, evaluarea drumurilor și a podurilor, lucrări cadastrale (evaluare și înregistrare), cheltuieli pentru achitarea despăgubirilor la exproprierea terenurilor, servicii de monitorizare a proiectelor, alte cheltuieli și lucrări. Elaborarea studiilor de fezabilitate privind reparații capitale și modernizarea drumurilor**	**93981,78**	**74992,22**
9.	**Dezvoltarea bazei de producție a unităților care efectuează lucrări de întreținere a drumurilor S.A. „Drumuri”, procurarea tehnicii și a utilajului pentru acestea** (utilaje pentru colmatarea fisurilor, sărărițe, salubrizarea mecanizată și cosirea ierbii, tehnica/utilaj specializat).	**55000,00**	**100,00**
10.	**Executarea lucrărilor de cercetare științifică și transfer tehnologic aplicate la sectoare experimentale de drumuri și poduri**	**2000,00**	**2000,00**
11.	**Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor publice** (conform anexei nr. 3)	**302229,32**	**10000,00**
12.	**Procurarea și mentenanța utilajului și a echipamentului – total, inclusiv:**	**11689,55**	**10489,55**
12.1.	dotarea laboratorului de încercări a S.A. „Administrația Națională a Drumurilor”	197,22	197,22
12.2.	măsurarea traficului pe drumurile naționale	366,67	366,67
12.3.	extinderea sistemului de prognoze și control al condițiilor de circulație prin multiplicarea utilajelor meteorutiere	–	–
12.4.	tehnologii informaționale (TI)	11125,66	9925,66

Anexa nr. 1
la Programul privind repartizarea mijloacelor
fondului rutier pentru drumurile publice
naționale pe anul 2026

Reparația îmbrăcăminților rutiere ale drumurilor regionale (G)

Nr. crt.	Numărul drumului	Denumirea	Tronsonul		Lungimea tronsonului de reparat, km	Localitatea	Costul total, mii lei	Volumul mijloacelor alocate pentru anul 2026, mii lei
			început	sfârșit				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Obiective inițiate în anul 2024								
Raionul Călărași								
1.	**G95**	R1 – Călărași – Pîrjolteni – Căbăiești	13,10	18,05	4,95	Buda – Căbăiești	8677,71	8677,71
2.		R1 – Călărași – Pîrjolteni – Căbăiești	0,90	1,60	0,70	Buda – Căbăiești (trotuar)	24,65	24,65
		Total raionul Călărași			**5,65**		**8702,36**	**8702,36**
Raionul Fălești								
3.	**G63**	R17 – Fălești – Bocani – Coșcodeni – M5	16,50	25,00	8,50	Pietrosu – Măgura Nouă – Bursuceni	224,50	224,50
		Total raionul Fălești			**8,50**		**224,50**	**224,50**
Raionul Hîncești								
4.	**G99**	M1 – Leușeni – R34.4	9,78	12,17	2,39	Cioara – Marchet – Pogănești	426,63	426,63
5.		M1 – Leușeni – R34.4	7,20	9,80	0,40	Cioara (trotuar)	47,28	47,28
		Total raionul Hîncești			**2,79**		**473,91**	**473,91**
Raionul Ialoveni								
6.	**G104**	Ialoveni – Costești – Molești – Răzeni – M3	0,52	2,00	1,48	Ialoveni	424,00	424,00
		Total raionul Ialoveni			**1,48**		**424,00**	**424,00**
Raionul Nisporeni								
7.	**G94**	G91 – Valea Mare – Bolduresti – Valea-Trestieni – G89	10,95	16,95	6,00	Brătuleni – Bolduresti	4487,03	4487,03
		Total raionul Nisporeni			**6,00**		**4487,03**	**4487,03**
Raionul Strășeni								
8.	**G70**	Strășeni – Scoreni – Dănceni – R3	5,31	10,30	4,99	Strășeni – Scoreni	8615,60	8615,60

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Temeleuți – G38, (selectiv)						
		Total raionul Soroca			**4,65**		**13505,40**	**13505,40**
Raionul Șoldănești								
11.	**G40**	R19 – Japca – Șestaci – Șoldănești – G41	15,70	20,90	5,20	Vadul-Rașcov – Șestaci	99,95	99,95
		Total raionul Șoldănești			**5,20**		**99,95**	**99,95**
Raionul Ștefan Vodă								
12.	**G116**	R30 – Alava – Volintiri – frontiera cu Ucraina	14,91	16,71	1,80	Volontiri – Lazo – Alava	329,53	329,53
13.	**G116.2**	G116 – Ștefănești – Ștefan Vodă – G116.1	11,00	14,10	3,10	Ștefan Vodă	547,90	547,90
		Total raionul Ștefan Vodă			**4,90**		**877,44**	**877,44**
Municipiul Chișinău								
14.	**G71**	R3 – Ialoveni – Băcioi – Sîngera – R2 (selectiv)	9,30	22,16	6,47	Brăila – Băcioi	438,49	438,49
		Total mun. Chișinău			**6,47**		**438,49**	**438,49**
		Total obiective 2025			**41,86**		**25865,85**	**25865,85**
		Total Program 2024-2025			**74,44**		**54601,82**	**54601,82**
Obiective pentru anul 2026								
Raionul Anenii Noi								
1.	G112	R2 – Țînțăreni – Geamăna – Constantinovca –G110	3,00	5,36	2,36	Creţoaia – Geamăna	13216,00	4229,12
2.	G112		6,65	8,59	1,94	Creţoaia – Geamăna	11135,60	3563,39
3.	G110	Gîsca – Zolotievca – Pervomaisc – Gangura – Răzeni – M3	16,32	18,32	2,00	Zolotievca – R30	11480,00	3673,60
		Total raionul Anenii Noi			**6,30**		**35831,60**	**11466,11**
Raionul Basarabeasca								
4.	G124	R26 – Ivanovca – Carabetovca – R3	3,81	5,03	1,22	Ivanovca – Iserlia	7002,80	2240,90
		Total raionul Basarabeasca			**1,22**		**7002,80**	**2240,90**
Raionul Briceni								
5.	G4	M5 – Lipcani – Balasinești – Corjeuți – Tîrnova – M5	0,56	3,90	3,34	Lipcani – Balasinești	17768,80	5686,02
6.	G5	Frontiera cu Ucraina – Grimăncăuți – Briceni –	6,59	7,41	0,82	Tabani – Briceni	4132,80	1322,50
7.			7,69	8,71	1,02		5140,80	1645,06

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Total raionul Străşeni			**4,99**		**8615,60**	**8615,60**
Raionul Ștefan Vodă								
9.	**G116**	R30 – Alava – Volintiri – frontiera cu Ucraina	16,71	18,51	1,80	Volontiri	991,78	991,78
10.	**G114**	G113 – Talmaza – Olănești – R31	23,74	25,11	1,37	Răscăieți – Purcari	4816,78	4816,78
		Total raionul Ștefan Vodă			**3,17**		**5808,56**	**5808,56**
		Total obiective 2024			**32,58**		**28735,97**	**28735,97**
Obiective inițiate în anul 2025								
Raionul Florești								
1.	**G52**	G50 – Cașunca – Prodănești – R14	0,00	3,46	3,46	Cașunca	1574,56	1574,56
2.	**G39**	R14 – Hîrtop – Cuhurești de Sus – Țipordei – R19	20,98	22,62	1,64	Țipordei – R19	491,59	491,59
		Total raionul Florești			**5,10**		**2066,15**	**2066,15**
Raionul Hîncești								
3.	**G100**	R33 – Sofia – Cărpineni – Mingir – R34 (selectiv)	3,10	6,60	3,50	Sofia	107,71	107,71
4.		R33 – Sofia – Cărpineni – Mingir – R34 (selectiv)	9,30	15,10	5,80	Cărpineni	754,70	754,70
		Total raionul Hîncești			**9,30**		**862,41**	**862,41**
Raionul Nisporeni								
5.	**G94.1**	G94 – Bolduresti – G89	0,00	1,58	1,58	G94 – Bolduresti	2928,40	2928,40
6.	**R25**	Bucovăț – Nisporeni	33,20	35,70	2,50	Vărzărești	1044,80	1044,80
		Total raionul Nisporeni			**4,08**		**3973,20**	**3973,20**
Raionul Rezina								
7.	**G42**	Rezina – Saharna – Saharna Nouă	7,60	8,53	0,93	Saharna – Saharna Nouă	3998,30	3998,30
8.	**G47**	R9 – Olișcani – Peciște – Ignăței – G46	7,50	8,25	0,75	Sămășcani	28,02	28,02
9.	**G48**	R9 – Sîrcova – Sămășcani – G47	12,63	13,11	0,48	Sămășcani	16,49	16,49
		Total raionul Rezina			**2,16**		**4042,81**	**4042,81**
Raionul Soroca								
10.	**G37**	R14 – Slobozia-Cremene – Vărăncău –	7,45	14,80	4,65	Slobozia – Vărăncău	13505,40	13505,40

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Cimişlia						
Raionul Criuleni								
24.	G72	R6 – Brăneşti – Criuleni (selectiv)	15,30	18,30	3,00	G68 – L438	17220,00	5510,40
25.	G72		18,30	19,80	1,50	G68 – L438	7560,00	2419,20
		Total raionul Criuleni			**4,50**		**24780,00**	**7929,60**
Raionul Donduşeni								
26.	G10	G9 – Dîngeni – Cernoleuca – Climăuţi – G8, (selectiv)	7,57	11,35	3,78	Grinăuţi – Cernoleuca	21697,20	6943,10
27.	G10		17,04	17,75	0,71	Climăuţi – G8 (Gîrbova – Sauca)	3677,80	1176,90
28.	G10		17,75	19,75	2,00	Climăuţi – G8 (Gîrbova – Sauca)	10360,00	3315,20
		Total raionul Donduşeni			**6,49**		**35735,00**	**11435,20**
Raionul Drochia								
29.	G27	R7 – Chetrosu – Moara de Piatră – Cubolta – R13, (selectiv)	15,40	18,00	2,60	Hăsnăşenii Mari – Petreni	13104,00	4193,28
30.	G27		13,50	15,40	1,90	Hăsnăşenii Mari – Petreni	9576,00	3064,32
31.	G27		12,50	12,70	0,20	Petreni	1008,00	322,56
32.	G27		11,90	12,20	0,30	Petreni	1512,00	483,84
33.	G27		10,90	11,20	0,30	Petreni – Gribova	1512,00	483,84
		Total raionul Drochia			**5,30**		**26712,00**	**8547,84**
Raionul Dubăsari								
34.	G68	R20 – Orhei – Susleni – Ustia – Criuleni	22,75	24,05	1,30	Vîşcăuţi – Oxentea	7462,00	2387,84
35.	G69	G68 – Ustia – Maşcăuţi – G72	0,00	2,80	2,80	G68 – Răculeşti	14112,00	4515,84
		Total raionul Dubăsari			**4,10**		**21574,00**	**6903,68**
Raionul Edineţ								
36.	G21	G3 – Zăbriceni – Cuconeştii Noi – Duruitoarea Nouă	1,59	3,00	1,41	G3 – Zăbriceni	7106,40	2274,05
37.	G3	Lipcani – Bădragii Vechi – Brînzeni – M5 (selectiv)	22,50	35,00	2,00	Bezeda – Bădragii Noi	10080,00	3225,60
		Total raionul Edineţ			**3,41**		**17186,40**	**5499,65**
Raionul Făleşti								
38.	G53	R15 – Glodeni – Egorovca – R16	24,83	27,31	2,48	R16 – Ilenuţa	12499,20	3999,74
39.	G60	G58 – Călineşti – Pruteni – Lucăceni – R16 (selectiv)	0,20	0,60	0,40	G58 – Călineşti	2016,00	645,12
40.	G60		1,50	1,60	0,10	Călineşti	504,00	161,28
41.	G60		2,30	2,80	0,50	Călineşti	2520,00	806,40
42.	G60		3,10	3,40	0,30	Călineşti – Hînceşti	1512,00	483,84
43.	G60		3,60	4,40	0,80	Călineşti –	4032,00	1290,24

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Corjeuţi – Teţcani – G3						
		Total raionul Briceni			**5,18**		**27042,40**	**8653,57**
Raionul Cahul								
8.	G142	M3 – Vulcăneşti – Etulia	1,68	3,77	2,09	Vulcăneşti – Alexandru Ioan Cuza	11996,60	3838,91
9.	G132	R35 – Baimaclia – Taraclia de Salcie – R32	39,46	40,57	1,11	Taraclia de Salcie	6371,40	2038,85
10.	G139	R32 – Moscovei –Musaitu – M3	0,00	0,29	0,29	Moscovei	1461,60	467,71
11.	G139		8,60	9,83	1,23	Moscovei – Dermengi	6199,20	1983,74
12.	R34.3	M3 – drum de acces spre s. Slobozia Mare	0,22	2,35	2,13	M3 – Slobozia Mare	10735,20	3435,26
13.	R34.3		2,64	3,90	1,26	M3 – Slobozia Mare	6350,40	2032,13
		Total raionul Cahul			**8,11**		**43114,40**	**13796,61**
Raionul Cantemir								
14.	G132	R35 – Baimaclia – Taraclia de Salcie – R32	2,25	3,90	1,65	Cania – Lingura	8316,00	2661,12
15.	G132		30,56	35,36	4,80	Ţărăncuţa – Burlacu	27552,00	8816,64
16.	R35	Comrat – Cantemir – R34	13,30	15,60	2,30	Vişniovca	11592,00	3709,44
		Total raionul Cantemir			**8,75**		**47460,00**	**15187,20**
Raionul Călăraşi								
17.	G95.1	G95 – Peticeni – Vălcineţ (selectiv)	0,40	3,10	2,70	G95 – L352 Temeleuţi	13608,00	4354,56
18.			3,40	8,10	4,70		23688,00	7580,16
		Total raionul Călăraşi			**7,40**		**37296,00**	**11934,72**
Raionul Căuşeni								
19.	G118	G110 – Căinari – Sălcuţa – R26	16,08	20,81	4,73	Sălcuţa Nouă – Sălcuţa	27150,20	8688,06
20.	G111	G110 – Fîrlădenii Noi – Ursoaia – R26	16,18	16,88	0,70	Ursoaia	4018,00	1285,76
21.	G117	Căuşeni – frontiera cu Ucraina (selectiv)	2,00	14,00	2,00	Căuşeni – Săiţi	11480,00	3673,60
		Total raionul Căuşeni			**7,43**		**42648,20**	**13647,42**
Raionul Cimişlia								
22.	G127	R3 – Valea Perjei – Maximeni – Javgur – G125	6,88	11,76	4,88	Valea Perjei – Marienfeld	28011,20	8963,58
23.	G122	M3 – Sagaidacul Nou – Satul Nou – Mihailovca – R26 (km 10,170)			–	Satul Nou – evacuare apă	650,00	208,00
		Total raionul			**4,88**		**28661,20**	**9171,58**

1	2	3	4	5	6	7	8	9
						Hîncești		
44.	G60		4,60	6,30	1,70	Hîncești	8568,00	2741,76
		Total raionul Fălești			**6,28**		**31651,20**	**10128,38**
Raionul Florești								
45.	G52	G50 – Cașunca – Prodănești – R14	8,70	11,74	3,04	Ciutulești – Ștefănești	17449,60	5583,87
46.	G37	R14 – Slobozia-Cremene – Vărăncău – Temeleuți – G38	18,38	21,25	2,87	Tîrgul Vertiujeni – L183 (drum de acces la Vertiujeni)	16473,80	5271,62
		Total raionul Florești			**5,91**		**33923,40**	**10855,49**
Raionul Glodeni								
47.	G24	R7 – Petrușeni – Camenca – G25	1,97	5,63	3,66	Petrușeni – Camenca	21008,40	6722,69
48.	G25	G58 – Cobani– Hîjdieni – Glodeni – G57	3,60	6,00	2,40	Cobani – Hîjdieni	12096,00	3870,72
		Total raionul Glodeni			**6,06**		**33104,40**	**10593,41**
Raionul Hîncești								
49.	G99	M1 – Leușeni – Leova – R34	14,45	19,93	5,48	Pogănești – Sărata-Răzeși	31455,20	10065,66
50.	G93	M1 – Bolțun – Pașcani – Lăpușna – R33	19,58	22,38	2,80	Lăpușna	14112,00	4515,84
		Total raionul Hîncești			**8,28**		**45567,20**	**14581,50**
Raionul Ialoveni								
51.	G110	Gîsca – Zolotievca – Pervomaisc – Gangura – Răzeni – M3	38,20	40,69	2,49	Mileștii Noi – Gangura	12549,60	4015,87
52.	G103	M1 – Văsieni – R3	20,60	22,71	2,11	Ruseștii Noi – R3	10634,40	3403,01
53.	G104.1	R3 – Bușeni – Molești – G104	13,40	15,44	2,04	Molești	10995,60	3518,59
54.	G106	M5 – Bălțata – Maximovca – Mereni – Chetrosu – Gangura – G110	32,60	33,15	0,55	Puhoi	2772,00	887,04
55.	G71	R3 – Ialoveni – Băcioi – Sîngera –R2	0,00	3,70	3,70	Ialoveni	24216,50	7749,28
		Total raionul Ialoveni			**10,89**		**61168,10**	**19573,79**
Raionul Leova								
56.	G99	M1 – Leușeni – Leova – R34	19,93	24,72	4,79	Sărata Răzeși	27494,60	8798,27
57.	G128	G125 – Iargara – Borogani – Congazcicul de Jos – R35	12,00	16,00	4,00	Borogani – Congazcicul de Sus	22960,00	7347,20
		Total raionul			**8,79**		**50454,60**	**16145,47**

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Leova						
Raionul Nisporeni								
58.	G94.1	G94 – Bolduresti – G89	5,16	9,90	4,74	Bolduresti – G89	28355,60	9073,79
		Total raionul Nisporeni			**4,74**		**28355,60**	**9073,79**
Raionul Ocnița								
59.	R11	Frontiera cu Ucraina – Briceni – Ocnița – Otaci – R8	37,25	39,60	2,35	Ocnița – Vama	11844,00	3790,08
		Total raionul Ocnița			**2,35**		**11844,00**	**3790,08**
Raionul Orhei								
60.	G43	R20 – Horodiște – Lalova – Izvoare – Chiperceni – R20	35,50	37,04	1,54	Slobozia-Hodorogea – Șercani	8846,60	2830,91
61.	G43		32,70	35,50	2,80	Șercani	16072,00	5143,04
62.	G75	R6 – Peresecina – Hîrtopul Mare – Cruglic – G72	0,00	1,65	1,65	Peresecina	8316,00	2661,12
63.	G68	R20 – Orhei – Susleni – Ustia – Criuleni	0,28	0,43	0,15	R20 – Orhei	1776,00	568,32
64.			14,60	17,10	2,50	Susleni	12775,00	4088,00
		Total raionul Orhei			**8,64**		**47785,60**	**15291,39**
Raionul Rezina								
65.	G42	Rezina – Saharna – Saharna Nouă	9,47	10,28	0,81	Saharna Nouă – intersecția cu L211	4649,40	1487,81
66.	G41	R9 – Șoldănești – Alcedar – Boșernița – Rezina – R20	22,79	23,25	0,46	Solonceni – Tarasova	2640,40	844,93
67.	G41		21,11	22,79	1,68	Solonceni – Tarasova	8467,20	2709,50
68.	G48	R9 – Sîrcova – Sămășcani – G47	0,00	2,69	2,69	R9 – Pișcărești	15440,60	4940,99
		Total raionul Rezina			**5,64**		**31197,60**	**9983,23**
Raionul Rîșcani								
69.	G18	R7 – Rîșcani – Vasileuți – Moșeni	5,29	7,53	2,24	Vasileuți – Moșeni	12863,34	4116,27
70.	G17	G16 – Tîrnova – Mihăileni – Rîșcani – R7	13,15	15,24	2,09	Baraboi – Mihăileni	10533,60	3370,75
		Total raionul Rîșcani			**4,33**		**23396,94**	**7487,02**
Raionul Sîngerei								
71.	G32	R6 – Brejeni – Cîșla – G65	6,07	8,20	2,13	Brejeni – Cozești	12226,20	3912,38
72.	G50	Florești – Nicolaevca – Sîngerei	27,42	30,01	2,59	Drăgănești – G51	14866,60	4757,31
73.	G55	G50 – Drăgănești – Cotiujenii Mici – Copăceni – R6	13,20	17,55	4,35	Petrovca/ Vladimireuca – Copăceni	24969,00	7990,08

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Total raionul Sîngerei			**9,07**		**52061,80**	**16659,78**
Raionul Soroca								
74.	G37	R14 – Slobozia-Cremene – Vărăncău – Temeleuți – G38	0,00	2,30	2,30	R14 – Slobozia-Cremene	13202,00	4224,64
75.	G37		14,79	18,38	3,59	Vărăncău – Tîrgu Vertiujeni	20606,60	6594,11
		Total raionul Soroca			**5,89**		**33808,60**	**10818,75**
Raionul Strășeni								
76.	G81	R6 – Romănești – Grebleşti – Recea	13,99	16,09	2,10	Recea – Mărtinești	12054,00	3857,28
77.			3,82	8,82	5,00	Romănești – Recea	25900,00	8288,00
78.	G82	Strășeni-Recea –Voinova	12,27	14,31	2,04	Zubrești	10281,60	3290,11
79.	G98	R25 – Lozova – Stolniceni – Hîncești	7,38	8,83	1,45	M1 – Lozova	8002,75	2560,88
		Total raionul Strășeni			**10,59**		**56238,35**	**17996,27**
Raionul Șoldănești								
80.	G46	R9 – Dobrușa – Ignăței – Scorțeni – Codrul Nou – R14	4,57	6,90	2,33	Răspopeni/ Chipeșca – R9	13374,20	4279,74
81.	G47	R9 – Olișcani – Peciște – Ignăței – G46	3,05	5,55	2,50	Olișcani – Sămășcani	14350,00	4592,00
		Total raionul Șoldănești			**4,83**		**27724,20**	**8871,74**
Raionul Ștefan Vodă								
82.	G116.2	G116 – Ștefănești – Ștefan Vodă – G116.1	8,04	11,01	2,97	Ștefănești – Ștefan Vodă	17047,80	5455,30
83.	G116	R30 – Alava – Volintiri – frontiera cu Ucraina	12,00	14,91	2,91	Lazo – Volontiri	16703,40	5345,09
84.	G114	G113 – Talmaza – Olănești – R31	34,17	35,84	1,67	Purcari – Olănești	9585,80	3067,46
		Total raionul Ștefan Vodă			**7,55**		**43337,00**	**13867,84**
Raionul Taraclia								
85.	G139	R32 – Moscovei – Musaitu – M3	12,35	14,56	2,21	Carbalia – Budăi	12685,40	4059,33
		Total raionul Taraclia			**2,21**		**12685,40**	**4059,33**
Raionul Telenești								
86.	G32	R6 – Brejeni – Cîșla – G65	15,08	17,66	2,58	Zgărdești – Cîșla	14809,20	4738,94
87.	G64	R6 – Bănești – Telenești – Budăi – M5	3,40	7,20	3,80	Telenești – Bănești	19152,00	6128,64
		Total raionul			**6,38**		**33961,20**	**10867,58**
		Telenești						
Raionul Ungheni								
88.	G87	R17 – Țîghira – Hristoforovca – R1	5,73	10,30	4,57	Negurenii Vechi – Țîghira	26231,80	8394,18
89.	G91	Ungheni – Bărboieni – Nemțeni – M1 (selctiv)	20,90	25,10	2,25	Măcărești – Frăsinești (selectiv)	11340,00	3628,80
		Total raionul Ungheni			**6,82**		**37571,80**	**12022,98**
UTA Găgăuzia								
90.	G136	G135 – Cîietu – Chioselia Rusă – M3	7,70	10,00	2,30	Chioselia Rusă – Borceag	13202,00	4224,64
91.	G142	M3 – Vulcănești –Etulia	0,59	1,68	1,09	Vulcănești – Alexandru Ioan Cuza	6256,60	2002,11
92.	R29	Comrat – Ceadîr-Lunga – frontiera cu Ucraina	8,00	11,10	3,10	Ferapontievca	15624,00	4999,68
		Total UTA Găgăuzia			**6,49**		**35082,60**	**11226,43**
Municipiul Bălți								
93.	R15.2	Drum de legătură M5 – R16	0,00	2,48	2,48	M5 – Bălți	14235,20	4555,26
		Total mun. Bălți			**2,48**		**14235,20**	**4555,26**
Municipiul Chișinău								
94.	G71	R3 – Ialoveni – Băcioi – Sîngera – R2 (selectiv)	17,42	19,70	2,28	Revaca – Sîngera (selectiv)	11476,08	3672,35
95.	G71		8,15	8,65	0,50	Piatra Albă – Brăila	2520,00	806,40
		Total mun. Chișinău			**2,78**		**13996,08**	**4478,75**
		Total obiective 2026			**210,07**		**1154194,87**	**369342,36**
		Total Program			**284,51**		**1208796,69**	**423944,18**

Anexa nr. 2
la Programul privind repartizarea mijloacelor
fondului rutier pentru drumurile publice
naționale pe anul 2026

Reparația drumurilor și a construcțiilor inginerești

Nr. crt.	Numărul drumului	Denumirea drumurilor	Tronsonul, km	Costul total, mii lei	Volumul mijloacelor alocate pentru anul 2026, mii lei	Denumirea lucrărilor
1	2	3	4	5	6	7
Reparația capitală a drumurilor						
1.	**R6**	Chișinău – Orhei – Bălți	32,00	3582,00	3582,00	Amenajarea sensului giratoriu
2.	**R8**	Edineț – Otaci – frontiera cu Ucraina	54,800-54,830	500,00	–	Reconstrucția zidului de sprijin
3.	**R26**	Bender – Căușeni – Cimișlia (sectorul 1)	23,821-31,20	87277,21	60000,00	Reparația drumului
4.	**R26**	Bender – Căușeni – Cimișlia (sectorul 2)	31,20-39,00	175,00	175,00	Reparația drumului și a podurilor (2 buc.)
5.	**G17**	G16 – Tîrnova – Mihăileni – Rîșcani – R7	12,30-13,15	1000,00	–	Reparația capitală a drumului, inclusiv a zonei de alunecare iaz
6.	**G30**	R6 – Mîndrești Noi – Sîngerei Noi – G50	9,150-13,200	3000,00	–	Reparația capitală a drumului
7.	**G33**	R12 – Mîndîc – Zgurița – Mărculești – R13	28,300-40,270	17000,00	10000,00	Reparația capitală a drumului
8.	**G39**	R14 – Unchitești – Țipordei – R19	0,00-9,63	80699,24	70000,00	Reparația drumului
9.	**G104**	Ialoveni – Costești –Molești – Răzeni – M3	2,00-8,67	15000,00	15000,00	Reparația capitală a drumului
10.	**G108**	M5 – Florești – Anenii Noi (etapa a II-a)	0,00-9,00	15000,00	15000,00	Reparația capitală a drumului
11.	**G109**	Delacău – Bulboaca – R2	0,00-9,00	5000,00	5000,00	Reparația capitală a drumului
12.	**f/n**	Strămutarea rețelelor edilitare din zona nodului rutier de conexiune cu drumul R1 și a infrastructurii de acces către complexul multimodal Berești, amplasat în regiunea		5000,00	5000,00	Obiectivele de infrastructură de pe teritoriul Republicii Moldova pentru care se dorește implementarea în parteneriat cu România prin aplicarea Regulamentului (UE) 2025/1106 de instituire a Instrumentului „Acțiunea pentru securitatea Europei” (SAFE)
1	2	3	4	5	6	7
		Zagarancea, r-nul Ungheni				
13.	**G109**	Delacău – Bulboaca – R2	7,99-9,13; 13,4-19,43	38000,00	38000,00	Reparația drumului
14.	**G113**	Bender – Copanca – Plop-Știubei – Căușeni	28,76-35,07	60184,76	30000,00	Reparația drumului
Total:				**331418,21**	**251757,00**	
Reparația capitală a lucrărilor de artă/poduri și podețe						
15.	**R19**	R9 – Cunicea – Camenca	5,810	10000,00	5000,00	Reparația capitală a podului
16.	**R6**	Chișinău – Orhei – Bălți	132,08; 136,45	19500,00	19500,00	Reparația podului – Reparația pasajului
17.	**R6**	Chișinău – Orhei – Bălți	136,200	48078,87	48078,87	Reconstructia podului
18.	**R22**	Telenești – Ratuș – R6	11,000	5000,00	5000,00	Reparația capitală a podului
19.	**R35**	Comrat – Cantemir – R34	14,370	10000,00	8000,00	Reparația capitală a podului
20.	**R37**	Ceadîr-Lunga – Taraclia – R32	6,750	15710,96	10000,00	Reparația capitală a podului
21.	**G54**	R16 – Răuțel – Pompa – Glinjeni –Catranîc – R16	1,730	25583,84	20000,00	Reparația capitală a podului
22.	**G65**	G64 – Telenești – Mîndrești – Ghiliceni – M5	3,6- 3,675	13262,81	10000,00	Lucrări de asigurare a stabilității terasamentelor și construcția trotuarului pe drumul G65
23.	**G71**	Ialoveni – Băcioi – Sîngera – R2	21,440	5000,00	5000,00	Reparația capitală a podului
24.	**G102**	R34 – Cneazevca – Sărățica Nouă – Troian – R34	18,450	12000,00	5000,00	Reparația capitală a podului
25.	**G132**	R35 – Baimaclia – Taraclia de Salcie – R32	1,836	18500,00	5000,00	Reparația capitală a podului
26.	**G135**	Ceadîr-Lunga – Congaz – Dimitrovca – G131	4,790	18200,00	5000,00	Reparația capitală a podului
Total:				**200836,48**	**145578,87**	
TOTAL:				**532254,69**	**397335,87**	

Anexa nr. 3
la Programul privind repartizarea mijloacelor
fondului rutier pentru drumurile publice
naționale pe anul 2026

Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor

Nr. crt.	Coridorul	Denumirea proiectului	Costul total, mii lei	Volumul mijloacelor alocate pentru anul 2026, mii lei
1.	Coridorul 8	G88: Cornești – Boghenii Noi – Năpădeni – M5, km 0.00 – km 25.09	96698,25	4000,00
		G86: G88 – Dereneu – G85, km 0.00 – km 8.395		
2.	Coridorul 24	G131: R35 – Bobocica – G132, km 0.00 – km 22.110	133067,78	6000,00
		G132: R35 – Baimaclia – Taraclia de Salcie – R32, km 14,22 – km 20.35		
		G133: G132 – Tartaul – Goteşti – R34, km 0.00 – km 8.395		
3.	Coridorul 5	R13 – Ivanovca – Izvoare – Vanțina – Ocolina – R14, km 0.117 – km 19,463; km 41.03 – 58,668	72463,29	–
Total			**302229,32**	**10000,00**

82 HOTĂRÂRE
cu privire la aprobarea semnării Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Quebecului în domeniul securității sociale

În temeiul art. 8[1] alin. (1) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă semnarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Quebecului în domeniul securității sociale.

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**
Ministrul muncii
și protecției sociale **Natalia Plugaru**

Nr. 74. Chișinău, 25 februarie 2026.

83 HOTĂRÂRE
pentru aprobarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind angajarea la o muncă remunerată a membrilor de familie a membrilor misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare, întocmit la Kiev la 10 februarie 2026

În temeiul art. 12 alin. (2) și art. 14 alin. (5) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind angajarea la o muncă remunerată a membrilor de familie a membrilor misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare, întocmit la Kiev la 10 februarie 2026.

2. Ministerul Afacerilor Externe va notifica Cabinetului de Miniștri al Ucrainei aprobarea Acordului nominalizat.

3. Ministerul Afacerilor Externe va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului menționat.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**

Nr. 75. Chișinău, 25 februarie 2026.

84 HOTĂRÂRE
pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 596/2015 cu privire la activitatea consilierilor (atașaților vamali) în cadrul instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova

În temeiul art. 7 lit. b) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Hotărârea Guvernului nr. 596/2015 cu privire la activitatea consilierilor (atașaților vamali) în cadrul instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 247-252, art. 685) se modifică după cum urmează:

1.1. la punctul 1, cuvântul „colaboratorului" se substituie cu cuvântul „funcționarului", iar cuvintele „și integrării europene" se exclud;

1.2. punctul 2 va avea următorul cuprins:

„**2.** În calitate de consilier (atașat vamal) poate fi delegat funcționarul vamal din cadrul Serviciului vamal care întrunește următoarele condiții:

2.1. cunoaște cel puțin o limbă de circulație internațională, nivel C1 engleză/franceză;

2.2. are o vechime în muncă în cadrul Serviciului Vamal de cel puțin cinci ani;

2.3. nu are antecedente penale.

Fișa postului consilierului (atașatului vamal) se aprobă în comun de către Ministerul Afacerilor Externe și Serviciul Vamal. Stabilirea obiectivelor individuale de activitate ale consilierilor (atașaților vamali), precum și evaluarea performanțelor profesionale ale acestora se realizează de către șeful misiunii diplomatice respective și de către directorul Serviciului Vamal.";

1.3. punctul 3 se abrogă;

1.4. la punctul 5:

1.4.1. textul „nr. 761-XV din 27 decembrie 2001" se substituie cu textul „nr. 761/2001";

1.4.2. textul „nr. 987 din 11 august 2003" se substituie cu textul „nr. 987/2003";

1.4.3. textul „nr. 10 din 5 ianuarie 2012" se substituie cu textul „nr. 10/2012";

1.5. punctul 7 se abrogă.

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor **Andrian Gavriliță**

Nr. 77. Chișinău, 25 februarie 2026.

85 HOTĂRÂRE
pentru aprobarea orei oficiale şi a orarului de vară pe teritoriul Republicii Moldova

UE

În temeiul art. 4 și 5 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Prezenta hotărâre transpune Directiva 2000/84/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 ianuarie 2001 privind dispozițiile referitoare la orarul de vară, CELEX: 32000L0084, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 031 din 2 februarie 2001.

1. Ora oficială pe teritoriul Republicii Moldova este ora standard (Timpul Universal Coordonat – *UTC*) stabilită de către Biroul internațional de măsuri și greutăți, majorată cu două ore, și corespunde fusului orar UTC+2.

2. Pe teritoriul Republicii Moldova, anual se stabilește orarul de vară, corelat cu orarul de vară practicat în statele membre ale Uniunii Europene.

3. În cadrul orarului de vară se stabilește ora de vară decalată cu o oră în avans față de ora oficială indicată la punctul 1.

4. Orarul de vară începe în ultima duminică din luna martie, la ora 3.00 (ora standard), care devine ora 4.00 (ora de vară).

5. Orarul de vară se încheie în ultima duminică din luna octombrie, la ora 4.00 (ora de vară), care devine ora 3.00 (ora standard).

6. În funcție de modificările ulterioare intervenite în orarul de vară practicat în statele membre ale Uniunii Europene, orarul de vară stabilit pe teritoriul Republicii Moldova, potrivit punctelor 3, 4 și 5, se va modifica, în modul corespunzător, prin hotărâre a Guvernului.

7. Se abrogă Hotărârea Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești nr. 132/1990 cu privire la schimbarea modului de calculare a timpului pe teritoriul RSS Moldovenești (Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești, 1990, nr. 5, art. 83).

8. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul dezvoltării economice și digitalizării **Eugeniu Osmochescu**

Viceprim-ministru, ministrul infrastructurii și dezvoltării regionale **Vladimir Bolea**

Nr. 79. Chișinău, 25 februarie 2026.

86 HOTĂRÂRE

cu privire la aprobarea semnării Acordului pentru proiectul de cooperare și finanțare dintre Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (FICR) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind Proiectul „Sprijin pentru funcționarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați și acordarea asistenței în sezonul rece în Republica Moldova”

În temeiul art. 7 lit. h¹) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului pentru proiectul de cooperare și finanțare dintre Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (FICR) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind Proiectul „Sprijin pentru funcționarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați și acordarea asistenței în sezonul rece în Republica Moldova”.

2. Se aprobă semnarea Acordului pentru proiectul de cooperare și finanțare dintre Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (FICR) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind Proiectul „Sprijin pentru funcționarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați și acordarea asistenței în sezonul rece în Republica Moldova”.

3. Se împuternicește doamna Natalia Plugaru, ministru al muncii și protecției sociale, să semneze Acordul pentru proiectul de cooperare și finanțare dintre Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (FICR) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind Proiectul „Sprijin pentru funcționarea centrelor de plasament temporar pentru refugiați și acordarea asistenței în sezonul rece în Republica Moldova”.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul muncii și protecției sociale **Natalia Plugaru**
Ministrul finanțelor **Andrian Gavriliță**

Nr. 80. Chișinău, 25 februarie 2026.

Dispoziții ale Guvernului Republicii Moldova

38 DISPOZIȚIE

cu privire la numirea în funcție a domnului Dumitru VLEJU

În temeiul articolului 7 litera i) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și al articolului 6 alineatul (3) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Guvernul DISPUNE:

1. Se numește domnul **Dumitru VLEJU** în funcția de secretar de stat al Ministerului Justiției din data de 26 februarie 2026.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 38-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

39 DISPOZIȚIE

cu privire la numirea în funcție a domnului Nicolae VUTCARIOV

În temeiul articolului 7 litera j) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și al articolului 6 din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Guvernul DISPUNE:

1. Se numește domnul **Nicolae VUTCARIOV** în funcția de director al Inspectoratului de Stat al Muncii din data de 26 februarie 2026.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 39-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

40 DISPOZIȚIE
cu privire la încetarea raporturilor de serviciu ale domnului Iulian COTENCO

În temeiul articolului 7 litera j) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și al articolului 63 alineatul (1) litera j) din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Guvernul DISPUNE:

1. Încetează raporturile de serviciu ale domnului **Iulian COTENCO** în funcția de director adjunct al Agenției „Moldsilva", din data de 27 februarie 2026, ca urmare a transferului într-o altă autoritate publică.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 40-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

41 DISPOZIȚIE
cu privire la numirea în funcție a domnului Veaceslav REABCINSCHII

În temeiul articolului 7 litera j) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, al articolului IV din Legea nr. 140/2025 pentru modificarea unor acte normative (migrarea autorităților administrative centrale), al articolului 6 alineatul (3) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și în conformitate cu punctul 10 din Hotărârea Guvernului nr. 812/2025 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Relații Interetnice, Guvernul DISPUNE:

1. Se numește domnul **Veaceslav REABCINSCHII** în funcția de director al Agenției Relații Interetnice, din data de 26 februarie 2026, eliberându-l din funcția deținută anterior.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 41-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

42 DISPOZIȚIE
cu privire la numirea în funcție a doamnei Aurelia HANGANU

În temeiul articolului 7 litera j) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, al articolului V din Legea nr. 140/2025 pentru modificarea unor acte normative (migrarea autorităților administrative centrale), al articolului 6 alineatul (3) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și în conformitate cu punctul 10 din Hotărârea Guvernului nr. 813/2025 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, Guvernul DISPUNE:

1. Se numește doamna **Aurelia HANGANU** în funcția de directoare a Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, din data de 26 februarie 2026, eliberând-o din funcția deținută anterior.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 42-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

43 DISPOZIȚIE
cu privire la reîncadrarea în funcție a doamnei Viorica BOAGHI

În temeiul articolului 7 litera j) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și al articolului 55 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Guvernul DISPUNE:

1. Se reîncadrează doamna **Viorica BOAGHI** în funcția de directoare adjunctă a Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare din data expirării perioadei pentru care a fost aprobată suspendarea raporturilor de serviciu.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 43-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

44 DISPOZIȚIE
cu privire la numirea în funcție a doamnei Aliona CASTRAVEȚ

În temeiul articolului 7 litera i) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, al articolului 8 alineatul (5) litera a) și articolului 45 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Guvernul DISPUNE:

1. Se numește doamna **Aliona CASTRAVEȚ** în funcția de directoare generală adjunctă în domeniul fitosanitar a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor din data de 26 februarie 2026.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 44-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

45 DISPOZIȚIE
cu privire la eliberarea din funcție a domnului Veaceslav BOLDU

În temeiul articolului 7 litera i) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și al articolului 22 alineatul (1) litera a) și alineatul (3) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Guvernul DISPUNE:

1. Se eliberează domnul **Veaceslav BOLDU** din funcția de șef adjunct al Oficiului teritorial Bălți al Cancelariei de Stat, din data de 27 februarie 2026, în baza cererii de demisie.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 45-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

46 DISPOZIȚIE
cu privire la modificarea titlului funcției

În temeiul articolului XIII din Legea nr. 140/2025 pentru modificarea unor acte normative (migrarea autorităților administrative centrale) și în conformitate cu punctul 11 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 827/2025, Guvernul DISPUNE:

1. Titlul funcției de directoare generală adjunctă a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, deținut de doamna **Natalia MOGOL** se modifică în directoare adjunctă a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 46-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

47 DISPOZIȚIE
cu privire la modificarea titlului funcției

În temeiul articolului IV din Legea nr. 140/2025 pentru modificarea unor acte normative (migrarea autorităților administrative centrale) și în conformitate cu punctul 11 din Hotărârea Guvernului nr. 812/2025 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Relații Interetnice, Guvernul DISPUNE:

1. Titlul funcției de director general adjunct al Agenției Relații Interetnice, deținut de domnul **Nicolae RĂDIȚA,** se modifică în director adjunct al Agenției Relații Interetnice.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 47-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

48 DISPOZIȚIE
cu privire la organizarea evenimentului național Moldova Business Week 2026

În temeiul pct. 159 subpct. 7) din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 (republicată în Monitorul Oficial, 2024, nr. 311-313, art. 631), cu modificările ulterioare, în scopul asigurării organizării eficiente a evenimentului național Moldova Business Week 2026, care va avea loc în perioada 28 septembrie – 2 octombrie 2026, și având în vedere importanța acestui eveniment pentru promovarea oportunităților economice și atragerea investițiilor în Republica Moldova, Guvernul DISPUNE:

1. Instituția Publică Agenția de Investiții se desemnează în calitate de organizator și coordonator al evenimentului național Moldova Business Week 2026 (în continuare – *eveniment*), care va avea loc în perioada 28 septembrie – 2 octombrie 2026.

2. Instituția Publică Agenția de Investiții va asigura:

2.1. coordonarea logistică și administrativă a evenimentului;

2.2. comunicarea cu partenerii locali și internaționali implicați;

2.3. organizarea sesiunilor tematice și a întâlnirilor bilaterale;

2.4. promovarea evenimentului în rândul comunității de afaceri și al entităților de drept public și/sau de drept privat.

3. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și Ministerul Afacerilor Externe vor oferi, la solicitare, suport instituțional Instituției Publice Agenția de Investiții pentru buna desfășurare a evenimentului.

4. Instituția Publică Agenția de Investiții va informa periodic Cancelaria de Stat cu privire la progresul organizării evenimentului și va propune măsuri necesare pentru buna desfășurare a acestuia.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 48-d. Chișinău, 25 februarie 2026.

Avize ale Guvernului asupra inițiativelor legislative și amendamentelor depuse la acestea, cu impact bugetar

Aprobat
în ședința Guvernului din 25 februarie 2026
Decizia protocolară nr. 7.11/2026

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

17 AVIZ
la proiectul de lege pentru abrogarea Legii nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și modificarea unor acte normative (inițiativa legislativă nr. 371 din 25 noiembrie 2025)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru abrogarea Legii nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și modificarea unor acte normative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 371 din 25 noiembrie 2025) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă prenotată este înaintată în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996, și vizează abrogarea Legii nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar și modificarea unor acte normative (în continuare – *Legea nr. 34/2024*).

Totodată, proiectul de lege propus prevede modificări la Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, la Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 și la Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, prin readucerea intactă în actele normative menționate a dispozițiilor care erau aplicabile până la intrarea în vigoare a Legii nr. 34/2024 și care s-au abrogat odată cu intrarea în vigoare a acesteia.

În acest context, menționăm că Legea nr. 34/2024 a urmărit instituirea unui cadru normativ care să reglementeze normele de efectuare a tranzacțiilor în numerar și să ofere posibilitatea de a pune în aplicare măsuri efective și proporționate în vederea diminuării riscurilor de comitere a încălcărilor cu utilizarea numerarului. De asemenea, reducerea numerarului și orientarea spre efectuarea plăților prin intermediul instrumentelor de plată, definite conform Legii nr. 114/2012 cu privire la serviciile de plată și monedă electronică, reprezintă o acțiune cu efecte pozitive asupra dezvoltării economice, asigurând creșterea transparenței și securității prin sporirea posibilităților de monitorizare și de combatere a evaziunii fiscale, a riscurilor de spălare a banilor, precum și combaterea factorului negativ de generare a concurenței neloiale.

Din perspectivă fiscală, plafoanele specifice prevăzute în Legea nr. 34/2024 pentru plățile în numerar aferente predării deșeurilor, achiziției produselor agricole de la persoane fizice, activităților de intermediere în agricultură, relațiilor cu contribuabilii din domeniile sănătății și justiției, precum și tranzacțiilor de valoare mare efectuate de persoane fizice vizează segmente cu risc fiscal ridicat. Respectiv, stabilirea acestor limite:

- reduce posibilitatea utilizării persoanelor fizice fictive și a documentelor neautentice pentru generarea cheltuielilor fictive;
- diminuează riscul de majorare artificială a cheltuielilor deductibile și de subdeclarare a veniturilor (salariu în plic, muncă la negru);
- limitează utilizarea tranzacțiilor în numerar ca mecanism de introducere în economia formală a fondurilor cu proveniență ilicită și de disimulare a proprietății asupra resurselor financiare.

Din perspectiva prevenirii și combaterii spălării banilor, standardele Grupului de Acțiune Financiară Internațională (FATF) subliniază constant faptul că tranzacțiile în numerar de valoare mare reprezintă un factor de risc sporit, iar autoritățile statelor sunt încurajate să adopte măsuri legislative care să reducă expunerea la acest risc.

În acest sens, menționăm că, la nivelul Uniunii Europene, actele care fortifică abordarea bazată pe risc și promovează limitarea utilizării numerarului ca măsură de reducere a

opacității financiare sunt Regulamentul (UE) 2024/1624 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului și Directiva (UE) 2024/1640 privind mecanismele care trebuie instituite de către statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului (generic numite pachetul AML 6).

Prin urmare, având în vedere că pachetul AML 6 a fost adoptate la nivelul UE ulterior adoptării la nivel național a Legii nr. 34/2024, conform Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, atragem atenția asupra faptului că Republica Moldova și-a asumat angajamentul de a revedea legislația națională în sensul transpunerii actelor UE prenotate, termenul de realizare în acest sens fiind stabilit pentru decembrie 2026 (clusterul 2, capitolul 4 „Libera circulație a capitalului", anexa A, acțiunea normativă nr. 15).

În altă ordine de idei, aferent modificărilor, propuse prin proiectul de lege înaintat, în Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, atenționăm că majoritatea normelor din această lege sunt desuete, motiv din care în Guvern este înregistrat proiectul de lege cu privire la antreprenoriat (număr unic 345/MDED/2025), care prevede abrogarea integrală a legii date.

De asemenea, menționăm că, chiar dacă abrogarea produce efecte din momentul adoptării legii de abrogare, revenirea la legislația anterioară poate afecta situații juridice în curs sau perturba proceduri administrative deja inițiate conform legii actuale. Prin urmare, acest fenomen poate fi privit ca retroactivitate indirectă a legii și poate genera efecte similare acesteia, contrar art. 22 din Constituția Republicii Moldova.

Respectiv, potrivit § 108 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 13/2015 (instituirea Colegiului medicilor), „orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor". Astfel, frecvența modificărilor devine problematică atunci când afectează aceste standarde, ducând la viciile concrete recunoscute de Curte: ambiguitate, incoerență sau încălcarea drepturilor fundamentale.

Rezumând cele expuse, abrogarea regimului existent de utilizare a numerarului ar afecta coerența cadrului de prevenire și combatere a spălării banilor, consolidat prin Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, și ar crea o suprapunere inadecvată de norme prin introducerea unor reguli privind operațiunile de plată în Legea nr. 845/1992, lege care în curând urmează a fi abrogată. De asemenea, printre principalele riscuri generate de abrogarea Legii nr. 34/2024 se evidențiază:

- creșterea riscului de spălare a banilor și de finanțare a terorismului. Numerarul rămâne principalul instrument utilizat pentru disimularea originii fondurilor ilicite. Eliminarea limitelor legale ar facilita conversia, stratificarea și integrarea fondurilor provenite din infracțiuni, reducând capacitatea autorităților de a detecta aceste operațiuni;

- reducerea trasabilității și a calității informațiilor financiare. Lipsa constrângerilor privind decontările în numerar ar diminua volumul și relevanța datelor disponibile pentru entitățile raportoare, pentru autoritățile de supraveghere și pentru Serviciul prevenirea și combaterea spălării banilor, afectând negativ analiza tranzacțională și schimbul de informații;

- creșterea presiunii asupra sectorului financiar-bancar. În absența unor limite legale clare, instituțiile financiare ar fi nevoite să compenseze prin măsuri interne mai restrictive, generând costuri suplimentare de conformare, interpretări neuniforme și posibile conflicte cu clienții;

- amplificarea economiei tenebre și a evaziunii fiscale. Tranzacțiile în numerar facilitează subdeclararea veniturilor, neplata impozitelor și distorsionarea concurenței. Abrogarea legii ar crea premise favorabile extinderii economiei informale, cu impact direct asupra veniturilor bugetare și a echității fiscale;

- distorsionarea concurenței între contribuabilii care operează preponderent prin transfer și cei care utilizează numerarul, precum și creșterea semnificativă a costurilor de control pentru administrația fiscală;

- diminuarea incluziunii financiare. Excluderea limitelor de utilizare a numerarului ar frâna procesul de tranziție către plăți digitale, un obiectiv strategic stabilit prin Strategia de transformare digitală 2030;

- apariția riscului reputațional și de conformitate internațională. Retragerea unei reglementări menite să limiteze utilizarea numerarului poate fi interpretată de către partenerii externi, instituțiile financiare internaționale și organismele de evaluare ca un pas înapoi în angajamentul Republicii Moldova de a combate criminalitatea financiară, cu potențiale consecințe asupra cooperării internaționale și asupra evaluărilor de risc de țară.

Suplimentar, ținem să menționăm că, în rezultatul inițiativei legislative înaintate, Ministerul Finanțelor, de comun cu celelalte autorități responsabile de implementare, a inițiat procesul de identificare a potențialelor provocări și constrângeri în aplicarea prevederilor Legii nr. 34/2024 din momentul intrării în vigoare a acesteia, fiind solicitată inclusiv opinia mediului de afaceri la subiect.

Astfel, la momentul actual Ministerul Finanțelor este în proces de elaborare a unui proiect de lege de amendare a Legii nr. 34/2024, urmând a fi luate în considerare practicile internaționale la subiect, precum și informațiile și opiniile prezentate de către părțile interesate cu referire la eventualele provocări întâmpinate în procesul de aplicare a legii menționate, astfel încât cadrul de reglementare la subiectul numerarului să sporească claritatea, eficiența și aplicabilitatea acestuia în practică.

În aceeași ordine de idei, comunicăm că stimularea utilizării instrumentelor de plată fără numerar în rândul cetățenilor și a agenților economici reprezintă o prioritate pentru autoritățile naționale, la momentul actual fiind în proces de elaborare proiectul unei strategii naționale de incluziune financiară, viziunea căreia este de a construi și de a fortifica, în următorii cinci ani, un ecosistem financiar incluziv, inovator și de încredere, care să ofere tuturor cetățenilor și întreprinderilor mici și mijlocii din țară posibilitatea de a utiliza activ servicii financiare accesibile, de înaltă calitate și sigure, promovând o societate rezilientă și prosperă, reducând inegalitățile economice și sociale. Una dintre direcțiile prioritare de intervenție conform proiectului strategiei prenotate este sistemul de plăți, în special pe partea de:

- îmbunătățire a infrastructurii de plăți;

- extindere a accesului la servicii financiare digitale moderne, eficiente și incluzive, cu accent pe zonele cu un grad scăzut de digitalizare;

- eliminare a barierelor în calea utilizării plăților digitale, ceea ce va crește numărul de utilizatori ai serviciilor financiare sigure, rapide și cu costuri reduse.

Respectiv, în contextul strategiei menționate anterior, autoritățile naționale urmează să vină cu un pachet de măsuri concrete menite să asigure incluziunea financiară a populației și a întreprinderilor mici și mijlocii, precum și să stimuleze utilizarea instrumentelor de plată fără numerar.

Având în vedere cele expuse, precum și ținând cont de riscurile enumerate, inițiativa în cauză nu poate fi susținută.

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Justiției al Republicii Moldova

142 O R D I N

cu privire la încetarea activității executorului judecătoresc Tcacenco Alexandru

În temeiul art. 22 alin. (1) lit. i), alin. (2), (5), (6), art. 23 din Legea nr. 113/2010 privind executorii judecătorești, Deciziei Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2025 emisă în cauza nr. 1ra-1113/23 de învinuire a domnului Alexandru Tcacenco (art. 328 alin. (1) Cod penal) și încheierii Curții Supreme de Justiție cu privire la corectarea erorii materiale evidente din 23 ianuarie 2026,

ORDON:

1. Se încetează activitatea executorului judecătoresc Tcacenco Alexandru, licența seria LE nr. 020, teritoriul de activitate – mun. Chișinău, în temeiul art. 22 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 113/2010 privind executorii judecătorești, condamnarea executorului judecătoresc de către instanța de judecată printr-o hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenție.

2. Din momentul emiterii prezentului ordin, dreptul de gestionare a contului curent special al executorului judecătoresc Tcacenco Alexandru se transmite în administrarea Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

3. În termen de 5 zile de la data publicării ordinului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, executorul judecătoresc Tcacenco Alexandru va transmite materialele procedurilor de executare, precum și arhiva ordonată la Camera teritorială a executorilor judecătorești Centru.

4. În termen de 5 zile de la data publicării ordinului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, executorul judecătoresc Tcacenco Alexandru, va transmite sigiliul, licența și legitimația la Camera teritorială a executorilor judecătorești Centru.

5. Ordinul se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se comunică Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești și instanței de judecată în a cărei circumscripție executorul judecătoresc își are biroul.

6. Prezentul ordin poate fi contestat în instanța de contencios administrativ, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, în termen de 30 zile de la data publicării acestuia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, fără a recurge la procedura prealabilă.

MINISTRU **Vladislav COJUHARI**

Nr. 54. Chișinău, 18 februarie 2026.

Acte ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova

143 O R D I N

cu privire la aprobarea documentului normativ NCM E.03.02:2026 „Siguranța la incendii. Protecția împotriva incendiilor a clădirilor și instalațiilor”

În temeiul prevederilor art. 344 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, pct. 8 subpct. 10) și pct. 9 subpct. 12) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017, Documentului normativ R.01.03:2018 „Regulament privind modul de elaborare a documentelor normative în construcții”, aprobat prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr. 591/2018, în conformitate cu procesul-verbal nr. 2 din 21.01.2026 al ședinței Comitetului Tehnic CT-C E (01-03) „Fiabilitatea, siguranța și protecția clădirilor și construcțiilor”,

ORDON:

1. Se aprobă documentul normativ NCM E.03.02:2026 „Siguranța la incendii. Protecția împotriva incendiilor a clădirilor și instalațiilor”.

2. Direcția politici și reglementări în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor și locuințelor va asigura:

-publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

-notificarea IP Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, pentru publicarea documentului normativ pe site-ul web: www.ednc.gov.md, la rubrica „Normative”.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina secretarului de stat responsabil de domeniul amenajarea teritoriului, urbanism, construcții și locuințe.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

VICEPRIM-MINISTRU, MINISTRU **Vladimir BOLEA**

Nr. 36. Chișinău, 19 februarie 2026.

144 O R D I N
cu privire la aprobarea documentului normativ CP E.03.01:2026 „Siguranța la incendii. Asigurarea rezistenței la foc a construcțiilor”

În temeiul prevederilor art. 344 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, pct. 8 subpct. 10) și pct. 9 subpct. 12) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017, Documentului normativ R.01.03:2018 „Regulament privind modul de elaborare a documentelor normative în construcții”, aprobat prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr. 591/2018, în conformitate cu procesul-verbal nr. 2 din 21.01.2026 al ședinței Comitetului Tehnic CT-C E (01-03) „Fiabilitatea, siguranța și protecția clădirilor și construcțiilor”,

ORDON:

1. Se aprobă documentul normativ CP E.03.01:2026 „Siguranța la incendii. Asigurarea rezistenței la foc a construcțiilor”.

2. Direcția politici și reglementări în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor și locuințelor va asigura:

-publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

-notificarea IP Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, pentru publicarea documentului normativ pe site-ul web: www.ednc.gov.md, la rubrica „Normative”.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina Secretarului de stat responsabil de domeniul amenajarea teritoriului, urbanism, construcții și locuințe.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

VICEPRIM-MINISTRU, MINISTRU **Vladimir BOLEA**

Nr. 37. Chișinău, 19 februarie 2026.

145 O R D I N
cu privire la aprobarea documentului normativ NCM A.01.02:2026 „Principiile și metodologia reglementării în construcții. Sistemul de documente normative în construcții. Dispoziții generale”

În temeiul prevederilor art. 344 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, pct. 8 subpct. 10) și pct. 9 subpct. 12) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017, Documentului normativ R.01.03:2018 „Regulament privind modul de elaborare a documentelor normative în construcții”, aprobat prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr. 591/2018, în conformitate cu procesul-verbal nr. 10 din 10.02.2026 al ședinței Comitetului Tehnic CT-C A (01-06) „Normative metodico-organizatorice”,

ORDON:

1. Se aprobă documentul normativ NCM A.01.02:2026 „Principiile și metodologia reglementării în construcții. Sistemul de documente normative în construcții. Dispoziții generale”.

2. Direcția politici și reglementări în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor și locuințelor va asigura:

-publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

-notificarea IP Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, pentru publicarea documentului normativ pe site-ul web: www.ednc.gov.md, la rubrica „Normative”.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina secretarului de stat responsabil de domeniul amenajarea teritoriului, urbanism, construcții și locuințe.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

VICEPRIM-MINISTRU, MINISTRU **Vladimir BOLEA**

Nr. 38. Chișinău, 23 februarie 2026.

146 O R D I N
cu privire la aprobarea documentului normativ NCM A.01.01:2026 „Principiile și metodologia Reglementării în construcții. Sistemul de documente normative în construcții. Termeni și definiții”

În temeiul prevederilor art. 344 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, pct. 8 subpct. 10) și pct. 9 subpct. 12) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017, Documentului normativ R.01.03:2018 „Regulament privind modul de elaborare a documentelor normative în construcții”, aprobat prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr. 591/2018, în conformitate cu procesul-verbal nr. 10 din 10.02.2026 al ședinței Comitetului Tehnic CT-C A (01-06) „Normative metodico-organizatorice”,

ORDON:

1. Se aprobă documentul normativ NCM A.01.01:2026 „Principiile și metodologia reglementării în construcții. Sistemul de documente normative în construcții. Termeni și definiții”.

2. Direcția politici și reglementări în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor și locuințelor va asigura:

-publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

-notificarea IP Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe, pentru publicarea documentului normativ pe site-ul web: www.ednc.gov.md, la rubrica „Normative”.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina secretarului de stat responsabil de domeniul amenajarea teritoriului, urbanism, construcții și locuințe.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

VICEPRIM-MINISTRU, MINISTRU **Vladimir BOLEA**

Nr. 39. Chișinău, 23 februarie 2026.

Acte ale Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova

146a ORDIN
pentru aprobarea Regulamentului de activitate al federațiilor sportive naționale

În temeiul art.25 alin.(4) din Legea nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr.329-332, art.376),

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul de activitate al federațiilor sportive naționale *(se anexează).*

2. Federațiile sportive naționale, înregistrate, își vor adapta statutele și regulamentele de activitate interne la prevederile acestui Regulament, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare al prezentului ordin.

3. Direcția politici în domeniile tineret și sport va monitoriza implementarea prezentului Regulament.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRU **Dan PERCIUN**

Nr. 2328. Chișinău, 30 decembrie 2025.

Aprobat
prin Ordinul ministrului educației
și cercetării nr.2328 din 30.12.2025

REGULAMENT
de activitate a federațiilor sportive naționale

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul de activitate a federațiilor sportive naționale (*în continuare Regulament*) stabilește modul de organizare, funcționare și administrare a federațiilor sportive naționale din Republica Moldova *(în continuare federație sportivă)*, în vederea asigurării dezvoltării ramurilor de sport în condiții de autonomie, transparență, conformitate cu prevederile Legii nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport și standardelor internaționale aplicabile.

2. Respectarea prezentului Regulament constituie o condiție obligatorie pentru recunoașterea funcționării federației sportive pe teritoriul Republicii Moldova.

3. Regulamentul se aplică tuturor federațiilor sportive recunoscute în calitate de structuri ale sportului pe teritoriul Republicii Moldova, înregistrate în conformitate cu prevederile cadrului normativ.

4. Federațiile sportive își desfășoară activitatea în conformitate cu cadrul normativ național, cu prevederile propriului statut, precum și cu principiile, regulamentele și codurile adoptate de federația internațională de profil la care este afiliată.

5. Federațiile sportive sunt persoane juridice, necomerciale și apolitice, constituite și înregistrate în conformitate cu cadrul normativ în vigoare.

6. Statul recunoaște autonomia administrativă și funcțională a federațiile sportive, acestea exercitându-și competențele de autoreglementare internă în domeniul ramurii de sport administrat. Exercitarea autonomiei se realizează cu condiția:

6.1. respectării cadrului normativ național în domeniul educației fizice și sportului, organizațiilor necomerciale, precum și finanțelor publice pentru gestionarea mijloacelor financiare bugetare;

6.2. alinierii la standardele și politicile autorității publice centrale de specialitate privind transparența, buna guvernanță, integritate și etică sportivă;

6.3. asigurării unui nivel minim de transparență decizională instituțională prin asigurarea publicării în liber acces a statutului, regulamentelor interne, rapoartelor de activitate și financiare și deciziile organelor de conducere;

6.4. garantării dreptului la afiliere liberă și echitabilă pentru toate structurile sportului care activează în ramura de sport administrată, în condițiile prevăzute de statut.

7. Regulamentul utilizează noțiuni precum sunt definite în Legea nr.110/2025 cu privire la educație fizică și sport.

8. Federația sportivă poate deține patrimoniu, bunuri, beneficia și gestiona mijloace financiare în condițiile Legii nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport.

Capitolul II
MISIUNEA, OBIECTIVELE ȘI FUNCȚIILE FEDERAȚIEI SPORTIVE

9. Federația sportivă acționează ca organ reprezentativ al ramurii de sport pe care o administrează, având misiunea de a promova, dezvolta și coordona ramura de sport, la nivel național și internațional, prin asigurarea cadrului normativ, organizatoric și tehnic necesar practicării sportului de performanță și sportului pentru toți.

10. Federația sportivă are rolul de a consolida mișcarea sportivă națională, de a sprijini formarea sportivilor, antrenorilor și arbitrilor, de a asigura participarea reprezentativelor naționale la competițiile internaționale și de a promova valorile educației fizice, ale spiritului de fair-play și ale sănătății prin sport.

11. Activitatea federației sportive, în ramura sportivă pe care o reprezintă, este orientată spre atingerea următoarelor obiective:

11.1. organizarea și dezvoltarea activității sportive, în ramura sportivă administrată, la nivel național și internațional;

11.2. asigurarea respectării principiilor de etică, integritate și fair-play, precum și combaterea dopajului, a violenței și discriminării în sport;

11.3. reprezentarea intereselor ramurii de sport în relațiile cu autoritățile publice, organismele internaționale și alte entități naționale și internaționale;

11.4. dezvoltarea unei culturi organizaționale bazate pe transparență și responsabilitate, în managementul sportului și în guvernanța ramurii de sport;

11.5. promovarea sportului de performanță, a sportului pentru toți și a educației prin sport în vederea dezvoltării și creșterii gradului de accesibilitate pentru toate categoriile de populație.

12. Federațiile sportive sunt administrate în conformitate cu principiile bunei guvernanțe și cu respectarea cadrului normativ național. Principiile bunei guvernanțe în administrarea federației sportive sunt transparență, democrație, responsabilitate și reprezentativitate.

13. Federațiile sportive au următoarele atribuții:

13.1. elaborează, aprobă și implementează programe de dezvoltare a ramurii de sport administrate, inclusiv de identificare, selecție, pregătire și perfecționare a sportivilor de performanță;

13.2. aprobă, organizează, supraveghează și/sau avizează organizarea și desfășurarea competițiilor sportive la nivel național, regional și local;

13.3. asigură selecția sportivilor de performanță pentru constituirea loturilor naționale (echipe sau sportivi individuali) la toate categoriile de vârstă;

13.4. asigură înscrierea și participarea loturilor naționale la competițiile internaționale oficiale, gestionând documentația, logistica și raportarea aferentă;

13.5. elaborează și implementează planuri și programe de pregătire centralizată a loturilor naționale, stabilesc componența colectivelor tehnice (antrenori, medici sportivi, asistenți) și monitorizează nivelul de pregătire și performanță al sportivilor convocați;

13.6. asigură înregistrarea datelor în sistemul informațional în domeniul sport, în conformitate cu normele stabilite de autoritatea publică centrală de specialitate;

13.7. licențiază sportivi, antrenori, arbitri și cluburi, în conformitate cu prevederile cadrului normativ și ale federației internaționale de profil;

13.8. asigură transparența decizională prin publicarea pe pagina web oficială a hotărârilor organelor de conducere, a rapoartelor de activitate și financiare, precum și a regulamentelor interne;

13.9. alte atribuții specifice stabilite prin statut, reglementări interne sau prin acorduri de colaborare aprobate de autoritatea publică centrală în domeniul educației fizice și sportului, cu condiția respectării legislației în vigoare.

14. Strategia și programele de dezvoltare a ramurii de sport se elaborează de către federația sportivă în concordanță și aliniată la prevederile documentelor de politici naționale și cele adoptate de federațiile internaționale de profil.

15. În exercitarea atribuțiilor sale, federația sportivă colaborează cu autoritățile publice, instituțiile educaționale și organizațiile internaționale în vederea armonizării politicilor și cadrului regulator intern la statutele și standardele federației și structurilor internaționale de profil.

16. Federațiile sportive au următoarele responsabilități:

16.1. asigurarea respectării politicii antidoping de către toate persoanele (sportivi, arbitri, antrenori etc.) afiliate structurii sportului;

16.2. monitorizarea și respectarea de către toate structurile sportului afiliate federației a principiilor ce ghidează organizarea ramurii sportive și reglementărilor de organizare și funcționare a ramurii;

16.3. asigurarea unei conduceri democratice, transparente și responsabile, bazată pe principiile bunei guvernanțe, prin intermediul organelor de conducere și executive;

16.4. menținerea evidenței membrilor și supravegherea respectării normelor de afiliere;

16.5. gestionarea resurselor financiare, inclusiv cele provenite de la bugetul de stat, în conformitate cu legislația în vigoare și principiile de integritate financiară;

16.6. promovarea principiilor eticii sportului, ale fair-play-ului, ale spiritului olimpic și de a acționa pentru combaterea oricăror forme de discriminare, violență sau corupție în sport;

16.7. înaintarea propunerilor pentru oferirea de titluri și categorii sportive, în conformitate cu cadrul normativ.

17. Federațiile sportive au următoarele drepturi:

17.1. să solicite și să primească de la autoritățile administrației publice centrale și locale informații cu privire la politicile, programele și datele din domeniul sportului;

17.2. să participe la elaborarea cadrului normativ și de politici în domeniul sportului;

17.3. să stabilească relații de colaborare cu instituțiile de învățământ general, profesional tehnic și superior în vederea dezvoltării ramurii sportive;

17.4. să stabilească condițiile de afiliere a structurilor sportului la federație;

17.5. să decidă în mod independent și autonom modul de organizare, desfășurare și gestionare a activităților sportive din ramura de sport gestionată;

17.6. să elaboreze, aprobe și pună în aplicare reglementări tehnice, de arbitraj și disciplinare pentru competițiile și activitățile sportive desfășurate;

17.7. să exercite controlul asupra respectării reglementărilor interne ale federației de către membrii afiliați;

17.8. să beneficieze de finanțare de la bugetul de stat în conformitate cu cadrul normativ;

17.9. să obțină venituri proprii și să le gestioneze în conformitate cu politicile și reglementările interne proprii.

18. Regulamentele și politicile de gestionare a ramurii sportive aprobate de federația sportivă sunt obligatorii pentru toate structurile sportului care au statut de membru al federației.

Capitolul III
ORGANIZAREA INTERNĂ A FEDERAȚIILOR SPORTIVE

Secțiunea 1. Membrii federației sportive

19. Federația sportivă se constituie și funcționează în baza liberului consimțământ la asociere al membrilor săi, în conformitate cu prevederile legale.

20. Statutul de membru al federației sportive poate fi dobândit de structurile sportului care desfășoară activitate în ramura de sport respectivă pe teritoriul Republicii Moldova.

21. Statutul de membru poate fi deținut doar de structurile sportului, înregistrate în conformitate cu cadrul normativ.

22. Sportivii care fac parte din structurile sportului membre, antrenorii și arbitri licențiați de federația sportivă fac parte din circuitul competițional gestionat de federație.

23. Structurile sportului mono sportive pot dobândi și deține simultan calitatea de membru doar în o singură federație sportivă.

24. Structurile sportive polisportive pot deține simultan calitatea de membru în mai multe federații sportive, corespunzător ramurilor de sport practicate, cu condiția ca reprezentarea acestora în organele de conducere ale fiecărei federații să fie exercitată de persoane distincte. Autoritatea publică centrală de specialitate acordă calitatea de structură sportivă monosportivă sau polisportivă prin aviz, emis la constituire și/sau în cazul modificării statutului.

25. Criteriile și condițiile de admitere, suspendare și excludere a membrilor sunt stabilite în statut, acestea aplicându-se în mod uniform, obiectiv și nediscriminatoriu, cu respectarea principiilor accesibilității, transparenței, echității și dreptului la apărare.

26. Activitatea sportivă pentru structurile sportului care solicită statutul de membru în federația sportivă se probează prin documente justificative, în condițiile prevăzute de Regulamentul intern de funcționare a federației sportive (în continuare Regulament intern) sau de statut.

27. Registrul membrilor se menține în condițiile statutului, prezentului Regulament și în conformitate cu Regulamentul intern al federației sportive și se publică pe paginile oficiale ale federației sportive.

28. Federația sportivă va permite, cu titlu obligatoriu, afilierea structurilor sportului la federație dacă sunt întrunite condițiile și criteriile de admitere a membrilor prevăzute de statut.

Secțiunea 2. Statutul federației sportive

29. Statutul federației sportive este înregistrat în modul prevăzut de lege. Statutul stabilește modul de organizare internă a federației, precum și:

29.1. denumirea și sediul federației sportive;

29.2. scopul, obiectivele, ramura și probele de sport administrate;

29.3. criteriile și condițiile de admitere, suspendare, excludere a membrilor;

29.4. atribuțiile, drepturile și obligațiile membrilor;

29.5. structura și durata mandatului organelor de conducere și control;

29.6. modul de adoptare a deciziilor, cvorumul și transparența decizională;

29.7. procedura de adoptare/aprobare a hotărârilor;

29.8. cuantumul cotizațiilor de membru;

29.9. tranzacțiile de proporții;

29.10. criteriile de eligibilitate pentru funcțiile elective.

30. Statutul include dispoziții specifice ramurii sportive administrate, cu condiția respectării cadrului normativ național și a reglementărilor federației internaționale de profil.

31. Modificările la statut se aprobă de către organul de conducere deliberativ al federației sportive, cu votul a ⅔ din membrii statutari.

32. Înregistrarea modificărilor la statutul federației sportive se efectuează de către organul de înregistrare de stat, cu avizul autorității publice centrale.

33. Pentru obținerea avizului autorității publice centrale de specialitate pentru înregistrarea statului sau modificărilor la statut, federația sportivă va depune un demers însoțit de:

33.1. cerere de solicitare a avizului;

33.2. actul confirmativ care atestă afilierea la federația internațională;

33.3. statutul integral, semnat de persoanele împuternicite;

33.4. procesul-verbal al adunării generale prin care e aprobat statutul;

33.5. extrasul din registrul de stat al persoanelor juridice (în cazul modificărilor).

34. Autoritatea publică centrală avizează negativ înregistrarea sau efectuarea modificărilor la statut în cazul în care:

34.1. statutul contravine prevederilor din Legea nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport și prezentului Regulament;

34.2. prevederile statutare încalcă principiile bunei guvernanțe recunoscute la nivel internațional și stabilite de federația internațională de profil;

34.3. pentru ramura de sport există o altă federație sportivă înregistrată în sistemul informațional de management al datelor din domeniul sport;

34.4. hotărârea Adunării Generale este adoptată cu încălcarea prevederilor statutare și prezentului Regulament;

34.5. cererea este înaintată de persoane fără împuterniciri de reprezentare.

35. În cazul în care se constată că dosarul nu cuprinde toate actele prevăzute la pct. 33, solicitantul se înștiințează prin poșta electronică indicată în cerere. Dosarul se completează de către solicitant, în termen de cel mult 30 de zile de la data primirii înștiințării. În cazul în care dosarul nu se completează în termenul prevăzut, autoritatea publică centrală avizează negativ înregistrarea sau efectuarea modificărilor la statut.

36. Avizul autorității publice centrale se emite în termenul prevăzut de lege. Solicitarea avizului pentru înregistrarea modificărilor la statut se face în cel mult 30 de zile calendaristice din data deciziei Adunării Generale a federației sportive.

Secțiunea 3. Structura organizatorică și organele de conducere

37. Structura organizatorică a federației sportive și organele de conducere, supraveghere și control se stabilesc în statut, cu respectarea cadrului normativ național și principiilor bunei guvernanțe recunoscute la nivel internațional și stabilite de federația internațională de profil.

38. Structura organizatorică a federației sportive asigură separarea competențelor și atribuțiilor organelor deliberative, executive și de control, garantând transparența decizională, responsabilitatea și integritatea instituțională.

39. Modul de funcționare a federației sportive, procedurile administrative și relațiile între organele interne se stabilesc în Regulamentul intern, elaborat în conformitate cu cadrul normativ, statutul și prevederile prezentului Regulament.

40. Structura organizatorică a federației sportive cuprinde, dar nu se va limita la:

40.1. Adunarea generală a membrilor - organ suprem de conducere al federației sportive;

40.2. Organul colegial de conducere executivă;

40.3. Organul administrativ;

40.4. Comisii, consilii și organe specializate responsabile de supraveghere și control, etică și disciplină, tehnică și de arbitraj, precum și alte structuri și organe prevăzute de statut.

Secțiunea 4. Adunarea generală a membrilor

41. Adunarea generală a membrilor reprezintă organul suprem de conducere al federației sportive, format din totalitatea membrilor federației sportive.

42. Adunarea generală a membrilor se convoacă în:

42.1. Ședințe ordinare;

42.2. Ședințe extraordinare.

43. Ședințele Adunării Generale sunt deschise pentru toți membri federației sportive. Dreptul de vot asupra deciziilor Adunării Generale aparține exclusiv membrilor.

44. Ședințele Adunării Generale se consemnează în procese-verbale, semnate de președintele și secretarul ședinței, și se publică în acces liber pentru toți membrii federației sportive.

45. Adunarea generală a membrilor are următoarele atribuții:

45.1. alege/desemnează și revocă membrii organelor de conducere, control și disciplină ale federației sportive;

45.2. aprobă, modifică și completează statutul federației sportive;

45.3. aprobă strategii, coduri, politici și alte acte prevăzute de statut;

45.4. examinează și aprobă planul anual de activitate, bugetul și rapoartele aferente;

45.5. aprobă raportul organului de supraveghere și de cenzori/cenzorul;

45.6. stabilește cuantumul cotizațiilor de membru;

45.7. aprobă afilierea, excluderea și suspendarea calității de membru statutar;

45.8. decide asupra reorganizării sau lichidării benevole a federației sportive, în modul stabilit de statut și cu respectarea legislației;

45.9. alte atribuții prevăzute în statut.

46. Cvorumul necesar pentru asigurarea caracterului deliberativ al ședinței Adunării generale este de cel puțin jumătate plus unu din numărul total al membrilor. În cazul ședințelor în cadrul cărora se adoptă decizii privind alegerea/desemnarea ori revocarea membrilor organelor de conducere, supraveghere, control, etică și disciplină, cvorumul necesar este de ⅔ din numărul de membri.

46.1. Deciziile în cazurile prevăzute la subpct. 45.1, 45.3, 45.4, 45.5. și 45.9 se iau cu majoritatea voturilor membrilor prezenți la ședința deliberativă;

46.2. Deciziile în cazurile prevăzute la subpct. 45.2 și 45.6 se iau cu ⅔ din membri prezenți la ședința deliberativă;

46.3. Deciziile în cazurile prevăzute la subpct. 45.7 și 45.8 se iau cu ⅔ din numărul total de membri.

47. Adunarea generală a membrilor se convoacă periodic, în conformitate cu prevederile statutului, însă nu mai puțin de o dată pe an.

48. Adunarea Generală se convocă de către președintele federației sportive. În cazul în care președintele nu convocă Adunarea generală în condițiile prevăzute de statut și prezentul Regulament, aceasta poate fi convocată de:

48.1. organul colegial de conducere executivă;

48.2. cel puțin 1/3 din membrii federației sportive.

49. Informația cu privire la convocarea Adunării generale a membrilor, ordinea de zi și materialele aferente se transmit tuturor membrilor cu cel puțin 14 zile înainte de desfășurarea ședinței.

50. Deciziile Adunării generale se consemnează în procesul-verbal.

Secțiunea 5. Conducerea federației sportive

51. Federația sportivă este reprezentată legal de către Președinte, care exercită atribuțiile de conducere, administrare și reprezentare a federației în raport cu terții, cu autoritățile publice și cu alte organizații, în limitele competențelor stabilite prin statut.

52. Președintele este numit și destituit din funcție de Adunarea generală a membrilor.

53. În activitatea sa, președintele poate fi asistat de unul sau mai mulți vicepreședinți, în conformitate cu prevederile statutului.

54. Durata și numărul de mandate pe care aceeași persoană are dreptul să le dețină se stabilește în statut, prin corelare la prevederile statutului federațiilor internaționale de același profil.

55. Președintele are un mandat executiv și poate fi membru al organului colegial de conducere executivă, dacă acest lucru este prevăzut în statut.

56. Președintele federației sportive are următoarele responsabilități:

56.1. gestionează activitatea federației sportive în modul prevăzut de lege și statut;

56.2. reprezintă federația sportivă în relația cu autoritățile centrale și locale, structurile naționale și internaționale a sportului, precum și alte persoane fizice sau juridice;

56.3. asigură punerea în aplicare a deciziilor Adunării generale a membrilor și monitorizează punerea în aplicare de către organele executive;

56.4. aprobă proiectele bugetare și prezintă rapoarte financiare Adunării generale a membrilor;

56.5. asigură funcționarea democratică a organelor de conducere și executiv;

56.6. convoacă Adunarea generală a membrilor, în termenii prevăzuți de statut;

56.7. exercită alte atribuții prevăzute de lege și statut.

57. Nu pot deține funcția de președinte persoanele care:

57.1. cad sub incidența art. 19, alin. (4) din Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale;

57.2. dețin funcții de conducere în o altă federație sportivă.

Secțiunea 6. Organul colegial de conducere executivă

58. Organul colegial de conducere a federației sportive asigură conducerea curentă și este responsabil de punerea în aplicare a deciziilor Adunării generale a membrilor.

59. Structura, durata mandatului de membru și modul de funcționare a organului colegial de conducere executivă se stabilește în statutul și Regulamentul intern al federației sportive, în funcție de ramura de sport administrată, numărul și specificul membrilor.

60. Organul colegial de conducere executivă este condus de un conducător executiv, ales sau desemnat în conformitate cu reglementările interne ale federației sportive din rândul membrilor.

61. Conducătorul executiv îndeplinește următoarele atribuții de bază:

61.1. coordonează întreaga activitate a Organului colegial de conducere executivă;

61.2. convoacă și conduce ședințele de lucru;

61.3. asigură funcționarea în conformitate cu principiile bunei guvernări;

61.4. menține relațiile de colaborare și cooperare cu autoritățile publice și federațiile internaționale de profil;

61.5. exercită alte atribuții stabilite de statut, regulamentul intern și hotărârile Adunării generale a membrilor.

62. Organul colegial de conducere executivă se întrunește la necesitate, dar nu mai puțin de o dată în trimestru. Conducătorul organului colegial de conducere executivă este obligat să convoace ședința la solicitarea a ⅔ din numărul de membri.

63. Ordinea de zi și materialele aferente ședinței organului colegial de conducere executivă sunt expediate membrilor cu cel puțin 5 zile înainte de data ședinței.

64. Activitatea organului colegial de conducere executivă se consemnează în procese-verbale, semnate de membri.

65. Organul colegial de conducere executivă emite decizii, care sunt executorii pentru toți membrii federației.

66. Deciziile și procesele verbale ale ședințelor se comunică membrilor și se publică pe paginile web oficiale ale federației sportive.

67. Organul colegial de conducere executivă are următoarele obligații:

67.1. pune în aplicare deciziile Adunării generale a membrilor;

67.2. asigură buna gestionare a fondurilor și patrimoniului federației, respectând principiile de transparență și responsabilitate financiară;

67.3. coordonează programele de pregătire și selecție a sportivilor pentru lotul național în conformitate cu strategia și politicile interne ale federației sportive;

67.4. coordonează participarea sportivilor și antrenorilor la competițiile naționale și internaționale;

67.5. aprobă calendarul competițional și de pregătire anual al federației sportive;

67.6. elaborează bugetul, raportul financiar anual și raportul de activitate al federației naționale;

67.7. elaborează și aprobă regulamente interne, conform statutului;

67.8. reglementează și monitorizează activitatea ligii profesioniste de profil;

67.9. numește antrenorii echipei naționale și personalul tehnic;

67.10. aprobă componența loturilor naționale, în cazul ramurilor de sport individuale. Pentru probele de echipă, loturile se aprobă conform statutului.

Secțiunea 7. Organul administrativ

68. Organul administrativ al federației sportive asigură suportul administrativ, tehnic, logistic și operațional necesar desfășurării activității federației.

69. Organul administrativ nu are competențe decizionale și își desfășoară activitatea în subordinea organului executiv al federației sportive.

70. Structura organului administrativ se stabilește în statut și regulamentul intern al federației sportive.

71. Organul administrativ este condus de un secretar

general, numit și eliberat din funcție în conformitate cu prevederile statutului.

72. Organul administrativ are următoarele atribuții:

72.1. coordonează procesul de legitimare și/sau licențiere a sportivilor, antrenorilor și arbitrilor;

72.2. menține evidența registrului membrilor federației sportive și înregistrează în sistemul informațional de management în domeniul sport;

72.3. asigură evidența documentelor, corespondenței și arhivei federației;

72.4. alte atribuții stabilite de organul executiv, în conformitate cu statutul și regulamentele interne ale federației sportive.

73. Organul administrativ are următoarele drepturi:

73.1. să gestioneze și să coordoneze activitatea curentă a federației;

73.2. să înainteze propuneri de buget, planificare anuală și strategică, rapoarte de activitate Adunării generale a membrilor;

73.3. să solicite și să primească informații necesare pentru buna funcționare a federației sportive de la membrii acesteia.

Capitolul IV
STRUCTURILE SPECIALIZATE ALE FEDERAȚIEI SPORTIVE

Secțiunea 1. Organul de supraveghere

74. Organul de supraveghere este o structură colegială cu rol de supraveghere, monitorizare și evaluare a modului în care federația își desfășoară activitatea, în conformitate cu statutul, reglementările interne și legislația națională.

75. Din componența organului de supraveghere nu pot face parte persoanele în conflict de interese cu organele executive și conducerea federației sportive.

76. Organul de supraveghere are următoarele atribuții:

76.1. monitorizează respectarea prevederilor statutare și regulamentelor interne de către conducerea și organele executive ale federației;

76.2. analizează rapoartele anuale de activitate, rapoartele financiare și modul de gestionare a resurselor financiare;

76.3. semnalează nereguli și formulează recomandări și măsuri de remediere;

76.4. prezintă anual Adunării generale un raport privind activitatea de supraveghere.

77. Membrii organului de supraveghere nu pot face parte din organele executive ale federației.

Secțiunea 2. Organul de cenzori/cenzorul

78. Controlul financiar intern al federației este exercitat de organul de cenzori/cenzorul, constituit și funcțional conform statutului.

79. Numărul și durata mandatului organului de cenzori/cenzorul se stabilește în statut.

80. Membrii organului de cenzori/cenzorul nu pot face parte din alte organe de conducere ale federației sportive și nu pot fi rude ale membrilor organelor de conducere, executive și administrative ale federației sportive.

81. Organul de cenzori are următoarele atribuții principale:

81.1. verifică gestiunea economico-financiară a federației sportive, inclusiv modul de utilizare a mijloacelor financiare provenite de la bugetul de stat;

81.2. controlează respectarea prevederilor statutului, deciziilor Adunării generale a membrilor și Regulamentului intern al federației sportive în activitatea financiară;

81.3. semnalează organelor de conducere ale federației sportive orice abateri constatate;

81.4. elaborează rapoarte de control financiar anual și le prezintă organelor de conducere.

82. Activitatea organului de cenzori se desfășoară în mod independent, fără ingerințe din partea organelor de conducere ale federației.

83. Organul de cenzori/cenzorul răspunde în fața Adunării generale a membrilor pentru activitatea sa.

84. Organele de conducere, executive și administrative ale federației sportive sunt obligate să pună la dispoziția organului de cenzori/cenzorului toate documentele necesare pentru efectuarea controlului.

85. Informațiile cu privire la activitatea organului de cenzori/cenzorului, constatările și procesele-verbale ale ședințelor sunt transmise, la solicitare, autorității publice centrale de specialitate.

86. La decizia Adunării generale și în cazul în care este stabilit în statutul federației sportive, activitatea federației sportive poate fi auditată de către un auditor extern.

Secțiunea 3. Organul responsabil de etică și/sau disciplină

87. Organul responsabil de etică și/sau disciplină este organul judiciar intern, independent al federației sportive, responsabil de asigurarea respectării principiilor de etică și integritate sportivă în rândul membrilor.

88. Membrii organului responsabil de etică și disciplină sunt numiți și revocați prin decizia Adunării generale a membrilor. Din organul responsabil de etică și/sau disciplină al federației sportive face parte, din oficiu și cu statut de observator, un reprezentant al autorității publice centrale de specialitate.

89. Din organul responsabil de etică și/sau disciplină nu pot face parte membrii organelor de conducere, supraveghere și control ai federației sportive, precum și persoanele care se află în conflict de interese cu federația sportivă.

90. Durata mandatului de membru în organul responsabil de etică și/sau disciplină se stabilește în statut.

91. Organul responsabil de etică și/sau disciplină are următoarele atribuții principale:

91.1. examinează și soluționează abaterile statutare, disciplinare și etice ale membrilor federației sportive;

91.2. aplică sancțiuni disciplinare, conform prevederilor statutului;

91.3. supraveghează respectarea principiilor de fair-play, integritate și nediscriminare în toate activitățile sportive organizate sub egida federației sportive;

91.4. analizează și se expune pe sesizările legate de potențialele conflicte de interese, manipulare în sport, încălcarea reglementărilor antidoping și alte sesizări care afectează imaginea federației sportive;

91.5. elaborează și propune spre aprobare reglementări ce țin de etică internă;

91.6. desfășoară activități educaționale privind integritatea sportivă;

91.7. alte atribuții stabilite de statut și regulamentul intern de funcționare.

92. Activitatea organului responsabil de etică și/sau disciplină se desfășoară în baza principiilor de confidențialitate, imparțialitate și echitate procedurală.

93. Organul responsabil de etică și/sau disciplină are obligațiunea de a sesiza organele și structurile abilitate în cazul sesizărilor ce țin de încălcări ce cad sub incidența Codului contravențional, Codului penal și Codului mondial antidoping.

94. Activitatea organului responsabil de etică și/sau disciplină se consemnează în procese-verbale.

Secțiunea. 4 Organul tehnic și de arbitraj

95. Organul tehnic și de arbitraj este responsabil de asigurarea componentei tehnice de organizare a competițiilor sportive, arbitraj și omologarea rezultatelor competițiilor sportive.

96. Organul tehnic și de arbitraj se instituie prin decizia organului colegial de conducere executivă și funcționează

în baza reglementărilor interne ale federației.

97. Din organul tehnic și de arbitraj fac parte arbitrii din ramura sportivă administrată.

CAPITOLUL V
PROCEDURA DE DESEMNARE ȘI ALEGERE A PERSOANELOR ÎN FUNCȚIILE ELECTIVE

98. Pentru funcțiile elective din cadrul federației sportive sunt organizate alegeri în interiorul federației sportive. Pozițiile elective sunt:

98.1. Președinte;

98.2. Membri ai organului colegial de conducere executivă;

98.3. Membri în comisii, consilii și organe specializate, conform statutului;

98.4. alte poziții, conform statutului.

99. Alegerile pentru pozițiile elective se desfășoară în cadrul ședinței Adunării generale. Desfășurarea procesului electoral și a procedurilor electorale este asigurată de un birou electoral.

100. Procesul electoral se organizează și se desfășoară în baza principiilor legalității, imparțialității și universalității. Procesul electoral se desfășoară în conformitate cu prevederile statutului, a Regulamentului intern de funcționare a federației sportive, precum și prevederile prezentului Regulament.

101. Procesul electoral se desfășoară conform următoarelor etape:

101.1. stabilirea calendarului electoral;

101.2. verificarea și validarea candidaților;

101.3. procesul electoral;

101.4. numărarea voturilor;

101.5. validarea mandatelor.

102. Procesul de vot este secret.

103. Calendarul electoral se aprobă de către organul colegial de conducere executivă și se publică cu cel puțin 30 de zile înainte de ziua alegerilor pentru funcțiile elective vacante.

104. Doar membrii incluși în registrul membrilor la data aprobării calendarului electoral posedă drept de vot.

105. Calendarul electoral prevede, dar nu se limitează la informațiile cu privire la:

105.1. conținutul dosarului de candidat;

105.2. modul și termenii de depunere a dosarelor;

105.3. locul și data desfășurării procedurii electorale;

105.4. informațiile de contact al membrilor biroului electoral.

106. Perioada de depunere a dosarului de candidat se stabilește în calendarul electoral, dar nu poate fi mai mică de 20 de zile calendaristice de la data aprobării calendarului electoral.

107. Reprezentanții autorităților publice centrale de specialitate pot participa cu statut de observator la desfășurarea procesului electoral.

108. În cazul în care niciun candidat nu întrunește numărul necesar de voturi pentru a fi declarat ales, se organizează un al doilea tur de scrutin între primii doi candidați care au obținut cel mai mare număr de voturi. În cadrul celui de-al doilea tur, este declarat ales candidatul care întrunește majoritatea simplă a voturilor valabil exprimate.

109. Numărarea voturilor și validarea mandatelor se efectuează imediat după procedura electorală, rezultatele fiind consemnate în proces-verbal.

110. Rezultatele alegerilor pot fi contestate în modul prevăzut de statut.

Capitolul VI
RELAȚIILE FEDERAȚIILOR SPORTIVE CU AUTORITĂȚILE PUBLICE

Secțiunea 1. Recunoașterea federațiilor sportive

111. Recunoașterea federației sportive se face de către autoritatea publică centrală de specialitate, în conformitate cu prevederile cadrului normativ din domeniul educației fizice și sportului și prezentului Regulament.

112. Recunoașterea federațiilor sportive se face conform următoarele etape:

112.1. înregistrarea în registrul de stat al persoanelor juridice;

112.2. înscrierea în sistemul informațional de management al datelor din domeniul sportului;

112.3. încheierea acordului de colaborare cu autoritatea publică centrală de specialitate.

113. Înscrierea în sistemul informațional al datelor din domeniul sportului confirmă funcționalitatea și activitatea în calitate de structură a sportului pe teritoriul Republicii Moldova. Federația sportivă are obligația de a actualiza periodic datele înregistrate în sistem și de a informa autoritatea publică centrală de specialitate cu privire la activitatea sportivă și operațională desfășurată.

114. În cazul în care federația sportivă nu desfășoară activitate sportivă și/sau activitate operațională pe o perioadă de 12 luni calendaristice consecutive, autoritatea publică centrală de specialitate dispune radierea acesteia din sistemul informațional.

115. Modul și condițiile de încheiere a acordului de colaborare se stabilesc prin regulament, aprobat de autoritatea publică centrală de specialitate.

116. În cazul neîndeplinirii condițiilor pentru încheierea acordului de colaborare cu autoritatea publică centrală de specialitate, aceasta are dreptul:

116.1. să ofere termen de până la 6 luni calendaristice pentru aducerea în concordanță a actelor și proceselor interne ale federației;

116.2. să efectueze acțiuni de monitorizare și evaluare a conformității actelor și proceselor interne ale federației;

116.3. să suspende relațiile de colaborare cu federația sportivă pentru un termen de până la 6 luni calendaristice;

116.4. să radieze federația sportivă din sistemul informațional de management al datelor din domeniul sportului, după expirarea perioadei de 1 an calendaristic.

Secțiunea 2. Colaborarea cu autoritatea publică centrală de specialitate

117. Federația sportivă colaborează cu autoritatea publică centrală de specialitate în vederea dezvoltării ramurilor sportive la nivel național și reprezentarea Republicii Moldova la nivel internațional.

118. Colaborarea se realizează pe baza respectării principiilor autonomiei de decizie a federațiilor sportive și interesului public național în promovarea sportului de performanță și sportului pentru toți.

119. Colaborarea cu autoritatea publică centrală de specialitate se stabilește în baza unui acord, încheiat în conformitate cu procedurile și politicile interne ale autorității publice centrale de specialitate pe perioada unui ciclu olimpic.

120. Încheierea acordul de colaborare confirmă:

120.1**.** respectarea prevederilor actelor normative în organizarea și funcționarea federației sportive;

120.2**.** administrarea federației sportive în conformitate cu principiile bunei guvernanțe recunoscute la nivel internațional și stabilite de federația internațională de profil.

121. Doar federațiile care au încheiat un acord de colaborare cu autoritatea publică centrală de specialitate beneficiază de dreptul de a:

121.1. aplica și beneficia de mijloace financiare de la bugetul de stat conform cadrului normativ;

121.2. înainta propuneri pentru obținerea titlurilor și categoriilor sportive;

121.3. beneficia de activități de instruire și sprijin metodologic organizate de autoritatea publică centrală de specialitate;

121.4. înainta propuneri pentru constituirea lotului național și calendarul acțiunilor sportive;

121.5. a fi incluse în grupurile de lucru și de consultare la elaborarea proiectelor de acte normative și de politici naționale.

122. Pentru încheierea acordului de colaborare cu autoritatea publică centrală de specialitate, federațiile sportive pot fi supuse procedurilor de monitorizare și verificare din partea autorității publice centrale de specialitate pentru asigurarea respectării prevederilor cadrului normativ, a statutului și a prezentului Regulament.

123. În cazul constatării faptului că administrarea federației sportive este contrar prevederilor statutare sau principiilor bunei guvernanțe recunoscute la nivel internațional și stabilite de federația internațională de profil, autoritatea publică centrală de specialitate poate:

123.1. oferi termen pentru înlăturarea deficiențelor de organizare, funcționare și administrare constatate;

123.2. rezilia acordul de colaborare.

124. În cazul constatării faptului că organizarea și funcționarea federației sportive nu respectă prevederile cadrului normativ, autoritatea publică centrală aplică sancțiunile prevăzute în Legea nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport.

125. Mijloacele financiare de la bugetul de stat alocate federației sportive în conformitate cu prevederile cadrului normativ se gestionează exclusiv prin un cont bancar separat.

Secțiunea 3. Colaborarea cu autoritățile administrației publice locale

126. Federațiile sportive colaborează cu autoritățile administrațiile publice locale în vederea promovării sportului pentru toți și a sportului de performanță la nivel local, precum și pentru organizarea competițiilor și evenimentelor sportive locale.

127. Federațiile sportive pot încheia acorduri de colaborare cu autoritățile administrațiilor publice locale, în vederea:

127.1. dezvoltării infrastructurii sportive locale;

127.2. susținerii cluburilor sportive;

127.3. organizării de competiții locale și regionale;

127.4. derularea de campanii de selecție;

127.5. alte activități pentru dezvoltarea sportului pentru toți și de performanță.

128. Federația sportivă poate beneficia, în condițiile legii, de dreptul de utilizare a bazelor și infrastructurii sportive gestionate sau aflate la balanța autorităților administrației publice locale.

129. Federațiile sportive au obligația de a:

129.1. aduce la cunoștință calendarul competițional anual al federației sportive și informa cu privire la desfășurarea activităților în teritoriul administrat;

129.2. informa cu privire la structurile sportului din ramura administrată, sportivi și antrenori din raza unității teritorial administrative, precum și rezultatele înregistrate;

129.4. sprijini autoritățile locale în implementarea programelor educaționale, sociale și de incluziune prin sport;

129.5. asigura transparența activităților desfășurate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale.

Secțiunea 4. Colaborarea cu Agenția Națională Antidoping

130. Federațiile sportive colaborează cu Agenția Națională Antidoping în vederea realizării politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii dopajului în sport, manipulărilor sportive, traficului de substanțe și respectării principiului de fair-play la nivel național.

131. Colaborarea se realizează pe baza respectării autonomiei de decizie a federațiilor sportive, dar și a interesului public național în respectarea și implementarea reglementărilor internaționale.

132. Pentru asigurarea coordonării reciproce, federațiile sportive și Agenția Națională Antidoping vor încheia anual acorduri de colaborare.

133. În cadrul pregătirii pentru Jocurile Olimpice/Paralimpice, federațiile sportive vor implica Agenția Națională Antidoping în elaborarea și aplicarea planului de pregătire a echipelor naționale pentru Jocurile Olimpice/Paralimpice.

134. În relația cu Agenția Națională Antidoping, federațiile sportive au următoarele obligații:

134.2. să sesizeze în cazul constatării abaterilor de către membrii federației a cadrului normativ din domeniul antidoping;

134.3. să asigure accesul în cadrul competițiilor desfășurate pentru prelevarea probelor și efectuarea controalelor antidoping.

Capitolul VII
RELAȚIILE CU ORGANISMELE ȘI STRUCTURILE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

Secțiunea 1. Afilierea internațională

135. Federațiile sportive, cu excepția celor constituite pe ramurile de sport tradiționale, sunt obligate de a se afilia la federația sportivă internațională de profil pentru ramura de sport pe care o reprezintă, pentru a obține recunoașterea.

136. Afilierea internațională conferă federației sportive recunoașterea pe plan național și internațional precum și dreptul de a participa la forurile decizionale internaționale ale ramurii de sport respective.

137. Federațiile sportive vor respecta statutul, regulamentele tehnice și deciziile federației internaționale la care sunt afiliate, în măsura în care acestea nu contravin legislației naționale.

138. Federațiile sportive au, în raport cu federațiile internaționale la care sunt afiliate, următoarele obligații:

138.1. de a aplica regulile oficiale și sistemele competiționale stabilite de federațiile sportive internaționale la care sunt afiliate, asigurând compatibilitatea și recunoașterea rezultatelor interne în clasamentele și statisticile internaționale;

138.2. actualizarea regulamentelor naționale și informarea membrilor și altor structuri ale sportului care desfășoară activitate în ramura de sport administrată cu privire la acestea;

138.3. a asigura respectarea condițiilor și criteriilor de afiliere;

138.4. îndeplinirea standardelor în domeniul practicilor de bună guvernanță, promovarea egalității de gen, nediscriminare etc.

139. Deciziile, hotărârile și comunicările aprobate la forurile federațiilor internaționale de profil se comunică de către federațiile sportive organului central de specialitate.

Secțiunea 2. Relațiile cu Comitetul Național Olimpic și Sportiv, Comitetul Paralimpic și Comitetul Deaflimpic

140. Federațiile sportive care administrează ramuri sportive olimpice/paralimpice și deaflimpice colaborează cu structurile sportului olimpice naționale responsabile (Comitetul Național Olimpic și Sportiv, Comitetul Paralimpic și Comitetul Deaflimpic) în limitele prevederilor Legii nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport.

141. Federațiile sportive au dreptul de a înainta structurilor sportului olimpice naționale propuneri pentru acordarea distincțiilor olimpice naționale și internaționale.

142. Federațiile sportive înaintează organului central de specialitate propuneri cu privire la premierea participanților la Jocurile Olimpice/Paralimpice/Deaflimpice, în coordonare cu structurile sportului olimpice naționale.

Secțiunea 3. Relațiile cu Centrul Sportiv de Pregătire a Loturilor Naționale

143. Federațiile sportive care administrează ramuri de sport olimpice/paralimpice, colaborează cu Centrul Național de Pregătire a Loturilor Naționale (în continuare Centru).

144. La propunerea federațiilor sportive naționale ale ramurilor de sport olimpice și paralimpice, Centrului îi vor fi înaintate candidaturile antrenorilor principali ai loturilor naționale, în vederea încheierii contractelor individuale de muncă, în limita statelor de personal disponibile.

145. Candidații pentru funcția de antrenor principal de lot vor fi supuși unui proces de evaluare desfășurat de o comisie constituită din reprezentanți ai federației sportive de profil, Centrului și Ministerului Educației și Cercetării.

146. Centrul încheie contracte individuale de muncă cu antrenorii principali ai loturilor naționale pentru a conduce pregătirea loturilor naționale, în conformitate cu prevederile Regulamentului pentru organizarea și funcționarea lotului național, aprobat de autoritatea publică centrală de specialitate.

147. Federațiile sportive sunt în drept să colaboreze cu Centrul pentru asigurarea participării sportivilor la stagii, cantonamente, competiții și alte forme de pregătire organizate la nivel național sau internațional.

146b O R D I N
pentru aprobarea Regulamentului de activitate al cluburilor sportive

În temeiul art.27 alin.(3) din Legea nr.110/2025 cu privire la educația fizică și sport (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr.329-332, art.376), ministrul educației și cercetării emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Regulamentul de activitate al cluburilor sportive, conform anexei.

2. Direcția politici în domeniile tineret și sport va monitoriza punerea în aplicare a Regulamentului de activitate a cluburilor sportive.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina secretarului de stat, Sergiu Gurin.

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRU **Dan PERCIUN**

Nr. 202. Chișinău, 2 februarie 2026.

Aprobat
prin Ordinul ministrului educației
și cercetării nr.202/2026

Regulament de activitate al cluburilor sportive

Capitolul I.
Dispoziții generale

1. Regulamentul de activitate al cluburilor sportive (în continuare – *Regulament*) reglementează modul de înființare și organizare a cluburilor sportive, funcțiile, atribuțiile, drepturile și obligațiile membrilor acestora.

2. Cluburile sportive *(în continuare - cluburi*) sunt persoane juridice organizate ca:

2.1. asociații obștești;

2.2. instituții publice.

3. Cluburile în calitate de instituții publice au scop să desfășoare activități didactico-sportive extrașcolare cu implicarea persoanelor prin practicarea sistematică a sportului, iar pentru cei cu aptitudini sportive – perfecționarea măiestriei sportive, având ca fondatori autoritățile publice.

4. Cluburile în calitate de asociații obștești conform statutului și programelor aprobate desfășoară activități didactico-sportive extrașcolare și au drept scop practicarea sistematică a sportului, iar pentru persoanele cu aptitudini – perfecționarea măiestriei sportive, având ca fondatori persoanele fizice și persoane juridice.

5. Clubul își desfășoară activitatea conform Codului civil, Codului educației, Legii nr. 110/2025 cu privire la educația fizică și sport, prezentului Regulament, propriului statut și în concordanță cu Cartea Albă privind Sportul, aprobată de Comisia Comunităților Europene la data de 11 iulie 2007, Codul de Etică Sportivă al Consiliului Europei. În activitatea clubului sportiv, asociației obștești sunt aplicabile prevederile Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.

6. Misiunea clubului este dezvoltarea educației fizice și sportului, prin organizarea de activități sportive, promovarea valorilor sportive cum ar fi joc cinstit, spirit de echipă, disciplină, creșterea și educarea sportivilor de performanță, obținerea de performanțe sportive la nivel local, național și internațional și promovarea modului sănătos de viață fără dopaj.

7. Clubul desfășoară activități sportive pentru toate categoriile de vârstă, având ca obiect de activitate sportul pentru toți, sportul de performanță și sportul profesionist.

8. Clubul realizează selecția și pregătirea sportivilor, participarea acestora la competiții sportive interne și internaționale, asigură condiții de pregătire a sportivilor, inclusiv a celor cu dizabilități și a celor cu Cerințe Educaționale Speciale (*în continuare - CES*).

9. Cluburile se înregistrează de către Agenția Servicii Publice (*în continuare - ASP)*. Înregistrarea de stat a cluburilor sportive organizate ca asociații obștești se efectuează cu avizul Ministerului Educației și Cercetării. Clubul semnează un acord de colaborare cu Agenția Națională Antidoping *(în continuare - ANAD*).

10. Clubul se poate identifica la competițiile sportive cu embleme/sigle, reprezentate pe drapele și logo-uri care vor fi descrise în statut și aprobate de Adunarea Generală sau de către Consiliul de administrație în cazul cluburilor IP. Cluburile sportive pot participa la campaniile naționale și regionale de informare și promovare a sportului curat, modului sănătos de viață, prevenirea și combaterea dopajului, respectării eticii sportive și valorilor olimpice.

11. Cluburile sunt obligate să dispună de sediu (în proprietate, chirie, folosință), ștampilă și denumire scrisă în limba română.

12. Sursele de finanțare ale clubului sunt prevăzute în art. 38 din Legea nr. 110/2025 cu privire la educația fizică și sport.

13. Clubul va colabora cu federația sportivă de profil și autoritatea publică locală (conform circumscripției teritoriale) în procesul de actualizare periodică a datelor în Sistemul informațional de management al datelor din

domeniul sportului (*în continuare - SIMDS*) și de emitere a legitimațiilor/licențelor sportive pentru sportivi, antrenori și alte categorii de membri, cu atribuire de numere unice de identificare.

14. Clubul are dreptul să prelucreze datele cu caracter personal ale persoanei, cu condiția ca aceasta să fie informată în prealabil și în mod obligatoriu cu acordul scris al acesteia.

Capitolul II.
Procedura de recunoaștere și înregistrare

15. Clubul, în calitate de asociație obștească, se constituie adoptând un statut. Statutul clubului este elaborat de către doi sau mai mulți fondatori și se aprobă prin hotărârea de constituire, consemnată într-un proces-verbal.

16. Pentru a fi înregistrat și recunoscut ca asociație obștească, clubul este obligat să obțină avizul autorității publice centrale de specialitate. Clubul va depune la autoritatea publică centrală de specialitate un dosar care va cuprinde următoarele documente:

16.1. Cererea de solicitare a avizului, semnată de persoana împuternicită în procesul-verbal al ședinței;

16.2. Copia actului de constituire (procesul-verbal al adunării de constituire, în cazul cluburilor în calitate de asociații obștești) și a statutului adoptat al clubului;

16.3. Lista membrilor fondatori (cu datele de identificare ale persoanelor fizice sau persoanelor juridice);

17. Ministerul Educației și Cercetării examinează actele respective, în termen de 30 de zile de la depunerea completă și emite aviz favorabil privind recunoașterea clubului ori un aviz motivat de respingere a cererii, în cazul neîndeplinirii condițiilor legale.

18. Avizul favorabil confirmă îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 27 din Legea nr. 110/2025 cu privire la educația fizică și sport și are ca efect recunoașterea clubului ca fiind eligibil pentru înregistrarea de stat și pentru funcționarea în calitate de structură sportivă.

19. Clubul, în calitate de instituție publică, se constituie în baza unui act normativ emis de autoritatea publică, potrivit art. 307 din Codul civil.

20. Persoana împuternicită, în baza avizului favorabil emis sau actului normativ aprobat și statutului va iniția procedura de înregistrare a clubului în calitate de persoană juridică la ASP.

21. Înregistrarea de stat a clubului se efectuează în modul și termenul stabilit de lege.

22. Clubul se consideră constituit și dobândește statut juridic din momentul înregistrării de stat.

23. După înregistrarea la ASP, clubul sportiv, indiferent de forma de organizare, are obligația să se înscrie în SIMDS prin intermediul federației sportive naționale de profil, în vederea includerii datelor sale de identificare și a evidenței membrilor și sportivilor legitimați.

24. Avizul autorității publice centrale de specialitate privind refuzul de recunoaștere a clubului sportiv, în calitate de asociație obștească, poate fi contestat de către fondatori în instanța de judecată conform prevederilor Codului Administrativ.

25. În cazul în care, după înregistrarea la ASP, se constată că clubul nu îndeplinește condițiile legale cum ar fi reducerea numărului de membri care creează inactivitate sportivă continuă ori prelungită, implicări în acțiuni ce subminează securitatea statului și lezarea drepturilor omului, autoritatea publică centrală de specialitate poate solicita instanței de judecată revocarea dreptului de funcționare și dizolvarea clubului în calitate de asociație obștească, în condițiile legii.

26. Clubul în calitate de instituție publică poate fi dizolvat la solicitarea fondatorului conform prevederilor legislației.

Capitolul III
Domeniile de activitate, funcțiile și responsabilitățile clubului

27. Clubul funcționează conform principiilor democratice, de bună guvernare, de echitate, de incluziune socială, promovează prevenirea și combaterea dopajului în sport și a manipulării competițiilor, asigurând dreptul oricărei persoane, indiferent de sex, rasă, naționalitate, convingeri politice sau religioase de a practica sportul.

28. Clubului îi este garantat dreptul de a practica sportul și de a se asocia cu alte organizații sportive.

29. Clubul exercită următoarele funcții:

29.1. dezvoltarea și practicarea educației fizice și sportului;

29.2. pregătirea și selectarea sportivilor de performanță și sportivilor profesioniști, asigurarea participării acestora la competiții sportive naționale și internaționale, precum și contribuirea la completarea loturilor naționale;

29.3. promovarea modului sănătos de viață, a sportului pentru toți și a practicii sportive fără utilizarea substanțelor interzise (dopaj);

29.4. implementarea actelor normative în domeniul educației fizice și sportului și contribuirea la formarea profesională continuă a membrilor săi;

29.5. colaborarea cu federațiile sportive naționale și internaționale de profil, cu cluburi sportive din țară și de peste hotare, cu autorități și instituții publice, precum și cu organizații necomerciale, în vederea schimbului de experiență și promovării bunelor practici.

29.6. afilierea la federațiile sportive naționale de profil și/sau la ligi profesioniste, în vederea asigurării accesului membrilor la competițiile sportive oficiale.

30. Clubul exercită următoarele responsabilități:

30.1. elaborează și implementează strategia de dezvoltare a clubului, aprobată de adunarea generală, în cazul cluburilor, în calitate de asociații obștești, respectiv de fondator, în cazul cluburilor sportive organizate ca instituții publice;

30.2. respectă și execută actele normative incidente activității clubului;

30.3. elaborează anual Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale;

30.4. elaborează regulamentele competițiilor sportive organizate, supuse aprobării federațiilor sportive naționale ori ligilor profesioniste de profil;

30.5. participă la competițiile sportive organizate de federațiile sportive naționale, ligile profesioniste de profil, Comitetul Național Olimpic și Sportiv și Comitetul Paralimpic din Republica Moldova;

30.6. atrage investiții pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive;

30.7. achiziționează inventar și echipament sportiv pentru dotarea și modernizarea sălilor, terenurilor sportive și altor obiective de infrastructură proprie;

30.8. selectează și pregătește sportivi cu potențial pentru practicarea sportului de performanță și sportului profesionist, precum și promovarea acestora;

30.9. organizează cursuri de formare continuă pentru antrenorii săi;

30.10. oferă oportunități de practicare a sportului pentru toate categoriile de vârstă (copii, tineri, seniori, veterani), inclusiv pentru persoane cu nevoi speciale, în vederea menținerii sănătății;

30.11. organizează competiții, cantonamente și alte evenimente sportive la nivel local, național și internațional, pentru promovarea ramurilor sportive practicate;

30.12. contribuie la educația tinerilor prin programe de inițiere în sport, parteneriate cu instituții de învățământ și implicarea în programe comunitare cu caracter sportiv și

educațional, inclusiv prin proiecte de asistență externă care încurajează participarea la activitate fizică;

30.13. organizează cursuri periodice de formare continuă în domeniul antidoping, integrității și protecției sportivilor și personalului asistent.

Capitolul IV
Structura organizațională a clubului

31. Structura de organizare a Clubului, înființat în calitate de asociație obștească, include următoarele organe de conducere și control:

31.1. Adunarea Generală;

31.2. Consiliul de Administrație (Biroul Executiv);

31.3. Președintele Clubului (Directorul Executiv);

31.4. Comisia de Cenzori (Cenzor);

31.5. Secții și structuri sportive;

31.6. Comisia disciplinară.

32. Procedura de convocare, organizare și adoptare a hotărârilor de către organele de conducere și control sunt prevăzute în statutul clubului.

33. Șeful secției sportive poate fi numit de Consiliul de Administrație, în cazul cluburilor sportive organizate ca asociații obștești sau de directorul clubului, în cazul cluburilor sportive organizate ca instituții publice.

34. Secția sportivă se ocupă de organizarea antrenamentelor și competițiilor sportive, înscrierea sportivilor în club și evidența rezultatelor sportive obținute.

35. Secțiile sportive sunt organizate pe ramuri de sport și funcționează în baza regulamentelor aprobate de Adunarea Generală sau de Consiliul de administrație în cazul Cluburilor IP.

36. Clubul, conform schemei de încadrare aprobate de Consiliul de Administrație, în cazul cluburilor, în calitate de asociații obștești ori fondator, în cazul cluburilor, în calitate de instituții publice, poate angaja antrenori principali, antrenori superiori (secunzi), medici, maseuri, psihologi, contabili, juriști și alți specialiști, conform Codului muncii. Clubul profesionist este în drept să încheie contracte individuale de muncă și cu sportivii care nu sunt înregistrați pentru club.

37. Clubul desemnează o persoană responsabilă de activitatea antidoping și integritatea în sport care coordonează politicile antidoping ale clubului, planul său de educație antidoping, monitorizează implementarea acestui plan și raportează ANAD realizarea acestuia.

38. Structura de organizare a Clubului, înființat în calitate de instituție publică, include următoarele organe de conducere:

38.1. Director;

38.2. Consiliu de administrație;

38.3. Consiliu antrenorilor;

38.4. Comisie de disciplină;

38.5. Secții.

Capitolul V
Membrii clubului, în calitate de asociație obștească

39. Clubul în calitate de asociație obștească are următoarele categorii de membri:

39.1. membri;

39.2. membri de onoare.

40. Fondatorii clubului sportiv devin membri din momentul înregistrării clubului la ASP.

41. Membri de onoare sunt persoane fizice care au contribuit semnificativ la dezvoltarea clubului. Membrii de onoare pot fi exonerați de la plata cotizației de membru.

42. Persoana fizică poate exercita calitatea de membru numai în mod personal. Persoana juridică poate exercita calitatea de membru, prin administrator ori reprezentant legal sau persoana împuternicită.

43. Persoane juridice (asociații obștești, societăți comerciale) pot adera ca membri ai clubului, dacă activitatea acestora este compatibilă cu scopurile statutare ale clubului și dacă sunt acceptate de Adunarea Generală.

44. Pentru a adera în calitate de membru , candidatul depune o cerere, însoțită de recomandări (opțional), la solicitarea clubului și cu declarație scrisă de a respecta statutul clubului.

45. Adunarea Generală examinează cererea de aderare în termen de 30 de zile de la data depunerii acesteia și adoptă o hotărâre privind admiterea sau respingerea cererii.

46. Calitatea de membru admis se dobândește de la data aprobării cererii și achitării cotizației de membru. Procedura de admitere a membrilor și de retragere a celor existenți este prevăzută în Statut.

47. Membrii al clubului dețin următoarele drepturi:

47.1. să fie înregistrați în cadrul clubului, în vederea participării la competițiile sportive și a afilierii la federațiile sportive naționale de profil;

47.2. să înainteze propuneri privind îmbunătățirea activității clubului, inițierea de proiecte și organizarea de evenimente sportive;

47.3. să se retragă din calitatea de membru al clubului, cu respectarea obligațiilor contractuale asumate, inclusiv a celor de natură financiară.

48. Membrii clubului au următoarele obligații:

48.1. să respecte prevederile statutului clubului, ale prezentului Regulament, hotărârile organelor de conducere, precum și regulamentele secției sportive din care fac parte;

48.2. să evite orice acțiune sau inacțiune care ar putea aduce prejudicii morale ori materiale clubului;

48.3. să achite în termen cotizațiile de membru, conform cuantumului și modalității stabilite;

48.4. să participe la Adunările Generale și la activitățile organizate de club, contribuind activ la realizarea scopurilor și obiectivelor acestuia;

48.5. să urmeze programul de pregătire stabilit de antrenori, să participe la competiții sportive, să manifeste o conduită disciplinată în cadrul antrenamentelor și competițiilor și să reprezinte cu onoare clubul;

48.6. să respecte normele de etică sportivă, principiul fair-play, să nu utilizeze metode și substanțe interzise (dopante) și să se conformeze reglementărilor antidoping;

48.7. să își exercite atribuțiile profesionale în interesul formării sportivilor și al promovării imaginii clubului;

48.8. să promoveze educația anti-doping în rândul sportivilor și să contribuie la menținerea acesteia;

48.9. să protejeze patrimoniul clubului, să utilizeze bunurile exclusiv în interesul acestuia și să informeze organele de conducere despre eventuale încălcări financiare sau disciplinare.

49. Neîndeplinirea obligațiilor de către sportivi, antrenori ori alte persoane fizice și juridice poate atrage aplicarea de sancțiuni (avertisment, suspendare, revocare din funcție sau excluderea din club), conform procedurilor disciplinare stabilite în prezentul Regulament.

50. Statutul de membru al clubului încetează în următoarele situații:

50.1. retragerea benevolă a membrului, prin depunerea cererii scrise care produce efecte la data aprobării de către Consiliul de Administrație;

50.2. excludere din motive disciplinare;

50.3. decesul persoanei fizice;

50.4. incapacitatea de activitate din motivul stării sănătății fizice și/sau psihice al sportivului, antrenorului ori altor specialiști constatată prin decizie a organelor de expertiză medicală a vitalității;

50.5. încetarea existenței persoanei juridice (dizolvare ori lichidare) și radierea din Registrul de stat al persoanelor juridice și din SIMDS;

50.6. la solicitarea ANAD, ca urmare a constatării încălcării reglementărilor antidoping, integrității în sport și facilitării manipulării sportive.

51. Excluderea sau retragerea nu exonerează persoana respectivă de obligațiile patrimoniale apărute în perioada exercitării calității de membru.

52. Membrul de onoare are dreptul să participe la ședințele Adunării Generale cu rol consultativ, în caz că statutul nu prevede altfel.

53. Reprezentantul ANAD are dreptul de a participa din oficiu la ședințele Adunării Generale cu rol consultativ, în vederea clarificării și facilitării măsurilor de prevenire și combaterea dopajului și protecției integrității sportive.

54. Modul de participare la ședințele organului suprem de conducere, inclusiv procesul electoral în cadrul cluburilor, înființat în calitate de asociație obștească este prevăzut în statutul acestora ori este aprobat de Adunarea Generală, într-un regulament aparte. Cluburile care devin membre la federațiile sportive naționale de profil, procesul electoral va fi identic ca la federațiile sportive, din care fac parte.

Capitolul VI
Activitatea clubului sportiv

55. Clubul, indiferent de forma sa de organizare, desfășoară antrenamente și competiții sportive pentru sportivii săi, conform Planului anual aprobat de Consiliul de Administrație.

56. Pentru fiecare secție sportivă sau disciplină sportivă se va elabora un program de antrenamente și un calendar sportiv care include participarea la competițiile locale, naționale și internaționale, precum și la activități educative și de asanare.

57. Clubul asigură sportivii cu infrastructură și echipamente sportive necesare, în limita resurselor disponibile și mijloace financiare pentru funcționare.

58. În vederea participării la competiții sportive oficiale, clubul se va afilia la federațiile sportive naționale de profil, respectând statutul, regulamentele și procedurile acestora.

59. Clubul va înregistra sportivii la federațiile sportive naționale de profil, obținând licențe/legitimații sportive necesare participării la campionate și concursuri sportive. Clubul poate încheia parteneriate cu cluburi din țară sau străinătate pentru meciuri amicale, cantonamente sau schimburi de experiență.

60. Transferul sportivilor de la un club la alt club vor fi realizate conform contractelor semnate dintre sportiv și club, conform regulamentelor federațiilor sportive și legislației.

61. Clubul deține dreptul exclusiv asupra imaginilor individuale ori în grup cu sportivii legitimați, precum și asupra folosirii emblemei și a siglei clubului și a drepturilor de publicitate la competițiile sportive pe care le organizează. Drepturile respective sunt exercitate conform legislației, regulamentelor aprobate și contractelor semnate.

62. Activitatea sportivă este coordonată de antrenori și alți specialiști contractați de club. Obligațiile și drepturile antrenorilor și personalului tehnic se stabilesc în contractele individuale de muncă, fișa postului și regulamentele interne.

63. Antrenorii sunt responsabili de pregătirea sportivilor, de îndeplinirea obiectivelor de performanță și disciplinei sportivilor. Clubul sprijină formarea profesională a antrenorilor (cursuri și stagii) și le pune la dispoziție infrastructură necesară.

64. Clubul are dreptul de a înscrie sportivii și echipele în competițiile oficiale organizate de federațiile sportive naționale de profil, (campionate naționale, regionale, locale, Cupa Republicii, turnee sportive, competiții sportive internaționale și inter-cluburi), în funcție de criteriile de calificare și interesele sportive ale clubului.

65. Clubul poate organiza competiții interne. În organizarea competițiilor sportive, clubul respectă regulamentele sportive specifice fiecărei ramuri/probe (regulamente tehnice și de organizare) emise de federațiile sportive naționale de profil.

66. Clubul este obligat să asigure semestrial efectuarea examenului medical sportiv pentru sportivii membri ai loturilor naționale și să le aplice procedura de obținere a scutirii pentru uz terapeutic, în caz de necesitate de tratament.

67. Rezultatele obținute de sportivii clubului la competiții sportive oficiale se publică în raportul anual sau pe pagina web oficială și, după caz, pe alte forme online. Cluburile vor activa conform principiului transparenței, prevăzut de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

68. În cazul în care sportivii ori echipele sportive ale clubului participă în competiții sportive profesioniste recunoscute oficial, clubul va obține statutul de club profesionist. Clubul poate fonda secții pentru amatori, pentru sportivii de performanță și pentru sportivii profesioniști.

69. Cluburile ale căror echipe participă la competiții oficiale, în conformitate cu calendarul competițional al federației sportive naționale de profil, se pot organiza cu statut de cluburi sportive profesioniste.

70. Cluburile profesioniste se organizează în baza propriului statut pentru una sau mai multe probe de sport. Pentru practicarea probei (probelor) de sport și participarea la competiții oficiale, cluburile profesioniste vor obține avizul din partea federației sportive naționale, emisă conform statutelor și regulamentelor federațiilor naționale și internaționale pe probe de sport.

71. Clubul poate imprima pe echipamentul sportivilor participanți la competiții sportive oficiale logo-ul și insigna proprie.

72. Cluburile au dreptul să dețină în proprietate ori în posesie bunuri, inclusiv echipament sportiv și infrastructură sportivă.

73. Cluburile vor adopta un spațiu pentru Stația de control doping și cu permisiunea de acces permanent al Ofițerilor de Control doping sau a personalului ANAD aflat în misiune.

74. Cluburile, indiferent de forma de organizare, prestează, în condițiile legii, servicii contra plată pentru persoane fizice și juridice, în limitele competențelor stabilite.

Capitolul VII
Etica, integritatea și disciplina în club

75. Membrii clubului, sportivii, antrenorii și persoanele cu funcții de conducere vor respecta principiul jocului cinstit, regulamentele federațiilor sportive naționale de profil și nu vor participa la manipulări sportive și încălcarea legislației antidoping.

76. Persoanele cu funcții de conducere din club vor semna declarația de imparțialitate și evitare a conflictelor de interese, angajându-se să administreze clubul în beneficiul comun al membrilor și al comunității sportive.

77. Clubul este obligat să respecte conduita sportivă, onestitatea, spiritul de echipă și tratamentul nediscriminatoriu.

78. Sunt interzise orice forme de violență fizică sau verbală, abuz, hărțuire, comportament nesportiv, atitudini rasiste, xenofobe sau discriminatorii în cadrul activităților clubului, pe terenul de sport și în afara lui.

79. La solicitarea ANAD, toți sportivii clubului sunt supuși procedurii de control antidoping, conform Legii nr. 24/2023 și a prevederilor Standardelor Internaționale ale Agenției Mondiale Antidoping.

80. Clubul se obligă să combată practicile de dopaj și să asigure un sport curat. Atât sportivii legitimați, cât și personalul medical și tehnic vor respecta reglementările antidoping.

81. Orice sportiv depistat pozitiv în urma controlului

antidoping sau implicat în distribuirea substanțelor interzise este supus sancțiunilor disciplinare prevăzute de reglementările antidoping, inclusiv suspendării și/sau excluderii din cadrul clubului.

82. Clubul va desfășura activități de educație antidoping și prevenire, informând sportivii despre riscurile și consecințele dopajului.

83. Clubul sprijină măsurile de prevenire și combatere a manipulării rezultatelor sportive și a corupției în sport.

84. Orice membru sau sportiv al clubului care va oferi ori va accepta avantaje necuvenite pentru a influența rezultatul unei competiții sportive va fi supus sancțiunilor disciplinare și denunțat organelor de drept.

85. Clubul va informa federațiile sportive naționale de profil și Platforma Națională pentru Integritate în Sport despre orice tentativă de aranjare a meciurilor sau alte practici ilicite de care a aflat.

86. Pentru a asigura respectarea prezentului Regulament și a eticii sportive, clubul AO instituie următoarele proceduri disciplinare:

86.1. Membrii, antrenorii și sportivii clubului vor sesiza Consiliul de Administrație sau comisia disciplinară despre încălcarea regulilor de etică, în cadrul clubului ori încălcarea regulilor la competiții sportive, la care participă clubul, încălcarea regulamentelor federațiilor sportive de profil și regulilor antidoping. Un membru al comisiei disciplinare este persoana desemnată de ANAD.

86.2. Persoana bănuită de o abatere disciplinară va fi informată în scris despre faptele imputate și va fi solicitată opinia în formă scrisă. Audierea are loc în fața Consiliului de Administrație sau comisiei disciplinare.

86.3. În funcție de gravitatea faptei se pot aplica gradual următoarele sancțiuni disciplinare:

86.3.1. avertisment, în formă scrisă;

86.3.2. suspendarea dreptului de a participa la anumite activități, inclusiv suspendarea sportivului de a participa la antrenamente sau competiții sportive pe o perioadă determinată, inclusiv la solicitarea ANAD;

86.3.3. destituirea din funcție al președintele clubului, al cenzorului, al antrenorului principal, al medicului și al maseurului);

86.3.4. excluderea din club al sportivilor, al antrenorilor și altor membri, cu aprobarea Adunării Generale, dacă statutul nu prevede altfel;

86.4. sancțiunile vor fi comunicate în scris persoanei sancționate, menționându-se motivele.

87. Pentru cluburile sportive organizate ca instituții publice, procedurile disciplinare se realizează conform Codului muncii și regulamentelor interne aprobate de fondator.

88. Membrul sancționat disciplinar are dreptul să conteste sancțiunea. Contestația se depune în termen de 30 de zile de la comunicare, în arbitrajul sportiv sau în instanțele judecătorești, dacă sancțiunea a fost aplicată de Comisia disciplinară din cadrul clubului.

89. Contestarea sancțiunii aplicate de ANAD, de structurile internaționale antidoping are loc conform Legii nr. 24/2023 și procedurii Standardului Internațional de Gestionare a Rezultatelor Agenției Mondiale Antidoping.

90. Aplicarea sancțiunii disciplinare poate fi suspendată pe durata soluționării contestației interne.

91. Sancțiunile aplicate de ANAD și de structurile internaționale nu se suspendă.

92. Clubul va aproba, în mod obligatoriu, codul de etică care stabilește regulile de conduită al membrilor, respectarea drepturile sportivilor la competiții sportive, protecția datelor personale ale membrilor.

Produsul NOU –
„Monitorul Oficial al Republicii Moldova”
în format PDF

Revista „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” **(partea I–V)** este acum disponibilă pentru descărcare în format PDF și poate fi accesată și stocată pe diverse dispozitive. Abonamentul are **tariful de 245 de lei pe lună** și este activ începând cu data de **22 august 2024**.

245 de lei lunar

BENEFICII PRINCIPALE ALE ABONAMENTULUI PDF:

- **Acces nelimitat** la ediţiile MORM pentru citire oricând, fără conexiune la internet.
- **Descărcare și stocare** pe multiple dispozitive (computer, tabletă, telefon).
- **Format PDF optimizat** pentru imprimare și arhivare personală.
- **Acces imediat** odată cu activarea abonamentului.

Abonează-te acum – 245 de lei pe lună, pentru a avea acces nelimitat la legislația Republicii Moldova!

moldpres
Agenția Informațională de Stat

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres
Agenția Informațională de Stat

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA

460 de lei lunar

Monitorul Oficial al Republicii Moldova — ABONAMENT tipărit complet (partea I–V) – 460 de lei!

Abonați-vă acum la Monitorul Oficial al Republicii Moldova — protejați-vă drepturile, afacerea și deciziile cu sursa oficială a legislației!

ABONAȚI-VĂ ACUM PENTRU A BENEFICIA DE MAI MULTE AVANTAJE:

- Acces permanent la toate părțile revistei MORM, cu acte normative și avize juridice.
- Ediția tipărită este livrată la domiciliu sau poate fi ridicată de la sediul nostru.
- Tarif fix **lunar de 460 de lei**, indiferent de volumul și numărul edițiilor tipărite.
- Siguranţă juridică pentru afaceri, instituţii şi cetăţeni: materialul publicat are forţă oficială.

DE CE MERITĂ SĂ VĂ ABONAŢI:

- Primiţi actele imediat după publicare.
- Păstrați arhiva fizică pentru audit, consultanță juridică și referințe rapide.
- Economisiți timp și reduceți riscurile comparativ cu căutarea fragmentară a informațiilor online.
- Acces la părțile IV și V, cu avize și informații utile atât profesioniștilor, cât și publicului larg.

CUM VĂ ABONAȚI:

- La sediul IP AIS „Moldpres”, la prețul **de doar 460 de lei,** cu ridicare personală.
- Sau la distribuitorii autorizați:
  Poșta Moldovei, Presinform Curier SRL, Max Expres SRL.
- Contactați distribuitorul preferat pentru detalii privind livrarea, plata și data începerii abonamentului.

Asiguraţi-vă astăzi accesul la informaţia oficială esenţială!

INDICII de abonament sunt următorii:
- pentru versiunea în limba română - **21128;**
- pentru versiunea în limba rusă - **21137.**

Abonează-te pentru 12 luni și primești GRATIS Constituția Republicii Moldova, în redacție nouă!

ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903

ISSN 2587-389X
9 772587 389007 >

moldpres
Agenția Informațională de Stat